

VJESNIK

SPLITSKO-MAKARSKE NADBISKUPIJE

GODINA OČINSTVA

*Ususret Trećem nacionalnom susretu
hrvatskih katoličkih obitelji u Solinu 2018. godine*

Godište CXXXVIII • 3/2017

*Srebrni jubilej sedmorice svećenika u Trilju
22. srpnja 2017.*

*Nadbiskup posjetio župe ugrožene nedavnim požarom
23. srpnja 2017.*

Proslava Gospe od Anđela u 300. obljetnici oslobođenja Imote od Turaka - 2. kolovoza 2017.

*Svetkovina Velike Gospe u Sinju
15. kolovoza 2017.*

*Svetkovina Velike Gospe u Splitu
15. kolovoza 2017.*

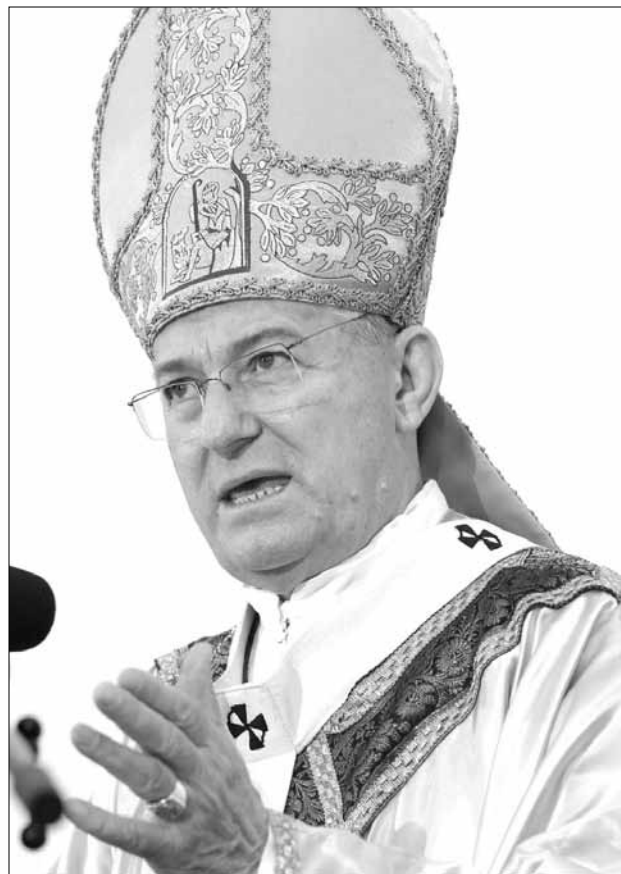
U ŠKOLI SVETE OBITELJI

Nadbiskupova poruka prigodom početka nove školske i vjeronaučne godine

*Dragi roditelji,
draga djeco i mladeži,
poštovani ravnatelji, učitelji, nastavnici i odgajatelji,
dragi vjeroučitelji i vjeroučiteljice,
braćo svećenici, redovnici i redovnice!*

1. Još jedna školska i vjeronaučna godina je pred nama. Ovo darovano vrijeme donosi nam sposobnost otkrivanja i življenja novih prilika koje imamo da bismo izgradili vrline u sebi i u svojoj djeci. Stoga, dragi roditelji, nemojte biti među onima koji, u vremenu pretrpanom obvezama i brigama, jedva čekaju zvuk školskog zvona kako biste svoje dijete predali učiteljima s namjerom da ih oni odgoje umjesto vas. Upravo vi imate povlasticu biti prvi odgajatelji svoje djece. Ono što vi propustite, škola i Crkva teško mogu nadoknaditi. U prilog važnosti obitelji govore i dvije Sinode o obitelji, održane u Rimu 2014. i 2015. godine, čije je glavne zaključke papa Franjo objedinio u apostolskoj pobudnici *Amoris laetitia* (Radost ljubavi). Sedmo poglavlje posvećeno je odgoju djece koji je „najozbiljnija obveza“ i „prvo pravo“ roditelja. Oni trebaju biti slobodni izabrati kako odgajati djecu, prema vlastitim uvjerenjima. Pripremajući se za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji, koji će se održati u Solinu 2018. godine pod geslom „Očinstvo i majčinstvo: dva lica roditeljskog poslanja“, pozivam vas, očevi i majke, vas učitelji i odgajatelji, vas djeco i mladi, da otvorite vrata i zavirite u školu Svete obitelji. To je škola strpljivosti i ljubavi, zajedništva i molitve, discipline i rada u koju smo svi pozvani i odakle dolazi svjetlo na vrata naših obitelji i škola, na vrata župnih dvorana i naše domovine.

2. Vrijeme brzih društvenih promjena svjedoči da je sve oko nas postalo presporo, a mi sve ubrzavamo. Stoga je biti strpljiva osoba u današnje vrijeme neprocjenjiv dar. Zbog pomanjkanja strpljenja može nam se dogoditi da odgojimo generacije nestrpljivih i tjeskobnih mladih ljudi koji traže brza i jeftina rješenja. Strpljivi roditelji, poput Josipa i Marije, iz dana u dan upoznaju svoje dijete i otkrivaju svoju ulogu u njegovu životu. Strpljivost je njihova snaga u prihvaćanju života, u poteškoćama, u davanju i

predanju. To je roditeljski model po kojem se dijete uči slušanju u školi, prepoznavanju granica i odgajanju želja. Strpljiv kateheta i vjeroučitelj, nadahnut božanskom pedagogijom Isusa Krista, slušanjem učenika stječe povjerenje, ne odustaje od svojih ciljeva, ne boji se priznati pogreške i tražiti pomoć. On neprestano traži načine unaprjeđenja svojega rada i naučeno je spreman podijeliti s kolegama. Strpljiv je svećenik uzor i istinska slika Dobroga Pastira koji svojom blagošću i požrtvovnošću vodi svoje vjernike. Želi stići do svih i ne želi izgubiti nikoga, ne zaustavlja se nakon razočaranja, otkrivajući tako snagu i mudrost vjere. Istina, teško je uvijek biti strpljiv i blag kada problemi nagrnu sa svih strana. Nije lako čekati plodove svoga rada, uskraćenu plaću ili posao, ali ne zaboravimo da je strpljivost plod Duha Svetoga. Upravo nas krizne situacije uče da, ohrabreni pouzdanjem i nadom u bolje sutra, potražimo oslonac u Bogu.

3. U obitelji se rađa zajedništvo u kojem svaki član pronalazi svoju čvrstu zaštitu, a škola i Crkva svoj temelj. Materijalna i duhovna kriza, razne ovsnosti, nesloga – problemi su koji mogu razoriti obiteljsko zajedništvo. Po uzoru na Svetu obitelj neka vam zajednička obiteljska molitva, u kojoj ćete pronalaziti mir i otkrivati radost, bude središte i prioritet. Dopustite da djeca vide kako vam Bog nije samo na usnama, već i u životu. Roditeljska briga i nježnost, druženje i razgovori, razumijevanje i uvažavanje potrebni su svakom djetetu. Stoga, dragi očevo i majke, nemojte dopustiti da vam ekrani, koji su postali „prozor u svijet“, ukradu blisku povezanost, toplinu i darovano vrijeme. Usprkos zaposlenosti, neusklađenosti radnog vremena i školskih obveza, dajte važno mjesto obiteljskom stolu. Neka vaš stol bude mjesto lomljenja ljubavi gdje se dijete uči sposobnostima dijeljenja životnih dobara, gdje otkriva svoju ulogu u obitelji. Okupljajte se, isto tako, oko euharistijskog stola jer je povezanost obiteljskog i euharistijskog stola izvrstan temelj na kojem mogu graditi i škola i župna zajednica. Zajedničko djelovanje obitelji, škole i Crkve najvažniji je preduvjet uspješnoga odgoja djece i mladih. Škola i župna zajednica su pozvani graditi svoje poslanje na iskonskom roditeljskom odgoju. To od njih očekuju i roditelji i društvo.

4. Sveta obitelj je škola discipline i rada. Disciplina nije strogost, ona se temelji na pažnji i ljubavi. Kada kao roditelj ili odgajatelj uspijete svoja uvjerenja pretočiti u duše djeteta, disciplina će prestati biti problem. Ne prepuštajte se epidemiji popustljivog odgoja jer ste pred Bogom odgovorni za duše i formaciju djece. Ponekad je dobro ponuditi djeci izbo-

re, ali im ne bi trebalo dopustiti izabrati one koji će njihove duše dovesti u opasnost ili moralnu dvojbu. Ne podliježite potrošačkom duhu i učite djecu radu, dajući im kućne obveze, jer tako izgrađujete svijest i identitet pripadanja zajednici. Poštovani učitelji, nastavnici i vjeroučitelji, visoko cijeneći vaše profesionalne kompetencije i didaktičke vještine, ipak vas želim podsjetiti da ste vi u svojoj službi prvotno odgajatelji. Zato svojim primjerom savjesnog i predanog rada pružajte prije svega životni primjer učenicima. Učeći ih radu i poslušnosti, potičite u njima vrline poniznosti i ljubavi koje čine bit ljudskosti i svetosti. Dragi učenici i mladi, neka i vas obuzima disciplina i gorljivost u učenju i radu. Ne podliježite obmani da se ne isplati učiti, da je najvažnije imati poznanstva, veze i financijski osigurane roditelje. Budite Božji suradnici koji učenjem i radom preobražavaju društvo i sebe.

5. U svijetu materijalističkog i potrošačkog mentaliteta te duhovne anemije teško je ostati na putu kršćanskog života, ali je moguće, ako se ne umorite biti učenici škole Svete obitelji. Uvijek tražite dalje od obzora do kojih ste sada stigli. Nastojte uvijek biti bolji, ne od drugih, nego od sebe samih. Tako ćete mijenjati društvo u kojem živimo. Na tom putu, dragi roditelji, svećenici, učitelji i vjeroučitelji, neka vas u novoj školskoj i vjeronaučnoj godini prati zagovor Svete obitelji kako biste brižnom ljubavlju vodili djecu i mlade prema duhovnim i vječnim dobrima!

mons. Marin Barišić
splitsko-makarski nadbiskup

U Splitu 4. rujna 2017.

DOKUMENTI

Poruka pape Franje za Svjetski dan selilaca i izbjeglica (14. siječnja 2018.)

Primiti, zaštititi, promicati i integrirati migrante i izbjeglice

„Stranac koji s vama boravi neka vam bude kao sunarodnjak; ljubi ga kao sebe samoga. Ta i vi ste bili stranci u egipatskoj zemlji. Ja sam Jahve, Bog vaš!” (Lev 19, 34).

U prvim godinama svoga pontifikata opetovano sam izražavao posebnu zabrinutost zbog žalosne situacije mnogih migranata i izbjeglica koji bježe od rata, progona, prirodnih katastrofa i siromaštva. Ta je situacija nesumnjivo „znak vremena”, koji sam se trudio tumačiti, uz pomoć Duha Svetoga, još od svoga posjeta Lampedusi 8. srpnja 2013. godine. Osnivanjem novog Dikasterija za promicanje cjelovitog ljudskog razvoja htio sam da posebni odsjek – stavljen ad tempus pod moje izravno vodstvo – izrazi brigu Crkve za migrante, raseljene osobe, izbjeglice i žrtve trgovine ljudima.

Svaki stranac koji pokuca na naša vrata prilika je za susret s Isusom Kristom, koji se poistovjećuje s primljenim i odbačenim strancem svakog doba (usp. Mt 25, 35-43). Gospodin povjerava majčinskoj ljubavi Crkve svaku osobu koja je prisiljena napustiti svoju domovinu u potrazi za boljom budućnošću. Ta se solidarnost mora konkretno izražavati u svakoj etapi migracijskog iskustva – od polaska na putovanje do dolaska na odredište i povratka. To je velika odgovornost koju Crkva želi podijeliti sa svim vjernicima i muškarcima i ženama dobre volje, koji su pozvani odgovoriti na mnoge izazove ovodobnih migracija s velikodušnošću, spremnošću, mudrošću i dalekovidnošću, svaki prema vlastitim mogućnostima.

U tome smislu želim potvrditi da „naš se zajednički odgovor može uobličiti sa četiri glagola: prihvatiti, zaštititi, promicati i integrirati”.

Promatrajući trenutnu situaciju, prihvatiti znači, prije svega, pružiti veće mogućnosti migrantima i izbjeglicama za siguran i legalan ulazak u zemlje odredišta. U tome smislu je poželjno uložiti konkretne napore kako bi se povećalo i pojednostavilo postupke za odobravanje humanitarnih viza i ponovno spajanje obitelji. Istodobno, nadam se da će veći broj zemalja usvojiti pojedinačne i zajedničke programe pokroviteljstva, te otvoriti humanitarne koridore za posebno ranjive izbjeglice. Nadalje, trebalo bi se pobrinuti da

se onima koji bježe od sukoba u susjednim zemljama dodjeljuju posebne privremene vize. Kolektivna i proizvoljna protjerivanja migranata i izbjeglica nisu prikladna rješenja, osobito kad ih se vraća u zemlje koje ne mogu jamčiti poštovanje ljudskog dostojanstva i temeljnih prava. Još jednom želim istaknuti važnost pružanja migrantima i izbjeglicama prikladnog i dovoljnog početnog smještaja. „Širi programi prihvaćanja, već pokrenuti na različitim mjestima, čini se da olakšavaju osobni susret, omogućuju bolju kvalitetu usluga te pružaju veće jamstvo za uspjeh”. Načelo središnjeg položaja ljudske osobe, koje je snažno zastupao moj dragi predšasnik Benedikt XVI., obvezuje nas da uvijek osobnu sigurnost stavljamo ispred nacionalne. Potrebno je, stoga, osigurati odgovarajuću izobrazbu djelatnika zaduženih za kontrolu granica. Situacija migranata, tražitelja azila i izbjeglica zahtijeva da im se zajamči osobna sigurnost i pristup osnovnim uslugama. Poradi temeljnog dostojanstva svake ljudske osobe, moramo nastojati pronaći alternativna rješenja stavljanju u pritvor onih koji ulaze u zemlju bez dopuštenja.

Drugi glagol – zaštititi – može se shvatiti kao niz koraka koje treba poduzeti u cilju obrane prava i dostojanstva migranata i izbjeglica, neovisno o njihovom pravnom statusu. Ta zaštita započinje u zemlji porijekla a sastoji se u davanju pouzdanih i provjerenih informacija prije odlaska i pružanju zaštite od nezakonitih regrutacija. Tu se zaštitu mora nastaviti, u najvećoj mogućoj mjeri, u zemlji migracije, jamčeći tim osobama odgovarajuću konzularnu pomoć, pravo da u svakom trenutku imaju kod sebe svoje osobne dokumente, pravedan pristup pravdi, mogućnost otvaranja osobnog bankovnog računa i minimalna sredstva dovoljna za život. Kad su pravilno priznate i vrednovane, sposobnosti i znanja migranata, tražitelja azila i izbjeglica pravo su bogatstvo za zajednice koje ih primaju. Zato se nadam da će, u zemljama koje ih prime, migrantima, iz poštovanja prema njihovom dostojanstvu, biti pruženi sloboda kretanja, mogućnosti za zaposlenje i pristup sredstvima komunikacije. Što se tiče onih koji se odluče vratiti u domovinu, želim

naglasiti potrebu za razvijanjem socijalnih i profesionalnih programa reintegracije. Međunarodna konvencija o pravima djeteta pruža univerzalnu pravnu osnovu za zaštitu maloljetnih migranata. Njih se mora poštediti svakog oblika pritvaranja zbog njihova statusa migranta i ujedno im se mora zajamčiti redovni pristup osnovnom i srednjoškolskom obrazovanju. Jednako tako, mora im se jamčiti pravo boravka do punoljetnosti i uživanje mogućnosti nastavka studija. Za maloljetnike bez pratnje i maloljetnike odvojene od njihovih obitelji važno je predvidjeti programe za privremeno čuvanje ili udomljavanje. Opće pravo na državljanstvo treba biti priznato i propisno potvrđeno za svu djecu u času rođenja. Bezdržavljanstvo u kojem se migranti i izbjeglice ponekad mogu naći moguće je lako izbjeći donošenjem „nacionalnog zakonodavstva koje je u skladu s temeljnim načelima međunarodnog prava”. Status migranta ne bi smio ograničavati pristup zdravstvenoj zaštiti i mirovinskom sustavu na tlu pojedine države, niti utjecati na prijenos ostvarenih prava u slučaju repatrijacije.

Promicati u suštini znači poduzeti odlučni napor kako bi se osiguralo da se svim migrantima i izbjeglicama – kao i zajednicama koje ih primaju – omogućiti da se ostvare kao osobe u svim dimenzijama koje čine čovječstvo koje je Stvoritelj htio. Među njima moramo prepoznati istinsku vrijednost religijske dimenzije, te je u tome smislu potrebno osigurati svim strancima u svakoj zemlji slobodu vjeroispovijesti i mogućnost prakticiranja vlastite vjere. Mnogi migranti i izbjeglice imaju sposobnosti koje se moraju prikladno priznati i vrednovati. Budući da je „rad po svojoj naravi namijenjen ujedinjavanju naroda”, potičem da se poduzme odlučni napor usmjeren promicanju uključivanja migranata i izbjeglica u društvo i svijet rada, jamčeći svima – uključujući tražitelje azila – mogućnost zapošljavanja, učenje jezika i aktivno građanstvo, zajedno s odgovarajućom informiranošću na njihovom materinskom jeziku. U slučaju maloljetnih migranata, njihovo uključivanje u svijet rada mora biti regulirano tako da se spriječe zloupotrebe i prijetnje njihovu normalnom rastu i razvoju. Godine 2006. Benedikt XVI. je naglasio kako je u kontekstu migracije obitelji „mjesto i resurs kulture života i faktor integracije vrijednosti”. Cjelovitost obitelji treba uvijek unapređivati, podupirući ponovno spajanje obitelji – u koje će biti obuhvaćeni djedovi i bake, unuke i braća i sestre – neovisno o financijskim izdacima koje je potrebno za to izdvojiti. Migrantima, tražiteljima azila i izbjeglicama s invaliditetom mora se pružiti veća pomoć i podrška. Prepoznavajući hvalevrijedne napore koje su do sada

poduzele mnoge zemlje u smislu međunarodne suradnje i humanitarne pomoći, nadam se da će se u dijeljenju te pomoći uzeti u obzir potrebe (kao što su medicinska i socijalna pomoć, kao i obrazovanje) zemalja u razvoju u koje se slijevaju rijeke migranata i izbjeglica. Nadam se jednako tako da će lokalne zajednice koje su ranjive i suočene s materijalnim teškoćama biti uključene među korisnike pomoći.

Posljednji glagol – integrirati – tiče se mogućnosti za interkulturalno obogaćivanje koje migranti i izbjeglice pružaju svojom prisutnošću. Integracija nije „neka vrsta asimilacije, koja bi vodila zatiranju i zaboravu vlastitoga kulturnoga identiteta. Dodir s drugim, naprotiv, vodi otkrivanju njegove „tajne”, otvaranju drugome kako bi se prihvatilo njegove pozitivne vrijednosti i tako pridonijelo većem međusobnom poznavanju. To je dugotrajan proces koji ima za cilj oblikovanje društava i kultura, čineći ih sve više odrazom mnogostrukih Božjih darova ljudima”. Ovaj se proces može ubrzati odobravanjem državljanstva koje neće biti uvjetovano financijskim zahtjevima ili poznavanjem jezika kao i nuđenjem mogućnosti izvanredne regulacije statusa za migrante koje će im omogućiti duži boravak u zemlji u koju su došli. Ponavljam potrebu da na svaki mogući način promičemo kulturu susreta – povećanjem mogućnosti za interkulturalnu razmjenu, informiranjem i širenjem najboljih praksi integracije te razvijanjem programa za pripremu lokalnih zajednica za integracijske procese. Želim naglasiti poseban slučaj osoba prisiljenih napustiti zemlju imigracije zbog humanitarnih kriza. Te osobe traže da im se osigura odgovarajuća pomoć za repatrijaciju i učinkovite programe reintegracije u svijet rada u njihovim matičnim zemljama.

U skladu sa svojom pastoralnom tradicijom, Crkva je spremna izravno preuzeti obvezu ostvarivanja svih gore navedenih inicijativa. Ipak, kako bi se postigli željeni plodovi, nužan je doprinos političke zajednice i civilnog društva, sukladno njihovim odgovornostima.

Na samitu Ujedinjenih naroda održanom u New Yorku 29. rujna 2016., svjetski vođe jasno su izrazili svoju spremnost da poduzmu odlučne korake u pružanju potpore migrantima i izbjeglicama kako bi spasilili njihove živote i zaštitili njihova prava, dijeleći tu odgovornost na globalnoj razini. U tu svrhu, države su se obvezale sastaviti i odobriti, do kraja 2018. godine, dva globalna sporazuma (Global Compacts), jedan posvećen izbjeglicama, a drugi migrantima.

Draga braćo i sestre, u svjetlu ovih pokrenutih procesa, naredni mjeseci nude jedinstvenu priliku za predstavljanje i podupiranje konkretnih djelovanja

koja sam razložio s četiri glagola. Pozivam vas, stoga, da iskoristite svaku prigodu da podijelite ovu poruku sa svim političkim i društvenim akterima koji su uključeni – ili koji su zainteresirani za sudjelovanje – u procesu koji će dovesti do odobrenja dvaju globalnih sporazuma.

Danas, 15. kolovoza, slavimo svetkovinu Uznesenja Marijina. Sveta Majka Božja osobno je doživjela teškoće prognanstva (usp. Mt 2, 13-15), prateći s lju-

bavlju Sina na njegovu putu sve do Kalvarije i sada vječno dijeli njegovu slavu. Njezinu majčinskom zagovoru povjeravamo nade svih migranata i izbjeglica na svijetu i težnje zajednica koje ih prihvaćaju, kako bismo, odgovarajući na najveću Božju zapovijed, svi naučili voljeti drugoga, stranca, kao sebe same.

*Iz Vatikana, 15. kolovoza 2017.
Svetkovina Uznesenja Blažene Djevice Marije*

1. rujna 2017.

Zajednička poruka pape Franje i ekumenskog patrijarha Bartolomeja prigodom proslave III. svjetskog dana molitve za skrb o stvorenom svijetu

Izvještaj o stvaranju pruža nam panoramski pogled na svijet. Sveto pismo otkriva da je Bog „u početku” želio čovjeka za suradnika u očuvanju i zaštiti prirodnog okoliša. U početku, kao što čitamo u Postanku, „još nije bilo nikakva poljskoga grmlja po zemlji, još ne bijaše niklo nikakvo poljsko bilje, jer Jahve, Bog, još ne pusti dažda na zemlju i nije bilo čovjeka da zemlju obrađuje” (2, 5). Zemlja nam je povjerena kao uzvišeni dar i naslijeđe, za koje smo svi odgovorni sve dok „na kraju” sve na nebu i na zemlji ne bude obnovljeno u Kristu (Ef 1, 10). Naše ljudsko dostojanstvo i dobrobit duboko su povezani s našom brigom za čitav stvoreni svijet.

Međutim, „u međuvremenu”, povijest svijeta pokazuje drukčiju stvarnost. Ona otkriva moralno pustošenje gdje naši stavovi i ponašanje prema stvorenom svijetu potamnjuju naš poziv da budemo Božji suradnici. Naša sklonost da prekidamo osjetljive i uravnotežene ekosustave na svijetu, naša nezasićena želja za manipulacijom i nadzorom nad ograničenim dobrima planeta i naša pohlepa za neograničenim izvlačenjem zarade na tržištima – sve to nas je otuđilo od izvornog nauma stvaranja. Više ne poštujemo prirodu kao zajednički dar, već je, naprotiv, smatramo privatnim posjedom. Više ne postupamo s prirodom prijateljski i zaštitnički, već samovoljno njome gospodarimo kako bismo jačali naše strukture.

Posljedice ovog alternativnog pogleda na svijet su tragične i trajne. Ljudski i prirodni okoliš zajedno propadaju, a tim propadanjem planeta najteže su pogođene najranjivije osobe. Utjecaj klimatskih promjena pogađa prije svega one koji grcaju u siromaštvu u svakom kutku svijeta. Naša obveza da se odgovorno služi-

mo zemaljskim dobrima podrazumijeva prepoznavanje i poštivanje svih ljudi i svih živih bića. Hitan poziv i izazov da skrbimo o stvorenom svijetu predstavljaju poziv čitavom čovječanstvu da radi na održivom i cjelovitom razvoju.

Stoga, ujedinjeni istom brigom za svijetom koji je Bog stvorio i priznajući da je zemlja zajedničko dobro, usrdno pozivamo sve ljude dobre volje da dana 1. rujna izdvoje vremena za molitvu za okoliš. O toj prigodi želimo zahvaliti dobrohotnom Stvoritelju za veličanstveni dar stvorenog svijeta i obvezati se da ćemo za njega skrbiti i čuvati ga radi budućih naraštaja. Najposlije, znamo da radimo uzalud ako Gospodin nije uz nas (usp. Ps 126/127), ako molitva nije u središtu našega promišljanja i proslava. Naime, cilj naše molitve je promijeniti način na koji promatramo svijet kako bismo promijenili način na koji se ophodimo prema njemu. Cilj koji si postavljamo je smoći hrabrosti prihvatiti veću jednostavnost i solidarnost u našem načinu življenja.

Onima koji su na važnim položajima u društvu, gospodarstvu, politici i kulturi upućujemo hitan apel da odgovorno osluhnu krik zemlju i da odgovore na potrebe marginaliziranih, ali prije svega da odgovore na molbu mnogih i podrže globalni konsenzus za oporavak našeg ranjenog svijeta. Uvjereni smo da nema iskrenog i trajnog rješenja za izazov ekološke krize i klimatskih promjena bez složnog i kolektivnog odgovora, bez zajedničke odgovornosti u kojoj će se voditi računa i o do sada učinjenom, te bez davanja prioriteta solidarnosti i služenju.

*Iz Vatikana i Fanara, 1. rujna 2017.
Papa Franjo i ekumenski patrijarh Bartolomej*

Apostolsko pismo u obliku motu proprija vrhovnog svećenika Franje kojim se unose promjene u kan. 838 Zakonika kanonskog prava

Magnum principium

Veliko načelo, potvrđeno od Drugoga vatikanskog koncila, prema kojem se bogoslužnu molitvu mora prilagoditi shvaćanju puka kako bi mu bila razumljiva, zahtijevalo je tešku zadaću uvođenja narodnog jezika u bogoslužje i pripreme i odobravanja prijevoda bogoslužnih knjiga, koja je povjerena biskupima.

Latinska Crkva bila je svjesna predstojeće žrtve djelomičnog gubitka vlastitog bogoslužnog jezika, koji se stoljećima upotrebljavao u čitavom svijetu. Ipak, rado je otvorila vrata kako bi ti prijevodi, kao dio samih obreda, mogli postati glasom Crkve koja slavi božanske tajne, zajedno s latinskim jezikom.

Istodobno, poglavito imajući pred očima različita jasno izražena stajališta koncilskih otaca o korištenju narodnog jezika u bogoslužju, Crkva je bila svjesna teškoća koje bi se na tome području mogle javiti. S jedne strane, bilo je potrebno povezati dobrobit vjernika određenog vremena i kulture i njihovo pravo na svjesno i aktivno sudjelovanje u bogoslužnim slavljinama s bitnim jedinstvom rimskog obreda. S druge strane, sami narodni jezici moći će, često tek postupno, postati liturgijski jezici, koji neće nimalo zaostajati za liturgijskim latinskim po profinjenosti stila i dubini svojih pojmova sa ciljem jačanja vjere.

To je bio cilj raznih bogoslužnih zakona, naputaka, okružnica, uputa i potvrđivanja bogoslužnih knjiga na različitim mjesnim jezicima koje je izdala Apostolska Stolica od Koncila naovamo, i to kako prije tako i nakon zakona koji su utvrđeni u Zakoniku kanonskog prava. Navedeni kriteriji bili su i ostaju korisni na razini općih smjernica i liturgijske komisije ih se moraju, što je više moguće, pridržavati kao prikladnih instrumenata, tako da liturgijska zajednica može, u velikoj raznolikosti jezika, doći do izražajnog stila koji je prikladan i odgovara pojedinim dijelovima, čuvajući cjelovitost, točnost i vjernost, osobito u prevođenju nekih tekstova od velike važnosti u pojedinoj bogoslužnoj knjizi.

Bogoslužni tekst, kao obredni znak, je sredstvo usmene komunikacije. Međutim, za vjernike koji slave svete obrede, riječ je također misterij. Naime, kada se riječi izgovaraju, osobito kad se čita Sveto pismo, Bog govori ljudima. U Evandjelju sam Krist govori svojem narodu koji, sam ili po predvodite-

lju slavlja, molitvom odgovara Gospodinu u Duhu Svetom.

Cilj prevođenja bogoslužnih tekstova i biblijskih tekstova za Službu riječi je naviještati vjernicima riječ spasenja u poslušnosti vjeri i izreći molitvu Crkve Gospodinu. U tu svrhu potrebno je vjerno prenositi pojedinom narodu, služeći se njegovim vlastitim jezikom, sve što je Crkva htjela prenositi drugim ljudima latinskim jezikom. Premda vjernost nije moguće uvijek prosuditi po pojedinim riječima, već je se treba tražiti u kontekstu cjelokupnog komunikacijskog čina i prema književnoj vrsti, ipak mora se također voditi računa o nekim posebnim pojmovima u kontekstu cijele katoličke vjere, jer svaki prijevod teksta mora biti u skladu sa zdravim učenjem.

Ne treba čuditi da su se, tijekom ovog dugotrajnog procesa, javljale teškoće između biskupskih konferencija i Apostolske Stolice. Kako bi odluke Koncila o upotrebi narodnih jezika u bogoslužju mogle vrijediti i u budućnosti, prijeko je potrebna stalna, budna i kreativna suradnja, ispunjena međusobnim povjerenjem, između biskupskih konferencija i dikasterija Apostolske Stolice koji vrši zadaću promicanja svetog bogoslužja, odnosno Kongregacije za bogoštovlje i sakramentalnu disciplinu. Stoga, da bi se mogao nastaviti rad na obnovi čitavog liturgijskog života, činilo se korisnim da se neka načela koja se prenose još od vremena Koncila jasnije utvrde i provode.

Mora se, bez sumnje, posvetiti dužnu pažnju koristi i dobrobiti vjernika, a ne smije se zaboraviti ni pravo i dužnost biskupskih konferencija koje, zajedno s biskupskim konferencijama krajeva u kojima se govori istim jezikom i sa Apostolskom Stolicom, moraju zajamčiti i odrediti da se, čuvajući karakter svakog pojedinog jezika, potpuno i vjerno čuva smisao izvornog teksta i da prevedene bogoslužne knjige, i nakon prilagodbi, uvijek jasno odražavaju jedinstvo rimskog obreda.

Da bi suradnja između Apostolske Stolice i biskupskih konferencija bila to vjernija i plodonosnija i saslušavši mišljenje Komisije biskupa i stručnjaka koju sam osnovao, naređujem, vlašću koja mi je povjerena, da kanonska disciplina koja je trenutačno na snazi u kan. 838 ZKP-a postane jasnija, tako da

se, u skladu s onim što je navedeno u konstituciji Sacrosanctum concilium, napose u člancima 36. §§ 3. i 4., 40. i 63. i u apostolskom pismu u obliku motu propria Sacram liturgiam, br. IX, jasnije izrazi mjerodavnost Apostolske Stolicе u vezi prijevoda bogoslužnih knjiga i dubljih prilagodbi, među koje se mogu ubrojiti također eventualni novi tekstovi koji će se u njih uvrstiti, koje su usvojile i odobrile biskupske konferencije.

U tome smislu, kan. 838 će ubuduće glasiti kako slijedi:

Kan. 838 - § 1. Uređivanje svetog bogoslužja ovisi samo o crkvenoj vlasti; tu pak vlast imaju Apostolska Stolica i, prema pravnoj odredbi, dijecezanski biskup.

§ 2. Zadaća je Apostolske Stolicе da uređuje sveto bogoslužje opće Crkve, izdaje bogoslužne knjige i pregleda[1] prilagodbe koje je, prema pravnoj odredbi, odobrila biskupska konferencija i da bdije da se bogoslužne uredbe posvuda vjerno obdržavaju.

§ 3. Biskupskim konferencijama pripada da vjerno prirede prijevode bogoslužnih knjiga na narodne jezike, primjereno prilagođene unutar određenih granica, te da odobre i objave bogoslužne knjige za krajeve za koje su odgovorni, nakon što ih potvrdi Sveta Stolica.

§ 4. Dijecezanskom biskupu u Crkvi koja mu je povjerena pripada da izda, u granicama svoje mjerodavnosti, odredbe o bogoslužju koje obvezuju svakoga.

U skladu s navedenim treba tumačiti bilo čl. 64 § 3 Apostolske konstitucije Pastor Bonus bilo druge zakone, osobito one sadržane u bogoslužnim knjigama, u vezi njihovih prijevoda. Određujem, isto tako, da Kongregacija za bogoštovlje i sakramentalnu disciplinu promijeni vlastiti „Pravilnik” na temelju ove nove discipline i pomogne biskupskim konferencijama da ispune svoj zadatak, te da radi na sve većem unaprjeđivanju bogoslužnog života Latinske Crkve.

Sve što sam odredio u ovom apostolskom pismu u obliku „motu propria” mora se vjerno obdržavati u svim dijelovima, bez obzira na sve suprotno, čak i ako je vrijedno posebno spomenuti, da se proglasi objavljivanjem na stranicama L'Osservatore Romano, te da stupi na snagu 1. listopada 2017., nakon čega će biti objavljeno u Acta Apostolicae Sedis.

*Dano u Rimu, pri Svetom Petru,
3. rujna 2017., pete mog pontifikata.
FRANCISCUS*

-----
[1] U lat. verziji dokumenta koristi se glagol „recognoscere”. U Objašnjenju Papinskog vijeća za tumačenje zakonodavnih tekstova pojašnjava se da recognitio „nije općenito ili sažeto odobrenje a još manje jednostavna ‘autorizacija’. Riječ je, naprotiv, o pomnom i detaljnom ispitivanju ili reviziji...” (28. travnja 2016.).

Kongregacija za bogoštovlje i sakramentalnu stegu

Okružno pismo biskupima o kruhu i vinu za euharistiju

1. Kongregacija za bogoštovlje i sakramentalnu stegu, po nalogu Svetoga Oca Franje, obraća se dijecezanskim biskupima (i onima koji su po pravu njima izjednačeni) da podsjeti da je, prije svega, njihova zadaća dostojno osigurati sve ono što je potrebno za slavljenje Večere Gospodnje (usp. Lk 22, 8.13). Biskupu, prvom djelatniku Božjih otajstava, voditelju, promicatelju i čuvaru bogoslužnog života u Crkvi koja mu je povjerena (usp. ZKP kan. 835 §1), povjerena je zadaća posvetiti budnu pozornost kvaliteti kruha i vina namijenjenih za euharistiju kao i, samim tim, osobama koje ih pripremaju. Da bi im se u toj zadaći pomoglo, u nastavku će se podsje-

titi na postojeće uredbe i predložiti neke praktične upute.

2. Dok su se do sada obično redovničke zajednice brinule za pripremu kruha i vina za euharistijsko slavlje danas se oni prodaju i u supermarketima, drugim trgovinama i putem interneta. Kako ne bi bilo dvojbi oko valjanosti euharistijske tvari, ovaj vatikanski dikasterij predlaže biskupima da u vezi s tim daju upute, primjerice tako da se euharistijska tvar potvrdi odgovarajućim certifikatima.

Ordinarij je dužan podsjećati svećenike, na poseban način župnike i rektore crkava, na njihovu od-

govornost da provjeravaju kako dobavljače kruha i vina za slavlje tako i prikladnost tvari.

Dužnost je ordinarija također podsjećati u vezi s tim proizvođače vina i kruha za euharistiju na apsolutno poštivanje propisâ.

3. Uredbe o euharistijskoj tvari, opisane u kan. 924 ZKP-a i brojevima 319 – 323 Opće uredbe Rimskog misala (Institutio generalis Missalis Romani), već su objašnjene u uputi Redemptionis sacramentum ove Kongregacije od 25 ožujka 2004.

a) „Kruh koji se upotrebljava u slavlju euharistijske žrtve mora biti beskvasan, čisto pšenični i svježe pečen, tako da bude isključena svaka mogućnost kvarenja. Iz toga slijedi da kruh iz druge tvari, makar i žitne, ili takav kojemu je u tolikoj mjeri dodana neka tvar različita od pšenice da se prema općem sudu ne može reći kako je riječ o pšeničnom kruhu, nikako nije valjana za tvar za tvorbu euharistijske žrtve i sakramenta. Teška je zloraba uvoditi u kruh za tvorbu euharistije druge tvari, kao što su voće, šećer ili med. Jasno je da hostije trebaju proizvoditi oni koji se ističu ne samo čestitošću već su ujedno i vješti u pripremanju te uz to opremljeni prikladnim pomagalicama” (br. 48).

b) „Vino koje se upotrebljava u slavlju presvete euharistijske žrtve mora biti prirodno, od trsova roda, čisto i nepokvareno, bez primjesa drugih sastojaka. [...] Neka se brižno pazi da se vino određeno za euharistiju čuva u besprijeckornom stanju kako se ne bi ukiselilo. Zabranjeno je upotrebljavati vino o čijoj se izvornosti i podrijetlu sumnja: Crkva, naime, što se tiče uvjeta potrebnih za valjanost sakramenta zahtijeva sigurnost. Jednako se tako ni pod kakvim izgovorom ne smije dopustiti bilo koje drugo piće, koje ne tvori valjanu materiju” (br. 50).

4. Kongregacija za nauk vjere u Okružnom pismu predsjednicima biskupskih konferencija o korištenju kruha s malim udjelom glutena i mošta kao euharistijske tvari (24. srpnja 2003., Ur. br. 89/78 – 17498), objavila je uredbe za slavljenje euharistije za osobe koje, zbog različitih i teških razloga, ne smiju jesti kruh pripremljen na uobičajen način i vino koje je uzavrelo na uobičajen način:

a) „Hostije koje su potpuno bez glutena nisu valjana tvar za euharistiju. Valjana su tvar hostije koje su djelomično bez glutena i takve da sadrže toliku količinu glutena koja je dovoljna za njihovu pripravu bez dodavanja drugih tvari i bez korištenja postupaka koji mijenjaju narav kruha” (A. 1-2).

b) „Mošt, odnosno sok od grožđa, bilo da je svjež ili konzerviran na način da se vrenje prekine postupcima koji ne mijenjaju njegovu narav (primjerice zamrzavanjem), valjana je tvar za euharistiju” (A. 3).

c) „Ordinariji su mjerodavni za davanje dopuštenja pojedinom svećeniku ili vjerniku laiku da koristi kruh s niskim udjelom glutena ili mošt kao tvari euharistije. Dopuštenje se može dati na uobičajen način i dok traje situacija zbog koje je to dopuštenje dano” (C. 1).

5. Ista Kongregacija je, osim toga, odlučila da se euharistijska tvar pripremljena s genetski modificiranim organizmima može smatrati valjanom tvari (usp. Pismo pročelniku Kongregacije za bogoštovlje i sakramentalnu stegu, 9. prosinca 2013., Ur. br. 89/78 – 44897).

6. Oni koji pripremaju kruh i proizvode vino za euharistijsko slavlje moraju biti svjesni toga da je njihov rad upravljen na euharistijsku žrtvu i stoga se od njih traži čestitost, odgovornost i umješnost.

7. Kako bi lakše obdržavali opće uredbe, ordinariji se mogu korisno dogovarati na razini biskupskih konferencija, dajući konkretne upute. Zbog složenosti situacijâ i prilika, kao što je nedostatak poštovanja prema svetomu, uočava se praktična potreba da, po nalogu mjerodavne vlasti, postoje oni koji će nadzirati jamče li stvarno proizvođači izvornost euharistijske tvari kao i njezinu doličnu distribuciju i prodaju.

U tome se smislu predlaže, na primjer, da pojedina biskupska konferencija ovlasti jednu ili više redovničkih zajednica ili drugo tijelo koje je kadro izvršiti nužne provjere nad proizvodnjom, čuvanjem i prodajom kruha i vina za euharistiju u pojedinoj zemlji i drugim zemljama u koje se izvoze. Preporučuje se također da se s kruhom i vinom namijenjenim za euharistiju postupi na doličan način na prodajnim mjestima.

Iz sjedišta Kongregacije za bogoštovlje i sakramentalnu stegu, 15. lipnja 2017., svetkovina Presvetog Tijela i Krvi Kristove.

*Robert kard. Sarah, Pročelnik
+ Arthur Roche, nadbiskup, Tajnik*

Nadbiskup Đuro Hranić, predsjednik Vijeća HBK za katehizaciju i novu evangelizaciju

Poruka na početku školske i katehetske godine 2017./2018

Čovjek je put Crkve. Prošlogodišnje obilježavanje dvadeset i pet godina katoličkoga vjeronauka u školi u Republici Hrvatskoj pružilo nam je mogućnost zahvalno se sjetiti prijedena puta Crkve te nas još jednom učinilo pozornima na nikada dovršenu zadaću evangelizacije i naviještanja Riječi Božje kao njezina temeljnoga poslanja. Bile su to godine rađanja i razvoja Republike Hrvatske, kao i godine učenja života u novim okolnostima. I naša je Crkva, premda izrasla na iskustvu povijesti čitavoga kršćanstva, bila pozvana odgovarati tim izazovima novim izričajima i oblicima rada, a nadasve novim misionarskim žarom. Vjeronauk u školi zasigurno je jedno od njezinih najdragocjenijih iskustava posljednjih dva i po desetljeća.

Svjedočanstvo prošloga vremena iznova nas je podsjetilo da Crkva ne raste prozelitizmom, nego atraktivnošću (Benedikt XVI., Homilija na misi na početku Pete konferencije biskupa Latinske Amerike 13. svibnja 2007.), pri čemu je atraktivnost samo sinonim za živo svjedočanstvo vjere svakoga koji je uključen u najljepšu zadaću kršćanstva, koja se zove naviještanje evanđelja. Usto smo se još jednom uvjerali da se evanđelje može, ako je potrebno, i riječima propovijedati (papa Franjo, Nagovor na Međunarodnom susretu kateheta u Rimu 27. rujna 2013.). To znači da vjera nije najprije konstrukcija naših misli, nego su za njezino naviještanje odlučujući čin, odnosno djelo, konačno - život. A gdje god se živi u Kristu, živi se u dinamici ljubavi, koju je Crkva priopćavala suvremenom čovjeku – i to ne samo vjeronaukom u školi. I vjeronaukom u školi, u zajedništvu s drugim školskim predmetima, Crkva je nastojala i želi biti u službi čovjeku, kojemu otvara vrata evanđelja, koje je Krist, u kojemu se nalazi punina života. Na taj način ona ostvaruje svoju zadaću, koju je sv. Ivan Pavao II. definirao riječima: „Čovjek je put Crkve” (Otkupitelj čovjeka, 14).

Tko je za vjeronauk u školi, za čovjeka je. Čovjek živi od onoga što nije sam stvorio. Ono što je on danas, čime se služi i čemu kroči, svoje korijene ima u povijesti, koja je na ovim europskim prostorima duboko kršćanska. No, kršćanska povijest našega naroda i Europe doista ne mora značiti da bi svaki čovjek trebao biti nasljednik kršćanske vjeroispovijesti. Ipak, tvrdnja da će odnos religije i obrazovanja, vjeronauka u školi i „modernoga sustava škol-

stva” navodno biti bolji ako se vjeronauk ponovno progna iz školskih klupa, često je površan i rasprave nedostojan diskurs.

Tako su npr. zagovaratelji primjenjujućega znanja, onoga funkcionalnog (koje bi učenike trebalo osposobiti za nešto i koje trenutno dominira školskim sustavom), svjesni da ne mogu znati što će učenik trebati učiti u budućnosti – jer tehnički se svijet i potrebe tržišta rada razvijaju doista vrlo brzo. Oni opet kojima je stalo do čovjeka i njegova dobra, stavljajući njegovo dobro i sreću iznad kolektivnih i običajnih normi, te iznad svakog etičkog, vrijednosnog i identitetskog pitanja, zapravo ga čine zarobljenikom vlastitoga ‘ja’. Onako kako je pamćenje jednoga čovjeka nedovoljno da bi se ono nazvalo poviješću, tako je i nada jednoga čovjeka u vlastito dobro premalo da bi se ona nazivala budućnošću čovječanstva. Obrazovni sustav koji bi želio odgajati čovjeka samo kao pojedinca, kojemu bi njegova vlastita sreća bila jedini cilj, zaboravlja da je odgoj srca, savjesti i cjelovite osobe više od odgoja za sreću u ovozemaljskom životu. Obrazovni je sustav uvijek proces, koji mora poučavati te izgrađivati međuljudske odnose. Kršćanski gledano, to je proces koji poučava životu svih ljudi - stvorenih na sliku Božju. Konačno, vrijeme u kojemu živimo pokazuje da je netolerantnost među ljudima različitih kultura i vjeroispovijesti često plod nepoznavanja drugoga u njegovu kulturološkom i vjerskom opredjeljenju. Učestali nesporazumi, predrasude i stalni strahovi pred ljudima različitih kultura i vjera bitno počinjavu na nedostatnom poznavanju, a onda i prihvatanju drugih i drukčijih. Katolička Crkva, i vjeronaukom u školi, posebno njegovom ekumenskom i međureligijskom dimenzijom, želi priopćavati spoznaje ne samo o svojoj konfesiji, nego o kršćanstvu i religiji općenito. Njezin je dijalog s nekršćanskim vjeroispovijestima također neizostavni dio vjeronaučne nastave. Vjeronaučno upoznavanje s religijskim i konfesionalnim, etičkim i duhovnim sadržajima i stavovima u kršćanstvu i u drugim religijama, želi pridonijeti izgradnji mira i suživota u različitosti te oslobađati čovjeka od straha u susretu s drugim i drukčijim.

Svjesni smo, dakle, da bez učenja, pa i stjecanja primjenjujućega znanja i vještina, nije moguće suvremeno obrazovanje. No, želimo naglasiti da bez

obrazovanja koje u sebi ne sadrži i onu odgojnu dimenziju, koja je mnogima na rubu njihova promišljanja (tj. obrazovanje bez pitanja smisla ljudskoga života, identiteta, vrijednosti i etičkih posljedica), postaje samo tehnika za vježbanje određenih operacija. Stoga, ako i želimo funkcionalno obrazovanje, ono ne bi smjelo biti samo „funkcionalno”. Razmišljajući o reformi obrazovnog sustava u Republici Hrvatskoj, mnogi promatraju vjeronauk u školi, kao predmet, očima sumnje i nesnošljivosti. Čini se da se pritom i Crkvu povezuje s institucijom kojoj nije stalo do dobra i sreće suvremenoga i konkretnoga čovjeka. Tako glasna manjina često poseže za progonom vjeronauka iz škole, ne razmišljajući pritom da je on samo dio ustavnih prava na vjersku slobodu i na javno očitovanje religijskih stavova i uvjerenja. Može se steći dojam da je nekima još uvijek misao vodilja poznata metodička ateistička radna hipoteza *etsi deus non daretur*. Doista, moguće je da u suvremenoj kulturi čovjek bude obrazovan, a da pritom ne bude religiozan. No, nemoguće je da se čovjek smatra obrazovanim, a da se pritom ne sučeljava s pitanjima vjere, koja je mnogima izvor života i cilj njihovih nastojanja. Vjeronauk u školi, koji u posljednjih dvadeset i pet godina služi dobru hrvatskog čovjeka i društva, i nadalje je pozvan činiti to isto te pritom ne zaboravljati svoju prvotnu zadaću: naviještati Onoga koji je došao ‘radi nas ljudi i radi našega spasenja’. Tko je, dakle, za vjeronauk u školi, taj je za čovjeka. A tko je za dobro suvremenoga čovjeka, bit će i za vjeronauk u školi.

Evangelje opisivati vlastitim životom. Sve više postajemo svjesni činjenice da škola više nije jedino mjesto učenja. Štoviše, škola ponekad postaje periferno mjesto odgoja i učenja. Mnogo su toga preuzeli mediji te svijet suvremene računalne tehnologije, koji učenicima omogućavaju da u jednom trenutku saznaju sve što požele o nekoj temi. Tako svi mogu znati sve u istom trenutku, i svatko na svoj

način. Unatoč tome, još i više usprkos tome, nikada učenik nije toliko trebao dobrog učitelja, odnosno vjeroučitelja, kao danas. A nikada nije trebalo toliko hrabrosti kao danas da bi se postalo učiteljem. Još više vjeroučiteljem! Naime, biti vjeroučitelj isto je što i ostvarivati životni program i svakodnevno životom tumačiti životni stav. No, ni škola, ni vjeronauk u školi, ni vjero/učitelji ne trebaju se bojati tih „periferija”. Naime, „Bog se ne boji”, rekao je papa Franjo katehetama i vjeroučiteljima. „Bog nema straha od periferija... On je kreativan i zbog toga nije nepomičan. On nas prima, dolazi nam ususret, razumije nas... Da bismo bili vjerni Kristu, kreativni, moramo biti sposobni prihvatiti promjene. Zašto? Da se prilagodimo okolnostima u kojima moramo naviještati Evanđelje. Kreativnost je stup onoga što znači biti kateheta” (papa Franjo, Propovijed na Međunarodnom susretu kateheta u Rimu 29. rujna 2013.). Stoga, ako se i vjeroučitelj odluči koristiti suvremenim načinom izražavanja te vjeronauk katkad promatrati i kao #vjeronauk u školi (hashtag), on nikada ne smije zaboraviti da je vjeronauk i više od trenutnog izričaja. Vjeroučitelj je pozvan vlastitim životom opisivati i tumačiti evangelje. Svjestan da je „toliko putova prema Bogu koliko je ljudi” (Joseph Ratzinger, *Sol zemlje*, str. 8.), on zato ostaje trajno budan i kreativan u naviještanju evangelja.

Dragi učenici, roditelji, učitelji i vjeroučitelji, navjestitelji evangelja i ljudi dobre volje, koji želimo doista suvremeno obrazovanje, upustimo se u obrazovne promjene, ali ne zaboravimo, s jedne strane, istinske izvore obrazovanja, a s druge strane, budućnost za koju danas preuzimamo odgovornost.

Đakovo, 22. kolovoza 2017.

predsjednik Vijeća HBK za katehizaciju i novu evangelizaciju mons. Đuro Hranić

(Dokumenti su preuzeti od Informativne katoličke agencije i HBK-a)

Otvoreno pismo nadbiskupa Barišića u povodu velikih požara u okolici Splita

Draga braćo i sestre!
Dragi sugrađani!

Veliki požar koji je ovih dana pogodio splitsko gradsko i prigradsko područje, osim pustoši i katastrofe koju je prouzročio, ostavivši mnoge bez vrijedne imovine, pokazao je i najplemenitije u nama ljudima. I u ovoj apokaliptičkoj situaciji naši sugrađani su gradili zajedništvo u nevolji. Usuđujem si uzeti pravo u ime svih sugrađana u prvom redu zahvaliti našim vatrogascima i pilotima koji, ne samo u ovom slučaju, izlaze na prvu crtu obrane i izlažu se nadljudskim naporima kako bi zaštitili živote, domove i imovinu. Dragi vatrogasci i piloti, svaka riječ je nedovoljna da izrazimo svu zahvalnost za vašu požrtvornost kojom nam dajete primjer istinske humanosti. Znajte da cijenimo vaš rad i žrtvu. Dok vi stojite pred vatrenom stihijom i ne dopuštate joj da pobjedi, dotle mnogi naši vjernici uzdižu svoje ruke i vapaje u molitvi Bogu kako bi vam dao dovoljno snage u svakoj vašoj borbi i olakšao vam napor. Pokazali ste da ste najbolje što Hrvatska ima! Uz vatrogasce ujedno zahvaljujemo svim stručnim službama: medicinskom osoblju, policiji, hrvatskoj vojsci, pripadnicima HGSS-a i DUZS-a, gradskim i županijskim stožerima zaštite. Svi oni zavrjeđuju naše poštovanje i divljenje!

Jednaku zahvalnost i iskrene čestitke na borbi i žrtvi upućujemo svim građanima koji su se branili od vatre, mještanima Sitnog Donjeg i Gornjeg, Srinjina, Tugara, Dubrave, Žrnovnice, Mravinaca, Kučina, Strožanca, Podstrane, Solina, kao i stanovnicima gradskih naselja Mejaša, Kile, Karepovca, Kamena. Zahvalni smo Bogu jer je ova nesreća prošla bez ljudskih žrtava. Znamo da je teško ako

se ostane bez životnog truda i dugogodišnjeg rada, ali nas iskustvo uči da smo se uvijek znali dignuti iz pepela i ponovo graditi. To ćemo, vjerujem, opet udruženim snagama ponovo obnoviti i izgraditi.

Našu zahvalnost upućujem i onima koji su prišli u pomoć bilo iz splitskog područja, bilo iz domovine. Tu mislim na pripadnike Torcide i drugih navijačkih skupina koji su se ujedinili u plemenitom cilju; mislim na veterane 4. gardijske brigade koji pokazuju svoje čovjekoljublje u ratu i u miru; mislim na mnogobrojne pojedince i skupine; na pripadnike Crvenog križa; na volontere; na kuhare; mislim na svakoga onoga tko se u ovoj nevolji pokazao čovjeku čovjek. Hvala Vam!

I na kraju, kao splitsko-makarski nadbiskup želim očinski zahvaliti i našim župnicima čije su župe bile pogođene ovim požarom. Ostali ste sa svojim vjernicima i s njima dijelili trenutke neizvjesnosti braneći crkve i domove. Pastir ne napušta svoga stada. U to ste nas uvjerili. Vaša blizina vjernicima je najveće svjedočanstvo koje možete dati. Uvjeravam vas da je i cijela naša nadbiskupija s vama.

Dragi sugrađani, dok je ova katastrofa, s jedne strane, nanijela veliku štetu pojedincima i društvu, ali nas i ujedinila u međusobnoj ljubavi, s druge strane nam je dala upozorenje da opreza nikad nije dovoljno. Ovim putem apeliram na svakoga od nas da pazimo jedni na druge, da pazimo kako se rukuje plamenom u ekstremno sušnom razdoblju. Mala nepažnja može izazvati katastrofu.

Svima nam želim manje požara i nesreća, a dovoljno odmora za dušu i tijelo!

*mons. Marin Barišić
splitsko-makarski nadbiskup i metropolit*

Pismo nadbiskupa Barišića povodom dolaska relikvije sv. Leopolda Bogdana Mandića u Split

17. rujna 2017. god.

Braćo svećenici i redovnici!
Sestre redovnice!
Draga braćo i sestre u Kristu!

1. Još su u nama svježi darovi milosti koje smo zadobili po izvanrednom jubileju – Godini milosrđa – koju je za katoličku Crkvu proglasilo Sveti Otac papa Franjo. Darovi koje smo primili i koje primamo u isto su vrijeme za nas kršćane sveta obveza jer kršćani su kvasac društva; kršćani su sol zemlje; kršćani su svjetlo svijeta. Kao vjernici imamo dužnost Godinu milosrđa produžiti u trajnost – u eru milosrđa, u vrijeme milosrđa. Jer Božje ime je milosrđe, a njegova su vremena i vjekovi! A mi smo Njegova djeca, baština Njegova.

2. Izuzetno nas je obradovalo kad smo čuli da je papa Franjo, proglašavajući Godinu milosrđa, kao zaštitnika toga jubileja uz Padra Pia iz Pietrelcine, izabrao našeg sunarodnjaka o. Leopolda Bogdana Mandića. Velika je radost ispunila sve vjernike Crkve u Hrvata zbog te Papine odluke, a ljubav i pobožnost prema ocu Leopoldu doživjela je vrhunac prošle godine od 13. do 18. travnja kada su nebrojene rijeke hodočasnika, tisuće vjernika pošli u Zagreb kako bi odali počast relikvijama - neraspadnutom tijelu sv. Leopolda Mandića. Tijelo sv. Leopolda se čuva u staklenom lijesu u Padovi, a u Godini milosrđa bilo je preneseno najprije u Rim (3.-11. veljače 2016.), a onda u Zagreb (13.-18. travnja 2016.)

3. Upravo kao produžetak jubileja milosrđa, stakleni lijes s tijelom sv. Leopolda Mandića, ponovo dolazi – vraća se – u našu i njegovu Domovinu. Ali i u naš grad Split! Za naš grad i za našu Nadbiskupiju izuzetna je čast da će nas pohoditi ovaj tako omiljeni svetac čiji djed vuče korijene iz našega Zakučca kod Omiša. Na prolasku jadranskom obalom, relikvije sv. Leopolda Bogdana Mandića svečano ćemo dočekati u Splitu na Pojišanu, u nedjelju 17. rujna navečer. Mogućnost za molitvu i pohod relikvijama sveca, bit će cijelu noć do ponedjeljka, 18. rujna kada ćemo se svetom misom oprostiti od sv. Leopolda, a relikvijar će nastaviti svoj put prema Rijeci.

4. Tko je taj svetac koji će u rujnu pohoditi i okupiti u Zadru, Herceg-Novom, Dubrovniku, Splitu i

Rijeci? Sveti Otac papa Pavao VI., u prigodi njegove beatifikacije u Rimu 1976., ovako reče: Gledaj samo kako je siromašan, jednostavan, čovječan; skroman, vedar i sabran; sav u zanosu svoga unutarnjega gledanja nevidljive prisutnosti Božje. A ipak je tako prisutan, pristupačan i spreman na uslugu, pa imaš dojam da nas poznaje i čeka; kao da su mu poznate naše brige i kao da čita našu nutrinu... Pogledaj toga siromašnoga, maloga kapucina koji nas privlači i oduševljava. Sveti Leopold je gotovo čitav svoj život proveo u maloj sobici – ispovjedaonici – gdje je u Božje ime opraštao grijehe i liječio nanesene rane. Želio je svakom bratu i sestri pokazati da iako je ranjen(a), nije napušten(a). Želio je posvjedočiti da je svako Božje dijete, svaki čovjek, po Božjem milosrđu i zaslugama muke, smrti i uskrsnuća Isusa Krista, spašen i otkupljen. Upravo to nam Gospodin poručuje po svecu milosrđa, svetom Leopoldu. A to ćemo dublje iskusiti i po njegovom pohodu nama jer će to biti prigoda za sakrament pomirenja i za euharistijsko slavlje; za obraćenje i za pobožnost; za molitvu i duhovni rast u vjeri. Jer sveti je Leopold dobro shvatio metodologiju obraćenja pa je čitavoga života, po sakramentu svete ispovijedi, pomagao ljudima da svlače staroga čovjeka, mijenjaju se i oblače novoga koji će biti pun ljubavi i veselja, mira i strpljivosti, blagosti i dobrote (usp. Kol 3,12-15).

5. Poštovani župnici, braćo svećenici! Dolazi nam brat svećenik; dolazi nam sunarodnjak! Svetom Leopoldu su poznate naše svećeničke radosti i nade, žalosti i tjeskobe. Ali, sveti Leopold je poznat i nama jer nam je u našem svećeničkom rastu sijao kao primjer i zvijezda vodilja u ljubavi prema Bogu, u pobožnosti prema Blaženoj Djevici Mariji i u služenju braći i sestrama. Stoga vas pozivam da i vi osobno dođete hodočastiti na Pojišan pred relikvije Sv. Leopolda. Iskoristite ovo milosno vrijeme za obnovu svoje osobne pobožnosti te vas molim da se stavite na raspolaganje braći i sestrama za sakrament pomirenja koji će početi pokorničkim bogoslužjem 17. rujna u 17 sati i trajati cijelu noć sve dok jutarnjom svetom misom ne zahvalimo Bogu na daru ovoga pohoda i ispratimo relikvije sv. Leopolda na put prema Rijeci. Vi župnici, potaknite vaše vjernike da

iskoriste ovu prigodu kako bi hodočastili i obnovili svoju vjernost Bogu. Budući da ćemo tijelo sv. Leopolda dočekati svečanom procesijom i misom, molio bih vas da toga dana, 17. rujna, u Nadbiskupiji ne bude večernjih svetih misa kako biste vi zajedno s vjernicima mogli sudjelovati u dočeku, procesiji, euharistijskom slavlju i pobožnostima.

6. Draga braćo i sestre u Kristu! U našem narodu je veoma raširena pobožnost sv. Leopoldu Bogdanu Mandiću. Iako je sv. Leopold svetac katoličke Crkve, ipak ga se usuđujemo smatrati daleko više našim. Pa i to je jedan od razloga zašto nam je tako drag i omiljen. Imamo izuzetnu milost i privilegij da sv. Leopold hodočasti nama, u naš grad i Nadbiskupiju. Odazovimo se tom hodočasničkom pozivu i dođimo svi zajedno moliti zagovor i častiti relikvije sv. Leopolda. Časteći zemne ostatke svetih Božjih ugodnika, daje se zapravo slava i čast Bogu koji je izvor i počelo svake svetosti. Relikvija sv. Leopolda ostaje u Splitu na Pojišanu tek nešto više od 12 sati, ali imamo cijelu noć na raspolaganju naći vremena da se u miru pomolimo, ispovjedimo, sudjelujemo u Euharistiji i pobožnostima. Iako će biti noć, svijetli

lik svetog Leopolda držat će nas budnima i pomoći nam da raspršimo tamu grijeha koji nas pritišće.

7. U prilogu vam dostavljamo okvirni program ovoga izvanrednog događaja. Čitavo vrijeme boravka relikvije Sv. Leopolda trebamo osigurati vjernicima mogućnost sakramenta pomirenja. Cijelu noć, iz sata u sat, program će biti animiran molitvama i pobožnostima, uz dovoljno vremena za šutnju i molitvu u tišini. Svećenici, redovnici i redovnice su na poseban način pozvani da dočekamo relikviju – tijelo sv. Leopolda Bogdana Mandića te ga u procesiji sa svijećama dopratimo u Gospino svetište na Pojišanu gdje ćemo slaviti sveta misa, a nakon toga početi molitveni program i čašćenje relikvije. Još jednom posebno pozivam i molim svećenike da budu na raspolaganju za sakrament ispovijedi.

Sveti Leopolde Bogdane Mandiću, moli za svoj hrvatski narod i za naše tako potrebno nacionalno zajedništvo! Moli i za jedinstvo svih kršćana da svi budemo jedno te tako ispunimo želju našega Spasitelja Isusa Krista!

*mons. Marin Barišić
splitsko-makarski nadbiskup i metropolit*

PRIGODNE PROPOVIJEDI

Mons. Marin Barišić, nadbiskup metropolit splitsko-makarski

300. obljetnica obrane Imotskoga – Imotski, 1. kolovoza 2017.

1. Braćo i sestre, uoči smo blagdana Gospe od Anđela. Ove godine još svečanije slavimo svoju zaštitnicu i Dan grada Imotskog, jer se spominjemo 300. obljetnice oslobođenja Imotskog od Turaka. U tom jubilejskom zajedništvu pozdravljam oca provincijala, gvardijana i župnika, braću franjevence, svećenike, redovnice...i tebe, puče Božji. Radostan je to bio događaj za sve stanovnike Imotske krajine i radosna vijest za pastire Makarske biskupije i splitske crkve, kao i za domovinu i šire. Za oce franjevence, koji su podnosili i dijelili sve nevolje svoga naroda, bio je to nezaboravan događaj. Ako je bilo koje crkveno zvono, oglašavalo je do krajnjih granica svoga dometa radost oslobođenja od Turaka iako bismo željeli da je ta granica imala još dublje i šire horizonte. Zato je dostojno da obilježimo ovaj povijesni događaj, ali i da u njemu ujedno zahvaljujemo Bogu i Gospi od Anđela za 300 godina života i povijesti Imotske krajine koja je satkana od radosnih, žalosnih i slavnih događaja tolikih generacija i nas danas.

2. Težak i mukotrpan bio je život imotskog čovjeka pod turskom vlašću, ali sa svojom čvrstom, kamenom i stjenovitom vjerom, ustrajan u borbi za slobodu i krst časni, ostao je njegov dom vjeran Bogu i svome rodu. Koštalo je to naše pradjedove, djedove, očeve i majke, čija je čaša tegobna, ali ponosna života bila ispunjena žrtvom, znojem i suzama, uvijek osvjetljena i povezana s kaležom Kristova križa – u kojem je temelj svakog oslobođenja i spasenja. Kao simbol njihove i naše svjedočke, ljudske i kršćanske stvarnosti, blagoslovit ćemo danas novi spomen-zavjetni kalež, kojim ćemo večeras i sutra slaviti otajstvo spasenja, u kojemu svoj smisao i puninu nalaze sva naša povijesna oslobođenja.

3. Na stijeni svjedočke vjere za slobodu i krst časni, na tom čvrstom temelju, usađeni su i prenošeni u svaku generaciju duboki geni vjere i ljudskosti, trajne svijesti i identiteta pripadnosti svojoj Crkvi i svome hrvatskom narodu. Nikakvo čudo da su Imočani takvi, da vole svoju Crkvu i svoj rod. Osobitu ljubav njeguju prema svom domu, rodnom kraju i

domovini. To ste naslijedili i u baštinu primili od svojih djedova i baka, očeva i majki. Ovo blago i sami predajete svojoj djeci i unucima.

Dom i domovina su sveta baština. Posebno su vezani uz oca, a nalazimo se u Godini oca i očinstva. Domovina – patria dolazi od riječi pater – otac. Ili kako neki kažu otadžbina – dadžbina oca – dar oca. Zato je dom i domovina patrimonij – dar! Patrimonij dolazi od riječi patres – munus – očevo, a dodao bih i majčin, dar. Domovina nije samo teritorij: ravnice, polja, šume, mora, rijeke, jezera, otoci...već dom i domovina su: jezik, identitet, kultura, duhovne i moralne vrijednote, povijesno pamćenje, jubileji, mir, pravda, solidarnost, poštenje, opće dobro, radna mjesta, rad i molitva, odmor i slavlja, suživot i zajedništvo. U domovini nam je naročito svet jedan kutak, mjesto našega rođenja gdje smo ugledali ljepotu svoga kraja, osjetili miris kadulje i smilja, gdje smo učinili svoje prve korake i progovorili prve riječi, gdje smo postali „vični“ životu. Zavičaj je to. Prozor naš i na vječnost.

4. Braćo i sestre, ponosno slavimo 300. obljetnicu oslobođenja grada Imotskog od Turaka. No, poslije Turaka uvijek su dolazili, ali i odlazili neki drugi: Venecija, Francuska, Austrija, Jugoslavija u staroj i novoj varijanti, uvijek neke nove agresije ideološke ili osvajačke. Doista, nije bilo lako našim pradjedovima, ali i našim očevima i majkama u borbi za slobodu i krst časni. Toliki su žrtvovali za dom i domovinu ono najveće što su imali – vlastiti život. Pogledajmo samo matice umrlih župa Imotske krajine u Drugom svjetskom ratu i još svježije žrtve Domovinskog obrambenog rata. Zato ne bi bilo dobro da u slobodnoj i demokratskoj domovini, poslije tolikih tuđinaca i jednogumskih ideologija, u višestranačju, naše stranke zamjene Turke, Venecijance, Austrijance, Jugoslavlju. Nisu li današnji napadi na obitelj, nametanje novih i tuđih ideologija koje su protivne našem bogoljublju, čovjekoljublju i domoljublju novi oblici porobljavanja? Zar nas konzumerizam, hedonizam, individualizam, relativizam i egoizam ne čine ovisnicima – osobama bez slobode?

5. Željeli bismo da naš dom i domovina rastu u slobodi i budu prostor života jači od svih oblika za-robljenosti. Odavno su se iz Imotske krajine, zbog raznih kriza, ljudi iseljavali i odlazili u tuđinu. Odlazili su zbog političkih progona, jednoumlja i radi kruha za svoju obitelj. Odlazili su u tuđinu jer doma, u domovini, nije bilo dobro. A poznata je ona izreka starih Latina koju su inteligentni Imočani znali i bez poznavanja latinskog jezika. „Ubi bene, ibi patria.“ – „Gdje je dobro, tu je domovina.“ Ako nema dobra doma, mnogi mladi i tolike obitelji otići će u tuđinu i tamo tražiti dom i dobro. A to dobro koje žele vidjeti doma nije pretjerano traženje, jer žele samo radno mjesto, pristojna primanja, kako bi mogli imati dom i osnovati obitelj. Ako u domovini nije dobro, ona je razbaštinjena. No, u drugim sredinama gdje je gledajući materijalno dobro, uvijek se ostaje strancem i u tuđini. U tim okolnostima svojevrsnog bijega od sebe i svoje domovine, da bi se opravdali, opasnost je lažnog kozmopolitizma. Za te kozmopolite netko primijeti da su to „ljubitelji cijeloga svijeta kojima samo vlastita zemlja smeta.“ Nažalost, Imotska krajina dugo se iseljavala u druge krajeve i domovine, prije svega u Slavoniju, a često i preko granice. Mnogi su se povratili rodnom kraju jer su iskusili kruh tuđine i odlučili ispraviti onu latinsku na svoj način svjedočeći: „Ubi patria, ibi bene.“ – „Gdje je domovina, tu je dobro“ – doma je najbolje.

6. Braćo i sestre, vjerojatno vam je poznata povijest koju nam donosi knjiga o Ruti. Kad god bi Izraelci napuštali svoju domovinu, bio je to znak da je domovina u krizi. Tako je domovinu napustila i obitelj Elimeleka i Noemi s dva sina. Nažalost, suprug umro i umrla oba sina u tuđini, a ostala samo svekrva Noemi s dvije nevjestice. Kad se stanje u domovini popravilo, Noemi se želi vratiti, ali s njome želi poći i tuđinka, nevjestica Ruta. Dobro je i poželjno da se s Noemi vratila i tuđinka Ruta koja je svoju osobnost ugradila u budućnost izraelskog naroda. Ali najvažnija poruka za naše iseljenike je ova: da se vrate na vrijeme s cijelom svojom obitelji, daleko prije mirovine i onog konačnog umirovljenja – smrti. Željeli bismo da njihova djeca mogu ponosno reći: „Moja domovina Hrvatska je ne samo lijepa“, već i ono zbog čega neki sada odlaze: „Ovdje doma je dobro!“ U svome zavičaju smo doma! Ovdje osjećamo da zapravo jesmo!

7. Hrvatski pjesnik Silvije Kranjčević reče: „Ja domovinu imam, tek u srcu je nosim.“ Ovo su mogli reći za sebe toliki Imočani i kad nije bilo Hrvatske i kad nije bila slobodna. Bila je u srcu kao trajna

i velika čežnja. Ovo možemo reći i svi mi vjernici. Nosimo i živimo svoju zemaljsku domovinu u srcu. Međutim, kao vjernici dobro znamo da je naša konačna domovina na nebesima. Vjera vrednuje dom i domovinu i usmjeruje je prema vječnoj nebeskoj domovini. Vječnost ne isključuje zemaljsku zbilju ni zemaljsku domovinu koja je prostor ostvarivanja kraljevstva Božjega, naš prozor i usmjerenje prema domu Oca nebeskoga. Dakako, radostan je bio događaj 2. kolovoza 1717. na blagdan Gospe od Anđela. Radosno su zvonila naša zvona za događaj oslobođenja. Ali, braćo i sestre, radosnom događaju, temelju oslobođenja svih naših povijesnih oslobođenja, izvoru našega spasenja, kao refren, svakodnevno tri puta zvone sva zvona Imotske krajine i naše domovine. To je radosni događaj Anđelova navještenja na koje nas podsjeća i današnje Evanđelje, kao i naš svakodnevni pozdrav Gospi „Anđeo Gospodnji navijestio Mariji.“ Rođenjem Sina Božjega po Majci Mariji došlo nam je oslobođenje i spasenje od grijeha i smrti. I 1717. i 1991., pod njezinim zaštitnim znakom, krunicom, doživjeli smo radost oslobođenja od Turaka, ideologija i osvajačkih agresija. I liturgijsko slavlje koje slavimo povezuje našu zemaljsku s nebeskom domovinom. I kalež ispunjen žrtvom ljubavi, krvi, znoja, suza povezuje nas i ujedinjuje s velikom ljubavi Kristova kaleža križa i uskrsnuća.

8. U trajnoj povezanosti našega osloboditelja i spasitelja Isusa Krista i naše zauzetosti za slobodu i krst časni, domovina je prostor našega zemaljskog hodočašća, ali ujedno i trajni cilj ispred nas, do punine ostvarenosti našega života i povijesti u uskrsloj dimenziji nebeske domovine. Kao vjernici i građani odgovorni smo za ljudsko i kršćanko lice svoje domovine. Odgovorni smo za njezino dobro, duhovno i materijalno. Zato u ovom jubileju gledamo sa zahvalnošću na našu prošlost, postajemo svjesniji odgovornosti za našu sadašnjost koju s nadom i povjerenjem usmjerujemo budućnosti.

9. Tebi, Blažena Djevice, Gospo od Anđela, preporučujemo sve svoje branitelje koji su postali dionici križa Kristova, da budu i dionici njegove slave uskrsnuća. A sve nas, svoje sinove i kćeri, pomози da izgrađujemo svoju zemaljsku domovinu u skladu s nebeskom; da živimo pravedno i pobožno u ovome svijetu, te po mucu i križu Kristovu i mi prispijemo nebeskoj baštini tvoga Sina koji živi i kraljuje u vjeka vjekova. Amen

Kardinal Josip Bozanić, nadbiskup i metropolit zagrebački

Homilija na misnom slavlju prigodom 300. obljetnice oslobođenja Imotske krajine od Turaka

Draga braćo i sestre!

1. Gospa od Anđela dovela nas je danas izbliza i izdaleka na tvrđavu Topanu i sabrala pokraj drevne crkvice, svima dragog svetišta Gospe od Anđela, zaštitnice grada Imotskog i svekolike Imotske krajine. U ovom velebnom slavlju čestitam vam današnju svetkovinu, čestitam vam visoki jubilej, tristotu obljetnicu oslobođenja Imotskog i Imotske krajine od Osmanlija. Dragi Imočani, čestitam vam radost, čestitam vam ponos, čestitam vam slobodu.

Zahvaljujući na bratskim riječima dobrodošlice, pozdravljam dragog pastira ove starodrevne Crkve, mons. Marina Barišića, nadbiskupa metropolita splitsko-makarskoga. Pozdravljam mnogopoštovanog provincijala Provincije Presvetog Otkupitelja, fra Joška Kodžomana te gvardijana i župnika u Imotskom, fra Kristiana Stipanovića. Zahvaljujući njihovu udruženom pozivu, danas sam s vama i radosno s vama slavim nebesku zaštitnicu Gospu od Anđela.

U ovom slavlju s posebnim raspoloženjem srca pozdravljam subraću svećenike, dijecezanske i redovničke, svu franjevačku redovničku braću te časne sestre redovnice. Srdačno pozdravljam i sve hrvatske branitelje te članove njihovih obitelji, moleći Boga za duše pokojnih koji su branili slobodu i dostojanstvo hrvatskoga naroda te pravo svakoga čovjeka na slobodu i ljudsko dostojanstvo.

Radosna srca pozdravljam tebe, vjerni puče Imotske krajine, sve vas, predraga braćo i sestre u Kristu, vas, dragi Imočani, koji ste sačuvali vjeru u Boga oca naših i uzdanje u budućnost hrvatskoga naroda. Pozdravljam posebno djecu i mlade, roditelje, očeve i majke, bake i djedove, bolesne i sve starije osobe. Pozdravljam sve hodočasnike, osobito vas iz drage nam susjedne Hercegovine.

S dužnim poštovanjem pozdravljam sve predstavnike državnih, vojnih, županijskih, gradskih i općinskih vlasti, sve predstavnike institucija znanosti i kulture te sastavnica društvenog i gospodarskog života. Pozdravljam članove i predstavnike ustanova i društava kulturnog života Imotske krajine, čija povijest i djela pokazuju kako se svjetlom vjere raspoznaju znakovi vremena i oplemenjuje naša svakidašnjica.

2. Gospa od Anđela, svetište Gospe od Anđela na utvrdi koju vi nazivate Topanom, Kulicom ili Forticom, ova mala crkva, nekoć neugledna i prepuštena zubu vremena, a danas obnovljena, upravo ona po-

stade mjestom čuvanja dragocjenoga spomena. U to maleno mjesto zbijena je sva povijest ovoga kraja, sva sjećanja, sve mijene vladavina i režima, ali i sva stremjenja hrvatskoga narodnoga bića, koje ne zaboravlja zahvalnost Bogu i odanost Presvetoj Bogorodici Mariji Isusovoj i našoj Majci.

U srcu čuvam nezaboravni spomen na veličanstveno slavlje kojemu sam prije dvije godine na Veliku Gospu predsjedao u Sinju, kao izvanredni izaslanik pape Franje. Pobjeda pod Sinjem i svetkovina Velike Gospe koja je 1715. godine u Sinju svanula u slobodi, postali su znakom po kojem je vjerni puk spoznao istinu o obrani Sinja i pomoć moćnog zagovora Majke od Milosti, čudotvorne Gospe Sinjske.

Taj je događaj odjeknuo čitavom Dalmacijom i okrijepio nadu u oslobođenje od Turaka u puku imotskom, koji je predvođen franjevcima, nakon dvije godine, dočeka dan koji se pamti, 2. kolovoza 1717. godine, kada je Imotski osvanuo slobodan. Tadašnji imotski gvardijan fra Stjepan Vrljić, zajedno s vjernim pukom, svećanim pjevanjem „Tebe Boga hvalimo“, ovdje na tvrđavi, zahvalio je Bogu za darovanu slobodu. Pjesma radosti, hvale i zahvale odjekivala je tih dana cijelom Imotskom krajinom.

Taj se dan u Crkvi slavio blagdan Blažene Djevice Marije anđeoske ili Gospe od Anđela. Gospa od Anđela, Imotski i Imotska krajina, kojoj je ona zaštitnica, idu zajedno, jer je povijest ovdje, vi to dobro znate i osjećate, divno združila Boga i čovjeka, vjerni hrvatski puk Imotske krajine i Gospu od Anđela.

3. Braćo i sestre, slavljenički spomen oslobođenja imotskoga kraja od turske vladavine možemo promatrati upravo u svjetlu današnje divne svetkovine Gospe od Anđela. Svetkovina ima začetak u predanoj ljubavi koju je sveti Franjo Asiški iskazivao prema Presvetoj Djevici Mariji, koju je posebno častio u crkvi svete Marije Anđeoske, u polju podno gradića Asiza. On je za sebe i za svoju braću uz ruševnu crkvicu, koju je marno obnavljao, dobio i maleno zemljište, nazvano Porcijunkula, što znači „komadić“, „djelić“, „čestica“.

Neugledno i maleno mjesto postalo je znamenito upravo po tome što je Franji bilo dostatno za velika djela koja će dati snažan zamah obnovi Crkve u ono doba. U neuglednosti i malenosti skrila se snaga koja je, šireći radost evanđelja, preobražavala svijet. Ta je čestica zemlje svetom Franji bila važna i dostatna. Tu

se rado vraćao, tu je pronalazio mir i nadahnuća, tu je završio svoj zemaljski život.

Dragi Imočani, nije li čudesno da s jedne strane zidina imotske tvrđave možemo vidjeti divna jezera, veličanstvene bisere prirode, a s druge strane malenu crkvu bremenitu poviješću. Ovo mjesto, ova crkvice, ova Imotska porcijunkula, ovaj komadić zemlje, vama je svet.

I ova svima vama draga slika Gospe od Anđela, pribavljena milodarima siromašnoga puka, povezuje nas s ustrajnom pobožnošću naroda tijekom povijesti i svjedoči o sada prisutnom zagovoru nebeske Majke. Nije li predivno što ovaj vjerni puk tri stotine godina čuva tu zahvalnost u molitvi i odanosti Presvetoj Bogorodici Mariji. Divna je ta zahvalnost, ali je njezina vrijednost još veća u tome što nas čuva u bliskoj molitvenoj povezanosti s nebeskom zaštitnicom.

Zadivljujuće je, draga braćo i sestre, da je iz tih događaja, kojih se danas spominjemo, ostala živjeti samo zahvalnost puka. Sve drugo je doživjelo promjene. Zidovi su rušeni i ponovno podizani, uklesani natpisi isprani tijekom vremena, dokumenti izgubljeni ili ostali negdje skriveni. Samo molitvena zahvalnost puka sagradila je živi spomenik, koji ovdje življe duši nam progovara. Taj spomen živi te i danas daje pouzdanje puku u novim iskušenjima i tegobama života.

4. Braćo i sestre, odavde struji poruka o onom što je dostatno i što daje dragocjenost životu. Danas svatko, stupajući na ovo mjesto, otvorenosti srca pred Bogom i promatrajući Gospu od Anđela, može spoznati što nam je potrebno, a što suvišno. Možda je prvotno potrebno osloboditi se suvišnoga da bismo prepoznali ono što nam je istinski potrebno. Ono neophodno, katkada je zasjenjeno suvišnim.

Dragi vjernici, vjerujem da svatko od nas pronalazi neko drago mjesto, neki komadić zemlje, neko vrijeme, neki trenutak u kojemu uspijevamo na jedinstven i poseban način osjetiti Božju blizinu. Povlaštena prigoda za približavanje Bogu, za prihvaćanje Boga koji nam prvi dolazi ususret jest vrijeme molitve, osobne i zajedničke.

Posebno naglašavam zajedničku molitvu u obitelji. Molitva u obitelji je blagoslov katoličkim obiteljima. Molitva u obitelji čuva obiteljsko zajedništvo koje je danas izloženo raznim izazovima koji ne promiču obiteljski život. U društvu koje se programirano i užurbano globalizira potrebno je čuvati, njegovati, iznova graditi temeljna međuljudska, rekao bih naravna, zajedništva: obiteljsko u kojem posebnu zadaću ima povezanost baki i djedova s unucima, zatim rodbinsko zajedništvo, generacijsko, zavičajno, narodno... Ta zajedništva i nepogodne okolnosti života mogu pretvoriti u lijepo ozračje duhovne „porcijunkule“.

Porcijunkula može biti svugdje gdje postoji otvorenost Bogu i njegovu naumu s nama. Bog nas često iznenadi, kao što je i Mariju iznenadio navještaj anđela Gabrijela. Ona je, u otvorenosti srca i spremnosti da prihvati Božju volju, dala nov odgovor, prikladan trenutku i onome na što ju je Bog pozvao. U otvorenosti Bogu svaki trenutak i kutak života može postati divnim prostorom zajedništva s Bogom i s ljudima. Ljepotu življenju daju odnosi među ljudima koji se otvaraju Bogu.

5. Sveti Pavao u Poslanici Galaćanima podsjeća nas: „Dok bijasmo maloljetni, robovasmo počelima svijeta. A kad dođe punina vremena, odasla Bog Sina svoga, od žene bi rođen“ (Gal 4, 3-4). Današnja svetkovina Gospe od Anđela vraća nas na temeljnu istinu i temeljnu poruku Svetoga pisma. Vraća nas Isusu koji spašava narod svoj od grijeha njegovih.

Porcijunkula je blagdan oprostjenja, blagdan Božjega opraštanja. Papa Franjo ponavlja: Bog se ne umara opraštati nama. Ali mi smo u opasnosti da se umorimo obraćati Bogu i tražiti oprostjenje te odlučiti da ćemo promijeniti svoj život.

Braćo i sestre, mi se današnjom svetkovinom u zajedništvu Crkve naslanjamo na onu žarku apostolsku revnost svetog Franje Asiškoga koji je u 13. stoljeću promatrao ljude i društvene prilike svoga vremena. On je vidio zlo, vidio je napetosti i sukobe. Vidio je čak i krv koja se prolijevala među zavađenim obiteljima, društvenim skupinama i gradovima. Zato je sveti Franjo u crkvi Gospe od Anđela, u Porcijunkuli, noćima molio za narod, da bi ljudima dao znak, da im je Božje milosrđe blizu.

Gospa od Anđela je svetkovina koja nas danas podsjeća da je Božje milosrđe blizu. Gospa od Anđela potiče nas na obraćenje i povratak Bogu. Današnja svetkovina je blagdan Božjeg opraštanja i potpunog oprosta. A svatko je od nas grješan i svakome treba Božje milosrđe i oprostjenje. Bog nas svojim opraštanjem obnavlja, jer je samo Božje milosrđe u stanju spasiti čovjeka i omogućiti mu da započne iznova.

6. Braćo i sestre, oslobađanjem Imotskoga od turske vladavine Imotska je krajina ostala granično područje. Granica je tada povučena nedaleko Imotskoga, za domet topa s Tvrđave, kako je zapisano. Tako je istočni i sjeveroistočni dio Krajine ostao izvan granica mletačke Dalmacije. To i nakon tri stotine godina svjedoči povijest ovoga kraja.

Usprkos tome, granica nije uspjela razdijeliti narod jer je u narodu čuvana svijest o istome nacionalnom biću i o istome kulturnom identitetu. Ta svijest umije poštivati i čuvati granice država, ali i pronaći načina

da one ne dijele nego povezuju ljude u zajedništvo naroda i grade odnose u kojima se poštuje drugoga.

Ratovi su uvijek nosili pogibelji i razaranja, praćena seobama i tragedijom narodâ. Za turske vladavine puk Imotske krajine povlačio se u Primorje i druge sigurnije krajeve mletačke Dalmacije. Nakon oslobođenja povratak je bio težak. Mnogi se ne vratiše, a oni koje je vukla rodna gruda pronađoše pustoš i morahu se odvažiti na novi početak, na život u oskudici i siromaštvu. Oslobođeni krajevi dali su utočište i puku koji se, opet zbog sigurnosti, povlačio iz Hercegovine i Bosne.

Ta davna povijest iznova nam je ispričana i rasvijetljena novim ratovima dvadesetoga stoljeća, pa i ovim nedavnim - Domovinskim, u kojemu se branila slobodna i suverena država Hrvatska. Mijenjaju se osvajači, a tragedije se ponavljaju. Svaki rat ostavlja rane na narodnome biću, kao i na narodnoj baštini i dobrima.

No, narod koji čuva svoj ponos i samopouzdanje, i koji se daje voditi mudrošću evanđelja, stječe umijeće trpljenja i uspijeva zacijeliti rane, otvarajući prostor novome početku, koji izbija poput mladice iz staroga panja i daje da ponovno procvjeta život.

7. Draga braćo i sestre, govorim to ponukan opasnošću koja danas teško pogađa neke dijelove naše domovine, pa i ovaj divni imotski kraj, a to je iseljavanje ljudi. Ne smijemo to promatrati skrštenih ruku. Ne možemo ulaziti u osobne razloge seljenja pojedinih ljudi, ali valja priznati da jedan dio ljudi odlazi jer ne mogu naći zaposlenje. U našoj suvremenosti sve su vidljivija proturječja, dok se često prenaglašavaju ekonomske slobode, stvarni uvjeti mnogima priječe da im pristupe, a mogućnosti za zapošljavanja istodobno se smanjuju.

Stoga, da bi se otvarala nova radna mjesta, nužno je promicati gospodarstvo koje pospješuje raznolikost proizvodnje i poduzetničku kreativnost. Pravi cilj društvenog razvoja uvijek bi morao biti taj da se ljudima omogući dostojanstven život putem rada. Papa Franjo izričito naglašava da nositelji vlasti imaju pravo i dužnost uvesti jasne i odlučne mjere za potporu malih proizvođača i raznolikost proizvodnje (usp. *Laudato si'*, br. 129).

Braćo i sestre, Hrvatska je prelijepa zemlja, nastanjena dobrim ljudima. Potrebno je istaknuti zadivljujuću solidarnost hrvatskih građana koja se očitovala i za ovoljetnih požara duž naše obale. Našu lijepu domovinu i danas treba voljeti i braniti te čuvati: i zemlju, i vode, i more. Uvijek moramo biti svjesni da se ljepota življenja ne može svesti samo na materijalne mogućnosti, na zaradu i posjedovanje.

Ljepota življenja uključuje povijest, domovinu, spomen na pretke, osjećaj pripadnosti, životnu po-

vezanost s krajem u kojem smo odrasli. Ne dajmo se zavarati obećanjima i prividom sigurnosti koji se nude drugdje. Život je nepredvidiv dar te nas uvijek iznenađuje mogućnostima koje i ne slutimo.

8. Dragi vjernici, usuđujem se pitati: Nismo li danas kao narod posustali u narodnome ponosu, u samopouzdanju, ili smo skloniji tražiti unaprijed zajamčenu sigurnost? Sigurnost je postala idol suvremenoga doba. Tražimo sigurnost svugdje i u svemu. Osiguranje, prijeko potrebno u nekim područjima života, proširuje se na sav život. No, nijedna sigurnost ne može predvidjeti život.

Prihvatanje života kao nepredvidiva i dragocjena dara i pouzdanje u Boga čine život otvorenim, a u nama bude spremnost na sve izazove i na sve nevolje. Umjesto borbe za sigurnost potrebna je odgovornost za dar života i za sve ono u čemu se taj dar ostvaruje: za dar obitelji, za dar djeteta, za dar domovine, za dar slobode, za dar zavičaja u kojemu smo ponikli i s kojim je stopljen naš život.

A ovdje u Imotskom treba zahvaliti i na velikom daru zajedništva imotskog vjernog puka i franjevacâ, na toj stopljenosti života što ga je oblikovala franjevačka duhovnost. Franjevačka je karizma tijekom stoljeća zračila iz imotskog samostana šireći mudrost evanđelja od koje se uspravno i dostojanstveno živi. Franjevci su uvijek dijelili sudbinu puka, pa je i civilna povijest ovdje usko vezana uz franjevece. Draga braćo franjevci, to je baština koja vas obvezuje.

Predraga braćo i sestre, na smiraju ovoga dana i današnjega slavlja u kojemu smo, zahvaljujući posebnoj prisutnosti Gospe od Anđela u životu puka Imotske krajine, ponovno razmatrali povijesni hod svojeg ispaćenog hrvatskog naroda koji je na ovim lijepim prostorima prepoznao svoju sigurnost u Bogu i njemu povjerio svoje životno uporište. I kad nam se nude neka nova uporišta koja u dnu ne izražavaju istinu, ne bojmo se reći da smo duboko ukorijenjeni u Krista, da smo članovi Katoličke Crkve, da u svemu u društvenom životu imamo svoj stav i da se pred nama nalaze uzori kakav je bio blaženi Alojzije Stepinac.

Blaženoga Alojzija nam je sveti Ivan Pavao II. predstavio kao „najsveltiji lik“ hrvatskoga naroda, koji nam je dan kao svojevrsni kompas da bismo se znali orijentirati u životu. Stepinac je ključ za razumijevanje naše crkvene i narodne povijesti. Stoga smo pozvani da što bolje upoznamo taj hrvatski svetački lik.

Njemu, u zajedništvu s Gospom od Anđela i svih svetaca i blaženika u nebu, povjeravamo svoje obitelji, Crkvu, Imotsku krajinu i svekoliku nam domovinu Hrvatsku. Amen.

Mons. Marin Barišić, nadbiskup metropolit splitsko-makarski

Slavlje Velike Gospe u Sinju - 15. kolovoza 2017.

1. „Veliča duša moja Gospodina,“ kliče Majka Marija u svojoj radosti pohodeći Elizabetin dom! Raduje se životu i klikće Bogu izvoru života. Neplodna Elizabeta obdarena je blagoslovom djeteta. Braćo i sestre, dijeleći Elizabetinu radost, mi Marijina duhovna djeca, hodočasnici zemaljskog puta, danas se s Majkom Marijom radujemo svetkovini njezina uznesenja u nebo.

U zajedničkoj radosti i radosti našega zajedništva sve vas srdačno pozdravljam okupljene u svetištu naše Gospe Sinjske. Pozdravljam oca provincijala, braću franjeve – čuvare Gospina svetišta, gvardijana, župnika, dekana Cetinskog dekanata i sve svećenike u koncelecijaciji. Pozdravljam gradonačelnicu grada Sinja, sve predstavnike društvenih vlasti grada, županije i republike: Viteško alkarsko društvo, branitelje, bračne drugove, obitelji i sve vas, dragi hodočasnici iz domovine; Bosne i Hercegovine i drugih sredina.

2. Majka Marija dijeli bračnu i obiteljsku radost novoga života Elizabete i Zaharije. Njezina prisutnost je pomoć u potrebi. Majka, obitelj, novi život duboko su povezani. Blažena Djeвица Marija postala je povezana i sa svima nama kada nas je pod križem primila za svoju duhovnu djecu od onoga koga je sama nosila u svome krilu. Koliko je Majci Mariji stalo do braka, obitelji i novoga života svjedoči nam i njezin pohod Elizabeti i njezina prisutnost na svadbi u Kani Galilejskoj. Majčina prisutnost je u službi radosti i sreće mladenaca s kojima dijeli radost, ali i zabrinutost zbog materijalne neimaštine kao i duhovnog siromaštva. Toličke majke i očevi, djedovi i bake osobno se prepoznaju u Marijinu „Veliča duša moja Gospodina“, u radosnom događaju svadbe svoga sina ili svoje kćeri, stupanja u brak, osnivanja obitelji i rođenja života u novom domu.

3. Ljubav i radost naše nebeske Majke obuhvaća sve ljude i sve generacije u svim fazama našega života. Postala je Majka, član naših obitelji, memorija naše povijesti. Svi naši važniji događaji povezani su s Marijom i njezinim blagdanima. Obrana Sinja od Osmanlija 15. kolovoza 1715., uz današnji blagdan Velike Gospe; oslobođenje Imotskog od istog osvajača 2. kolovoza 1717., uz blagdan Gospe od Anđela. I zadnja obrana od agresora, Dan pobjede i domovinske zahvalnosti, 5. kolovoza 1995., vezan je uz blagdan Gospe Snježne. A Gospina krunica, štit naših branitelja, molitva je u kojoj je ispisana sva naša

povijest i borba za krst časni i slobodu zlatnu. I mi smo Isusovu i našu Majku poput učenika Ivana uzeli k sebi u svoj dom. I na svadbi nam je bila. Njezin lik trajno je prisutan u našem domu, među tolikim dragim obiteljskim slikama, na najčasnijem mjestu. I danas, stojeći u svetištu pred njezinim likom, na njezinu licu, u Njezinu srcu vidimo sebe, svoje bližnje i udaljene. Nikakvo čudo jer Isusova i naša Majka nikada ne napušta i ne odbacuje svoju djecu, pa i onda kada ne idemo dobrim putem. Njezini smo. I ranjena Majčina ljubav ostaje ljubav. Ostaje uz nas u našem domu i onda kada je ne uvažavamo, zaboravljamo i ranjavamo svojim ponašanjem. Ne napušta nas jer u svome Sinu Isusu Kristu prihvatila nas je sa svim našim radostima i nadama, tjeskobama i žalostima. Ne stidi se nas, svoje djece, ma kakvi god mi bili. Njezin savez ljubavi s nama jači je od bračnog saveza. Blažena Djeвица Marija je doista memorija naše prošlosti, pratiteljica naše sadašnjosti i zagovornica naše budućnosti.

4. No, dome i domovino naša, gdje si? Kakva smo djeca? Može li majka Marija danas u našoj stvarnosti, promatrajući naš dom i domovinu, radosno kliknuti: „Veliča duša moja Gospodina?“ Ili bolno primjećuje: „Vina nemaju?“ Ovo „Vina nemaju“ ne odnosi se samo na materijalnu oskudicu, nego još više na duhovno siromaštvo. Nedavno smo mogli čuti i pročitati da je pojava rastava u Hrvatskoj u porastu. Kao neslavan slučaj spominje se naš grad Split. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, a koji su prenijeli gotovo svi portali, 2016. godine u Splitu je bilo 779 vjenčanja, a 466 rastava. Zaista, ove brojke nikoga ne mogu ostaviti ravnodušnim. Ni Crkvu ni društvo, ni medije ni kurikulne reforme, ni gospodarstvo ni politiku, ni obrazovanje ni odgoj.

5. Majku Mariju, kao i sve nas, naš dom i domovinu isto tako zabrinjava napuštanje svoga zavičaja. Uvijek se događalo da su neki odlazili iz svoje domovine zbog materijalne oskudice, trgovine, rada, studija... Poznato nam je da su u onim vremenima mnogi napustili svoj dom i domovinu ne samo zbog ekonomskih razloga, nego i iz političkih progona i želje za slobodom. I Marija je sa svojom obitelji doživjela napuštanje domovine i odlazak u Egipat. Na sreću, vremena represije su iza nas. Očekivali smo da će se mnogi naši iseljenici vratiti i zajedno s nama izgrađivati Lijepu Našu u slobodi i blagostanju. No, svjedoci

smo da već dugi niz godina dom i domovinu napuštaju toliki mladi pa i čitave obitelji. Tako smo neki dan u medijima mogli pročitati da je samo u Njemačkoj 441 tisuća Hrvata i ljudi hrvatskog podrijetla, a prosječna dob im je 38 godina. A kolika nam je prosječna dob u domovini? Umjesto da Hrvatska bude svečana svadbena povorka budućnosti života, sve češće smo nalik na sprovedne povorke. Uostalom zar nam nisu češći sprovodi, nego rođenja? I školske klupe nam to pokazuju. Samo prošle godine u Njemačku je otišlo 55 tisuća ljudi. Doista, naša domovina, za kojom su tolike generacije čeznule, a mnogi svoje živote položili, nalazi se u ozbiljnoj krizi između odlaska iz domovine i napuštanja doma – pojava rastave.

6. Domovina je svetinja, sveta baština. Patrija – patrimonij – očev dar. To se može reći za našu zemaljsku domovinu, kao i za nebesku. Za domovinu, zemaljsku i nebesku, i život se žrtvuje. U Isusu Kristu i po Mariji obje su međusobno povezane. Čudi nas naša gospodarska kriza jer imamo vrijedne radnike, dobre ljude, pametne učenike, nagrađivane inovatore, uspješne športaše. Prije svega, naši mladi i naše obitelji imaju pravo na budućnost u svojoj domovini. Skoro smo se pomirili s činjenicom odlaska. Svi to spominjemo kao nešto što nije dobro. Nije dobro tražiti dobro drugdje, a doma ga ne imati. Poznata nam je ona starih Latina: „Ubi bene, ibi patria.“ (Gdje je dobro, tu je domovina.) Ono „bene“ ne znači samo ekonomsko dobro, nego uključuje i bogatstvo duhovnih i moralnih vrijednosti, dobrote i plemenitosti, ljepote zavičaja, lica i srca. Živimo u vremenu gdje se dobro poistovjećuje s materijalnim vidom, ali se nadamo da će u cjelovitom dobru i materijalni i duhovni vid biti sve prisutniji u Lijepoj Našoj. Nadamo se da će se mnogi od onih koji danas odlaze jednog dana povratiti doma, gdje će biti i dobro i lijepo, jer jedino smo doma doma, a svugdje drugdje samo i uvijek stranci. Domovina nije samo teritorij: ravnice, polja, šume, njive, mora, rijeke, jezera, otoci... već su dom i domovina i: vjera, jezik, identitet, kultura, duhovne i moralne vrijednosti, povijesno pamćenje, jubileji, mir, pravda, solidarnost, praštanje, opće dobro. Dom i domovina danas su prije svega radno mjesto, pristojna primanja, rad i molitva, obitelj i slavlja, suživot i zajedništvo; dom i domovina su među nama invalidi Domovinskog rata i toliki branitelji koji su dali svoj život za našu slobodu i budućnost novih naraštaja. Oni koji ovako vide svoju domovinu mogu reći: ni pod cijenu teže ekonomske krize ne napuštam. Ostajem doma. Ostajem se boriti.

7. Braćo i sestre, uvijek su nas povezivale u snažno zajedništvo izvanjske opasnosti. Vrijeme je da nas ne dijele, već ujedine naše unutarnje poteškoće. Katastrofa je kada nam vatra ugrozi naselja i proguta maslinike. Ali je još opasnije i žalosnije gledati kako neodgovorno izazivamo požare kojima se „spaljuju“ mogući zajednički programi općeg dobra. Kada sam na vlasti, mislim jedno, ali kada sam u oporbi, imam drugu varijantu. Nažalost, političanski se gleda samo na rejting svoje stranke. „Ja i moja stranka“ nije Hrvatska. Hrvatska smo svi zajedno. Potrebno je mudro i razborito prevesti u našu sadašnjost onu izreku: „Moguće je i nemoguće!“ Ne možemo sve riješiti odmah i sada. Dogovoreni plan i program za opće dobro ostvaruje se zajednički i postupno. Važno je imati i vidjeti zajednički cilj. S ciljem pred očima i najsporiji napreduje brže nego oni najbrži bez cilja. Na istom smo brodu. Hodočasnici s ciljem. Bez cilja smo lutalice. U toj povezanosti s ciljem naša zemaljska domovina je prostor hodočašća, znak koji nas upućuje i otvara preko svih granica do punine otvorenosti našega života i svega stvorenoga u uskrsljaj dimenziji nebeske domovine.

8. Ali braćo i sestre, u nadi da će doma biti „dobro“, a ljepota je uvijek tu, daleko više od gospodarske krize opasnija je već spomenuta pojava napuštanja doma – tj. raspuštanja doma, a to je rastava braka. Kako je tužno i bolno čuti riječi djeteta koje kaže: Tata nas je napustio, ili mama je otišla od nas. Poštovani roditelji, vaša djeca ne žele biti podijeljena i rastrgana između oca i majke, već žele biti zagrljena. Zato nas sve više zabrinjava to da doma, tamo gdje smo postali jedno tijelo i jedna duša, gdje smo najujedinjeniji, dolazi do podjele i rastave. Braćni drugovi jedno drugom okreću leđa, postaju tuđinci. Ljubav prelazi u ravnodušnost, svađu, osvetu, mržnju. Ako je Hrvatska podijeljena u svojoj temeljnoj i nosivoj stanici života i zajedništva – u braku, ne urušava li se u svojem najvažnijem i svetijem dobru – savezu bračne ljubavi? Kad god se dijelimo ondje gdje trebamo biti zajedno, ne sluti na dobro. Tu nije dobro ni kada je ekonomski dobro.

9. Svjesni smo da je brak danas višestruko ugrožen. Egoizam i individualizam su opasne hridi na moru života na kojima se danas razbija i nasukava svaki oblik zajedništva, a naročito bračno zajedništvo. Nažalost, u braku i obitelji ima pojava nasilja, fizičkog, ali i ranjavanja duše. Poteškoća ima. Možda će ih biti i više, ali pitanje je kako se nosimo s poteškoćama. Jedno je sigurno: s Majkom Marijom, čije uznesenje na nebo danas slavimo, možemo rasti u veće zajedništvo.

tvo. Stvoreni smo na sliku Božju, a brak je najizvrsniji znak – sakrament tog zajedništva. Bog je zajedništvo – sloga Oca, Sina i Duha Svetoga. Presveto Trojstvo nije tri „ja“, svako za sebe, nego tri puta „ja“ – svatko u svakome. Bez zajedništva negiramo bit svoga „ja.“ Nitko se ne može ostvariti sam za sebe, bez drugoga i drugih. Bez zajedništva i solidarnosti, nenormalni smo. Nema nas. Nema ni braka ni obitelji, ni doma ni domovine. Sjećamo se one izjave: Pakao – to su drugi, moj bližnji. Kažu da su u paklu jedni drugima okrenuti leđima. Opasnost je da bračni drugovi jedno drugom okrenu leđa, da im brak postane pakao – prokletstvo umjesto blagoslova i raja. Čovjek je osoba, a osoba dolazi od riječi „prosopon“, što znači „prema licu“, okrenutost i zajedništvo licem u lice. Stoga ne čine nam drugi, nego mi sami sebi, svojim egoizmom i individualizmom, stvaramo pakao.

10. Pitamo se je li onih 466 razvedenih u Splitu prošle godine i drugih razvedenih u domovini Hrvatskoj imalo priliku čuti i razmisliti, te pokušalo nemoguće učiniti mogućim – spasiti svoj brak. Koliku su pomoć susreli u svojoj sredini ili su ostali sami, napušteni i bespomoćni. A možda je jedna riječ, jedan obični pohod i pogled mogao dati drugi ishod ovim dramama. A najveću pomoć svim bračnim drugovima u krizi jeste svi vi koji svjedočite radost života u zajedništvu bračne ljubavi. Na sreću, nema izgubljenih slučajeva i nemogućih stanja. Pomirenje i

praštanje ponovno okreću lice prema licu. S ruba, pa čak i iz ponora pakla bračnih odnosa, ovdje na zemlji moguće je izići i doživjeti iznenađujući raj bračnoga zajedništva. Koliki su supruzi rekli jedno drugom: Hvala ti, ti si me spasila, ti si mi blagoslov. Spas je to za njih, za djecu, za dom i domovinu.

11. Braćo i sestre, nije lako pitati oprostjenje i oprostiti. Lakše se pomiriti s neprijateljem preko granica, nego s onim s kojim živíš. O pomirenju s neprijateljem će se govoriti i pisati, zabilježiti će to čak i TV kamere. Često se tu radi više o oholosti, nego o pravom milosrđu. Međutim, o pomirenju u tvome braku i obitelji nema ništa čime bismo medijski profitirali, nego samo milosrđe bez reklame i ukrasa. Jest teško, ali je čudesno i spasonosno.

12. Majko Marijo, naša domovina, koja je i tvoja, ugrožena je odlascima i napuštanjima doma. Ti koja si se i sama iz tuđine vratila u svoj dom i domovinu prati i pomози da se povrate toliki naši mladi i obitelji. Čuj molitve bračnih drugova, blagoslovi njihovo bračno i obiteljsko zajedništvo, da mogu biti blagoslov za svoj dom i našu domovinu. Pomози nam, Majko, da zajedno s tobom mognemo, zbog silnih djela koja nam učini, klicati: „Veliča duša moja Gospodina.“

Gospe Sinjska, majko i ženo obasjana Suncem, dušo duše našeg doma i domovine, Isusova i naša mati, sunce naših stradanja i nadanja, ne prestaj nam sjati. Amen!

Mons. Marin Barišić, nadbiskup metropolit splitsko-makarski

Slavlje Velike Gospe na Pojišanu - 15. kolovoza 2017.

1. Draga braćo i sestre, stoljeća nas dijele, ali na istom putu vjere tolikih generacija Splićana, mornara, ribara i težaka, okupljamo se danas na slavlju Velike Gospe u svojem pojišanskom svetištu. U zajedničkoj radosti naše vjere i nade, koju nam otkriva svetkovina Uznesenja Blažene Djevice Marije u nebo, sve vas srdačno pozdravljam. Pozdravljam oce kapucine, čuvarе Gospina svetišta s provincijalom fra Jurom Šarčevićem, svećenike, redovnike, redovnice, gradonačelnika grada Splita, predstavnike Županije, Hrvatsku ratnu mornaricu, sve hodočasnike Splita i okolnih mjesta, kao i sve hodočasnike koji su na odmoru u našem gradu.

2. Sinovskom zahvalnošću i odanošću slavimo Isusovu i našu Majku Mariju koja nas je pod križem primila za svoju duhovnu djecu, od svoga Sina koga je nosila u svom majčinskom krilu. I mi smo Majku

Mariju, poput učenika Ivana, primili i uzeli u svoj dom. Postala je naša Majka, član naše obitelji. Njezin lik prisutan je u našim domovima, među tolikim obiteljskim slikama dragih nam osoba, na najčasnijem mjestu. I svi dramatični i sudbonosni događaji naše prošlosti vezani su uz Gospu i njezine blagdane: obrana grada Sinja od Osmanlija 1715., 15. kolovoza uz blagdan Velike Gospe; oslobođenje Imotskog od istog osvajača 1717., 2. kolovoza uz blagdan Gospe od Anđela; u svim našim nevoljama, pošastima i pogubnim bolestima, utjecali smo se Majci Mariji. I oslobođenje od zadnjeg agresora vezano je uz Gospu Snježnu, 5. kolovoza 1995. Čitav naš povijesni hod vezan je uz Gospinu kronicu, molitvu u čijem su vezu ispisane sve naše obrane i borbe za krst časni i slobodu zlatnu. Majka Marija doista je memorija naše povijesti, pratiteljica naše sadašnjosti i nada naše budućnosti,

doma i domovine. S Majkom Marijom, našom roditeljicom i učiteljicom života, želimo biti trajno na njezinu putu. A koji je to put? Put života! Majčin put čini nas hodočasnicima čiji život ima smisao i usmjeren je prema cilju. Put je to njezina Sina, Isusa Krista, Spasitelja svijeta. On je put koji nas vodi do Boga i do čovjeka. Isus Krist je savez ljubavi Boga prema čovjeku i čovjeka prema Bogu. Majka Marija je prva i najbolja učenica i učiteljica toga istog puta. Puta dijaloga Boga i čovjeka, most koji povezuje nebo i zemlju, vremenitost i vječnost.

3. Današnja svetkovina Uznesenja Blažene Djevice Marije u nebo, nosi upravo ovu poruku povezanosti i ostvarenosti našega života u uskrsnoj punini. Naš život zasijan ovdje u tlo ove zemlje, uz tolike žrtve, napore i korake ne propada, nego se ostvaruje u svojoj rascvjetanoj punini Kristova uskrsnuća i Marijina uznesenja. Dakako, nebeska – uskrsna stvarnost nadilazi naše zemaljske horizonte koji su usmjereni i otvoreni prema nebu. Otajstvo Marijina uznesenja događaj je ljubavi. Naš Bog je Bog ljubavi, pobjednik života nad smrću. Gdje je Bog, ondje je uskrsnuće. Uskrsnuće je srce kršćanske vjere. Ovu istinu svoje vjere i nade slavimo u uznesenju vjernice, Majke Marije, koja u istoj vjeri i na istome putu vjere prati nas svoje sinove i kćeri. Marija nam je najizvršniji put prema nebu jer je milosti puna i potpuno predana Bogu.

4. Ali, braćo i sestre, Majka Marija nije samo vjernica – ona je praktična vjernica. Njezina vjera je utjelovljena vjera koja nema samo svoj put prema Bogu, nego njezina vjera nalazi svoj put i prema čovjeku – blišnjima u potrebi. Ona posjećuje Elizabetu, ide u Judino gorje, dalek i naporan put. Radost ljudskog susreta nadilazi samo ljudsko ozračje i otvara se nebu. Ljudska radost prelazi u veličanje Boga. Braćo i sestre, i mi smo kršćani vjernici. Za mnoge će od nas reći da smo praktični vjernici. Ali, kakav je to praktični vjernik ako ne govori o svojoj vjeri i ne prakticira ju? Marija i Elizabeta govore o vjeri. Ne o vjeri apstraktnoj, nego o svojoj osobnoj vjeri. Često nam se tema vjere čini neugodna, uvredljiva pa čak i nepristojna. U društvu i u javnosti, o svemu se smije i može govoriti, ali o vjeri trebamo biti „pristojni“, politički korektni – šutjeti! Netko reče za svoga prijatelja, praktičnog kršćanina: „Sve je znao što vjera uči, ali nikada mi nije govorio o vjeri uopće, a kamoli o iskustvu svoje vjere.“ Kao kršćani pozvani smo naviještati i svjedočiti radosnu vijest evanđelja. Vjera nije tvrđava koju treba braniti, niti je blago koje treba skrivati. Radosna vijest je sol, svjetlo, kvasac... Pozvani smo biti navjestitelji, evangelizirani evangelizatori! Ali kako? Blago i dobre

savjesti, poštujući druge i drugačije, uvjereno i uvjerljivo. Što govorimo, da to i činimo.

Hvala Bogu živimo u vremenu tolikih tehničkih i komunikacijskih dostignuća, kao ni jedna generacija do sada. I svako toliko dolaze nove generacije, novi modeli mobitela, raznoraznih računala, pametnih robota...No, postajemo li i solidarnija, humanija generacija u svojim pohodima, susretima i pomoćima u potrebi? Je li nam tehnika u službi osobe ili nam zamjenjuje osobu?

5. Pomalo je smiješan, ali svakodnevno u našem životu prepoznatljiv sljedeći slučaj. „Bolje se koncentriram“, reče psihijatar pacijentu pri njihovu prvom susretu, „ako vas ne gledam“. „Ja ću biti tamo iza zastora, a ti se opusti na kauču i govori mi sve što te tišti.“ Nakon nekog vremena, jer je vladala mrtva tišina iza zastora, pacijent usta jer mu je to bilo malo čudno. Njegova sumnja brzo se potvrdila. Iza zastora su bila vrata, a pored njih jedna stolica. Na stolici nije bilo nikoga, već samo jedan diktafon za snimanje. Ni samog pacijenta to nije previše zbunilo, a jer je već više puta posjećivao druge psihijatre imao je pohranjene te razgovore na svom diktafonu. Izvadi iz torbe svoj diktafon, upali ga i postavi na kauč. Po tom siđe kat niže, ode preko ulice i uđe u jedan kafić. Vidje u kafiću psihijatra kako ispija kavu. I pacijent naruči piće te sjede za isti stol. „Pa čekaj“, iznenađeno će psihijatar. „Ti ne bi trebao biti ovdje, već gore, na kauču i pričati o svome životu.“ „Ne brinite“, reče čovjek. „Moj diktafon sve priča vašem diktafonu!“

6. Mogli bismo se i mi uključiti i nastaviti...moj mobitel sve priča tvome; poslao sam ti snimku u inbox; imaš sve o meni na Facebooku...Nema susreta, nema pohoda! Izbjegava se fizička nazočnost, a time i mogućnost solidarnosti i konkretne pomoći. Tehnikom smo se zaštitili i ogradili, uspjeli biti nesmetani; ostali doma; osigurali svoj komod, oslobodili sebe i svoje vrijeme od drugih. U svakom slučaju, uspjeli smo tehnikom zamijeniti osobu i tehničko-komunikacijskim sredstvima izbjeći osobni susret. Na taj način i svoje najbliže udaljavamo od sebe. Sve je manje pohoda, a sve više diktafona koji snimaju i ostavljaju poruke. Stvarnost pretvaramo u virtualnost, lice u Facebook.

7. Majka Marija, svojim primjerom života, svjedoči da nikada tehnika ne smije zamijeniti osobu i osobni susret. Ona izdaleka dolazi u pohode Elizabeti i pored prostorne i vremenske udaljenosti čini se bližnjom, prisutnom i susreće licem u lice. Zato Marijin pohod i susret rađa obostranu radost. Mala gesta čini veliku pretvorbu, pretvarajući život i životne poteško-

će u radost koja do neba doseže. Put vjere koji vodi Bogu i čovjeku pretvara i mijenja naše odnose, otkriva novo uskršno lice našeg svakodnevnog života, u tim malim stvarima, ali snažnim znakovima, gestama ljubavi i solidarnosti s bližnjima u potrebi. Tama se pretvara u svjetlo, žalost u radost, siromaštvo u bogatstvo. Djela vjere zemlju otvaraju nebu, jer djeluju iz one budućnosti koja nas više i jače određuje, negoli naša povijest. Nismo ni svjesni koliko naši mali koraci do bližnjega u potrebi i neznatna gesta dobrote imaju snagu preobražaja stanja i osoba. Sežu toliko duboko da suze tuge i žalosti pretvaraju u suze radosnice. Kao kršćani – vjernici, sigurno smo sličnu radost doživjeli i podijelili s drugima. Štoviše, drugi nam postaje izvor naše radosti. A u sebičnosti nema sreće, a još manje radosti. Egoizam i individualizam su opasne hridi na moru života, za radost solidarnog življenja. Samo onaj koji daruje, prima. Na tu istinu nas upućuje i priroda. Zemlji darovana kriška krumpira, obilato uzvraća. Darovano jedno zrno pšenice, višestruku uzvraća. Na to nas prije svega upućuje naše „biti čovjek.“ U genima su nam upisani solidarnost i zajedništvo! Stvoreni smo za zajedništvo i solidarnost. Na zemlji smo, ali

smo stvoreni za nebo, na sliku Božju. A Bog je zajedništvo – sloga Oca, Sina i Duha Svetoga. Bog nije tri „ja“, svatko za sebe, nego tri puta „ja“, ja u povezanosti s drugima i drugi sa mnom. Bez Boga i bližnjega ne mogu biti normalan, sretan i ostvaren. To nam svjedoči i majka Marija u svom uznesenju u nebo. Ona na najbolji način, svojim životom, povezuje dva puta: put prema Bogu i put prema čovjeku.

8. Majko Marijo, ti si Majka naša i svih ljudi u svim fazama našega života. Prati nas na putu našega hoda prema Bogu i ohrabri naše korake prema bližnjima, osobito prema onima koji su u potrebi. Neka snaga utjelovljene vjere bude po nama vidljiva u našoj sredini. Ti, „Blažena što povjerova“, pomози da rastući u živoj, djelatnoj vjeri, unosimo znakove preobražaja u ljudske sudbine i svoje društvo.

Majko, čije uznesenje na nebo slavimo, dušo duše naše, pomози nam da na ubrzanom putu naše tehničke kulture i civilizacije ne izgubimo dušu i da ne poremetimo svoju ljudskost; da sačuvamo put prema Bogu i put prema čovjeku onako kako si nam ti svojim životom posvjedočila. Amen.

Mons. Marin Barišić, nadbiskup metropolit splitsko-makarski

Rođenje Blažene Djevice Marije - Vepric, 7. rujna 2017.

1. „Neka te slave narodi, Bože, svi narodi neka te slave“ bio je pripjevni psalam u nedjelju nakon Velike Gospe, na večernjoj misi ovdje u našem marijanskom, lurdskom svetištu u Vepricu. Doista su bili različiti narodi, jezici, kulture, rodoslovlja... Slavili su Boga Hrvati, Slovenci, Austrijanci, Poljaci, Česi, Mađari, Ukrajinci... Tako različiti i sa svih strana, ovdje oko oltara svi smo bili doma. Kako je sezona pri kraju, mnogi se vraćaju svojim domovima, a večeras mi domaći, slavimo Gospodina okupljeni na proslavi Male Gospe u Vepricu.

Braćo i sestre, sve vas srdačno pozdravljam. Pozdravljam hodočasnike naše Splitsko-makarske nadbiskupije, trootočke Hvarske biskupije i iz Bosne i Hercegovine. Pozdravljam braću svećenike, redovnike, redovnice i sve vas koji zahvalno kličete o slavlju Blažene djevice Marije: „Neka te slave narodi, Bože, svi narodi neka te slave!“ (Ps 67, 4)

2. Sve nas ovdje nazočne i narode diljem svijeta okuplja i povezuje u jednu obitelj čudesni događaj: navještaj rodoslovlja Isusa Krista, Sina Božjega, začeta po Duhu Svetom i rođenog od Djevice Marije –

Emanuela – Boga s nama! Bog je ušao u našu povijest, postao čovjek, član našeg ljudskog rodoslovlja. Ova radosna vijest čudesan je i središnji događaj za čitav ljuski rod i sve narode. Sva naša različita rodoslovlja ne dopiru samo do Adama, već idu do izvora života – Boga Oca. Bog u svojoj ljubavi prema nama, u Betlehemsom Djetetu, prihvaća našu ograničenost, grješnost i smrtnost kako bi nama dao besmrtno dostojanstvo sinova i kćeriju Božjih. Bog otac posinio nas je u Sinu. Darovao nam je svoga Duha u kojemu kličemo: „Abba, Oče!“ Sam Duh susjedok je s našim duhom da smo djeca Božja, baštinici Božji, a subaštinici Kristovi (usp. Rim 8, 15-17). To je bio razlog onog klicanja zajedništva u različitosti i isti je razlog večeras našega zajedništva i slavlja za dar Emanuela – Boga s nama. Radujemo se i kličemo Bogu Ocu, ali i onoj po kojoj nam je Bog darovao svoga Sina. Zajedno s Isusom Kristom, našim Bogom i bratom, radujemo se rođendanu Majke Marije. Zahvalni smo Bogu Ocu da je pred četrnaest stoljeća, po vjeri i krštenju, i naše hrvatsko rodoslovlje otvorio punini života i zajedništva Oca i Sina i Duha Svetoga. Radu-

jemo se što se zajedno s Majkom Marijom nastanio u svakoj našoj obitelji, ne kao usputni, sezonski gost, nego kao član obitelji. On je središte koje nas uvijek okuplja u otvorenosti našega života prema božanskoj zajedništvu.

3. No, braćo i sestre, koliko su članovi Svete obitelji, Isus i Marija, doista prisutni u našem domu i u našim životima? Nije potrebno spominjati koliko danas obitelj, ama baš svaka obitelj, ima poteškoća i izazova, kriza i križeva... Mnogi su od nas već porazgovarali o svojim osobnim i obiteljskim poteškoćama s Majkom Marijom i našim Spasiteljem. Majka Marija večeras ovdje sluša razne slučajeve i stanja majki, očeva, roditelja, supruga, zaručnika, baka, djedova pa i djece. Životnih poteškoća ima na pretek, kao da se iz dana u dan umnažaju. Nezaposlenost, neplodnost, život bez unuka, nepravde, svađe, prezir, ignoriranje, odbačenost, podjele, rastave, samoća, bolest, duhovna i materijalna bijeda... Slutimo opasnost da sve više postanemo individualci odijeljeni i zatvoreni u svoj svijet. Sve je više tehničko-komunikacijskih sredstava, a sve manje razgovora, riječi – osobne komunikacije. Obiteljske odnose i dom sve više ispunja praznina šutnje, muka i mučanja. Jer nema zajedništva, obiteljski stol zjapi prazan. Svatko ima svoj stakleni „stolić“ – ekran. Istina, tehnika je blagoslov ukoliko nam služi da nas povezuje, a ne da nas zarobljava i udaljava. Ali braćo i sestre, prije svega i iznad svega, prije i iznad tehnike potrebna je u našim obiteljima prisutnost Majke Marije i onoga koji uđe u naše rodoslovlje – Emanuela – Boga s nama. Majka Marija dobro zna što znači život u obitelji. U svojoj nazaretskoj obitelji i sama je proživjela tolike životne poteškoće, osobne i obiteljske. U životu nikada ne ćemo biti pošteđeni od poteškoća i križeva. Ni mi ni naša obitelj. Ni Krist nije bio pošteđen križa, već nas je spasio s križa i križ pretvorio u znak pobjede života nad smrću. Niti mi s Marijom i Isusom u obitelji ne ćemo biti oslobođeni od poteškoća, ali će nam s njima i poteškoće biti preobražene u blagoslov i zajedništvo života. Osobito Majka Marija ima iskustvo križa i dobro zna što znači stajati uz križ, jer nas je upravo pod križem svoga Sina i primila za svoju djecu. Zato je ona srce i duša obitelji, koja osjetljivo i pažljivo suosjeća s nama i našim životnim poteškoćama.

4. Da, svjedoci smo praznine i šutnje u našim obiteljima. Nedostaje Riječ. Nedostaje Isus Krist. Isus Krist je utjelovljena Božja Riječ koja želi izliječiti nijemost naših usana i gluhoću našega uha. On je Riječ života koja nas osposobljava za slušanje i razgovor u obitelji i s drugima. Doista, slušajući njegovu riječ,

mi i naša obitelj postajemo njegova obitelj. On sam reče, dok je govorio u jednom domu: „Tko god vrši – sluša moju riječ – i vrši volju Božju, on mi je brat i sestra i majka“ (usp. Mk 3, 35). Ako njegovu riječ zatvorimo u ladice ili složimo na stalažu, nije li on time još uvijek van našega doma? Nije dovoljno imati Evanđelje u kući. Ako ono nije radosna vijest za nas i našu obitelj, Isus i Marija ne borave u našem domu. A čovjek ne živi samo o kruhu, nego o svakoj riječi, o Božjoj riječi. Poštujući našu slobodu, Isus Krist kuca na vrata našega doma i srca. Želi sjesti s nama za obiteljski stol. Želi nas slušati i govoriti nam. Mnogi imaju pristup u naš dom, na vrata i preko prozora – ekrana – ali Kristova prisutnost kao da je problematična za nas i našu obitelj? Zašto se plašimo? Što je u pozadini našega straha i udaljenosti: obzir što će drugi reći? Mentalitet? Svjetovnost? Strah da izgubimo sami sebe i sliku o sebi kod drugih? Nismo li mu mi zaprjeka da svakodnevno ili tjedno progovori nama osobno? Draga braćo i sestre, Kristova prisutnost u obitelji znači: „Danas je došlo spasenje ovom domu“ (usp. Lk 19, 9). Isus Krist koji je ušao u ljudsko rodoslovlje jedino je ime pod nebom u kome nam je spasenje. Ne bojte se Krista Gospodina! S njim se ništa ne gubi, a sve se dobiva! On ništa ne oduzima jer sve dariva. Zato otvorimo mu vrata svoga doma i svoga srca. Imajmo uvijek vremena za njega i njegovu riječ, bilo za obiteljskim ili euharistijskom stolom. Ne izbacujmo ga iz svoga rodoslovlja! Ne budimo kleptomani vremena osobito onog u kojem se trebamo susresti s Isusom i njegovom riječju. Kleptoman božanskog i životnog želi što rjeđe, što brže i što kraće! Ne krade samo minute, već i dane Bogu. Spreman je i dan Gospodnji – neradnu i slavljeničku nedjelju – „ukrasti“ Bogu.

5. Dragi prijatelji, vrijeme je da prestanemo izbjegavati susrete. Ne samo one unutar obitelji, već i ove s Bogom. Susret s Kristom i njegovom riječju rađa i naš odgovor – molitvu! Osobnu i obiteljsku! Molitva je dijalog s Gospodinom i put boljeg upoznavanja onoga i onih koje ljubimo i s kojima živimo. Ona je naš kruh svagdašnji u obitelji i mjera našega zajedništva s Bogom i s univerzalnom ljudskom obitelji. U tom duhu osobito molitva „Oče naš“ jest duboki izraz naše zahvalnosti Bogu Ocu što je u Sinu rođenu od Djevice Marije ušao u naše rodoslovlje i time nam dao dostojanstvo sinova i kćeriju. Jer po zajedničkom Ocu svi smo braća i sestre. Ova molitva koju nas je naučio moliti Krist Gospodin, najsnažnije povezuje zemaljsko i nebesko rodoslovlje. To je molitva koja povezuje obiteljski stol i oltar. U njoj svakodnevno

obnavljamo sve naše saveze: krsni, bračni, euharistijski, savez svetog reda i posvećenog života. U molitvi „Oče naš“ susrećemo sebe, Boga i bližnjega. Iz Božje Riječi rađa se i naša riječ koja je sposobna moliti i opraštati.

6. Braćo i sestre, na dobrom smo putu jer se nalazimo u domu Majke Marije koja je bila učenica i majka Božje Riječi, čiji je stil života oslikan u riječima molitve „Oče naš.“ Doista, njen pogled je bio usmjeren prema Ocu koji je na nebesima, njen život bio je u potpunosti posvećen Bogu, a po njoj nam je došlo i kraljevstvo Božje – Isus Krist uskrсни pobjednik nad smrću i prvorodenac našeg rodoslovlja. Marija je za životni oslonac imala samo Oca nebeskog i povjerenje u njegova obećanja. Zato je svojim životom i veli-

čala „Gospodina zbog svih djela koja joj je učinio, jer je milosrđe njegovo od koljena do koljena“ (usp. Lk 1, 49-50). S pravom je mogla klicati onaj psalam kojeg smo se spomenuli na početku: „Neka te slave narodi, Bože, svi narodi neka te slave!“ (Ps 67, 4).

7. Majko Marijo, naša Gospo Veprička, dok zahvaljujemo Bogu Ocu što na je tebe darovao za našu duhovnu Majku, došli smo ti čestitati rođendan sa željom da nam pomogneš još šire otvoriti vrata našega srca i doma tebi i tvome Sinu. Pomozi svim obiteljima da u radosti obiteljskog zajedništva s tobom, Majko, zbog radosti spasenja mogemo klicati radošno i zahvalno: neka te slavi hrvatski rod, Bože, neka te slavi svaki dom! Amen!

Mons. Marin Barišić, nadbiskup metropolit splitsko-makarski

Rođenje Blažene Djevice Marije - Solin, 8. rujna 2017.

1. Draga braćo i sestre, sveti Matej započinje svoje Evanđelje rodoslovljem Isusa Krista. U zlatnom vezu života spominju se osobe koje su za Hebreje daleko važnije za povijest od samih događaja. I mi danas, tražeći svoje obiteljsko stablo, svjedočimo da osobe nadilaze događaje. Naše obiteljsko stablo redovito pratimo dokle sežu župne matice i dokumenti, ali ono je daleko dublje. Ide do Adama, do Boga – izvora života. Bog Otac nije nas prepustio nama samima, našoj grješnosti, ograničenosti i smrtnosti. Bog je u svojoj ljubavi ušao u našu povijest, u ljudsko rodoslovlje. Čovjekom posta! Ovu radosnu i središnju vijest našega života naviješta i evanđelist Matej: od Djevice Marije rodio se Isus Krist – Emanuel – Bog s nama. Bog je postao član svake ljudske obitelji i čovječanstva. Po Božjem Sinu i mi smo postali sinovi i kćeri Oca Nebeskoga. Isus Krist, „postao je nama sličan u svemu, osim u grijehu. Došao je da život imamo, u izobilju da ga imamo. Bog nas je u svojoj ljubavi predodredio za posinstvo. Darovao nam je Duha posinstva u kojemu kličemo: Abba, Oče!“ (usp. Rim 8, 15-17). Sam Duh susvjedok je s našim duhom da smo djeca Božja. „Djeca se Božja zovemo, i jesmo! Ako pak djeca, onda i baštinici, baštinici Božji, a subaštinici Kristovi“ (Rim 8, 16-17). Doista, naše zemaljsko rodoslovlje, po Majci Mariji, u Isusu Kristu, duboko je povezano i usmjereno prema punini nebeskog rodoslovlja, u zajedništvu Oca, Sina i Duha Svetoga. Ponosni na svoje hrvatsko rodoslovlje, ne spominjemo se samo pepela prošlosti, već želimo ra-

žariti životni plamen našeg rodoslovlja usmjerenog budućnosti doma Oca nebeskoga.

2. Braćo i sestre, dobro smo svjesni ugroženosti, razdijeljenosti i ranjivosti našeg obiteljskog stabla i društvenog zajedništva. Različiti i složeni su uzroci, no posljedice su očite. Svi ih vidimo i osjećamo, ne samo u našem narodu, nego i u svojoj obitelji. Svakodnevno živimo i kušamo složenost, ozbiljnost i ranjivost temeljnog obiteljskog zajedništva, a s njime i svih drugih, širih oblika zajedništva. Dobro se sjećamo da smo se prije češće nalazili oko obiteljskog stola, gdje se više razgovaralo i gdje se prenosila tradicija, pa i recepti bakinih jela. Bolje smo poznavali i svoje rodoslovlje. Bilo da se zvao stol, taola, sinija... bio je to stol zajedništva, riječi i blagovanja. Bio je to stari, drveni stol satkan od grana našega obiteljskog stabla. S novim dinamičnim promjenama on se rasklimao, postao je suvišan i skoro uklonjen iz doma, a s njime i mnoge obiteljske i društvene vrijednosti. Početno je zamijenjen jednim staklenim stolićem – TV ekranom, a danas svatko ima svoj na dlanu. Jedan od njih se upravo naziva tako – table (eng. stol) – tablet! Tablet je postao simbol inividualnih „stolića“ koje drži svatko za sebe. Zapravo, ne zna se tko koga drži jer često oni nas drže zarobljene. Zanimljivo da je na svakom Appleovu proizvodu slika zagrižene jabuke koja uključuje ne samo riječ komunikacije, već i jela. Stalno želimo nabaviti najnoviju generaciju modela tehničko-komunikacijskih sredstava, a generacije u obitelji sve manje komuniciraju. Tehnika

je sve savršenija, a sve manje znamo i imamo jedni drugima što reći. Razbijenost obiteljskog stola, zajedništva riječi i blagovanja, pretvorila nas je u individualce odijeljenih malih ekrana. Izgleda čudno, ali tehničko-komunikacijska sredstva udaljila su nas čak u obitelji jedne od drugih. Dok je naizvan prevladana udaljenost, u obitelji je rastočena blizina. Tehnika ne samo da potiskuje, već često i zamjenjuje osobu. Ali samo prisutna osoba može pružiti čašu vode. Postali smo individue - individualci. Individualac dolazi od riječi in-dividuum što znači nedjeljiv, jedinka, samodostatan za sebe. Što je još gore, postali smo dividue. Današnji čovjek sa svim tehničko-komunikacijskim mogućnostima raznih „stolića“ – tableta, umreženja i kanala, postaje dividuum – to jest podijeljen, rastrgan, fragmentaran. Izgubljen. Tako će neki analitičari društva reći da tehničko-komunikacijske mogućnosti više urušavaju obitelj i obiteljsko zajedništvo, nego što to čine razne ideologije. Da se razumijemo, tablet i svi ekrani tehničko-komunikacijskih sredstava su veliko dobro i blagoslov za naš život. I sam se služim tim blagodatima. Pitanje je kako ih koristimo? Služe li nam i zašto? Ili mi služimo njima? Pretvaraju li se ovi „stolići“ od mjesta na kojima se trebamo zdravo hraniti u mjesta na kojima bivamo progutani? Dakako, nije riječ o tome da se iz obiteljskog doma i zajedništva uklone svi „stolići“, ali je činjenica da nas je stari drveni obiteljski stol više i dublje povezivao nego svi tehnički superiorniji elektronski „stolići“, do te mjere da će netko javno ustvrditi: više ima budućnosti u tradicionalnom obiteljskom stolu, nego u bilo kojem suvremenom uređaju koji nam sutrašnjica donosi. Tehničko-komunikacijske uređaje treba ugrađivati u mudrost obiteljskog stola.

3. Braćo i sestre, opasnost je da se udaljimo, rastavimo i raspršimo u obiteljskom domu, kao i van domovine. U sličnim opasnostima i izgnanstvima obiteljski stol sačuvao je izraelski narod. U raznim poplavama i olujama spašavala ga je jedna lađa, a u brodolomima života pojedinca i naroda jedna mala splav: obitelj! To je vrijedilo jučer, vrijedi danas, za sva vremena i za sve narode. To vrijedi i danas za hrvatski narod i za budućnost njegova rodoslovlja. Na toj splavi spasa budućnosti života, zemaljskog i nebeskog rodoslovlja, vi, oče i majko, imate vrlo važnu ulogu. Zato smo u pripremi za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji, Solin, 2018, pod geslom „Očinstvo i majčinstvo: dva lica istog poslanja.“ Prošle godine veću smo pažnju posvetili tebi, oče, a ovu godinu neposredne pripreve posvećujemo tebi, majko, i tvome majčinstvu. Vjerujem da, prolazeći

kroz opasnosti Scile i Haribde, liberalizma i ropske potlačenosti žene, ne ćemo upasti u goru oluju gender ideologije, već u širinu ljubavi, slobode i dostojanstva žene – osobe, utemeljene na naravi i Objavi. Bog je stvorio čovjeka – muško i žensko, jednakog dostojanstva. Isus Krist je toliko vrednovao žene da je sveti Pavao mogao reći: „Nema više muško – žensko, svi smo jedno u Kristu“ (Gal 3, 28). Štoviše, muževi trebaju ljubiti svoje žene, kao što je Krist ljubio Crkvu. A znamo do kuda je sezala i koliko je uzvišena ta ljubav: umirati sebi da bi drugi mogao živjeti!

4. Kao što je 1976. godine ovdje, na Gospinu otoku u Solinu, započela obnova našega rodoslovlja, preko Nina do Marije Bistrice, tako i sada želimo da Nacionalni susret u Solinu bude novi veliki, obnoviteljski obiteljski stol riječi i blagovanja, s kojega će poteći izvori duhovnih i moralnih, ljudskih i kršćanskih vrijednosti za zdravije odnose u našim obiteljima i našem društvu. Postali smo i postajemo sve više gladni riječi i zalogaja zajedništva. Ova glad zahvaća i daleko nadilazi fizičku glad. Nije zato slučajno da riječ „glad“ i „obitelj“ u latinskom imaju isti korijen: „fame“ i „familija.“ Svi smo potrebni riječi, razgovora, susreta, zajedništva. Više riječi, nego kruha. Previše je praznine i šutnje, muka i mučanja, okrenutih leđa i spuštenih pogleda, ugroženog dostojanstva žene i majke u današnjem mentalitetu i našem društvu, a ponekada nažalost i u samoj obitelji. Jedino „familija“ sa svojim zdravim odnosima siti i liječi ovu ljudsku glad, ovu „fame.“ Obitelj spašava i liječi pojedinca – individuum čineći ga osobom. Stavlja ga u odnos s drugima i izvodi iz izolacije i sebičnosti u zajedništvo. Samo obitelj liječi i dividuum darujući mu identitet u nepodijeljenosti. Obitelj je doista stol zajedništva, lađa i splav spasa ne samo za pojedinca, već i za cijelo društvo. Jesmo li svjesni ove istine u našem društvu? Koliko je sama obitelj svjesna svoje nezamjenjive uloge? Obitelji, postani ono što jesi: obitelj! Jer samo ti si put čovjeka i čovječanstva.

5. Dragi prijatelji, u svojoj ranjivosti, svjesni nemogućnosti da sami gradimo i održimo ovaj obiteljski stol zajedništva riječi i kruha, došli smo k Mariji, našoj duhovnoj Majci. Ona nas vodi stolu Riječi Božje i otajstvu gozbe – euharistije, Emanuela – Boga s nama, gdje se najsnažnije povezuje naše zemaljsko i nebesko rodoslovlje. Iz ovog nepresušnog izvora gradi se, osobito neradnom i slavljeničkom nedjeljom, kao i svakodnevno, obiteljsko zajedništvo riječi i blagovanja. Na taj način obiteljski stol postaje ono što uistinu i jest – oltar doma, mjesto zajedništva riječi i

kruha – našeg međusobnog razgovora kao i razgovora s Ocem nebeskim – molitve!

6. Dragi oče i majko, svi zajedno smo pozvani zaživjeti duh obiteljskog stola. Drage mlade obitelji, a osobito vi, mladenci, koji ste na putu stvaranja svoje obitelji, ne zaboravite na važnu dimenziju svoga bračnog i obiteljskog zajedništva. Ne zaboravite gledati u stvarnosti i simbolici obiteljskog stola mjesto za kojim ćete znati dijeliti radosti i nade, žalosti i tjeskobe, kako svoje, tako i vaše djece. Poštovana majko i ženo, koja si uvijek „držala tri kantuna kuće“, a danas je često i četvrti na tvojim leđima, neka obiteljski stol bude tvoja najveća briga i pažnja kao svetinja doma.

Riječ majka (imma) i riječ narod (umma) u hebrejskom imaju isti korijen. Majka i narod duboko, najdublje su povezani. Majka i žena u Izraelu čuvala je i prenosila ne samo život, nego i kulturu i tradiciju svoga naroda. Majka je palila svjetlo u svom domu za slavlje Šabata. I danas, ti, majko, imaš veliku odgovornost i nezamjenjivu ulogu u našem narodu. Ali tvoja uloga je danas sve zahtjevnija. Rastrgana si između obitelji i društva, posla i doma. Nigdje dovoljno prisutna, a svugdje tražena. Majka je duša obitelji i srce društva. U rodoslovlju Izraela spomenute su četiri žene – majke, a Josip Flavije naziva Saru, Abrahamovu ženu, „kraljicom i majkom našega roda.“ Mogli bismo i mi tolike majke tako nazvati, a jednu ženu i majku tako i nazivamo: „kraljica i majka, zaštitnica sirota i udovica“ – našu kraljicu Jelenu. Neka Jelena, zaštitnica sirota i udovica, bude uzor i poticaj

svim muževima i ženama koji nose odgovorne uloge u našem društvu, da se još više zauzmu kako bi u svim našim obiteljima, uz riječ, bilo i kruha.

7. I za proslavu Nacionalnog susreta na Gospinu otoku 15. i 16. rujna 2018., ti, majko, imaš vrlo važnu zadaću. Ti, koja pališ svjetlo u tami svog obiteljskog doma i griješ ga svojom ljubavlju, srcem i topline duše, ti si najsposobnija ponovno i još jače učvrstiti veze saveza ne samo obiteljskog stola, već i obnoviti sve saveze vjernosti Bogu i jednih drugima: krsni savez, bračni savez, ovaj vez zemaljskog i nebeskog rodoslovlja, da nam život ne bude bez-veze, cilja, smisla...

8. Marijo, koja si i sama bila Majkom, povjeravamo ti danas sve naše žene i majke. Pomozi im svojim zagovorom da obiteljski stol učine oltarom kućne Crkve, mjestom zajedništva riječi i kruha. Gospo naša, ohrabri sve majke i očeve! Pomozi im da uprave svoje obitelji prema oltaru Gospodnjem, osobito nedjeljom. Naročito pod tvoj zagovor stavljamo sve mladice našega rodoslovlja koje su početkom ovog tjedna sjele u školske klupe. Isprosi im blagoslov svoga Sina da im dom i obiteljski stol, kao i klupa i škola budu mjesto odgoja i obrazovanja, rasta i „odrastanja u dobi, mudrosti i milosti“.

Majko naša, Gospe od Otoka, ti znadeš najbolje sve naše radosti i nevolje. O, spasi i blagoslovi, riječju i kruhom, sve naše domove i stolove doma i domovine! Amen!

Mons. Jure Bogdan, vojni ordinarij

Rođenje Blažene Djevice Marije - Solin, 8. rujna 2017.

Oče nadbiskupe, braćo svećenici, poštovani i dragi vjernici!

1. Sve velike stvari započinju u malenome. Obično promatramo svijet očima odraslih: s političkog, ekonomskog ili nekog drugog gledišta. U tim našim prosudbama i procjenama glavni su čimbenici – odrasli i velika društvena gibanja. Međutim, današnji blagdan rođenja Marijina mijenja našu perspektivu, upravo onako kako rođenje djeteta mijenja supružnike, muža i ženu: oni postaju roditelji, otac i majka. Iz plodne ljubavi bračnoga para rađa se obitelj. Blagdan Male Gospe vodi nas do jedne posebne kolijevke, kolijevke Blažene Djevice Marije. Promatramo Mariju kao novorođenče okruženo ljubavlju svojih svetih roditelja Joakima i Ane. Zastanimo uz ovu kolijevku.

Posvijestimo sebi da leži ovdje pred nama u kolijevci „ona koja ima roditi“ Spasitelja Mironosca. Bez one ljubavi i odgoja koje će Marija kao dijete i djevojka primiti od Joakima i Ane, nikada ne će biti one žene Marije koja će Bogu po anđelu izgovoriti svoj pristanak: „Neka mi bude po tvojoj riječi!“ Bez Male Gospe nema Velike Gospe.

Marija, Mala Gospa, nema nikakvih zasluga, ona je čisti dar. Prije devet mjeseci, 8. prosinca, u trenutku njezina začeca, Bog ju je ispunio obiljem svoje milosti. Slaveći Malu Gospu, slavimo tu predivnu Božju milost koja se razlila nad Marijom od prvoga trenutka njezina života i koja danas, rođenjem, postaje vidljiva. Božji naum spasenja, koji možemo pratiti iz naraštaja u naraštaj, u onom dugom rodoslovlju od

tri puta po 14 generacija, danas na osobit način postaje vidljiv i opipljiv u ovoj kolijevci. Tako kolijevka postaje znak nade. Marijina kolijevka upućuje nas na kolijevke naše djece. Doziva nam u pamet gdje se nalazi jezgra društva i zalog sretne budućnosti: ne u ekonomskim prognozama i političkim analizama, ne u velikim skupštinama i bučnim zaključcima, nego u obitelji, u plodnoj ljubavi muškarca i žene koji su nerazrješivo sjedinjeni u sakramentu braka. Bez kolijevki nema budućnosti!

2. Je li naše društvo spremno primiti kolijevke u svoju sredinu? Svaka država ima obvezu brinuti o svim svojim građanima, tako i o odgoju djece. Poznati su mnogi sukobi u povijesti i europskih država između državnih vlasti i ustanova s jedne strane i obitelji i roditelja s druge strane obzirom na odgoj djece. I pravo je umijeće pronaći i uspostaviti ravnotežu na tome području. U našoj nedavnoj prošlosti država, vođena materijalističkim nazorom na svijet i totalitarnom ideologijom, pokušavala je kroz školu te druge odgojne i kulturne ustanove iskorijeniti mladež iz tisućljetne vjerske i kulturne baštine njihovih roditelja i predaka. Takva nastojanja, dakako, nisu urodila željenim rezultatima, ali su ostavila teške duhovne rane u narodu od kojih trpimo i danas. Crkva stalno želi bistrim pogledom evanđelja doprinijeti općoj društvenoj obnovi kako bi naši međuljudski odnosi na svim razinama i naša budućnost bili obilježeni istinskim vrijednostima. To osobito vrijedi za područje školstva, obrazovanja i odgoja koje trebamo čuvati od ideološke zatrovanosti i otvoriti ga velikoj europskoj duhovnoj baštini.

Unatoč tome što individualizam i moralni relativizam pokušavaju nametnuti iskrivljenu sliku o čovjeku, Europa kao kulturno-povijesni prostor ne bi postojala bez kršćanskoga humanizma. Ljudska prava i demokracija, pravna država i otvoreno društvo ne mogu opstati bez zaokruženoga kršćanskog pogleda na svijet. Kršćanska kultura plodonosno je povezala biblijski govor o čovjeku, grčku filozofsku misao i rimsko pravno uređenje. Kršćanstvo je oplemenilo životnu snagu i svježinu mladih germanskih, slavenskih i drugih naroda i tako stvorilo Europu. Nijedan europski narod, pa ni naš hrvatski, ne bi se mogao ponositi i dičiti ogromnim kulturnim blagom i baštinom da nije bio prosvijetljen svjetlom Kristove radosne vijesti. Odvratanje od Kristova svjetla uzrok je mnogim dekadencama duha, nesigurnostima i krizama s kojima se današnja Europa suočava. Iz problema ćemo izaći samo temeljitom duhovnom obnovom koja kreće od jezgre društva – a to je obi-

telj. Kršćanski pogled na obitelj nije ideološko strančarenje, nego, baš suprotno, oslobađajuća širina koja je i mnogim nekršćanima poticaj za bolji odgoj svoje djece. O tome nam svjedoče i mnogi nekršćani u raznim državama, tako i u našoj domovini, koji traže da im djeca i mladi odrastaju u crkvenim obdaništima i katoličkim školama. Sve više nas ohrabruju da osnivamo katoličke odgojne ustanove, od dječjih vrtića do sveučilišta.

3. Papa Franjo je u apostolskoj pobudnici o ljubavi u obitelji „*Amoris laetitia* (Radost ljubavi)“ progovorio i o djeci. U čitavoj raspravi o bračnim parovima koji se nalaze u kriznim situacijama možda nismo primijetili da su dva od sveukupno devet poglavlja pobudnice posvećena upravo djeci. Prateći odnos društva prema djeci po cijelom svijetu, Sveti je Otac zaključio da je itekako potrebno progovoriti o toj temi. Doziva nam u pamet što je jednom rekao sveti Ivan Pavao II.: Obitelj je „put Crkve“. Dakle, iznoseći katoličko viđenje o obitelji, roditeljstvu i odgoju djece, Crkva se dotiče područja koje nam je svima osobito na srcu.

Obitelj je „mjesto u kojem se novi život ne samo rađa, nego i prihvaća kao Božji dar“. No, ovdje je i prva rana koja se nanosi našim obiteljima. Nažalost, hrvatsko zakonodavstvo i sudstvo ne prepoznaju novozačeto dijete kao dragocjeni dar koji je potreban posebne zaštite, nego ga svode na genetski materijal bez temeljnih ljudskih prava, bez prava na život. U nekom čudnom preračunavanju umanjuje se dostojanstvo nerođenih. Umjesto da se štiti one najslabije, nemilice ih se gazi. Toliki embriji su zamrznuti i otuđeni svojoj naravnoj okolini. Postali su trgovačka roba. I ne samo to! U našoj domovini Hrvatskoj provode se i dalje ubojstva nerođene djece. Hrvatski zavod za javno zdravstvo objavio je prošle godine podatke u ediciji „Pobačaji u zdravstvenim ustanovama u Hrvatskoj 2015. godine“ da je od 2000. do 2015. godine u Hrvatskoj bilo 158.121 pobačaj. Od ovih, legalno induciranih pobačaja bilo je 95.415. Čitav jedan grad nevino ubijenih! Svaki namjerno izazvani pobačaj je u nebo vapijući grijeh, zločin za koji će počinitelji odgovarati pred Bogom. Ovdje prije svega mislim na osobe koje provode pobačaj i na njemu zarađuju, i na zakonodavnu i sudsku vlast koja im to omogućuje. Što se pak tiče žena i djevojaka u kriznim situacijama: njima treba pomoći da svoje dijete u miru rode. Treba stvoriti društvene okolnosti u kojima će one i njihovo dijete biti prihvaćeni. Često se od strane okoline vrši takav pritisak na trudnice da ih se doslovno tjera u pobačaj. To je sotonski. Žena koja

je počinila pobačaj ostaje ponajčešće sama. Državni zakon joj govori da je ostvarila „pravo na svoje tijelo“, a zapravo je ostavljena s dubokom ranom u srcu koja je i desetljećima progoni i doživotno ostavlja duboki trag na duši. Tko može iscijeliti tu ranu? Država? Psiholozi? Ne, jedino Isus Krist u sakramentu pomirenja, u sakramentu svete ispovijedi. Poštovane djevojke i majke, ne bojte se otkriti sve svoje rane i grijehe Kristu, liječniku i spasitelju vaših duša! Ne bojte se zatražiti savjet, pomoć i zaštitu u Crkvi, kada vas okolina želi natjerati na pobačaj!

Ovdje želim ponoviti osobnu riječ poticaja i ohrabrenja koju je Papa uputio svakoj ženi koja je trudna: „Budi sretna i ne dopusti da ti išta oduzme duboku radost majčinstva. To dijete zaslužuje tvoju sreću. Ne dopusti da strahovi, brige, tuđi komentari ili problemi ugase tvoju radost što Bog putem tebe donosi novi život na svijet. (...) Trudi se zadržati radostan zanos usred svih svojih briga i problema, i moli Gospodina da čuva tvoju radost kako bi ju ti mogla prenijeti svome djetetu.“ Braćo i sestre, prihvatimo djecu kao Božji dar, kao Božji blagoslov. „Važno je i prevažno da dijete osjeti da je željeno. (...) Dijete je ljudsko biće, urešeno neizmjernom vrijednošću, i nikada se ne može upotrijebiti za vlastitu korist. (...) Dijete se voli jer je dijete, ne zato što je lijepo ili zato što je ovo ili ono; ne, nego zato što je dijete!“

4. Obitelj je prostor gdje će dijete rasti i razvijati se kako bi jednoga dana moglo preuzeti odgovornost za vlastiti život. Obitelj nije izolirana jedinica, nego dom koji je otvoren i za širu obitelj, za rođake, prijatelje i susjede. „Na taj način obitelj postaje mjesto integracije osobe s društvom i točka spajanja javnoga i privatnoga.“ Sav kasniji odgoj u vrtiću, školi i društvu oslanja se na ono što je dijete primilo u obitelji. U obitelji dijete prima prvi pogled na svijet koji ga okružuje. U tom smislu papa Franjo upozorava: „Ne može se imati obitelj bez snova. Kad obitelj izgubi sposobnost da sanja, djeca ne rastu ni ljubav ne raste, život kopni i gasi se.“

Ima li naše hrvatsko društvo svoj san? Ima li svoju viziju budućnosti? U vrijeme Domovinskoga rata imali smo svoj san o slobodnoj Hrvatskoj u kojoj će vladati pravednost, mir i blagostanje. Taj san nije iluzija. Postaje stvarnost u svakom našem djetetu kojega s ljubavlju prihvaćamo i odgajamo. Kolijevka u obiteljskom domu jamstvo je budućnosti našega naroda!

Dragi roditelji, o vama ovisi kakav ćete pogled na svijet prenijeti svojoj djeci. Hoće li to biti beskrupulozna jurnjava za zaradom i odlazak u inozemstvo? Ne! Neka to bude cjelovit pristup našoj stvarnosti

koji prepoznaje probleme i izazove, ali se ne prepušta beznađu i malodušnosti!

Vjera u Isusa Krista omogućuje cjelovit pristup našoj ljudskoj egzistenciji. Kad živimo iz vjere, onda ćemo znati ispravno spojiti opravdanu brigu za materijalno dobro naše djece s neophodnom brigom za njihovo duhovno sazrijevanje. Vjera stvara u nama ravnotežu. Nošeni vjerom ne ćemo klonuti pred svjetovnim brigama niti ćemo se zatvoriti u neki imaginarni svijet. Vjera nas uči „strpljivom realizmu“. To je upravo ono što roditelji trebaju prenijeti svojoj djeci, ne toliko riječima, koliko svojim svakodnevnim primjerom.

Dragi roditelji, taj vam zadatak nitko ne može i ne smije uzeti. Škola može i mora pomoći roditeljima, ali ih ne može nadomjestiti. Sveti Otac podsjeća: „Premda se roditelji trebaju osloniti na školu kako bi ona osigurala temeljnu naobrazbu njihove djece, nikada ne smiju u potpunosti povjeriti moralni odgoj svoje djece drugima. Afektivni i etički razvoj osobe zahtijeva jedno temeljno iskustvo, a to je da se mogu pouzdati u svoje roditelje. (...) Roditelji su, svojom ljubavlju i primjerom, dužni djeci uliti povjerenje i probuditi u njima poštovanje i ljubav.“

5. Današnji tehnološki napredak, osobito sveprisutni mobilni uređaji i internet stavljaju roditelje i odgojitelje pred nove izazove. Preko elektroničkih medija, virtualnim putem, u naše domove ulaze osobe i sadržaji koje nikada ne bismo pustili u kuću da realno pokucaju na naša vrata. Dragi roditelji, treba se dobro i redovito pitati gdje su vaša djeca, tko su ti koji im pružaju zabavu i s kojima provode svoje slobodno vrijeme. Gdje je moje dijete „u egzistencijalnom smislu, gdje se nalazi sa stajališta svojih uvjerenja, ciljeva, želja i životnih planova? (...) Gdje je stvarno njegova duša, znam li to? I prije svega: želim li to znati?“ . „Kad je za vrijeme objeda svatko prignut nad svoj mobilni uređaj“, onda upadamo u „tehnološki autizam“. Na taj način svoju djecu izlažemo „manipulacijama onih koji bi htjeli prodrijeti u njihov intimni svijet vođeni egoističnim interesima“.

Unatoč tim izazovima i prijetnjama, obitelj je pozvana postati „područje primarne socijalizacije“, to jest „prvo mjesto gdje se uči odnositi prema drugima, slušati i dijeliti, biti strpljiv i pokazati poštovanje, jedan drugom pomagati i učiti se suživotu. (...) U obitelji se uči blizini, brizi i poštivanju drugih. Tu se razbija prvi krug pogubne zaokupljenosti samim sobom i spoznajemo da živimo zajedno s drugima.“ Tada ćemo se ispravno odnositi prema drugome kojeg susrećemo licem u lice i prema drugome kojeg

susrećemo virtualno preko interneta i društvenih mreža.

6. Dragi roditelji! Vi nosite prvu i temeljnu odgovornost za svoju djecu, a Crkva vas pomaže i prati da možete u svjetlu evanđelja što bolje ljubiti i odgajati svoju djecu. Kada su Joakim i Ana primili svoju malu Mariju u obiteljskom domu u Nazaretu, nisu još ni slutili kakva divna djela Bog želi izvesti preko njihova djeteta. Bog poziva i nas da budemo aktivni sudionici njegova spasenjskog plana jer on „u svemu na dobro surađuje s onima koji ga ljube, s onima koji su odlukom njegovom pozvani“ (Rim 8, 28). Ne možemo preko noći promijeniti društvo u kojem živimo, ali možemo promijeniti sebe, svoju obitelj. Od svoga obiteljskog doma možemo učiniti Nazaret, Crkvu u malome, i tako udariti temelj za preobrazbu ovoga svijeta i dolazak Božjega kraljevstva. Jer sve velike stvari započinju u malenome.

7. Bez kolijevki nema budućnosti! U srpnju ove godine pobudio je veliko zanimanje u Francuskoj i u ostalim europskim zemljama intervent nadbiskupa u Strasbourgu msgr. Luca Ravela. „Islam će rođenjima (kolijevkama) zauzeti Europu“, rekao je nadbiskup. „Pobačaj nije samo dopušten, nego ga se promiče“,

ustvrdio je. Od 1975. do danas u Francuskoj je učinjeno oko osam milijuna pobačaja. Na 800.000 tisuća godišnje rođenih u Francuskoj, svake se godine izvrši oko 220.000 pobačaja. I potom je nastavio msgr. Ravel: „Vjerni muslimani su dobro svjesni činjenice da je njihova plodnost takova koju danas nazivaju „Grand Remplacement“ („velika zamjena“) i oni tvrde vrlo odlučno i jasno da će sve ovo biti njihovo“.

„Narod me ovaj časti usnama, a srce mu je daleko od mene“, rekao je Izaija u Starome zavjetu, a Isus je to osobito podcrtao i na to upozorio. Mi, braćo i sestre, za muslimanske vjernike kažemo da su inovjerci. Ali moramo priznati da su oni otvorenošću životu, poštivanjem djece daleko ispred mnogih kršćana u Europi. Djeca su za njih Božji blagoslov. Zemlja pripada onome tko po njoj hoda. Tko poštuje život, taj ima budućnost! Bez kolijevki nema života, nema budućnosti! Ako nam je stalo do zemaljske domovine, ako nam je stalo do kršćanske budućnosti naših prostora, ako nam je stalo do Crkve Kristove, ako nam je stalo do spasenja vlastite duše, obratimo se, vjerujemo i živimo po evanđelju, ne samo deklarativno usnama, nego stvarno, moralno, životno. To je zalag naše budućnosti. Bez kolijevki nema života. Amen.

Mons. Marin Barišić, nadbiskup metropolit splitsko-makarski

Relikvije sv. Leopolda u Herceg Novom, 16. rujna 2017.

1. Poštovana braćo i sestre, Boka ima jedan drugi naziv: „Zaljev svetaca!“ Danas je povijesni i radosni događaj za Boku i sve nas. Svetac je među nama! Prisutan je ne samo po svome tijelu, nego je još šira i dublja njegova prisutnost u duhu. Među nama i s nama je sveti Leopold Bogdan Mandić. Naša radost je i njegova radost. Iz Padove dolazi u svoj zavičaj, u svoj rodni grad Herceg Novi. Njegovu radost možemo pročitati iz samih njegove izjave: „Iz Padove za sada, nije zgodno da izmaknem; žele me ovdje, ali meni je kao ptičici u krletci; moje srce je uvijek tamo preko mora.“ Želio se vratiti živ u svoju domovinu. Njegovu ljubav i privrženost rodnom zavičaju očituju i ove njegove riječi: „Molim Blaženu Gospu da mi udjeli milost da poslije završenog svog djela u Padovi mogu prenijeti svoje bijedne kosti tamo k svome narodu, za dobro tih duša.“ Evo kosti su mu prenesene, premda je sveti Leopold želio kraj svoga života doživjeti među svojim narodom. Zahvaljujući kotorskom biskupu, biskupu njegova rodnog grada, mons. Iliji Janjiću, želja mu je, na svoj način, kasno, ali časno, ipak nakrat-

ko uslišana. Ili bolje reći, zahvaljujući sv. Leopoldu i biskupova želja je ostvarena.

2. Kako vam je poznato, sarkofag s neraspadnutim tijelom našega svetca 2016. je bio u Zagrebu. Sadašnji njegov drugi posjet radost je ne samo za Herceg Novi, nego tu će radost doživjeti Dubrovnik, Split, Zadar i Rijeka. Braćo i sestre, svetac je među nama. Naš sveti Leopold Bogdan Mandić je sa svojim. Dobro došao, svetče, u svoju Boku, u „Zaljev svetaca“, u svoj Herceg Novi. Tko je naš sveti Leopold? Njegovi korijeni potječu iz Bosne. Pred Turcima su njegovi predci pobjegli u Dalmaciju, u Poljica, u Zakućac pokraj Omiša. Iz Zakućca kod Omiša, njegov pradjed Nikola Mandić došao je u Herceg Novi. Mali Bogdan – Ivan, tako je ime dobio na krštenju, rođen je 12. svibnja 1866. u vjerničkoj obitelji od oca Petra – Antuna i majke Dragice rođene Carević. Samo ime sve kaže: Bogdan – Bogom dan – Adeodat. Doista, dar Božji nama i tolikima širom svijeta. Za njegov ulazak u kapucinsko sjemenište tadašnji kotorski biskup daje ove karakteristike: „Od najnježnijih godina davao je primjer sva-

ke kreposti, jer je cijelom dušom nastojao oko kršćanskih kreposti.“ Bogdan – Ivan uzeo je redovničko ime Leopold, a za svećenika je zaređen 1890. Kratko vrijeme je djelovao u Zadru, u Kopru i u Rijeci. Najveći dio svoga života proživio je djelujući u Padovi, gdje je i preminuo 1942. Rijetko viđeno silno mnoštvo došlo je na sprovod, što je bila zapravo njegova prva kanonizacija, jer su svi govorili: „Svetac je preminuo.“ Doista, na njega se mogu primijeniti one riječi pjesnika (Ivan Mažuranića): „Nije visok tko na visu stoji, niti je velik tko se velik rodi, već je visok tko u nizu stoji i visinom nadmaša visine, a velik je tko se malen rodi, a kad padne, golem grob mu treba.“ U tom smislu tijelo je svetog Leopolda, koji je rastom bio vrlo nizak, 1963. preneseno s groblja u samostansku crkvu. Malena rasta, ali velika i bogata duha ovog prijatelja Boga i ljudi, papa Pavao VI. proglasio je blaženim 1976., nazvavši ga „pretečom duhovnog ekumenizma istoka i zapada.“ Papa Ivan Pavao II. 1983. proglasio ga je svetcem cijele Katoličke Crkve nazvavši ga „uzorom ispovjednika i herojskim službenikom sakramenta pomirenja i pokore“, primijetivši da nikada nije vidio toliko svijeta na Trgu svetoga Petra za kanonizaciju nekog svetca.

3. Sveti Leopold po zavičaju i rodu pripada svima nama, a kao svetac Božji pripada i svim narodima i svim vremenima. Ispovjedaonica je bila njegovo mjesto posvećenja, njegov oltar sebedarja Bogu i bližnjima. Budući da je bio neugledan, niskog rasta, a imao je i manu govora, htjeli su ga „skriti“ u ispovjedaonicu. Ipak, on je od svoga služenja kao „apostol uha“, od malog, skrivenog prostora izgradio katedralu duha gdje je mnoštvo doživjelo radost pomirenja s Bogom, bližnjima i samim sobom. Bio je produžena ruka Lica milosrđa Božjega prema braći i sestrama koja su se udaljila od Boga i čovjeka. Ovom siromaštvu, ranjivosti i duhovnoj bijedi sv. Leopold je darovao i posvetio svoj život, svoje vrijeme, pažnju, bolest i ljubav. Kao poznati duhovnik i ispovjednik, i sam se često ispovijedao. Osobno iskustvo radosti i pomirenja dijelio je s drugima preko sakramenta svete ispovijedi. Njegov pogled bio je usmjeren prema Kristu na križu koji je visio iznad njega i onoga koji je pred njim klečao.

4. Sveti Leopold je uistinu bio prijatelj ranjene i patničke, periferne i grješne ljudskosti, ali istovremeno i ogledalo Božjeg milosrđa. Bio je pažljiv da ne povrijedi svojim riječima i gestama pokornike koji su pristupali sakramentu pomirenja. Jer već time što je netko kleknuo i pristupio ispovijedi, ponizio se. Isus nikoga nije ponizio, ni carinika ni preljubnicu. U svim

grješnicima naš je svetac pred sobom vidio osobe za koje je Krist dao život. Isus je došao radi nas grješnika i bolesnih. Nema pravednika i zdravih, jer „svi smo mi sagriješili“, kako kaže sveti Pavao. Milosrđe je srce evanđelja. Bog nas uvijek čeka kao otac rasipnog sina. U tu ljudsku dramu bijega i povratka, grješnosti i milosrđa, utkao je sveti Leopold cijelo svoje biće i sve svoje sposobnosti. Dobro je znao da se „Gospodin nikada ne umara praštati“. Netko mu jednom reče: „Oče, vi ste previše velikodušni. Rado se kod vas ispovijedam, ali čini mi se da ste previše velikodušni.“ A Leopold mu odgovori: „Ma tko je bio velikodušan, sinko moj? Gospodin je bio velikodušan; ta nisam ja umro za grijehe, nego Gospodin. Kada je bio onako velikodušan prema razbojniku, kakav je mogao biti s drugima?“ Uistinu, ni jedan ljudski grijeh, ma koliko težak bio, ne može nadvladati i ograničiti milosrđe Božje.

5. Braćo i sestre, nikakvo čudo da je papa Franjo svetog Leopolda Bogdana Mandića, uz oca Piju, proglasio uzorom Božjeg milosrđa i suzaštitnikom Jubileja milosrđa Božjega. Isus Krist, koji je došao radi nas i našega spasenja, trajni je „jubilej“ i Lice milosrđa Božjega. Iz ljubavi prema nama čovjekom posta. Nama u svemu jednak, osim u grijehu. Takozvani pravednici, oni koji su sebe smatrali takvima, prigovarali su mu zašto se druži s carinicima i blaguje s grješnicima. On je to činio i sa svetim Leopoldom i po svetom Leopoldu. I danas to nastavlja činiti. Druži se sa grješnicima, s nama, blaguje s nama. To najbolje svjedoči onaj poziv na početku svake svete mise: „Braćo i sestre, priznajmo svoje grijehe da bismo mogli dostojno slaviti sveta otajstva“, da bismo mogli biti sustolnici i blagovati s Gospodinom. Predsjedatelj svećenik, biskup, papa ne kaže priznajte vaše grijehe, nego priznajmo svoje grijehe. Svi smo grješnici. Krist liječi i oprašta grijehe, a samo Bog može oprostiti grijeh. Čovjek sa svoje strane može ignorirati grijeh, ne voditi računa, prijeći preko uvrede, zaboraviti, ali to nije oprostjenje grijeha kao grijeha. Samo Bog može promijeniti njegovu stvarnost i oprostiti grješnu uvredu.

6. Radost pomirenja u Leopoldovoj ispovjedaonici nije ostajala skrivena u malom prostoru sobe, niti samo u srcu pokornika, već je zahvaćala obiteljske, bračne i društvene odnose. Do neba je dopirala, jer nebo se raduje obraćenju samo i jednog grješnika. Radost oprostjenja mijenja osobe, odnose i humanizira društvo. Jer ako nam je Gospodin oprostio, i mi smo pozvani biti produžena ruka pomirenja prema drugima. Doista, otpuštenje grijeha je čudo Božje milosrdne ljubavi. Bez otvorenosti ovoj ljubavi ne može-

mo biti sretni i zadovoljni, ne možemo biti braća drugima ako sami ne živimo sinovstvo Oca nebeskoga. Dakako, psihijatri nam mogu pomoći u našem stresu i izgubljenosti, ali nam psihijatar ne može reći: „Ja ti opraštam.“ Nije dovoljno biti svjestan svojih poteškoća, grijeha i promašaja. Nije dovoljno prihvatiti sebe i misliti pozitivno. Ne možemo podići sebe hvatajući se za kosu, niti možemo preskočiti svoju sjenu. Potrebno je da nas netko drugi prihvati. Onaj koji može reći: „Otpuštaju ti se grijesi.“ Potrebno je da nas u svojoj milosrdnoj ljubavi zagrlj onaj koji nas uvijek čeka i raduje se našem povratku. Čeka nas Otac nebeski. Braćo i sestre, nemojmo misliti da je nemoguć naš povratak i pomirenje. Mislio je tako i rasipni sin koji je tražio slobodu, sreću i život na svoj i pogrešan način. Nemoguće je postalo moguće, dogodilo se čudo povratka i susret s Ocem. Svi se možemo prepoznati u ovom bijegu rasipnog sina, ali i sve nas čekaju raširene ruke i milosrdni zagrljaj Oca Nebeskoga.

7. Dragi vjernici, svima nam je poznato koliko je svetog Leopolda boljela rana razdijeljenosti Kristove Crkve i podjele između Istoka i zapada. Polazeći od svog djetinjstva i doživljaja, te rane koju je osjećao i u svom rodnom gradu, čitav život je žarko molio i svoj apostolat posvetio Kristovoj želji „da svi budemo jedno.“ Kako se nije mogao cjelovitije i potpunije posvetiti ekumenizmu na terenu, kako i sam reče, za njega je „Istok bila svaka osoba.“ Doista, svatko od nas danas jest jedna rastrganost i podijeljenost u sebi, i Istok i Zapad. Nije li iz ovog Leopoldovog pogleda na naš život potrebno svakom od nas doživjeti najprije u sebi, po sakramentu pomirenja, „ekumenizam“, cjelovitost identiteta i osobnost kako bismo mogli biti pažljivi i otvoreni, dijaloški i ekumenski raspoloženi prema drugima i različitim?

8. Dragi prijatelji, ostvarila se Leopoldova i naša želja. Evo ga danas među nama i s nama. Naša povezanost s Njime i njegova s nama toliko je bila jaka da je radije prihvatio biti zatvoren u koncentracijski logor nego se odreći svoga identiteta i naroda rekavši: „Ne, krv nije voda, krv se ne može izdati.“ Ne samo da smo povezani rodom i krvlju, već nas i milosrđe Božje ujedinjuje. Leopoldova zemaljska i nebeska prisutnost u našoj sredini danas nam progovara: „Bog je u Kristu svijet sa sobom pomirio, i u nas položio riječ pomirenja. Kao Kristov poslanik, Bog vas i po meni nagovara i umjesto Krista zaklinjem: dajte pomirite se s Bogom! (usp. 2 Kor 5, 19-20) Za vaš bračni, obiteljski i društveni život nužno je potrebno iskustvo radosti milosrđa Božjega. Samo s Bogom možemo humanizirati društvo i svijet. Samo s Bogom možemo biti braća i sestre jer nam je zajednički Bog Otac. Neka i vaši grijesi budu mjesto susreta s Božjim milosrđem. Neka sakrament Ispovijedi bude način po kojem ćemo iz stare grješnosti prijeći u novi život.“

9. Sveti Leopolde, pomози nam da još dublje otkrijemo darovano nam spasenje u Isusu Kristu, Licu Božjeg milosrđa. Neka nas Njegovo milosrđe preporodi i učini ljudima, kršćanima, koji znaju pitati i darivati oprostjenje. Veleposlaniče Božjeg milosrđa, i naš ambasadore, nitko nas toliko široko i trajno ne predstavlja na zemlji kao ti. Štoviše, naš predstavniče i zagovorniče na nebesima, Tebe molimo da nam pomogneš otkriti i iskusiti snagu Božjeg milosrđa koje je jedino sposobno darovati nam istinski i potpuni život u dijalogu i ekumenizmu, miru i zajedništvu, radosti i ljubavi. Sveti Leopolde, moli za rodni grad Herceg Novi, za „Zaljev svetaca“, za kršćane Istoka i Zapada, za sve nas i za čitav svijet! Amen!

Mons. Marin Barišić, nadbiskup metropolit splitsko-makarski

Relikvije sv. Leopolda u Splitu - Pojišan, 17. rujna 2017.

1. Poštovana braćo i sestre, danas je povijesni i radosni događaj koji nadilazi sva naša razmišljanja i naše riječi. Radostan za sve nas, za naš grad Split i Splitsko-makarsku nadbiskupiju. Svetac je među nama! Sveti Leopold Bogdan Mandić je s nama. Prisutan ne samo po svome tijelu, nego je još prisutniji svojim duhom. Iz Padove, na putu u svoj rodni Herceg Novi, pohađa i druga mjesta. Split ne može zaobići. Poznato nam je da je vrlo kratko vrijeme djelovao u Zadru, Kopru i Rijeci. Vjerujem da je tokom svojih putovanja, u ono vrijeme parobrodom, navraćao

i u Split. Ali, njegov današnji pohod Splitu naša je i njegova radost. Za života se želio vratiti u svoju domovinu. Svoju ljubav i privrženost rodnom zavičaju očitovao je i jednom svom poznaniku ovim riječima: „Iz Padove za sada, nije zgodno da izmaknem; žele me ovdje, ali meni je kao ptičici u krletci; moje srce je uvijek tamo preko mora.“ Evo njegovih kostiju, evo njega danas među nama, među svojim narodom! No, vjerujem da ovo danas nije naš prvi susret sa svetim Leopoldom. Već smo se i do sada susretali u osobnoj molitvi, u različitim potrebama. Jer što je molitva

nego susret i dublje upoznavanje. Braćo i sestre, naš sveti Leopold Bogdan Mandić je sa svojim. Dobro došao svetče među svoj Hrvatski narod i u svoj i naš grad Split!

2. Netko reče da su jedino životopisi svetaca vrijedni za čovječanstvo, jer je njihov život obojen vječnošću, a njihova poruka suvremena za sve generacije. Kako nam je poznato, korijeni svetog Leopolda potječu iz Bosne. Pred Turcima su njegovi predci pobjegli u Dalmaciju, u naša Poljica, u Zakućac pokraj Omiša. Iz Zakuća njegov pradjed Nikola Mandić došao je u Herceg Novi. Mali Bogdan – Ivan, tako je ime dobio na krštenju, rođen je 12. svibnja 1866. u vjerničkoj obitelji od oca Petra – Antuna i majke Dragice rođene Carević. Samo ime sve kaže: Bogdan – Bogom dan – Adeodat. Doista, dar Božji nama i tolikima širom svijeta. Kao kapucin uzeo je ime Leopold, a za svećenika je zaređen 1890. Najveći dio svoga života proživio je djelujući u Padovi, gdje je i preminuo 1942. Na sprovodu svetog Leopolda bilo je silno mnoštvo svijeta, a netko čak spominje i brojku oko 170 000 ljudi. Zapravo, sprovod je bio njegova prva kanonizacija, jer su svi govorili: „Svetac je preminuo.“ Uistinu, na njega se mogu primijeniti one riječi pjesnika koji reče da nije velik tko se velik rodi, već je velik tko se malen rodi, a kad umre, velik grob mu treba. (Usp. Ivan Mažuranić, „Javor“) U tom duhu tijelo je svetog Leopolda, koji je rastom bio vrlo nizak, 1963. preneseno s groblja u samostansku crkvu. Malena rasta, ali velika i bogata duha, male sjene, a velikog svjetla, koje je otvaralo i stvaralo prostor za druge. Njegovo se štovanje poslije smrti proširilo svugdje, posebno u Hrvatskoj. Osobito je promicatelj njegovog štovanja bio blaženi Alojzije Stepinac. Ovog prijatelja Boga i ljudi, papa Pavao VI. proglasio je blaženim 1976., nazvavši ga „pretečom duhovnog ekumenizma Istoka i Zapada.“ A papa Ivan Pavao II. 1983. proglasio ga je svetcem cijele Katoličke crkve, nazvavši ga „uzorom ispovjednika i herojskim službenikom sakramenta pomirenja i pokore“, primjetivši da nikada nije vidio toliko svijeta na trgu svetoga Petra za kanonizaciju nekog svetca.

3. Sveti Leopold, po zavičaju i rodu pripada svima nama, a kao svetac Božji pripada i svim narodima i svim vremenima. Ispovjedaonica je bila mjesto njegova posvećenja, njegov oltar sebedarja Bogu i bližnjima. Budući da je bio neugledan, niskog rasta, a imao je i manu govora, htjeli su ga „skriti“ u ispovjedaonicu. Ipak, on je od svoga služenja kao „apostol uha i srca“, od malog, skrivenog prostora izgradio katedralu duha gdje je mnoštvo doživjelo radost pomirenja s Bogom, bližnjima i samim sobom. Bio je

produžena ruka Lica milosrđa Božjega prema braći i sestrama koja su se udaljila od Boga i čovjeka. Ovom siromaštvu, ranjenosti i duhovnoj bijedi sv. Leopold je darovao i posvetio svoj život, svoje sate, dane, godine, svoju pažnju, bolest i ljubav. Kao poznati duhovnik i ispovjednik i sam se često ispovijedao. Osobno iskustvo radosti i pomirenja dijelio je s drugima preko sakramenta svete ispovijedi. Njegov pogled bio je usmjeren prema Kristu na križu koji je visio iznad njega i onoga koji je pred njim klečao. Njegov pogled i pogled pokornika bio je usmjeren prema Licu milosrđa Božjega.

4. Milosrđe je srce Evanđelja! Doista, ranjenom i grešnom čovjeku, milosrđe je najpotrebnije. Uz sav gospodarski rast, nužno nam je prihvatiti ekonomiju spasenja koja ne nosi oznaku proračunatosti, već darovanosti. Po svojoj ljubavi, Nebeski Otac darovao nam se u svome Sinu, Isusu Kristu, postavši nama u svemu sličan osim u grijehu. On je mir i pomirenje naše. Krist nas pomiruje s Bogom, bližnjima i sa samima sobom. Krist je Bog, prijatelj i spasitelj naš. Samo Isus Krist može reći: „Oprošteni su ti grijesi tvoji.“ Otpuštenje grijeha je čudo Božje milosrdne ljubavi. Bez otvorenosti ovoj ljubavi ne možemo biti sretni i zadovoljni. Na kraju krajeva svaka naša zemaljska sreća potrebna je spasenje. Psihijatri nam mogu pomoći u našem stresu i izgubljenosti, ali nam ni jedan psihijatar ne može reći: „Ja ti opraštam.“ Nije dovoljno biti svjestan svojih poteškoća, grijeha i promašaja. Nije dovoljno prihvatiti sebe i misliti pozitivno. Ne možemo podići sebe hvatajući se za kosu, niti možemo preskočiti svoju sjenu. Potrebno je da nas netko drugi prihvati. Potrebno je da nas u svojoj milosrdnoj ljubavi zagrlj Onaj koji nas uvijek čeka i raduje se našem povratku. Čeka nas Otac Nebeski. Nemojmo misliti da je nemoguć naš povratak i pomirenje. Mislilo je tako i rasipni sin koji je tražio slobodu, sreću i život na svoj i pogrešan način. Nemoguće je postalo moguće, dogodilo se čudo povratka i susret s Ocem. Svi se možemo prepoznati u bijegu i životnoj drami rasipnog sina, ali i sve nas čekaju raširene ruke i milosrdni zagrljaj Oca koji je na nebesima.

5. Ne postoji dug koji nadilazi Božje milosrđe. Bog se nikada ne umara u svom praštanju. Sveti Leopold, koji se nikada nije umorio tražeći i dijeleći oprostjenje u ime Božje, poziva nas večeras da se ni mi nikada ne umorimo u traženju i darivanju oprostjenja. Svetac među nama, znak je i simbol ostvarenja Božje riječi koju smo maloprije čuli. Sveti Leopold želi da barem malo uđemo u logiku Božje ljubavi. A koja i kakva je to logika? Zli i opaki sluga bio je dužan 10 000 talenata, što je više od gradskog, pa i držav-

nog proračuna (Svaka uvreda Boga je još veći dug). On nije bio u mogućnosti da sam vrati dug. Pada na koljena i moli Gospodara da ima strpljenja, da mu odgodi dug. Gospodar ga ugodno iznenadi: oprašta mu sav njegov dug. Kojeg li bogatstva, koje li radosti za život ovog čovjeka. Od sluge postade sin, od roba - slobodan. Kada netko ignorira oprostjenje, s vremenom se sve više udaljava od Gospodina, i ne zna opraštati. Ovaj opaki sluga kojem je oprošteno odmah, na prvom koraku, hvata za vrat čovjeka koji mu je dužan sitnicu, 100 denara. Dužnik ga moli istim gestama i riječima kojima je i on molio svoga gospodara za odgodu duga. Ali, ništa ne pomaže, baca ga u tamnicu dok mu ne isplati dug. Čovjek i njegova obiteljska situacija vrijede puno više od bilo kojeg duga. Po zakonu i pravdi, ovaj zli sluga ima pravo na tih 100 denara. Ali, što bi bilo od nas da se život mjeri samo po zakonu prava i pravde? Bez milosrđa, nema života! Milosrđe i pravdu čini pravednijom. Svojim milosrđem i oproštenjem Bog se ne zaustavlja na prošlosti, već nas izljevima svoga milosrđa osposobljava za budućnost. Gospodin nas svojim milosrđem izvodi iz ropstva i uvodi nas u slobodu djece Božje. Po definiciji nekih filozofa i teologa biti slobodan znači biti sposoban činiti dobro. A Gospodin nam danas u svojoj riječi govori da nema većeg dobra od oprostjenja koje je залог života i put prema budućnosti. Svaki vrijednosni sustav koji u sebi nema dimenziju opraštanja i pomirenja ima pogrešan odgoj koji u sebi ne nosi klicu života.

6. Draga braćo i sestre, naš Bog je milosrdan Bog, čudesan u Licu svoga milosrđa. Na ovoj valnoj dužini milosrđa Božjeg bio je i sveti Leopold. Na njemu su se mogle primijeniti one riječi svetog Pavla: „Meni, najmanjem od svih svetih, dana je ova milost“ da budem sredstvo Božjeg milosrđa. (Usp. Ef 3, 8) Leopold je bio prijatelj ranjene i patničke, periferne i grešne ljudskosti, ali istovremeno i ogledalo Božjeg ljubavi. U svojoj malenoj ispovjedaonici toliko se suobličio Isusu Kristu, da su ga njegovi pokornici, baš kao i Krista njegovi suvremenici, skoro optuživali zbog velikodušnosti. Tako mu je netko jednom rekao: „Oče, vi ste previše velikodušni. Rado se kod vas ispovijedam, ali čini mi se da ste previše velikodušni.“ A Leopold mu odgovori: „Ma tko je bio velikodušan, sinko moj? Gospodin je bio velikodušan; ta nisam ja umro za grijeh nego Gospodin. Kada je bio onako velikodušan prema razbojniku, kakav je mogao biti s drugima?“

7. Sveti Leopold se i sam često ispovijedao. Iz te svijesti da mu je oprošteno postao je produženom rukom Božjeg milosrđa. Radost pomirenja u Leopoldovoj

ispovjedaonici nije ostala skrivena u malom prostoru sobe, niti samo u srcu osobe, već je zahvala obiteljske, bračne i društvene odnose. Do neba je dopirala, jer Nebo se raduje obraćenju samo i jednog grijешnika. Radost oprostjenja mijenja osobe, odnose i humanizira društvo. Jer ako nam je Gospodin oprostio i mi smo pozvani biti produžena ruka pomirenja prema drugima. Doista, otpuštenje grijeha je čudo Božje milosrdne ljubavi i залог svakog oblika zajedništva: vjerničkog i prijateljskog, bračnog i obiteljskog. Bez otvorenosti ovoj Ljubavi, ne možemo biti sretni i zadovoljni, ne možemo živjeti u zajedništvu i biti braća i sestre drugima u svojoj sredini.

8. Svetog je Leopolda boljela rana razdijeljenosti Kristove Crkve i podjele između istoka i zapada. Polazeći od svog djetinjstva i doživljaja, te rane koju je osjećao i u dalekoj Italiji, čitav život je žarko molio i svoj apostolat posvetio Kristovoj želji „da svi budemo jedno.“ Kako se nije mogao cjelovitije i potpunije posvetiti ekumenizmu na terenu, za njega je „istok bila svaka osoba.“ Svatko od nas jest jedna rastrganost i podijeljenost u sebi. Svi smo mi i istok i zapad, a ponekada i sjever i jug.... I ne samo da smo u sebi podijeljeni, već smo i od drugih odijeljeni. Podijeljeni smo i u društvu i u narodu, a sve su češće i podijele unutra onog što sakramentom braka postaje nedjeljivo – rastava supružnika.

9. Dragi vjernici, osjećamo da je Božje milosrđe, po tijelu svetog Leopolda, ovdje među nama živo. I to milosrđe traži svakog od nas. Za njega nema prekrštenih slučajeva. Osobe smo koje Emanuel – Bog s nama neizmjerljivo ljubi i koji dođe k nama da život imamo, u izobilju da ga imamo. I na kraju jedan slučaj koji nama svima može biti poziv na novi početak. Među mnoštvom sveti Leopold vidje jednog do tada nepoznatog čovjeka. Taj primijeti da je svetac duboko zagledan u njega. Pogledi im se susretoše. Leopold osjeti kao da on nešto traži, pa mu dade znak da pristupi. Ovaj se zbuni, a on će mu: „Trebate se ispovjediti. Pođite za mnom.“ Bio je to čovjek koji je slučajno navratio u to mnoštvo. Četrdeset je godina bio udaljen od vjere, a često je i blatio Crkvu. Bio je to dan njegova obraćenja i događaj koji je promijenio njega, njegove poglede i njegov život.

Draga braćo i sestre, i naši se pogledi večeras susreću sa svetim Leopoldom. Možda smo se i mi udaljili od Boga, od svoje Crkve, već godinama od sakramenta pomirenja, od svoje obitelji, od svog bračnog druga, od svoje djece...ma od sebe samih! Sveti Leopold večeras i nas susreće i poziva na obraćenje i novost život. A Otac nebeski je strpljiv. Čeka nas! Zna da ćemo doći i potražiti ga. Amen!

TEOLOŠKO-PASTORALNI PRILOZI

Mr. don Pavao Gospodnetić

Župna kateheza (nacrt predavanja)

Pozdrav nadbiskupu, biskupu, pastoralnom i generalnom vikaru i svećenicima. Nije mi nakana dati odgovor vezan za temu o kojoj govorimo, već pokušati približiti kako se snalazim kao župnik u ovom segmentu župnog pastora: kateheta, sadržaj, vjeroučenici i roditelji.

I. Kateheta (uloga svećenika ili laika)

Zašto ovaj „mali“ detalj o katehetama? Jesmo li ponekad slični ljudima koji govore o medu, a da med nisu ni probali? Jesmo li svjesni veličine i važnosti poslanja koje nam je Gospodin Isus udijelio?

Zadaća nam je pokušati omogućiti slušateljima (vjeroučenicima, roditeljima, župljanima) prijelaz sa slušanja na gledanje – kontempliranje Božje riječi, ali isto tako s gledanja na slušanje riječi. Ovoj tvrdnji možemo se približiti preko Božje riječi u Svetome pismu.

Npr. u odlomku Evanđelja po sv. Luki: Isusov dolazak u sinagogu u Nazaret, Lk 4,14-21 (Isus se poziva na proroka Izaiju koji je navijestio riječ Božju, a suvremenici proroka Izaije slušali su je. Sada se Isus poziva na tu navještenu riječ te tvrdi da se snagom Duha Svetog realizirala, tj. sada je više ne morate slušati, sada je vidite: tekst evanđelja kaže: „Oči svi u sinagogi bijahu uprte u njega!“. Jasan prijelaz sa slušanja na gledanje.

Drugi ulomak: Isus se ukazuje dvojici učenika na putu u Emaus (dvojica učenika savršene su katehete: sve znaju). Pokušajmo ponovno vidjeti Isusov pristup: počeo im je objašnjavati Pismo: od Mojsija i proroka do prepoznavanja tj. do gledanja. (Ponašanje učenika nakon kateheze? Povratak u Jeruzalem bez straha.)

Treći ulomak: uvod u Prvu poslanicu sv. Ivana apostola. Slijedi obrnuti slijed: „Što bijaše od početka, što smo čuli, što smo svojim očima vidjeli, što smo promatrali i što su naše ruke opipale o Riječi života – da, Život se očitovao, mi smo ga vidjeli i svjedočimo za nj, i navješćujemo vam Život vječni... što smo vidjeli i čuli to navješćujemo i vama, da i vi imate s nama zajedništvo.“ Ovdje kod sv. Ivana imamo drugi redoslijed: od gledanja do slušanja i vjerovanja.

1. Vjeroučenici i roditelji: s obzirom na vjeroučnike sve je veći problem u susretu s njima; mnoštvo je

aktivnosti u kojima se „pronalaze“ ili „gube“. Često je to plod htijenja njihovih roditelja kako bi ih se „riješili“ ili sebe afirmirali preko djece. No, nameće se pitanje: koliko su zaista ozbiljno pristupili izvan školskih aktivnosti kod djece. Na kraju se stekne dojam da se vodi pravi „rat“ da budu prisutni na župnom vjeronauku ili katehezi.

Roditelji: kod samih roditelja možemo se upitati koliko je zreo njihov duhovni i vjerski život, kakav je njihov sakramentalni i molitveni život. Ipak, djeca gledaju njihov primjer, gledaju ili slušaju molitvu u obitelji ukoliko je ima. Stoji li tvrdnja za naše kršćanske obitelji: „koliko mole, toliko i vjeruju“?

II.

Nedavno sam u „Crkvi na kamenu“, koji izdaje Mostarska biskupija, pročitao članak na temu: „Vjeroučitelji u radu na programu župne kateheze“.

Iz njega bih izdvojio samo jedan vremenski slijed vjeroučenika s obzirom na katehezu. Oni su podijelili župnu katehezu tematski prema određenoj dobi vjeroučenika na sljedeći način:

- prvi i drugi razred osnovne škole: uglavnom nekoliko susreta tijekom godine s djecom i roditeljima. Sami sadržaj kateheza je nevezan i uglavnom se odnosi na teme u liturgijskoj godini (Božić, Uskrs...)
- treći, četvrti i peti razred osnovne škole: teme kateheza vezane za sakramente kršćanske inicijacije s naglaskom na sakramente pričesti i ispovijedi
- šesti, sedmi i osmi razred: teme kateheza vezane za kršćansko sazrijevanje (molitveni i moralni aspekt duhovno-vjerskog života djeteta u toj dobi).
- prvi i drugi razred srednje škole: teme vezane za kršćansku zrelost (sakramenti potvrde, ženidbe i svećeničkoga poziva).

Kad prođe sav taj ciklus kateheza te vjeroučenici prime sakramente i pouke, nameće nam se pitanje i zebnja u srcu: kad ćemo ih opet vidjeti? U kojoj mjeri

nakon toga sudjeluju u sakramentalnom životu i životu Crkve? Je li to plod školskog pristupa župne kateheze koji se „ušuljao“ u župi? (Znamo svi da netko tko je završio fakultet, ne vraća se u srednju školu. Takav se pristup očituje kod većine ne samo vjeroučenika, nego i kod odraslih vjernika).

III.

Kako se postaviti prema takvom fenomenu? One obitelji koje su redovite u životu Crkve i njihovu djecu paralelno sa župnom katehezom pratimo liturgijsko tijekom crkvene godine. Kroz slavlje liturgijske godine očituje se život vjernika – zajednice s Bogom, ali isto tako i duhovni život pojedinca s Gospodinom. Naša liturgija je Isus Krist u nama. Ta se liturgija realizira na sljedeći način:

- u propovjedi i naviještaju saopćava nam svoj život
- u obredu i pjesmi slavi s nama Oca nebeskog.
- u sakramentima daje nam milost da taj novi život možemo živjeti.

Ove tri karakteristike osim nedjeljnih slavlja, svetkovina i blagdana ostvaruju se i kroz sljedeće pobožnosti i aktivnosti u župi: molitvu časoslova u adventu za vrijeme misa zornica, u korizmi kroz pobožnost Križnog puta, svibanjsku i listopadsku pobožnost, molitvenu zajednicu, hodočašća, duhovne vježbe, duhovne koncerte i rad sa zborovima svih uzrasta.

Ovdje bih spomenuo još nekoliko fenomena koji su nažalost prisutni u župnim zajednicama.

- Razne zajednice i karizme u životu župe: čemu služe? Postoje li da bi se istakli ili svratili pažnju na sebe u župnoj zajednici? Ili su to Božji darovi koji bi trebali učvrstiti jedinstvo i zajedništvo u župnoj zajednici?

- Ovaj se pristup vidi najbolje u liturgijskim slavlji-ma sv. misa: npr. kod pričešćivanja, klečanja itd. Tako se stvara dojam da je osobna pobožnost ili osobna individualnost važnija od zajedničke pobožnosti ili same zajednice vjernika. Jednostavno se izvlače određeni detalji iz slavlja te se apsolutiziraju, a nakon toga se nameću kao modeli ponašanja...

- Spomenuo bih da neke devijacije idu do te mjere da je pobožnost pred Presvetim sakramentom važnija od euharistijskog slavlja? Da ne spominjemo govor ti-jela (padanja) koji se manifestira u pobožnosti.

ZAKLJUČAK

U svim ovim navedenim izazovima župne kateheze koje sam naveo i s kojima se susrećemo ipak postoje vjernici koji žele znati u koga vjeruju te koga bi i na koji način trebali slaviti. Duhovni život je život u Kristu, život stvoren, hranjen i obnovljen u liturgiji Crkve. Plod takvog života je „jedno srce i jedna duša“ župne zajednice. Kad to pogani primijete, reagiraju na sljedeći način, kao i u vrijeme prve Crkve: „Gledaj kako se ljube!“ Draga braćo svećenici, Krist nas je izabrao da mu budemo dobri suradnici kako bi se božanski život mogao očitovati u našem vremenu u našim župnim zajednicama. Hvala na strpljivosti.

Mr. don Lovre Šola

Priprava svećenika za slavljenje sakramenata, osobito euharistije – iskustva i sugestije

Pitanje priprave svećenika za slavljenje svetih otajstava nije tehničko pitanje „know how“ niti je pitanje recepture. Svete sakramente ne slavi robot koji je programiran da radi određene pokrete i izgovara određene riječi. Zato kad govorimo o pripravi za slavljenje naglasak treba staviti na slavitelja. Riječ je zapravo o tome da se mi nedostojni približavamo Božjem otajstvu. A kako se približiti otajstvu Božjem i primiti njegov dar, uči nas sam Bog. Iskustvo Božjih ugodnika govori nam što je Bog činio u njihovu životu i kako se odvijao njihov poziv između veličajnosti Božjega dara, njegova upoznavanja i vjernosti tom daru, između osjećaja

vlastite nedostatnosti i Božje pomoći, između vlastite bijede i uzvišenosti poziva da se Boga proslavi, kroz nevolje i kušnje do konačne pobjede. U tom smislu, i u vlastitom životu, ako želimo biti vjerni Bogu otkrit će ćemo veličajnost Božjeg djelovanja, spoznati našu nedostojnost i živjeti u stalnom vapaju i pouzdanju u Boga, kako bismo ga mi nedostojni dostojno proslavili.

I.

Kad govorimo o iskustvu, valja kazati da naše iskustvo, odnosno duhovna baština našega srca, postaje sve

ono što razmatrajući u životima Božjih ugodnika, bilo u Sv. pismu, bilo u povijesti Crkve, doživimo kao svoje, da nam to pripada, da smo se u tome prepoznali, da slično iskustvo doživljavamo. Tako uistinu rastemo u prijateljstvu prije svega s Kristom Gospodinom, čiji život uvijek trebamo razmatrati, a i sa svetima i s duhovnim učiteljima čitajući njihove tekstove.

U tom duhu krenimo s primjerima iz Sv. pisma. Kad se Bog na početku objavio Mojsiju u gorućem grmu, tražio je od njega da skine obuću s nogu jer je mjesto na kojem stoji sveto. Tom simboličkom gestom Bog Mojsija, a i sve nas želi poučiti da smo grešnici i da se njegovu otajstvu ne možemo približiti nečista srca, jer koračajući ovim svijetom, pokupimo i njegovu nečistoću. U Novom će zavjetu sveti Pavao govoriti o skidanju sa sebe staroga čovjeka i zaodijevanju u novoga. Nije riječ, dakako, o tome da čovjek sam sebe može očistiti od grešnosti i tako se približiti Božjem otajstvu i primiti njegov dar. Bog sam čisti svoje sluge. Kad npr. prorok Izaija govori da je čovjek nečistih usana i da boravi u narodu nečistih usana, anđeo Gospodnji mu žeravom dotiče usne i čisti ga da može primiti riječ Božju i drugima je prenijeti. Ova simbolička gesta izriče istinu da je Bog sam svoje sluge već u Starom zavjetu čistio da mu se mogu približiti i čuti njegove riječi. Bog im je opraštao grijehe (kao kad npr. Davidu kaže: oprošten ti je grijeh), ali pravo čišćenje u božanskoj pedagogiji odvijalo se kroz kušnje i nevolje. Na taj su način Božji ugodnici postajali svjesni svoje grešnosti, nedostatnosti, ali i Božje pomoći i prisutnosti, tako da su snagom Božjega dara mogli ispuniti svoje poslanje. Podsjetimo samo na neke primjere. Kušan je bio na početku Abraham i kroz kušnju dozrio u vjeri da se smatra ocem svih vjernika. Sjetimo se Josipa koji je bio od braće prodan, krivo optužen, u zatvoru ostavljen, ali je kroz mnoge nevolje ruka Božja uvijek bila s njime i kroz nevolje se ostvarivao naum Božji. Kroz kušnje je prolazio Mojsije, tužio se da ne može nositi teret, osjećao vlastitu nedostatnost, ali uvijek iznova doživljavao Božju pomoć i postao, kako kaže Sv. pismo, najponizniji čovjek na svijetu. Kušani su bili proroci. Ilija, nakon što je došao do ruba svojih snaga, kaže: „Već mi je svega dosta Gospodine! Uzmi dušu moju jer nisam bolji od otaca svojih“; no doživljava Božju okrepu, hoda četrdeset dana i četrdeset noći do gore Horeba, a onda se događa onaj otajstveni susret s Bogom i nastavlja svoje poslanje. Kušan je bio i Jeremija. Osjećao je također vlastitu nedostatnost govoreći: „Dijete sam, ne umijem govoriti.“ No Bog mu daje svoju mudrost i snagu da može hrabro reći Izraelcima sve što ih spada. Biva zato progonjen te u jednom trenutku kaže: „Ne ću više na

nj misliti, niti ću govoriti u njegovo ime“, ali dodaje „ali tad mi u srcu bi kao rasplamtjeli oganj“ i „sa mnom je Gospodin kao snažan junak“. Vidimo opet s jedne strane ljudsku nemoć, a s druge Božju pomoć. Svi su Božji ugodnici prolazili kroz slične nevolje. Vidjet ćemo to i u Novom zavjetu. U konačnici, to je Kristov put. Na temelju toga su duhovni autori, među njima i sv. Ignacije, zaključili da se autentičnost duhovnoga puta ovjerrava kroz nevolje i kušnje koje Bog šalje ili dopušta. Ako toga nema, pitanje je jesmo li na Božjem putu i je li naš poziv autentičan.

U Novome zavjetu Bog se čovjeku približio ne više u gorućem grmu, već u ognju Duha Svetoga kojega Bog želi izliti na svako tijelo; ne samo kao riječ na ustima proroka, nego je Riječ tijelom postala da bismo na samom izvoru mogli piti i Riječ naviještenu i hraniti se Riječju u žrtvi za nas predanoj; ne samo na jednom mjestu, kao što je bio šator sastanka ili poslije hram, nego dajući nam mogućnost u krštenju da s njime postanemo jedno i da mu se možemo klanjati i štovati ga na svakom mjestu duhovnim prinosom svoga života. Ne čiste nas više obredne žrtve koje su se prinosile u hramu, nego nas je Krist Gospodin očistio prinosom svoga tijela da mogemo biti s njime uistinu jedno blagujući njegovo tijelo i pijući njegovu krv. Iz žrtve na križu izvire milost i svih drugih sakramenata koji nas čiste i posvećuju. Bog nam se dakle nije samo približio, nego nam dao mogućnost da se njime združimo, da budemo s njime jedno. Sve nam je to na dohvat ruke.

I pred tolikom veličinom dara čovjek ostaje slobodan prihvatiti ili ne prihvatiti ga, biti vjeran Božjem daru ili biti nevjeran, odgovoriti s ljubavlju ili ostati hladan. Isusovi učenici bili su privučeni njegovom blizinom, ali im je također trebalo vrijeme čišćenja i dozrijevanja kroz kušnje i nevolje. Sjetimo se samo kroz kakve je sve nevolje prolazio sv. Pavao kad nabraja koliko je puta bio bičevan, kamenovan, doživio brodolom, kroz sve moguće opasnosti prošao, a onda briga za sve Crkve. Uza sve nevolje doživljavao je veliku Božju pomoć i utjehu. Duboko je osjećao vlastitu nedostojnost, ne samo zbog prijašnjeg života kad je progonio Crkvu, nego i poslije kad je govorio da blago nosimo u glinenim posudama i da nam je uvijek potrebna milost Božja. Doživio je Božje oprostjenje i bio vjeran svom pozivu do krvi, naglašavajući da nije njegovo djelo to što čini: „Ne ja, nego milost Božja sa mnom.“ I sveti Petar je pred Isusom priznao: „Odlazi, Gospodine, od mene, grešan sam čovjek.“ I njemu će trebati vrijeme suživota s Isusom da se pročisti i dozrije sve do časa kad će Isusa zatajiti i otkriti ljubav koja prašta i naučiti konačno da se ne može oslanjati na vlastite snage nego

na Krista. U konačnici sve Isusove učenike očistila je Kristova žrtva na križu kako bi mogli primiti dar Duha Svetoga. Svi su Božji ugodnici osjećali vlastitu nedostojnost pred Bogom, svi su bili kroz nevolje i kušnje čišćeni, svi su naučili da se ne mogu na sebe oslanjati. Tako pročišćeni i ponizni mogli su živjeti u zajedništvu s Bogom i vršiti poslanje koje im je Bog namijenio.

II.

Božji poziv da s njime budemo jedno odzvanja kroz čitavu povijest. I danas pred veličinom Božjega dara i poziva ljudsko srce može ostati tvrdo, čovjek može ostati neosjetljiv. Iako stol riječi i stol euharistije ostaje uvijek pripravljen, uzvanici se mogu ne odazvati: „Svojima dođe i njegovi ga ne primiše, a onima koji ga primiše podade moć da postanu djeca Božja“. Mi smo na krštenju uistinu pobožanstvenjeni. K tome još, darom svetoga reda svećenik je suobličen Kristu glavi Crkve, koja je njegovo tijelo, kako bi u Crkvi nastavio njegovo poslanje proroka, svećenika i kralja. Svećenik u Crkvi predstavlja Krista, on je njegov znak i njegova ikona. On svojom pojavom, svojim riječima i svojim životom treba upućivati na Krista. To nam zorno pokazuje Isus kad Petru povjerava svoje ovce. Od Petra se traži ljubav prema Isusu, i to tri puta, tj. punina ljubavi. Petar je svjestan da je tu ljubav primio i da je samo uzvraća. Ipak, on je sad već s Kristom toliko sjedinjen u ljubavi da je s njime postao jedno i zato ga može predstavljati. To je zapravo temelj našega poslanja.

No, iako smo primili toliki dar i imamo tako uzvišen poziv, ostajemo nedostojni i ostajemo grešnici. Vlastitu grešnost treba ozbiljno shvatiti jer mi i dalje možemo ostati vođeni duhom ovoga svijeta. Mi svetim redom nipošto nismo lansirani u neku sferu bezgrešnosti gdje nas grijeh i ovaj svijet ne mogu dotaknuti. Događa se nažalost da mi koji smo primili sveti red pomislimo da smo time postali neka vrsta nadljudi, „supermana“ na konačan i stabilan način, zaboravljajući da je riječ o procesu obraćenja i čišćenja, pa da onda s te umišljene visine drugima govorimo i druge sudimo. Kao da smo mi zaposjeli milost Božju, kao da je držimo u šaci pa je dijelimo kako hoćemo. Zaboravljamo da smo pred Bogom prosjaci i da je naša ruka ispružena prema Bogu svaki dan iznova. Događa se onda, kako tumači otac Rupnik, da zatvaramo oči pred vlastitom slabošću i posljedicama grijeha, pokušavajući ih zaobići, umišljajući si neku idealnu viziju čovjeka, sukladniju onome što mislimo o sebi, kao da smo mi ti koji drugima stalno trebamo predlagati nekakve planove i aktivnosti zaboravljajući pri tom da smo mi i drugi Adamovo potom-

stvo, grijehom duboko ranjeno i kadro u bilo kojem času porušiti svaki ideal i svaku nakanu.

Druga je napast da mi istinu o nama grešnicima možemo zakriti nekakvim duhovnjaštvom i lažno religioznim idealizmom. Pamet i usta možemo toliko ispuniti religioznom frazeologijom da se uguši sve ono što joj ne odgovara i što bi još zazivalo spasenje jer ne možemo dopustiti da takvo što u nama postoji. Ali i zato jer ne znamo što s tim činiti. Ili što je najžalosnije, ulazimo u kompromise s duhom ovoga svijeta nastojeći svoje stavove i ponašanje racionalno opravdati nekim tobože teološkim usmjerenjem. Pa se tako iz naših usta može čuti: mi smo moderni, mi smo ljudi svog vremena, i slične floskule. Duh se ovoga svijeta očituje u onoj, kako je zove sv. Ivan, trostrukoj požudi: oholosti života, požudi tijela i požudi očiju. I nama se može dogoditi da umjesto poniznog služenja tražimo neku vlastitu karijeru, veličinu po kriterijima i duhu ovoga svijeta, zaboravljajući Isusove riječi: „svaki koji se uzvišuje bit će ponižen“. Jedan duhovni pisac pomalo s humorom piše: „Sluga Božji jedini je plemeniti naslov za svako stvorenje. Sve što nije čisto služenje Bogu jest dekadencija često zamaskirana lažnom veličinom uz suučesništvo ljudske gluposti.“ Isti autor za one koji glume veličinu kaže kako „izazivaju otpor pred smiješnom scenom osobe koja se ne zna othrvati želji da bude netko“. Možemo vlastitu veličinu temeljiti i na dodvoravanju drugima, da nas drugi veličaju i hvale. Za takve Isus kaže da su već primili svoju plaću. I nama se, nadalje, može dogoditi da umjesto skromnog načina života budemo ljudi koji gomilaju novce, voze skupe aute, nose markiranu odjeću i slično te tako budemo na sablazan svojim vjernicima koji muku muče da sastave kraj s krajem. I nama se može dogoditi da umjesto vjernosti uzvišenom daru celibata i bdijenja nad vlastitim mislima i pogledima upadnemo u svaku vrstu nečistoće živeći dvostrukim životom, sablažnjavajući tako male. A Isus je kazao da tko god sablazni jednog od najmanjih, da bi mu bilo bolje da se mlinskim kamenom oko vrata baci u more. Možemo također ponavljati da smo grešnici jer su se i sveci tako osjećali, a ne utjecati se Spasitelju i sredstvima spasenja, ostajući neobraćeni.

Jedini pravi put je da se pred činjenicom vlastite grešnosti utječemo Spasitelju. Nema tako grešnog stanja iz kojeg nas Spasitelj ne može izbaviti. Pa on je ušao i u samu smrt da nas odatle izbavi. Za sve naše grijeha i slabosti postoji lijek, ali našu volju nitko ne može zamijeniti, ona je suverena. Mi se moramo opredijeliti: ja ili Bog, sebičnost ili ljubav, požuda ili čistoća, pohlepa ili skromnost, oholost ili poniznost. Želimo li u konačnici biti vođeni Duhom Svetim ili duhom ovoga svijeta.

Za nas kao i za sve druge ljude ista su sredstva spasenja koje nam je dao Spasitelj i ona su nam na dohvat ruke. Ovisi o nama hoćemo li se na taj način utjecati Spasitelju. Nama je spasenje potrebno svaki dan. U nama, kao i u sv. Pavlu, čitav život traje borba duhova. Što je Pavao učinio nakon što je zavapio: „Tko će me osloboditi od tijela smrti ove?“ Našao je odgovor: „Hvala Bogu po Isusu Kristu Spasitelju.“ Sam mu je Isus odgovorio: „Dosta ti je moja milost“, što znači da ima dovoljno milosti da ozdravi sve što je grešno.

III.

Mi svećenici trebamo biti ljudi molitve. Moliti i vapiti iz dubine vlastite bijede i nedostatnosti, kako nas uči KKC. „Supermanu“ ne treba molitva. Trebamo prije svega meditativno moliti časoslov na koji nas Crkva obvezuje, moliti kronicu (barem jednu), razmatrati riječ Božju barem pola sata dnevno, klanjati se pred Presvetim Sakramentom. U molitvi trebamo tražiti okrepu i utjehu. Ništa nas ne može niti ispuniti niti utješiti ako nismo ljudi molitve. Ne možemo se pravdati obvezama jer je molitva naša prva obveza. Nitko ne može dati ono što nema, a mi nećemo imati apostolskog žara bez molitve. Ljudi nas gledaju i vide kakvi smo. Nikakvo svjedočanstvo ne ćemo dati ako se dovoljno ne molimo. Govoriti da smo mi nešto napredni ili moderni ako mnogo ne molimo, najobičnija je glupost. Jedina novost i jedina modernost je Isus Krist Gospodin. Sve drugo je u povijesti već više puta viđeno i ponavljano. Biti novi ljudi, zaodjenuti se u novog čovjeka, zaodjenuti se u Krista, svući sa sebe staroga čovjeka, jedina je novost. A novi ljudi ne ćemo biti bez redovite i ustrajne molitve. Ostat ćemo najobičnija starež, „rđa“, rekli bi naši stari, ma koliko se mi hvastali i napuhivali nekim tobože naprednjaštvom.

Drugo sredstvo spasenja kojemu se često trebamo utjecati jest sveta ispovijed. Ne samo da budemo redoviti služitelji sakramenta ispovijedi, nego sami se trebamo često ispovijedati. Ako se sv. Ivan Pavao II. ispovijedao svaki tjedan, ako je to isto činila sveta Majka Terezija, mislim da ne treba dalje trošiti riječi. Česta ispovijed je najbolja preventivna medicina protiv svake grešnosti, ali i božanski lijek kad se upadne u grešne mane da se iz njih izbavimo. Milost ovog sakramenta kao i drugih svetih sakramenata pridonosi našem duhovnom rastu, našem posvećenju.

Treće i najvažnije za naše spasenja jest sveta misa, Spasiteljeva žrtva koju je prinio za naše spasenje. U sakramentu euharistije, piše papa Benedikt u „Sakramentu ljubavi“, Isus nas nastavlja ljubiti do kraja sve do

dara svoga tijela i svoje krvi. „Kakvo li divljenje i u našem srcu mora pobuditi otajstvo euharistije!“ Eto tako se trebamo približiti tom otajstvu svjesni svega što smo prije spomenuli. A i sama nas sveta misa u svom odvijanju podsjeća na to. Na početku svete mise kažemo: „Priznajmo svoje grijehе da možemo dostojno proslaviti sveta otajstva“, a onda skupa s vjernicima molimo: „Ispovijedam se...“. Prije navještaja svetoga Evanđelja molimo: „Očisti mi, Gospodine, srce i usne da mogu dostojno navijestiti tvoju riječ.“ Nakon prinosa darova molimo: „Očisti me, Gospodine, od mog bezakonja i od mojeg me grijehа očisti.“ U Rimskom kanonu molimo: „I nama, svojim grešnim slugama, koji se uzdamo u tvoje veliko milosrđe, podari neko mjesto u društvu svojih svetih apostola i mučenika.“ Zajedno s vjernicima molimo: „Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehе svijeta, smiluj nam se...“. U Očenašu molimo: „Otpusti nam duge naše...“. Nakon Očenaša: „... da s pomoću tvoga milosrđa budemo svagda i slobodni od grijehа i sigurni od svakoga zla.“ Potom svećenik tiho moli: „...izbavi me ovim Presvetim Tijelom i Krvlju od svih mojih opaćina...“. I na koncu priznajemo: „Gospodine, nisam dostojan da uniđeš pod krov moj“. Vidimo dakle da nas sami misni tekstovi uče kako pristupiti slavljenju Božjih otajstava.

Četvrto, snagom molitve, česte ispovijedi i iznad svega svete mise služiti Crkvi. Skrbiti na poseban način za bolesne, umiruće, siromašne i sve koji žive u materijalnoj ili duhovnoj bijedi. Tu se pokazuje koliko smo Kristovi i koliko ga prepoznavamo u malenima.

Na koncu ovog našeg razmatranja valja kazati nešto i o samom slavljenju. Slaviti nekoga znači upoznati mu neku izvrsnost, priznati je i veličati osobu zbog toga. Najveća izvrsnost koja uopće postoji jest ljubav. A Bog je ljubav. Upoznati Božju ljubav prvi je korak u slavljenju Boga. Već u Starom zavjetu piše: „Milosrđe mi je milo, a ne žrtva, poznavanje Boga, a ne paljenice“. A Boga Oca poznaje samo Sin i onaj kome Sin hoće objavit. Isus jedini u punini poznaje ljubav Očevu i zbog toga slavi Oca i riječima i životom i na koncu žrtvom na križu. Mi često stavljamo naglasak da je Isus iz ljubavi prema nama podnio žrtvu križa, a zaboravljamo da je Isus prvotno prinio tu žrtvu iz ljubavi prema svome Ocu i tako na dostojan način u ljudskom tijelu proslavio Oca. Upoznao je neizmjernost i dubinu Očeve ljubavi i nije dvojio da na taj način odgovori na ljubav Očevu.

Bog svoju slavu objavljuje malenima. „Slavim te, Oče, što si ovo objavio malenima“, kazat će Isus. Sam je Isus u tom smislu bio ponizan, malen. Malen je i došao na zemlju. Poslije će kazati: „Sve sam primio od

Oca svoga“, i na drugom mjestu: „Učite se od mene jer sam krotka i ponizna srca“. Boga, dakle, poznaju maleni, ponizni, čista srca, On se njima otkriva: „Blago čistima srcem, oni će Boga gledati“. Blažena Djevica Marija, bezgrešna, bila je malena i zato je upoznala Božju veličajnost te ju je uzveličala, proslavila u svom hvalospjevu: „Veliča duša moja Gospodina (...) što je pogledao na neznatnost službenice svoje“. I svoje uče-

nike, kao što smo vidjeli, i sve svete Bog je obraćenjem i čišćenjem doveo do ove spoznaje vlastite malenosti, do poniznosti i zato su mogli Boga upoznati i slavu mu dati. Dopustimo i mi Bogu da nas obrati, očisti, da i mi budemo maleni i ponizni, da vapijući Duha Svetom „Oca upoznamo i Krista Sina njegova“. Samo ćemo tako moći dostojno proslaviti Boga slaveći žrtvu Kristovu kojom se Bog savršeno proslavlja.

Oba su predavanja održana na Stručnom skupu permanentnog obrazovanja mladih svećenika, 3. - 6. srpnja 2017.

Dr. fra Šimun Bilokapić

Aktualni bračni i obiteljski problemi Smjernice za ispovjednike (skica)

Uvodne napomene

Promišljanje spolnih grijeha i uopće priprema za sakrament svete ispovijedi u spolnoj materiji odvija li su se, sve donedavno, u okviru šeste i devete Božje zapovijedi. Priprava i sam sakrament bili su nekada uistinu mučni, kako za penitenta, tako i za ispovjednika. Trebalo je odgovoriti na čitavu „stranicu“ gusto poredanih i sitno tiskanih pitanja koja su u određenim segmentima bila bliža pornografskom negoli evanđeoskom diskursu. Nije bilo perverzije koju se zaobišlo! Neumoljivo se inzistiralo na pitanjima: što si griješio, na koji način, kada, gdje, s kim, sam sa sobom ili s nekim (nečim) drugim, koliko puta, kako često, što si pritom mislio, jesi li ovo, jesi li ono... i nizu drugih pitanja koja se danas uglavnom zaobilaze. Zaobilaze li se s pravom? Je li takvo postupanje ispravno? O tome se može ozbiljno raspravljati zbog jedne zabrinjavajuće činjenice koju bi, čini mi se, trebalo korigirati i ekvilibrirati. Dogodio se značajan obrat. Nekada je naime božanski sud o tome što je grijeh, kakav i koliki bio, zamijenjen čisto crkvenim ili čak pukim svećeničkim ljudskim sudom; dok se danas božanski sud zamjenjuje uglavnom subjektivnom savješću i sudom pojedinaca bez ikakvog daljnjeg propitivanja. Ne propituje se često iz čisto banalnih razloga: straha, obzira ili bojazni da ne bi bio proglašen erotomanom, znatiželjnim celi-

baterom ili, ne daj, Bože, zaostalim srednjovjekovnim klerikom.

U ovom razmišljanju osvrnut ćemo se na nekolicinu tema gdje su daljnja propitivanja, a naročito jedno-dušnost svećenika i ispovjednika itekako potrebni. Jer, osim rečenoga, sadržaju šeste i devete Božje zapovijedi danas se sve češće pridružuje sadržaj i vrjednote pete Božje zapovijedi. Nažalost, odgovori i savjeti svećenika su pri tom raznoliki, neujednačeni, nepotpuni kako u ispovjednoj praksi, tako i u duhovnim razgovorima, a neki su od njih i mimo crkvenog naučavanja, što stvara stanovitu zbunjenost među vjernicima. Stoga, važnom mi se čini opća napomena koja još uvijek, uvjeren sam, odražava mentalitet i stav naših vjernika: „Dragi svećeniče i ispovjedniče, mene kao penitenta zanima prvenstveno naučavanje i stav Katoličke Crkve o ‘tom i tom’ pitanju, a tek onda, eventualno tvoje uvaženo mišljenje“.

U tom svjetlu skiciramo vrlo kratko tri teme koje dotiču sadržaje triju spomenutih zapovijedi: pete, šeste i devete, a tiču se ljudske spolnosti. To su: obiteljsko nasilje, posebno ono seksualno, uporaba kontracepcije i umjetna oplodnja. U njima se seks i smrt, rađanje i umiranje, „eros i thanatos“ međusobno prožimaju i zastrašujuće su blizu jedni drugima. Nikad tako blizu kao danas!

Obiteljsko nasilje

Postsinodalna apostolska pobudnica „Amoris laetitia“ po prvi put, na izravan način, a na nagovor meksičkih biskupa, u nekoliko brojeva progovara vrlo suvremenim jezikom, otvoreno i jasno o bračnom i obiteljskom nasilju. Nema nikakve sumnje: riječ je o zlu, zločinu, grijehu koji je u dubokom proturječju smislu i značenju bračnoga i obiteljskog života, intimnoj zajednici života i ljubavi. Ako se radi o seksualnom nasilju, ono nema nikakve veze sa spolnošću, nego je riječ – samo i jedino – o gruboj sili i nasilju koje nerijetko rađa i smrću, manje onom tjelesnom i fizičkom, a više emocionalnom i psihološkom. Radi se o čistoj manipulaciji i instrumentalizaciji spolnosti s ciljem zloporabe i ponižavanja druge osobe! Katekizam Katoličke Crkve nema nikakvih dvojbi: taj čin i takvo ponašanje krši pravednost i ljubav, vrijeđa pravo svakoga pojedinca na poštivanje, slobodu, fizičku i moralnu cjelovitost. Obilježava žrtvu za cijeli život. U sebi je uvijek zao čin. Još je teži ako ga počinje bliži srodnici ili odgojitelji na štetu odgajnika.

Stoga bi prvotna zadaća svakog svećenika/ispovjednika, savjetuju sjeverno kanadski biskupi, trebala biti: upoznati uzroke, oblike i posljedice nasilja u obitelji; razlikovati njegove počinitelje i žrtve; naučiti ophoditi i s jednim i s drugim; u susretu s njima potpuno eliminirati vlastite mitove, stereotipe i predrasude koje se tiču nasilja općenito, a posebno nasilja nad ženama i djecom, a nadalje seksualnog nasilja nad njima; znati moguća rješenja takvih mučnih situacija!

Najčešći prigovori Crkvi, koja se istini za volju i nije pretrgla oko ovoga problema, su sljedeći: da gaji previše idealiziranu sliku obitelji i ne poznaje njezino pravo stanje, da ju je strah za njezinu svetost i nepovredivost, da niječe i zanemaruje probleme žrtava, da pogrešno savjetuje ženu žrtvu da ostane u obitelji poradi djece i muža: da zaniječe samu sebe, uzme svoj križ i tako slijedi Isusa; da se loše i uvredljivo ponaša prema žrtvama, a da štiti počinitelja nasilja; da joj je, općenito govoreći, važnija institucija negoli osoba.

Makar su priprava i sam sakrament pomirenja vremenski vrlo ograničeni, ipak njegova važnost i posebno raspoloživost penitenta za promjenu ponašanja, stvara prostor – osim jasne i nedvosmislene osude zločinca – za davanje savjeta, za pomoć nasilnicima u izgradnji nove svijesti, za poticaj na traženje, ako je to potrebno, i profesionalne pomoći kako bi prestali sa svojim nasilnim ponašanjem. Potrebno je čuvati se manipulacije sa strane počinitelja, osobito lakog obećanja da se to više neće dogoditi! U susretu sa žrtvom nasilja svećenik tre-

ba izbjegavati dvije krajnosti: glorifikaciju patnje potičući žrtvu na „nasljedovanje Krista patnika“ i ostanak u nasilnoj vezi te omalovažavanje patnje nedostatkom empatije, suosjećanja, spremnosti na slušanje i razumijevanje ili čak podržavanjem neopravdanog i neutemeljenog osjećaja krivnje koji redovito preplavljuje žrtvu nakon pretrpljenog nasilja.

I žrtva i počinitelj trebaju jasno čuti: „Nasilje nad osobama je za svaku osudu i nedostojno je ljudskog stvorenja. Tvoru ozbiljan društveni problem. Zločin je. Krši petu Božju zapovijed i grijeh je.“ Već spomenuti sjeverno kanadski biskupi su na poseban način zabrinuti za nesporazum koji može nastati u svezi sa stalnim naučavanjem Katoličke Crkve o nerazrješivosti braka. Ne žele da se takvo naučavanje prevede u poziv maltretiranim suprugama da, unatoč patnji, a u cilju spašavanja braka, ostanu u takvom nasilnom odnosu. Stoga vrlo jasno, na temelju kan. 1153. ZKP-a, tvrde: „Želimo da bude apsolutno jasno da Katolička Crkva naučava da žena ima pravo, a nekada i dužnost zaštititi samu sebe i svoju djecu odlazeći iz jedne nasilne situacije, kada se ista obistini.“ Sami biskupi žele zadobiti povjerenje žrtve i uvjeriti je da će je Crkva, ako odluči napustiti nasilan odnos, u tome i podržati.

Drugo pitanje tiče se seksualnog nasilja u braku i eventualne uporabe kontracepcije. Načelo koje se iskristaliziralo osobito u kontekstu izvan obiteljskog spolnog nasilja, a može se bez prevelikih sustezanja primijeniti na žrtve obiteljskog nasilja glasi ovako: svaki postupak i svako sredstvo koje je kadro spriječiti začecje bilo prije samoga seksualnog nasilja, bilo poslije, moralno je dopušteno, samo ako takve procedure i sredstva nemaju abortivni učinak i ne dovode u veliku opasnost život žrtve i djeteta. Razlog takvom načelu stoji u činjenici – razvidnoj u fenomenologiji obiteljskoga spolnog nasilja – da se tu ne radi bitno o seksualnom, a još manje o ljubavnom činu, izrazu međusobnog darivanja, nego o pukom i čistom nasilju. Žrtva ima potpuno pravo i dužnost zaštititi se od neželjenih posljedica. Osim toga, začecje kao posljedica bračnoga nasilja zasigurno nije sukladno Božjem planu začeca i rađanja! Doktrinarnu podlogu takvom načelu daje uostalom i enciklika „Humanae vitae“ u br. 13 sljedećom tvrdnjom: „... bračni čin nametnut drugom bračnom drugu bez obaziranja na njegovo stanje i njegove opravdane želje nije istinski čin ljubavi, i stoga se protiviti zahtjevima ispravnog moralnog reda u odnosima među bračnim drugovima.“

Počinitelji i žrtve obiteljskog nasilja imaju pravo čuti jasne stavove i odredbe Katoličke Crkve i po tome se ravnati.

Kontracepcija

Uporaba kontracepcije (izvan spomenutog slučaja i njezine terapijske uporabe) svakako je područje dodatnih propitivanja pa i unutar sakramenta svete ispovijedi. Svećenik nikako ne bi smio ostati gluh i nijem na iskreno priznanje bračnih drugova: „Čuvamo se djece!“. To priznanje, zbog inherentnih opasnosti, mora roditi pitanjem: „Kako?“, osim onoga „Zašto?“, pitanja koje ulazi u područje načela odgovornog rađanja. Jer, kontracepcija odnosno kontracepcijska sredstva nisu samo („contra ceptio“) protiv začeca, nego su, neka od njih, i protiv iznošenja trudnoće. Dakle, abortivna su. Ako je to tako, onda nas uporaba takve „kontracepcije“ izmješta iz područja šeste i premješta u područje pete Božje zapovijedi i prijetnje nevinom ljudskom životu, apsolutno zaštićenom.

Tumačenje: Kontracepcija se u moralnom smislu odnosi na svojevolutnu uporabu sredstava koji lišavaju bračni čin njegove naravne otvorenosti rađanju (i „coitus interruptus“ je u tom smislu kontracepcijski čin). Takva sredstva su usmjerena – redovito vremenski ograničeno – na sprečavanje začeca, tj. spajanje jajašca i spermija. Danas, nažalost, uz takvu kontracepciju, vrlo su raširene tehnike koje se zovu kontracepcijske, ali su u biti abortivne. One ne sprečavaju oplodnju, začecje, trudnoću, nego kada se ona dogodi, sprečavaju njezin daljnji razvoj. Dokument Kongregacije za nauk vjere „Dignitas personae“ (2008.) ovako o njima zbori upotrebljavajući već uvriježenu terminologiju: jedne naziva intercepcijske metode (primjerice pilula dan poslije) jer napadaju embrij na njegovu putu iz Falopijevih tuba do maternice, mijenjajući njegovu fiziologiju i ambijent u jajovodu i maternici. Druga kategorija su kontragestacijske metode i sredstva (primjerice pilula RU486) koja uzrokuju eliminaciju embrija iz maternice, embrija koji se upravo tu ugnijezdio.

Zato su potrebna dodatna pitanja! Nije isto čuvati se djece prekinutim snošajem, uporabom prezervativa ili uporabom tzv. „hitne kontracepcije“ (pilule dan poslije ili RU486). Jedno je nepoštivanje cjelovitosti i naravne istine bračnoga čina, izdaja jezika ljubavi, odvajanje neodvojivog..., a drugo je čisto ubojstvo nevine osobe.

Vodeći računa o tome što smo upravo rekli, nužno je, pri eventualnoj uporabi kontracepcije, poštivati preporuke „Vademekuma“ za ispovjednike koji traži da se penitenta ostavi u „dobroj vjeri“ u slučaju pogreške koja je posljedica neznanja subjektivno nepobjedivog (ignorantia invincibilis). To je osobito potrebno kada se predviđa da penitet ne će, premda je usmjeren živjeti u ozračju vjere, promijeniti vlastito ponašanje. Dapače,

prešao bi na formalni grijeh! Ipak i u tim slučajevima, ispovjednik treba nastojati postupno približiti takve penitente naučavanju Crkve i Božjem planu s ljudima. (Moguće situacije: slučaj uporabe prezervativa kod HIV pozitivnih supružnika, carski rezovi, hendikepirana djeca, broj već rođene djece, ekonomska situacija...).

Potrebno je dakle poštivati „zakon postupnosti“, a ne „postupnost zakona“; ovaj drugi slučaj, koji su neki zazivali u slučaju uporabe kontracepcije, jednostavno ne postoji. A zakon postupnosti jasno sugerira da je penitenta potrebno vidjeti kao onoga koji je na „početku puta“, a ne na njegovu kraju, savršen, andeoski i besprijekoran.

Zašto konačno Crkva smatra kontracepciju moralno neprihvatljivom? Koje je značenje, narav, intimna struktura bračnoga spolnog čina? Spolni bračni čin je izričaj ljubavi, bračne povezanosti i naravno mjesto rađanja djece. Crkva temelji ovu ideju na jednostavnom razmišljanju: razlog, smisao i cilj spolnih odnosa je približiti i povezati bračne drugove (sjedninjujući vid) i donijeti djecu na svijet (rađajući vid). To je istina bračnoga čina, to je jezik kojim bračni drugovi komuniciraju; to je utjelovljeni govor ljubavi. Postoji dakle neraskidivi vez između dvojakog smisla bračnoga čina: ljubavi i rađanja. Onaj koji je svojim ponašanjem niječe tu naravnu povezanost, istinitost i cjelovitost, on jednostavno ne „govori“ potpunu istinu. Savjetovati, kada je to moguće, prirodnu regulaciju poroda i prirodne metode.

Umjetna oplodnja

Potpuno je ista platforma – struktura bračnoga čina, njegova istinitost i cjelovitost – na kojoj Crkva gradi svoj sud o ne/prihvatljivosti medicinski potpomognute oplodnje, poznatije kao umjetna oplodnja (UO). Uporabom kontracepcije niječe se rađajuća dimenzija bračnoga čina, a zadržava samo ona sjedinjujuća, uživalačka. Praksom UO-a niječe se sjedinjujuća, ljubavna, uživalačka dimenzija, a zadržava se samo ona prokreativna. Osim toga i krajnje paradoksalno: ovaj prividno stvaralački, životvorni i živodajni čin zapravo je duboko obilježen smrću i umiranjem. Moguće je i može se dogoditi da desetak braće i sestara umre, a tek jedno od njih se rodi!? Zato je potrebno biti zabrinut, propitivati i savjetovati. Naravno, prije toga potrebno je poznavati barem temeljne informacije o materiji koju si pozvan prosuđivati i donositi konkretne savjete.

Razlog više: potražnja za umjetnom oplodnjom, unatoč napretku tehnologije ili upravo zbog nje, ne

opada, nego naprotiv iz dana u dan raste. Raste proporcionalno rastu sterilnosti bračnih parova zbog neplodnosti koja već pomalo poziva na uzburu (17%).

Nekoliko osnovnih informacija o tehnikama umjetne oplodnje: prihvaćene su kao odgovor na sterilnost bračnoga para, kao rješenje za njihovu tobožnju bolest. Ali treba nam biti odmah jasno da se u primjeni UO-a ne radi o terapiji ozdravljenja bračnoga para ili njihove sterilnosti. Te tehnike ništa ne rješavaju, „niti išta liječe“, nego tehnički manipuliraju muškarca i ženu, odnosno „premošćujući“ uzroke njihove sterilnosti, omogućuju im, doslovno, proizvesti dijete. Oni i nakon svega toga ostaju „neplodni“.

Postoje različite tehnike UO-a koje se mogu klasificirati prema mjestu u kojemu se događa oplodnja (unutar tjelesna i izvan tjelesna oplodnja) ili prema podrijetlu gameta-spolnih stanica (homologna i heterologna oplodnja).

Utok tehnikama UO-a povlači za sobom različita pitanja etičke naravi. Nije tehnologija u uskom smislu ta koja rađa strahom, jer tehnologija može biti i glasnik boljitka za čovječanstvo, koliko njezina upotreba na polju prokreacije: radi se o tehnologiji koja otvara put svođenju čovjeka-osobe na predmet, stvar, objekt. Ovo su temeljni razlozi zašto je UO, osim načina dobivanja sjemena (najčešće masturbacijom), moralno neprihvatljiva? Zbog: 1. kršenja temeljnih prava djeteta: prava na život, na mogućnost razvoja, na strukturiranje osobnog identiteta; 2. nazočnosti trećega (stranca) u jedinstvu para; 3. razosobljenja ljudskog rađanja.

„Donum vitae“, vezano uz UO-a, jasno ističe sljedeće: 1. Fivet razdvaja „radnje koje su određene za ljudsku oplodnju od bračnoga čina“; 2. Fivet se ostvaruje izvan tijela supružnika, posredstvom trećih osoba, gdje je novi život povjeren moći liječnika i biologa. Tako tehnika preuzima gospodstvo nad početkom i nad sudbinom nove ljudske osobe; 3. Začecje in vitro niti se želi niti se postiže „kao izraz i plod specifičnog čina bračnog sjedinjenja“ te stvarno nije „svrha i plod bračnoga čina u kojem bračni drugovi mogu biti suradnici Božji u darivanju života novoj osobi.“ Slijedi potom moralna prosudba: oplodnja in vitro ili Fivet, i

ona homologna bez žrtvovanja ljudskih embrija ostaje „moralno nedopušten postupak, jer lišava ljudsko rađanje njemu svojstvenog i prirođenog dostojanstva“. Malo zatim kaže: „Crkva se nadalje, s moralnog stajališta, protivi homolognoj oplodnji in vitro; ona je u sebi nedopuštena i u neskladu s dostojanstvom rađanja i bračnog sjedinjenja, pa i tada kad se sve poduzme da ne dođe do smrti ljudskog zametka.“

Upravo sud Crkve o homolognoj oplodnji u kojoj ne dolazi do gubitka embrija je ono što želimo istaknuti, jer postoje svećenici koji, zbog bilo kojih drago mu razloga, takav sud nedovoljno uvažavaju te savjetuju neplodnim bračnim drugovima postupati drukčije od onoga što Crkva jasno naučava. Savjetovati je, kada je to moguće, posvajanje djece.

Teme za daljnju raspravu

Držimo također da je vrlo važno članovima obitelji postaviti pitanje odgovorne uporabe tehničkih sredstava, posebice pametnih telefona i još pametnijih računala. To osobito mlađim članovima obitelji! Nedavno su neke djevojčice, na pragu puberteta, na našim prostorima završile u rukama grabežljivaca – i počinitelji i žrtve možda naši vjernici – zahvaljujući upravo tehnologiji. Riječ je istina o dobrom i korisnom „kontinentu“ koji je potrebno osvojiti i evangelizirati, ali je i prostor nasilja, dehumanizacije, ponižavanja i perverzije. Opasnost je da nam osim rađanja, tehnologija počne određivati isto tako način i kvalitetu seksualnog užitka. A on razvidno i vrlo rapidno kvalitativno opada. Sve je manje normalnog seksualnog odnosa u braku, a sve više onog fiktivnog, lišenog „humanuma“, nasilnog. Mogući grijesi: egzibicionizam, voajerizam, preljub u srcu ili virtualni preljub, „seksting“, seksualno uznemiravanje i nasilje i sl.

Rastavljeni i ponovno oženjeni!? Pitane je još uvijek užareno i otvoreno. Savjetujemo da se poštuju stavovi i upute „Familiaris consortio“. Razlog: tradicionalna sredina i mogućnost sablazni!

Dr. fra Šimun Bilokapić

Održano na Studijskom danu za svećenike Splitsko-makarske nadbiskupije u Vepricu, 20. rujna 2017.

DOPISI IZ NADBISKUPSKOG ORDINARIJATA

Duhovne vježbe za mlađe svećenike SMN

Br. 445/17

10. srpnja 2017.

Poštovani mlađi svećenici!

Za sve svećenike Splitsko-makarske nadbiskupije ređene u proteklih deset godina priređujemo duhovne vježbe koje će se održati od 28. kolovoza (ponedjeljak navečer, dolazak i smještaj do 18 sati) do 31. rujna (četvrtak podne) 2017. u Duhovnom centru Karmelu sv. Ilije na Buškom jezeru (BiH-80245 Zidine). Voditelj duhovnih vježbi je o. Damjan Kružičević, OSB (Čokovac).

Vjerujem da ste svjesni koliko nam je važno svake godine nekoliko dana povući se iz svojih svagdašnjih briga, umora, obveza i rastresenosti te biti samo s Gospodinom da kod njega nađemo mir duši svojoj. Zato neka ti dani budu rezervirani samo za duhovne vježbe i ne preuzimajte nikakve druge obveze, a za tekuće dužnosti dogovorite se sa susjednim kolegom svećenikom da vas ako je potrebno zamijeni. Nemojte ni kasniti niti odlaziti prije završetka duhovnih vježbi.

Neka to budu dani sabranosti, šutnje i poniranja u sebe kako bismo se mogli susresti s Isusom Kristom da nas prosvijetli i očisti, učvrsti u svojoj ljubavi i zajedništvu te nas duhovno ojačane i okrijepljene snagom svoga Svetoga Duha pošalje da novim poletom i zauzetošću budemo njegovi blagovjesnici u župnim zajednicama i u službama koje su nam povjerene.

Ponesite sa sobom, albu i štolu bijele boje, časoslov i Sveto pismo. Potvrdite svoje sudjelovanje na e-mail adresu past.ured@smn.hr kako bismo vam mogli u Karmelu rezervirati sobu za smještaj.

S radošću Vas očekujem na ovim milosnim danima duhovne okrepe te Vas srdačno pozdravljam u Gospodinu.

mons. Marin Barišić, nadbiskup

Nadbiskupovo pismo i program slavlja u povodu dolaska relikvija sv. Leopolda Bogdana Mandića

5. rujna 2017.

Poštovana braćo svećenici, redovnici i sestre redovnice!

U prilogu vam šaljem Nadbiskupovo pismo i program u povodu dolaska relikvija sv. Leopolda Bogdana Mandića u Split, 17. rujna 2017. god.

Molimo vas da o ovom svečanom događaju za našu Mjesnu Crkvu obavijestite vaše vjernike, članove vaših zajednica i sve ljude dobre volje te se odazovete sudjelovati u ovom slavlju.

Pismo i program slavlja primit ćete i redovitom poštom.

Rado vas očekujemo!

Srdačan pozdrav i Božji blagoslov.

Nadbiskupski ordinarijat

Poziv na Studijski dan za svećenike

Br. 530/17

7. rujna 2017.

Draga braćo svećenici! Na našem ovogodišnjem Studijskom danu u Vepricu, u srijedu 20. rujna 2017., želimo zajedno razmotriti neka važna pitanja iz područja problematike braka i obitelji. Bit će riječi o kršćanski utemeljenom i cjelovitom odgoju mladih za zdravu spolnost te o smjernicama za ispovjednike kad se susretnu s problemima iz toga područja. Ovaj susret će nam poslužiti kao daljnji korak u pripremi za *Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji* u Solinu sljedeće godine čiji je domaćin naša Nadbiskupija.

Stoga Vas sve pozivam da dođete na Studijski dan za svećenike Splitsko-makarske nadbiskupije te se sa svojim župnim zajednicama što bolje uključite u tekuće aktivnosti i različita pastoralna nastojanja u obiteljskom pastoralu.

- 09,30 Euharistijsko slavlje predvodi i propovijeda nadbiskup mons. Marin Barišić;
Liturgijsko pjevanje animira mo. Šime Marović.
- 11,00 Radni dio
- Kristina Pavlović - Ladislav Ilčić, *Kršćanski utemeljen odgoj mladih za ljudsku spolnost - Iskustva u provođenju Teen STAR programa u školi i župi;*
  - Dr. Šimun Bilokapić, *Aktualni bračni i obiteljski problemi - Smjernice za ispovjednike;*
  - Don Tomislav Čubelić, *Kateheze o majčinstvu - Bliže pripreme za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji u Solinu 2018.;*
  - Mons. Miroslav Vidović, *Događanja i pastoralni planovi u našoj mjesnoj Crkvi;*
  - Završno obraćanje nadbiskupa mons. Marina Barišića.
- 13,00 Zajednički objed

Molimo Vas da Vaše obveze i pastoralni rad tako organizirate kako biste mogli sudjelovati na našem susretu. Ako je netko zbog važnih razloga doista spriječen, molimo da nas unaprijed obavijesti.

Radujem se Vašem dolasku te Vam unaprijed zahvaljujem na suradnji.

mons. Marin Barišić, nadbiskup

Poziv na završni susret i osvrt na pastirski pohod Makarskoga dekanata

Br. 554/17

25. rujna 2017.

Poštovani župnici! Tijekom mjeseca veljače i ožujka ove godine obavio sam sa svojim suradnicima pastirski pohod župama Makarskog dekanata. Na kraju bih želio sa svima Vama podijeliti radost i zahvalnost za toliko dobra i plodonosna što činite u svom svećeničkom radu na župama i među vjernicima koji su Vam povjereni. Istodobno je potrebno da zajedno razmotrimo sadašnje pastoralno stanje naših župnih zajednica u dekanatu, da se osvrnemo na naše crkveno djelovanje u proteklom razdoblju, na pastoralnu praksu i određene poteškoće s kojima se susrećemo kako bi naš svećenički rad i zauzimanje bili još više na slavu Božju i spasenje ljudi.

Stoga pozivam sve župnike i župne vikare na zajednički susret Makarskog dekanata koji će se održati u srijedu 25. listopada 2017. u Duhovnom centru Vepric s početkom u 10,00 sati.

Na našem radnom sastanku osvrnut ćemo se na obavljenу kanonsku vizitaciju. Razmotrit ćemo postojeći pastoralni rad, ostvarenja i potrebe naših župnih zajednica, župne planove i inicijative, stanje crkava i crkvenih objekata te prijedloge za daljnje unapređenje pastoralnog djelovanja. Po završetku susreta podijelit ćemo bratski stol zajedništva u župnoj kući.

Radujem se našem susretu.

mons. Marin Barišić, nadbiskup

IZ ŽIVOTA SPLITSKO-MAKARSKE CRKVE

Izlet vjeroučitelja

Kao znak zahvalnosti Bogu za primljena dobročinstva u protekloj nastavnoj godini, 62 vjeroučitelja Splitsko-makarske nadbiskupije, predvođeni predstojnikom Katehetskog ureda don Josipom Perišem, bilo je 1. srpnja 2017. na zajedničkom izletu u Humcu, Međugorju, Mostaru i Širokom Brijegu.

Vjeroučitelji su dan započeli euharistijskim slavljem u crkvi sv. Ante na Humcu koje je predvodio don Josip Periš. Dolazak pred Isusa donio je zahvalnost za mnoge milosti, ali i molitve za ozdravljenja. Slušajući evanđelje o Isusovu ozdravljenju satnikova sluga i Petrove punice, vjeroučitelji su mogli prepoznati potrebu ozdravljenja od reduktivnog shvaćanja vjere i potrebu svjesnosti svoje malenosti pred Bogom. Na to su pozvani u propovijedi: „U opasnosti smo da sputavamo svoju vjeru i umišljamo da imamo Boga u ruci i da svi trebaju vjerovati kako mi mislimo. Nismo posjednici istine, nego oni koji traže istinu, osluškuju i muče se s Božjom riječju.“ U ozdravljenju Petrove punice prepoznali su poniznost i duh služanja kao obilježja svih onih koji žele slijediti Gospodina.

Živa je Crkva svojom vjerom gradila mnoge crkve i samostane kao što je i Franjevački samostan sv. Ante Padovanskog na Humcu. U muzeju osnovanom 1884. godine vjeroučitelji su vidjeli bogatu arheološku zbirku s primjercima iz pretpovijesti, antike, srednjeg vijeka i novijeg razdoblja. Domaćin fra Dario Dodig bio je zaslužan za otkrivanje blaga koje su hercegovački fratri naraštajima samozatajno prikupljali, čuvali i izučavali. Među materijalnim tragovima prošlosti hrvatskog kulturnog i nacionalnog identiteta posebnu pozornost izazvala je Humačka ploča iz XII. stoljeća – najstariji očuvani spomenik pisan na hrvatskom jeziku na području današnje Bosne i Hercegovine.

U hodniku franjevačkog samostana privlači vrijedna zbirka umjetnina na temu „Majka“. Posebna

zbog plemenitosti sadržaja i ljubavi upisane u dragi motiv, zbirka poziva na intimnost dijaloga koji posjetitelj može ostvariti ispred više od 400 umjetnina. Svaka umjetnina potiče na zahvalu za veliku dušnost, strpljenje i trpljenje naših majki. Bio je ovo jedan od načina pripreme za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji koji će se održati u Solinu 2018. pod geslom: „Očinstvo i majčinstvo: dva lica roditeljskog poslanja“. Uslijedio je posjet izložbi „Sto križeva“ umjetnika Radojka Kraljevića iz Graba. Umjetnik je, uočavajući gotove križeve u prirodi, dorađivao raspela u prirodnom drvetu. Svaki križ govori o neraskidivom savezu Boga s čovjekom i o proslavi u poniženju.

Polazak prema Međugorju – svjetski poznatom hodočasničkom odredištu i jednom od najvećih svjetskih molitvenih središta – dozvao je u sjećanje nebrojena svjedočanstva hodočasnika koji su upravo na ovom mjestu pronašli vjeru i mir. I vjeroučitelji su ovdje imali prigodu osobnom molitvom i sakramentom pomirenja zakoračiti prema Bogu i primiti nadahnuće za radosno življenje, služenje i djelovanje u zajednici i međusobnim odnosima. Radost zajedništva osjetila se i na zajedničkom ručku u etnoselu Herceg.

U dobrom raspoloženju vjeroučitelji su krenuli prema Mostaru – gradu koji je dobio ime po čuvarima mostova (mostarima) na obalama rijeke Neretve. Šetnja gradom dovela ih je do Starog mosta, koji

se nalazi na popisu zaštićene kulturne baštine. I zvonik crkve sv. Petra i Pavla, kao simbol Božjeg grad na zemlji, pozivao ih je da se okrenu prema Nebu. Katedrala Marije Kraljice neba, Majke Crkve, koja je teško stradala u granatiranjima za vrijeme Domovinskog rata, upućivala je na iduće odredište – Široki Brijeg, grad koji čuva istinu o pretrpljenoj nepravdi i stradanju nevinih.

U franjevačkom samostanu u Širokom Brijegu vjeroučitelje su srdačno dočekali gvardijan fra Tomislav Puljić i voditelj fra Vendelin Karačić. Približili su im Kalvariju koja je nastupila 1945. g. kada ovaj grad osvajaju komunisti. Široki Brijeg najviše je pretrpio u ovoj tragediji jer je upravo on bio vjersko, kulturno, gospodarsko i odgojno-obrazovno središte i mjesto na kojem su bujali duhovni pozivi. Od 66 ubijenih hercegovačkih franjevaca bilo ih je 34 iz samostana. Do sada se zna za grobove 33 hercegovačkih franjevaca, od kojih su 24 pokopana u samostanskoj crkvi gdje su se vjeroučitelji pomolili. U riznici samostana osvjedočili su se u veličinu zla vi-

djevši krhotine razbijenih liturgijskih predmeta pri partizanskoj likvidaciji samostana. Između brojnih slika pogled pada na Krista svezladara koji svojim jezikom ljubavi daje odgovor na pitanja ljudskog zla i patnje.

Svjedočanstvo ljubavi prema svakoj crti i dimenziji Stvoriteljeva moglo se vidjeti u franjevačkoj galeriji, u stalnom likovnom postavu koji obuhvaća 229 radova 202 autora. Divljenje i zahvalnost vjeroučitelji su izrekli pjesmom „Život svoj prikazujemo Bogu“ koja je odjekivala dok su išli prema mjestu gdje su fratri bili vođeni u smrt. Stazom obilježenom kamenjem iz toga vremena, ušli su u prostor pod zemljom gdje je ubijeno i zapaljeno 12 fratara. O ovom pohodu don Josip Periš je u knjizi dojmova ostavio pisano svjedočanstvo: „Ostali smo oduševljeni gostoprimstvom braće franjevaca i svime što su nam pokazali, a osobito svjedočenjem o mučeništvu ovoga kraja i franjevcima čija je mučenička krv залог naše kršćanske vjere i domovine.“ (Marina Šimić)

Nightfever

U organizaciji Ureda za pastoral mladih Splitsko-makarske nadbiskupije, Sveučilišta u Splitu i Studentskog centra održan je „Nightfever“, misa, ispovijed i klanjanje za mlade u nedjelju, 2. srpnja 2017.

To je duhovni događaj poznat širom svijeta, a tradicionalno već treću godinu održava se i u prostorima Studentskog doma dr. Franjo Tuđman u Splitu jer je kiša spriječila da se Nightfever održi u dvorištu. Nightfeveru su nazočile uprave Sveučilišta i Studentskog centra koje su zajedno sa svojim studentima slavili Gospodina. Misno slavlje i klanjanje predvodio je duhovnik Hrvatskog nadzemlja prof. dr. don Mladen Parlov, a cijelo vrijeme mladi su imali mogućnost ispovijedi. U propovijedi je don Mladen poručio mladima da se ne boje uzeti svoj križ jer je upravo križ ono po čemu se prepoznaje istinskog kršćanina. Križ je Isusov način rješavanja problema.

Klanjanje je bilo popraćeno meditacijama u kojima se Bogu zahvaljivalo za sve dobro, molilo ga se za milost ljubljenja onih koji nas ne ljube i za lakše nošenje s vlastitim slabostima. Povjerenik Ureda

za pastoral mladih i studentski kapelan don Mihael Prović zahvalio je okupljenima i mladima zaželio ugodne ljetne praznike i sretan povratak u studentske klupe u listopadu. Don Mladen im je poručio da je istinska duhovnost studenta učenje i polaganje svojih ispita. Cijeli susret glazbeno je animirao vokalno-instrumentalni sastav sastavljen od VIS-a Konkatedrala i VIS-a Veritas. (Danijela Jurčević)

Proslavljen Dan Provincije u Imotskom

U Franjevačkom samostanu sv. Frane u Imotskom u srijedu, 5. srpnja 2017., održan je Dan Provincije, odnosno susret fratara Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja. Taj se susret redovito održava na Visovcu, a ove je godine održan u Imotskom povodom proslave 300. obljetnice oslobođenja Imotske krajine od Osmanlija. Na susretu se okupilo 85 fratara.

Program je počeo okupljanjem braće kod samostana, nakon čega je u crkvi sv. Frane uslijedilo pokorničko bogoslužje koje je predvodio mjesni gvardijan fra Kristian Stipanović. Misno slavlje predvodio je provincijal fra Joško Kodžoman, a pjevanje je animirao zbor bogoslova i novaka.

U prigodnoj je propovijedi provincijal rekao da je ovogodišnji Dan Provincije dio slavlja Imotskog i Imotske krajine. Stari su Imočani prije 300 godina zasluge za oslobođenja svoga kraja pripisali Blaženoj Djevici Mariji, koju od tada pod nazivom Gospa od Anđela štiju kao svoju zaštitnicu. Želimo i mi, kao fratri koji stoljećima djeluju na ovom prostoru, zahvaliti Bogu za dar slobode i sve milosti koje je po Gospinu zagovoru dao vjernicima Imotske krajine. Zahvalni smo Bogu za svu našu braću koja su u prijašnjim, često teškim i izazovnim vremenima, djelovala u imotskom samostanskom okruženju.

Povezao je Dan Provincije s liturgijskim slavljem slavenskih apostola Ćirila i Metoda, odnosno evanđeoskim ulomkom u kojem Isus šalje 72 učenika da propovijedaju evanđelje. Potaknuo je prisutnu braću da hrabro prihvate Božje poslanje u svom životu te da mole Gospodina da u našem vremenu, koje je također puno izazova i teškoća, poput fratara u prijašnjim stoljećima narodu donose radost, utjehu i snagu evanđelja. Uslijedilo je predstavljanje provincijske monografije „Gospodin vam dao mir“, o kojoj su govorili fra Luka Tomašević i fra Anđelko Domazet. Susret je završio ručkom i druženjem pod šatorom ispod samostanskog cedra. (SBC)

Stručni skup permanentnog obrazovanja mlađih svećenika Splitske metropolije

Na padinama planine Čvrsnice, u sklopu Parka prirode „Blidinje“ u Bosni i Hercegovini, od 3. do 6. srpnja 2017. god. održan je stručni skup permanentnog obrazovanja mlađih svećenika Splitske metropolije i Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja. Mlađi svećenici zaređeni u posljednjih deset godina bili su smješteni u nedavno izgrađenoj Kući molitve pored franjevačkog samostana i crkve sv. Ilije u Masnoj Luci. Na stručnom skupu sudjelovali su i splitsko-makarski nadbiskup i metropolit mons. Marin Barišić, dubrovački biskup mons. Mate Uzinić, šibenski biskup mons. Tomislav Rogić, provincijal fra Joško Kodžoman, generalni vikari, mons. Miroslav Vidović iz Splita i mons. Marinko Mlakić iz Šibenika, te pastoralni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije dr. Nedičko Ante Ančić koji je bio i koordinator susreta. Sudjelovala su 32 mlađa sveće-

nika, i to: 16 iz Splitsko-makarske nadbiskupije, petorica iz Dubrovačke biskupije, dvojice iz Kotorske, trojica iz Šibenske biskupije te šestorica svećenika iz Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja.

Prvo je predavanje bilo na temu „Župna kateheza. Kako je danas provoditi?“. U prvom je dijelu izlaganje imao mr. don Pavao Gospodnetić, svećenik Hvarske biskupije. Na vrlo pristupačan i blizak način problematizirao je današnje društvo koje je sve manje religiozno socijalizirano, dok je župna kateheza u mnogim krajevima ostala na onoj razini kad su djeca potjecala iz kršćanskih obitelji u kojima su odmalena bili odgajani u kršćanskom duhu. Don Pavao je istakao da načini na koje se župna kateheza najčešće provodi nisu više učinkoviti te je potrebno vratiti se korijenima, odnosno „kerigmi“ – prvom navještaju, a posebni naglasak staviti na vlastiti pri-

mjer koji govori više od riječi. Drugi dio jutarnjeg predavanja održao je don Stipan Šurlin, svećenik Splitsko-makarske nadbiskupije, župnik u Kaštel Lukšiću i dekan Kaštelanskog dekanata. Svoje je izlaganje usmjerio na tri glavne točke: svećenik koji katehizira, vjeroučenici koji slušaju i sadržaj koji se predaje. Sva tri elementa moraju biti u suglasju kako bi navještaj došao do slušatelja i urodio plodom. Iz svoga bogatog pastoralnog iskustva don Stipan je potakao nazočne svećenike da još više rade s roditeljima i odraslima budući da su oni prvi navjestitelji vjere svojoj djeci, a ukoliko nisu, da to postanu. Naveo je i još nekoliko vrlo konkretnih pastoralnih aktivnosti koje mogu pripomoći u ovom pothvatu. Nakon predavanja uslijedila je plodna rasprava o zadanoj temi.

Poslijepodnevno predavanje na temu „Karizmatički darovi u životu i poslanju Crkve. Kako crkvene pokrete i zajednice uključiti u župni pastoral?“ održao je mr. don Ivica Pervan, svećenik Dubrovačke biskupije. Predstavio je vatikanski dokument biskupima „*Iuvenescit Ecclesia*“ koje baš govori o ovoj danas vrlo aktualnoj temi u crkvenom životu. Govoreći o karizmama – izvanrednim darovima – don Ivica je naglasio da su karizme uvijek u službi zajednice, Crkve, a nikada nisu svrha samima sebi ili samo na službi pojedincima. Crkva može ići naprijed i pomlađivati se jedino ako u njoj postoje i karizmatički darovi i hijerarhijsko ustrojstvo koje će te karizme tumačiti. I hijerarhija i karizma moraju biti istobitne kako bi Crkva donosila plod. Po završetku predavanja među slušateljima se razvila vrlo živa diskusija i razmjena iskustva o karizmama i nekim problemima koji se u Crkvi javljaju na tom području. Potom je euharistijsko slavlje u obližnjoj crkvi sv. Ilije predvodio dubrovački biskup mons. Mate Uzinić.

Drugoga je dana zanimljivo predavanje održao mr. don Božo Plazibat, svećenik Splitsko-makarske nadbiskupije i župnik na Visokoj u Splitu. Tema je bila „Duhovna i tjelesna higijena svećenika“. Govoreći o odnosu čovjeka i Boga, istaknuo je da je čovjek osoba baš po odnosu s drugima, a osobito s Bogom, koji je prvi i pravi primjer higijene. Govoreći o duhovnoj higijeni, don Božo je citirao papu Franju koji je rekao da riječ bez primjera nema puno

vrijednosti. Postoje, nažalost, svećenici koji jedno govore, a drugo čine. Tu podvojenost, koja je posljedica narušenih čovjekovih odnosa s Bogom, Bog može izliječiti. Činjenica je da osjećaji imaju moć nad čovjekom, ali on ipak može utjecati na svoje emocije. U govoru o svećeničkoj tjelesnoj higijeni predavač je naveo niz konkretnih primjera i iz vlastitog župničkog iskustva koji mogu biti od koristi svećenicima u župnom pastoralu.

Običaj je da drugoga dana susreta okupljeni svećenici pođu na zajednički izlet i slavlje svete mise u jednu župu u bližoj okolici. Ove je godine to bila Župa Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije u Posušju, po stanovništvu najmlađoj općini u Bosni i Hercegovini. Prije dolaska u Posušje svećenici su

posjetili i grob opjevane Dive Grabovčeve, kršćanke i hrvatske mučenice iz 17. stoljeća. Na njezinu je grobu na Vran planini kipar Kuzma Kovačić izradio spomenik iz bronce. Sudionici izleta su također putem posjetili i nekropolu stećaka.

Na dolasku u Posušje srdačnu dobrodošlicu u ime župe uputio je fra Milan Lončar koji je sa svojim suradnicima, okupljenima pokazao staro i novo

groblje toga gradića te starine i povijest rodnog mjesta poznatoga franjevac fra Grge Martića. Potom je upriličio osvježenje za sve sudionike u prostorima tvrtke „Vokel“. Sveta misa, koju je predvodio nadbiskup Barišić, slavljena je u kripti nove župne crkve, koja je trenutno u izgradnji. U svojoj propovijedi nadbiskup je pozvao vjernike da nasljeđuju primjer svetoga Ćirila i Metoda, slavenskih apostola koji su, donijevši novo pismo, izgrađivali i kulturu naroda ne samo riječima, nego više svojim osobnim primjerom i djelovanjem. Nakon misnoga slavlja svećenici su razgledali gradilište nove župne crkve i stalni postav muzeja „U kući Oca mojega“ s vrijednim zbirkama arheološke i etnološke baštine. Potom su svi okupljeni nastavili druženje za bratskim stolom u obližnjem restoranu.

Euharistijsko slavlje posljednjega dana susreta predslavio je šibenski biskup mons. Tomislav Rogić. Zadnje predavanje ovogodišnjega stručnog skupa održao je mr. don Lovre Šola, svećenik Splitsko-makarske nadbiskupije i župnik u Kaštel Starom. Tema je bila „Pripreme za slavlje sakramenata osobito euharistije – iskustva i sugestije.“ U prvomu je dijelu don Lovre naveo niz primjera proroka i drugih bi-

blijskih likova koje je Bog čistio i pripremao da mogu ljudima navijestiti njegovu riječ. Ali u Novom zavjetu Bog se približio svakom čovjeku u svome Sinu Isusu Kristu po Duhu Svetom. Sakramenti, a osobito euharistija, Božji su darovi koji se događaju po svećeničkim rukama i riječima. Sakramente je moguće slaviti na pravi način samo ukoliko sam slavitelj „upoznaje“ Boga i to kroz svakodnevnu osobnu molitvu i meditaciju, redovitu ispovijed i svetu misu, uvijek pritom pazeći na poniznost i malenost.

Nakon predavanja raspravu je moderirao generalni vikar don Miroslav Vidović. Završnu su riječ uputili provincijal fra Joško Kodžoman, biskupi mons. Tomislav Rogić i mons. Mate Uzinić, pastoralni vikar dr. Ančić te upravitelj Kuće molitve fra Petar Krsić.

Stručni skup zaključio je nadbiskup mons. Marin Barišić potaknuvši svećenike da nove spoznaje i iskustva koja su stekli pokušaju primijeniti u svojim zajednicama. Zahvalio je predavačima, organizatoru susreta pastoralnom vikaru dr. Nediljku Anti Ančiću te fra Petru na ljubaznom i ugodnom gostoprinstvu u Kući molitve u Masnoj Luci na Blidinju. (Ratomir Vukorepa)

Župa Ugljane proslavila blagdan Marije od Propetoga Isusa Petković

U župi Ugljane 9. srpnja proslavljen je blagdan blažene Marije od Propetoga Isusa Petković misnim slavljinama u Novim Selima, u Strmendocu i u župnoj crkvi sv. Ante Padovanskoj u Ugljanima koje je predvodio župnik fra Nediljko Tabak OFM. U homiliji je fra Nediljko istaknuo kako je bl. Marija bila

mudra djeвица i jaka žena evanđelja, zaljubljena u Boga i osjetljiva na mnoge potrebe svojih mještana, napose siročadi i sirotinje, te kako je blaženica od malih nogu služila Bogu i zajednici u kojoj je živjela.

Bila je odgovorna djevojka, u kojoj se rodila ljubav za vječnim Ocem, čija je zaručnica postala sa svojim redovničkim zavjetima. Bog je bl. Mariju potaknuo da osnuje redovničku zajednicu Kćeri Milosrđa, kojoj je zadatak naviještati evanđelje na rubovima društva. Marija Propetoga blago je u Gospodinu preminula 9. srpnja 1966. godine u Rimu. Njezini zemni ostaci preneseni su 1998. g. u domovinu, a sada počivaju u kamenom sarkofagu u svetištu bl. Marije od Propetoga u Blatu.

Župnik je vjernike potaknuo da slijede primjer blaženičine žrtve za druge, te njezinu poniznost i skromnost, a prije svega ljubav prema vječnom Ocu. Poslije svake mise vjernicima su podijeljene molitvene sličice s likom blaženice, te su im dane na čašćenje blaženičine relikvije koje je župa dobila kao dar postulaturne za proglašenje svetom bl. Marije Petković. U župu ih je osobno donijela s. M. Jasminka Gašparović početkom ove godine. (Toni Krolo)

U Splitu proslavljen blagdan sv. Benedikta, zaštitnika Europe

Blagdan sv. Benedikta zaštitnika Europe i benediktinskog reda bio je na poseban način proslavljen u organizaciji Hrvatske udruge Benedikt u utorak, 11. srpnja, u crkvi sv. Ante na Poljudu u Splitu. Misno slavlje predvodio je prof. dr. Mladen Parlov u koncelecijaciji s fra Josipom Marčelićem i fra Franjom Delićem, a u nazočnosti članova Hrvatske udruge Benedikt predvođenih predsjednikom dr. Vidom Popovićem, te brojnih gostiju i prijateljima. Misu je glazbom animirao VIS Gospe od Zdravlja.

Usprkos velikoj vrućini samostanska i župna crkva sv. Ante bila je dobro popunjena članovima Hrvatske udruge Benedikt, koja djeluje već sedam godina, ali i štovateljima sv. Benedikta. Nakon što je slušateljima približio lik sv. Benedikta, kao i vrijeme u kojem je živio i djelovao otac zapadnog monaštva, dr. Parlov je ustvrdio kako je Benediktovo „Pravilo“ omogućilo svečevim duhovnim sinovima i kćerima preobraziti onodobnu Europu te da se plodovi benediktinske duhovnosti u Europi osjećaju do dana današnjega.

U benediktinskom geslu „Ora et labora – moli i radi“ nalazi se, smatra propovjednik, i aktualnost Benedikta i njegove poruke za današnje vrijeme. Naime, i današnje se društvo, slično onodobnom, predstavlja kao društvo u raspadu, društvo u kojem

tzv. stare vrijednosti nestaju i gube se (vrijednost tradicije, obitelji, ljudskog života itd.), a nove teško nastupaju. I suvremenom je čovjeku u fragmentarnosti vlastita postojanja potrebno uporište, potrebno mu se sidro da ga život ne odnese. To se sidro, smatra Parlov, nalazi u molitvi ili bolje rečeno u čovjekovu trajnom nastojanju da traži i nalazi Božje lice. To je prvi poziv i zadaća čovjeka svih vremena i ništa ne bi smjelo biti važnije od toga. Radom, nastavio je propovjednik, čovjek surađuje sa Stvoriteljem u preobrazbi ovoga svijeta. No trajno treba biti svjestan kako čovjek daje vrijednost i smisao radu, a ne rad čovjeku. Na kraju, sažimajući rečeno, dr. Parlov je zaključio kako bi današnji vjernici trebali moliti kao da o Bogu sve ovisi, a raditi kao da sve ovisi o njima samima.

Poslije mise u klausturu samostana održana je večer duhovne poezije. Nekoliko glumaca-recitatora, na čelu s poznatim interpretatorom poezije i proze Markom Duvnjakom, recitalo je stihovne hrvatske duhovne lirike (Nikole Šopa, Tina Ujevića, Side Košutić, Viktora Vide, Nikole Miličevića, Izidora Polja i drugih). Zajedničko druženje uz pjesmu i okrpju nastavilo se u restoranu „Stari mornar“, na splitskom Poljudu. (IL)

Mladomisnici položili jurisdikcijski ispit

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić primio je u utorak, 11. srpnja, u zgradi Nadbiskupskog ordinarijata u Splitu četvoricu novozaređenih svećenika Splitsko-makarske nadbiskupije, Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja i Reda bosonogih karmelićana: don Gabrijela Kambara, don Luku Stipinovića, fra Maria Lemu i o. Vedrana Pavlića. Susretu su nazočili i generalni vikar mons. Miroslav Vidović te profesori i mentori ispitanika – fra Šimun Bilokapić i fra Ivica Jurić.

Uz srdačnu dobrodošlicu na početku susreta nadbiskup Barišić je mladomisnicima čestitao na sakramentu svećeničkoga ređenja kazavši da mogu biti ponosni i zahvalni Bogu što ih je posvetio da mogu biti djelatnici Božjega oprostjenja i milosrđa. Podsjetio ih je na molitvu Gospodinu i Majci Ma-

riji da prate cijelo njihovo djelovanje i da svaka njihova radnja s molitvom započne i završi. „Krist vas želi vidjeti kao nositelje njegova mira i pomirenja. Netko reče da nije nebo poslije smrti, nego poslije krštenja. Čovjek, koji drži do mira i sposoban je

drugome oprostiti te pružiti ruku pomirenja, unosi nebo u naše prostore. A to bi trebalo biti tipično za svećenika, koji je produžena Kristova ruka na ritmu milosrdnoga srca Božjega i na frekvenciji milosrdne Božje ljubavi“, istaknuo je nadbiskup. Potaknuo je mladoisnike da budu svjesni svoje malenosti u ograničenosti i grješnosti ali i veličine u zadaći koja im je povjerena ohrabrivši ih da uistinu budu znak novosti i Božje blizine onima kojima su poslani.

Generalni vikar i mentori obavili su s novoza-ređenim svećenicima jurisdikcijski ispit, provjerili njihovo poznavanje pojedinih crkvenih propisa,

moralnih načela i pastoralne primjene. Komisija je zajednički donijela svoje mišljenje o prikladnosti kandidata za dobivanje ovlasti trajnog ispovijedanja te im obznanila da su uspješno položili. Mons. Barišić je potom mladoisnicima podijelio prve dekrete o pastoralnoj službi kao i trajnu ovlast za ispovijedanje. Službu nadbiskupova tajnika i dalje će vršiti don Gabrijel Kamber, a don Luka Stipinović imenovan je župnim vikarom na splitskoj Visokoj. O. Vedran Pavlić odlazi na studij u Graz, a fra Mario Lemo za župnog vikara u Knin. (SBC)

Nadbiskup uputio pismo sućuti povodom smrti kardinala Meisnera

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić uputio je u utorak, 11. srpnja, pismo sućuti kölnskome nadbiskupu kardinalu Raineru Maria Woelki povodom smrti umirovljenoga kölnskog nadbiskupa kardinala Joachima Meisnera, koji je preminuo 5. srpnja u 83. godini života u Bad Füssingu gdje se nalazio na odmoru.

U pismu sućuti nadbiskup Barišić, između ostaloga, ističe kako je kardinala Meisnera imao čast osobno poznavati i susresti se s njime nekoliko puta na različitim konferencijama u Rimu i u Njemačkoj. Napomenuo je kako jedan svećenik naših korijena (Domagoj Vuletić) djeluje već godinama u nadbiskupiji Köln. No, postoje i druge prijateljske veze koje su se pojavile u posljednjih nekoliko desetljeća i razvile između tih dviju nadbiskupija (Kölnske i Splitsko-makarske). U tom je svjetlu podsjetio na dobro poznanstvo kardinala Höffnera s bivšim splitsko-makarskim nadbiskupom i sudionikom Koncila Franom Franićem. „Osamdesetih godina protekloga stoljeća dok je Hrvatska bila još u komunizmu i Crkva trpjela brojne nedaće, kardinal Höffner velikodušno nam je pomogao u izgradnji konkatedralne crkve u Splitu“, istaknuo je nadbiskup Barišić.

U nastavku je naglasio kako je kardinal Meisner imao poseban osjećaj za ljude i Crkvu iza željezne zavjese. Njegov je otac poginuo u Drugome svjetskome

ratu, a on je kao dijete u tome ratnom metežu morao kao izbjeglica napustiti svoj rodni grad Breslau. Nakon svećeničkoga ređenja obavljao je različite crkvene službe, služio kao pomoćni biskup i konačno kao biskup u Berlinu u bivšoj komunističkoj Istočnoj Njemačkoj.

Providnost ga je dovela u Köln, gdje je kao nadbiskup i kardinal djelovao 25 godina i gdje je odlučno poticao i usmjeravao crkveni život nadbiskupije. Nadbiskup Barišić se s radošću sjetio nezaboravnoga posjeta kardinala Meisnera Splitu 2003. godine, kada je Splitsko-makarska nadbiskupija slavila veliki jubilej 1700. godina mučeništva svoga zaštitnika sv. Dujma (Domnius, 304.). Sudjelovao je s nadbiskupom Barišićem i s ostalim pontifikalnim biskupima u procesiji i svečanom misnom slavlju – ispred katedrale sv. Dujma – za vrijeme kojega je održao upečatljivu, snažnu i veoma pažljivo prućenu propovijed. „Kardinal Meisner je kao pastir Crkve dao jasno svjedočanstvo evanđeoskoga života u naše vrijeme. Financijski je podržavao nekoliko projekata u našoj nadbiskupiji, posebno obnovu zgrade Nadbiskupskog ordinarijata u Splitu. Veoma sam zahvalan na susretima s kardinalom Meisnerom, na njegovim ohrabrujućim riječima, svjedočanstvu vjere i velikodušnoj karitativnoj potpori“, zaključuje nadbiskup Barišić u pismu sućuti. (SBC)

Splitski gradonačelnik Krstulović Opara kod nadbiskupa Barišića

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić primio je u četvrtak, 13. srpnja, u zgradi Nadbiskupskog ordinarijata u Splitu novoga splitskog gradonačelnika Andru Krstulovića Oparu i njegove zamjenike Jelenu Hrgović i Nina Velu.

To je prvi protokolarni posjet novoga splitskog gradonačelnika nadbiskupu. Na sastanku, kojemu su nazočili i generalni vikar mons. Miroslav Vidović i pastoralni vikar mons. Nediljko Ante Ančić, raz-

govaralo se o suradnji Nadbiskupskog ordinarijata i Poglavarstava grada Splita.

Nadbiskup Barišić čestitao je novom splitskom gradonačelniku na preuzetoj službi te izrazio nadu da će se Dujmov grad, koji je grad bogate kulture i tradicije te perspektivne mladosti, i dalje razvijati ekonomski, ali i moralno-etički, u čemu nezaobilaznu ulogu imaju vjerski i kulturni objekti, duhov-

no-pastoralni centri. Treba graditi povjerenje u institucije i osobe koje se zalažu za dobro i koje čine to konkretno dobro, istaknuo je nadbiskup.

Gradonačelnik Krstulović Opara zahvalio je nadbiskupu na gostoprimstvu, kazavši da ovakvi susreti zasigurno mogu pridonijeti bržem rješavanju zajedničkih planova i programa, kako bi se grad Split cjelovito razvijao. Naglasio je da će ostvariti ono što je obećao građanima Splita: štititi interese grada i njegovih građana, učiniti ga vidljivijim, važnijim i prepoznatljivijim u svijetu, kako bi u njega dolazili i ulagali i inozemni investitori. Istaknuo je važnost odgoja novih naraštaja u empatiji i ponosu, u domoljublju i čovjekoljublju.

Nadbiskup Barišić darovao je gradonačelniku Opari „Splitski evangelijar“ i Gospinu krunicu ohrabrivši njega i njegove suradnike da strpljivo kroče naprijed s povjerenjem u Božju providnost. (Silvana Burilović Crnov)

Nadbiskup primio splitsko-dalmatinskog župana Bobana sa suradnicima

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić, uz nazočnost generalnoga vikara mons. Miroslava Vidovića i pastoralnoga vikara mons. Nediljka Ante Ančića, primio je u petak, 14. srpnja, u zgradi Nadbiskupskog ordinarijata u Splitu novoga splitsko-dalmatinskog župana Blaženka Bobana i njegove suradnike, zamjenika Antu Šošića i pročelnika Kabineta župana Davora Pavića.

Budući da se Splitsko-makarska nadbiskupija i Splitsko-dalmatinska županija prostiru gotovo na istom području, na sastanku se razgovaralo o zajedničkim projektima od šire društvene važnosti za cjeloviti razvoj županije i nadbiskupije.

Nadbiskup Barišić čestitao je novom splitskom županu na preuzetoj službi te izrazio nadu da će se županija, koja je bogata duhovnom i kulturnom tradicijom, i dalje razvijati ekonomski, ali i duhovno u čemu nezaobilaznu ulogu ima i Crkva.

Župan Boban izvijestio je nadbiskupa o predstojećim projektima na području Splitsko-dalmatinske županije i zahvalio na gostoprimstvu, te kazao da ovakvi susreti zasigurno mogu pridonijeti bržem

rješavanju zajedničkih planova i programa, kako bi se županija razvijala. Izrazio je spremnost županije svesrdno pomoći u organizaciji Trećega nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji, koji će se održati u Solinu 2018. godine.

Nadbiskup Barišić i župan Boban razmijenili su prigodne darove, a nadbiskup je županu i njegovim suradnicima poželio mnogo uspjeha i Božji blagoslov u daljnjem radu na dobro Splitsko-dalmatinske županije i Splitsko-makarske nadbiskupije. (Silvana Burilović Crnov)

Mons. Ivanu Baniću priznanje „Mila Gojsalić“

U sklopu 15. Dana Mile Gojsalić dodijeljena su 15. srpnja 2017. priznanja zaslužnim udrugama i pojedincima za očuvanje baštine i opstojnost identiteta. Manifestacija se, u spomen na hrvatsku Ivanu Orleansku koja je žrtvovala svoj život za spas Poljica od Turaka, održala ove godine u Kostanjama pokraj Omiša od 13. do 15. srpnja pod visokim pokroviteljstvom predsjednice Republike Hrvatske Kolinde

Grabar Kitarović. Posljednja večer manifestacije, 15. srpnja, održana je na trgu ispred crkve sv. Mihovila arkandela.

Najviše priznanje „Mila Gojsalić“, Plaketu s kipom Mile Gojsalić, replika Ivana Meštrovića (izradio Teo Baučić iz Omiša) dobio je mons. Ivan Banić (63), svećenik u Župi sv. Mihovila ark. u Omišu, koji je, kako se navodi u obrazloženju, cijeli svoj život posvetio poljičkoj kulturnoj tradiciji. Usto je kao znanstvenik i pisac u nasljeđe ostavio na stotine crkvenih i svjetovnih napisa o poljičkom kraju, te zadužio sugrađane svojim radom na istraživanju i proučavanju građe vrijedne za povijest i kulturu poljičkoga kraja. Prestižno priznanje mons. Ivanu Baniću uručio je Ante Mekinić, programski urednik Dana Mile Gojsalić i idejni tvorac manifestacije. Osim priznanja „Mila Gojsalić“ uručena je i Plaketa KUD-u Dalmacija iz Dugog Rata za potporu manifestaciji i nagrada Luč Mile Gojsalić za svitlanje kostanjskog imena Marku Mandaliniću i Ivi Bašiću. Po završetku programa, druženje klapaša i domaćina nastavilo se uz domjenak i pjesmu. (IL)

Zlatna misa mons. Pavla Banića u Makarskoj

Izuzetno je svečano bilo u Makarskom dekanatu, kao i u konkatedralnoj župi sv. Marka evanđelista u Makarskoj, kada je upriličena proslava zaista rijetkog jubileja u prostorima makarske sustolnice, u kojem su bile povlaštene sudjelovati sve prisutne generacije makarskih vjernika, župljana i njihovih gostiju.

Svečani program proslave 50. godišnjice „mlade mise“ makarskoga župnika, mons. Pavla Banića, započeo je u subotu, 15. srpnja, bogoslužjem večernje mise nakon koje je upriličen svečani program posvećen slavljeniku. Pod ravnanjem č. s. Kristijane Ajduković i uz orguljsku pratnju Umberta Kostanića, u programu su sudjelovali Veliki konkatedralni župni zbor sv. Marka evanđelista iz Makarske, mali župni zbor Markovi slavuju te pjesnik i recitator Vojo Malešević.

Nakon programa, župniku slavljeniku uručeni su prigodni darovi župljana, konkatedralnog zbora te crkvenih zajednica, Neokatekumenskog puta i Za-

jednice Duha Svetoga, na čemu je, nadahnutim riječima, skromni župnik zahvalio prisutnima u prepunoj konkatedrali sv. Marka. Nakon prigodnoga programa, unatoč buri, na šimatorju ispred katedrale upriličen je domjenak za sve prisutne, kao i za makarske goste, a koji su pripremile vrijedne domaćice iz Župe sv. Marka i članice gore spomenutih zborova i crkvenih zajednica.

Glavno slavlje proslave 50. godišnjice „mlade mise“ upriličeno je u nedjelju, 16. srpnja, svečanom koncelebriranom misom, održanom s početkom u 10 sati u konkatedrali sv. Marka evanđelista u Makarskoj. Euharistijsko slavlje predvodio je mons. dr. Jure Bogdan, biskup Vojnog ordinarijata u RH, uz supredvoditelje, zlatomisnika mons. Pavla Banića i don Marijana Šiška, uz koncelebraciju svećenika Makarskoga dekanata i ostalih svećenika Splitsko-makarske nadbiskupije.

Biskup dr. Jure Bogdan osvrnuo se na teške, ali i radosne trenutke slavljenika na njegovu svećeničkom pedesetogodišnjem putu, te mu uputio najbolje želje u nastavku njegova svećeničkog života i rada.

Nakon prinosa darova župljana i završetka svečanoga euharistijskog slavlja, zahvalnim riječima slavljeniku su se obratili: u ime obitelji unuka pokojnog slavljenikova brata Issa Marinković, u ime župljana Župe sv. Marka evanđelista gospođa Radojka Divić, u svoje osobno ime i ime svih župskih vikara koji su surađivali u župi sa slavljenikom, današnji žup-

ski vikar don Ante Kelava, te u ime Grada Makarske i svih građana, gradonačelnik Jure Brkan, koji je i prenio telegramsku čestitku predsjednika Vlade RH Andreja Plenkovića slavljeniku.

Svim se čestitarima i župljanima na kraju obratio i sam slavljenik, mons. Pavao Banić. Nakon završetka svečanog misnog slavlja upriličena je na stubama katedrale zajednička spomendanska fotografija svih sudionika slavlja i župljana, te je uslijedio zajednički ručak u velikoj sali DVD-a Makarska.

Mons. Pavao Banić rođen je 21. svibnja 1943. godine u selu Palača kod Vinkovaca, a zaređen je za svećenika na blagdan sv. Petra i Pavla, 29. lipnja 1967. godine u crkvi Gospe od Zdravlja u Splitu, zajedno s još osmoricom kolega svećenika, od kojih je jedan, don Filip Pavić, sudjelovao u nedjeljnom slavlju. Mladu misu je mons. Pavao Banić slavio 16. srpnja 1967. godine u svojoj domicilnoj župi Dolac Donji, u Poljičkoj Republici, u omiškom zaleđu. (Goran Juričić)

Doživotni zavjeti klarise s. Magdalene od Predragocijenjene Krvi

Klarisa s. Magdalena od Predragocijene Krvi (Ljubica Brkić) svečane doživotne zavjete položila je u nedjelju, 16. srpnja, u samostanu Klarisa u Splitu za vrijeme misnoga slavlja koje je predvodio splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić u koncelebraciji s desetak svećenika.

Na početku je nazočne pozdravio duhovnik klarisa fra Josip Lucić te naglasio važnost zavjeta čistoće, poslušnosti i siromaštva kojima se na poseban način posvećuje Gospodinu. U svojoj je propovijedi nadbiskup Barišić govorio o snazi Božje i krhkosti ljudske riječi. „Ljudska riječ je vrlo važna, ona nas otvara prema drugima i bez nje bi naš život bio gluh i nemoguć. Ali ta ista riječ danas je postala besa-držajna i umnožena, tako da govorimo o poplavi i

šumi riječi koje ništa ne znače. Postali smo ovisnici i zarobljenici riječi“, naglasio je nadbiskup Barišić podsjetivši koliko se riječ od izuma štampe do interneta ubrzala i razmnožila, a opet izgubila na važnosti, značenju i sadržaju. Ustvrdio je kako zbog manjka vremena, strpljivosti i tišine više ne meditiramo Riječ. Međutim, Gospodin ima povjerenja u ljudsku riječ te želi uspostaviti s nama komunikaciju i zajedništvo. Želi se „uriječiti“, odnosno utjeloviti.

Govoreći o važnosti ovoga samostana za duhovno-kulturnu i društvenu zbilju Crkve, grada i domovine, kazao je: „Ovaj samostan klarisa plodno je tlo koje donosi plod ne samo za ovu zajednicu, nego za cijeli naš grad, društvo i Crkvu. Vi ste sol zemlje i svjetlo svijeta. U vašim srcima Riječ Božja ima svoj dom i snagu koju svjedočite svima, a osobito osamljenima, bolesnima i opterećenima.“

Sestra M. Magdalena od Predragocijene Krvi (Ljubica Brkić) rođena je 7. ožujka 1969. godine u Tesliću (Vrhbosanska nadbiskupija). Potječe iz župe Bežlja, gdje je provela djetinjstvo i mladost u brojnoj katoličkoj obitelji (ima 3 brata i 2 sestre). Radila je nekoliko godina u Njemačkoj i zatim se vratila u Zagreb. Mnogo je pomagala roditelje i svoju obitelj u izbjeglištvu, jer su bili prognani iz Bosne u ratnom vohoru. Više godina borila se u sebi za duhovni po-

živ. Na hodočašću u Svetu Zemlju, na Kristovu grobu u Jeruzalemu primila je veliku milost i potvrdu Božjega poziva. U samostan sv. Klare u Splitu ušla je 2. srpnja 2011. i nakon šest godina formacije polo-

žila doživotne zavjete. To je najstariji ženski redovnički samostan u Splitu koji, na čelu s opaticom s. Dolores Mandić, slavi 709 godina postojanja. (SBC)

Nadbiskup primio izaslanstvo VAD-a

Splitsko-makarski nadbiskup mons. Marin Barišić primio je u zgradi Nadbiskupskog ordinarijata u ponedjeljak, 17. srpnja, gradonačelnicu grada Sinja gđu Kristinu Križanac i izaslanstvo Viteškog albarskog društva (VAD): gosp. Dinka Bošnjaka, dopredsjednika VAD-a; gosp. Ivana Nasića, tajnika VAD-a; gosp. Ivu Delongu, člana Upravnog odbora VAD-a te gosp. Ivu Vukasovića, arambašu i člana Upravnog odbora VAD-a. Susretu je nazočio i generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslav Vidović.

Svojim posjetom gradonačelnica i članovi izaslanstva željeli su pozvati o. Nadbiskupa na ovogodišnju svečanost 302. Sinjske alke. Osvrćući se na dosadašnji tijek priprema za slavlje, članovi izaslanstva posebno su izvijestili mons. Barišića o slavlju Alke koja je ove godine, u mjesecu svibnju, po prvi puta izvedena u Vukovaru. Između ostalog, nadbiskup je naglasio kako je važno da se „Alka čuva na terenu“, za što je potrebno zajedništvo Sinja i cijele Cetinske krajine. „Važno je osigurati sve

potrebno kako bi Sinjska alka živjela u svim generacijama“, istaknuo je nadbiskup te ustvrdio kako budućnost ove viteške igre ovisi prvenstveno o gradu Sinju i Cetinskoj krajini.

Na kraju susreta su predstavnici Viteškog albarskog društva i nadbiskup izmijenili darove, a mons. Barišić poželio je svima sretan i blagoslovljen rad u nastavku priprema za dane Alke i Velike Gospe u Sinju. (Gabrijel Kamber)

Blagdan Gospe Karmelske u Bagalovićima

U svetištu Gospe Karmelske u Bagalovićima na svetkovinu zaštitnice župe - Gospe Karmelske u nedjelju, 16. srpnja, ranu hodočasničku misu predvodio je don Damir Bilandžić, misu za bolesnike don

Josip Bečić, za pokojne branitelje župnik don Augustin Radović, središnju misu kojoj je prethodila procesija - don Ante Rako u koncelecijaciji don Petra Mikića i župnika Radovića, i večernju don Damir Bistrić, na kojoj je bio i blagoslov djece.

Diveći se ljepoti tog svetišta, don Ante je istaknuo kako dolazeći u Gospina svetišta, dolazimo po osjećaj mira, zaštite, staloženosti, jasnoće kada smo zbunjeni; čistoće - kada smo iznutra prljavi; osjećaj bistrine kada ne znamo što sa sobom, kad se osjećamo pomalo promašeni - kad ne znamo jesmo li svoj život i život obitelji usmjerili na dobar put - onda osjećamo golemu potrebu za njezinom zaštitom, potrebu da Ona naše molitve prinese Bogu. Koji puta se vratimo i razočarani jer mislimo da se ništa nije riješilo. Spominjući se pritom svetog Ilije, don Ante

je rekao da dolazimo s jednim ratom u sebi, dolazimo jer ne znamo kome trebamo služiti, kome pripada naš život. Previše smo opterećeni, ne osjećamo slobodu u sebi, a ne shvaćamo da sloboda dolazi iz jako jednostavnih stvari. Svojim škapularom Gospa nam pokazuje kako se rješavaju problemi - jedino preko sakramenata, jedino kada primamo vidljive znakove nevidljive Božje milosti, kada dolazimo njezinu Sinu, kada bacimo ono što nas opterećuje. Misno slavlje uveličali su pučki pjevači i župni zbor kojim ravna Marija Maja Jerković.

Tijekom trodnevice, kao i na blagdan, u svetišće su hodočastili i brojni vjernici okolnih župa. Prvog dana trodnevnice molilo se pred grobom svećenika - mučenika don Radovana Jerkovića. Na misi drugog dana pjevali su pučki pjevači župa Neretvanskoga dekanata, a na uočnicu blagdana crkva Gospe Karmelske bila je otvorena cijelu noć. Misna slavlja tijekom trodnevnice predvodili su don Domagoj Jelača, don Mario Mihanović i don Ante. (Antonija Menalo)

Započela devetnica na čast sv. Josipa za Domovinu

U crkvi sv. Trojice na Poljudu u Splitu započela je velika devetnica na čast sv. Josipa za domovinu, s obzirom na 330. obljetnicu kada je Hrvatski sabor proglasio sv. Josipa zaštitnikom Hrvatske – „Protector Croatiae“.

U tom smislu ova molitvena inicijativa ima za cilj uklopiti se u Godinu sv. Josipa koju je proglasio zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić za zagrebačku nadbiskupiju za period od 19. ožujka 2017. do 19. ožujka 2018. godine.

Program je započeo 18. srpnja u večernjim satima s misom koju je predvodio fra Josip Lucić, duhovnik Molitvenog saveza legije Srca Isusova i Marijina. U svojoj je homiliji dao biblijski prikaz rodoslovlja sv. Josipa te istaknuo činjenicu da je tek Drugi vatikanski koncil uveo štovanje sv. Josipa na način koji je dostojan njegovoj ulozi brižnoga Isusova poočima, a hrvatski narod toga sveca posebno štuje više od tri stoljeća.

Poslije mise slijedilo je cijelonoćno klanjanje s molitvenim programom koje je završilo u jutarnjim

satima misnim slavljem koje je predvodio gvardijan samostana u Poljudu fra Ante Bilokapić. U svojoj je propovijedi govorio o vrstama krijeposti i posebno istaknuo sv. Josipa kao uzora svetosti na koju smo svi pozvani.

Devetnica se nastavlja sljedećih osam mjeseci svakog 18./19. u mjesecu s istim programom. Suorganizatori bdijenja su, uz hrvatsku udrugu „Benedikt“, koordinacija štovatelja Božjeg milosrđa Split i molitvena inicijativa „Pro vita“. (Božena Grgić)

Volonteri i djelatnici Caritasa na područjima ugroženim požarom

Volonteri i djelatnici Caritasa Splitsko-makarske nadbiskupije proveli su dan na terenu do kasnih sati na područjima ugroženima požarom. Vatrogascima su dijelili pakete hrane i pića, a vatrogascima na dežurstvu podijelili su deke i vreće za spavanje. Stanovnicima izvan centra Žrnovnice dostavljali su pitku vodu.

U srijedu, 19. srpnja, išli su u obilazak ostalih područja zahvaćenih požarom, i po potrebi su intervenirali. (Caritas nadbiskupije)

Blagdan sv. Ilije i Dan grada Metkovića

Na blagdan svetog Ilije - zaštitnika grada Metkovića i metkovske župe svetog Ilije – u četvrtak, 20. srpnja, slavljene su tri mise, a središnjoj prethodio je ophod oko crkve s kipom sv. Ilije. Predvoditelj misnoga slavlja bio je fra Ivica Udovičić, ravnatelj Franjevačkog sjemeništa u Sinju, u koncelecijaciji desetak svećenika, među kojima je bio i bivši župnik fra Petar Gulić.

Govoreći u homiliji o svetom Iliji, fra Ivica je rekao kako svako vrijeme ima neke značajke Ilijina vremena. „U svakom vremenu pojavljuje se nešto što čovjeka udaljava od Boga, to može biti i u javnom životu, kroz različito dovođenje u pitanje mnogih temeljnih vrijednosti naše kršćanske vjere, pa se mnogi kao i u Ilijino vrijeme mogu - jer im je to lakše i bezbolnije, prikloniti rijeci koja teče niz brdo. Da bi se čovjek mogao oduprijeti poput Ilije, treba imati milost koju Gospodin daje da se hrabro izjasni, hrabro nastupa u svemu onome što radi. Da bi to mogao mora se svatko susresti s Bogom kao Ilija i iz tog susreta crpiti snagu da možemo i pred drugima svjedočiti da smo Kristovi vjernici“, poručio je Metkovcima fra Ivica, čestitajući im blagdan zaštitnika.

Na kraju misnoga slavlja župnik fra Ante Bilokapić zahvalio je svima koji su pridonijeli slavlju, među ostalima i svećenicima koji su predslavili mise - fra Antoniju Mravku i fra Domagoju Volareviću; svećenicima koji su slavili mise u trodneveci - don Augustinu Radoviću, don Hrvoju Dragunu i don Miroslavu Rubiću, te župnom zboru koji vodi s. Vedrana Krstičević. Metković je ujedno proslavio i Dan Grada te su na uočnicu blagdana položeni vijenci i upaljene svijeće na groblju svetog Ivana Nepomuka za sve preminule Metkovce, kao i pred spomenikom poginulih branitelja Domovinskog rata. (AM)

Proslavljen blagdan sv. Ilije proroka u Ugljanima

U četvrtak, 20. srpnja, u župi Ugljane proslavljen je blagdan sv. Ilije, suzaštitnika župe. Svečanost je započela svečanim ophodom.

Poslije procesije uslijedila je misa u župnoj crkvi koju je predvodio fra Ante Udovičić OFM, župnik Gospe od Zdravlja u Splitu. Fra Ante je u prigodnoj homiliji istaknuo kako je naš život prožet radom i patnjom, kakav je bio i život sv. Ilije proroka. O tome nam govori prvo čitanje današnjega blagdana u kojem sv. Ilija iscrpljen životom moli Gospodina da uzme njegovu dušu, ali Gospodin ima drugi plan – on Iliji šalje anđela koji mu donosi kruh i vodu, okrepu za daljnji život.

Fra Ante je naglasio da se Stari zavjet nadopunjava i ostvaruje u Novom zavjetu. Tako možemo kazati da je simbolično kruh i voda koju je Ilija blagovao euharistija na koju je pozvan svaki krštenik. Fra Ante je potaknuo vjernike da redovno idu na misu jer je ona okrepa i snaga za život. Podsjetio je na borbu sv. Ilije protiv krivovjerja jer je Ilija uništio 400 Baalovih svećenika.

Po završetku mise župnik fra Nediljko zahvalio je fra Anti na poticajnim riječima, a posebnu zahvalu uputio je s. Tei Vrdoljaku, sestri Družbe sv. Vinka Paulskog, voditeljici župnog zbora od koje su se župljani danas oprostili, jer odlazi na službu u Kaštel Lukšić. (Toni Krolo)

Srebrni jubilej sedmorice svećenika u Trilju

Sedmorica svećenika Splitske metropolije (don Mirko Bitunjac, don Zrinko Brković, don Šimun Doljanin, don Josip Dukić, mons. Ante Jozić, don Tonči Matulić i don Josip Mužić) proslavili su srebrni jubilej, odnosno 25 godina svećeničkoga služenja Bogu i narodu u subotu, 22. srpnja u župnoj crkvi sv. Mihovila arkandela u Trilju misnim slavljem koje je predvodio splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić.

Riječ pozdrava na početku mise uputio je župnik don Stipe Ljubas. Čestitavši jubilarcima na hrabrosti, ustrajnosti i svjedočanstvu, izrazio je nadu da će i ova proslava svećeničkih jubileja biti poticaj za nova duhovna zvanja. Čestitkama se pridružio i nadbiskup naglasivši da prije 25 godina svoje mlade mise nisu mogli proslaviti u pravom veselju zbog neizvjesnosti u kojoj se nalazila njihova domovina, ali da su svih ovih godina sa zahvalnošću slavili dar svećeništva koji im je Gospodin udijelio.

U propovijedi je nadbiskup govorio o daru i ulozi svećenika u Crkvi. U tom je surječju kazao kako je Gospodin velik i da nadilazi naš um, ali da svakodnevno moramo rasti u spoznavanju i razaznavanju njegova glasa u našem srcu.

„Svi nešto tražimo u životu. U tom traženju zastavimo se često kod malih ili pak pogrešnih stvari. Tada Gospodin i nas pita: ‘Što, tražiš? S kim razgovaraš? Koliko kruhova imaš? Čime raspolažeš? Možeš li piti kalež koji ja pijem? Ljubiš li me? To pita jer nas želi zadržati u svom prijateljstvu i razgovoru zato što ima povjerenje u nas i htio bi da rastemo, a ne

da se zatvorimo u sebe. Jer svećenik je dar za druge. Zato kažemo da je ovo slavlje naše župe, biskupije i Crkve“, istaknuo je nadbiskup Barišić. U nastavku propovijedi potaknuo je svećenike na poniznost kazavši: „Recimo mu: ‘Dođi i smiluj se, Gospodine, ne mogu bez tebe.’ Gospodin želi da i mi njega ljubimo, ali ne proračunato. Prvo trebamo dopustiti njemu da on nas ljubi jer tek tada mogu vidjeti drugoga u njegovoj potrebi. A to znači biti svećenik.“

Govoreći nadalje o poslanju svećenika, naglasio je da svećenik mora dostojno naviještati Božju riječ. „Gospodin nam je dao svoju riječ, koja naviješta Božji plan i njegovu misao. Najgore je kada smo siti

svega pa je ne možemo primiti. Stoga posebno vidimo kako je važno da mi župnik ukusno skuha i servira Riječ Božju. Kad navijesti evanđelje, svećenik ga poljubi. To znači da stoji iza tih riječi“, kazao je mons. Barišić. Podsjetio je da vjeru nosimo u glinenim posudama, da je ona Božji dar, ali i dar na-

ših roditelja, djedova i baka ističući da je svećenik čovjek zajednice i zajedništva jer je duhovski proizvod. Pozvao je jubilarce da dar svećeništva i dalje shvaćaju u odgovornosti poziva i poslanja povezani s Izvorom, našim spasiteljem Isusom Kristom.

U ime jubilaraca riječ zahvale uputio je mons. Ante Jozić, voditelj studijske misije Svete Stolice u Hong Kongu, te je nadbiskupu uručio prigodni dar. Mons. Barišić pohvalio je jubilarce kao uspješan i plodan naraštaj, objasnivši da vrše različite važne crkvene službe te im je poručio: „Možete se ponekad osjećati umorno, ali nikad suvišno.“ (SBC)

Postavljanje slike Gospe od Anđela u crkvu sv. Frane u Imotskom

Prigodom proslave 300. obljetnice oslobođenja Imotske krajine od Turaka u nedjelju, 23. srpnja, slika Gospe od Anđela, zaštitnice Imotskog i Imotske krajine, postavljena je na trajno mjesto u crkvi sv. Frane u Imotskom. Riječ je o zavjetnoj slici koju je fra Stipan Vrljić milodarima vjernika dao naslikati

nakon oslobođenja 2. kolovoza 1717. godine. Slika je najprije bila čuvana u crkvi Gospe od Anđela na imotskoj tvrđavi, a poslije u kapeli franjevačkog samostana. Nakon što je 2012. godine stavljena u zlatno-srebrni okvir, tražilo joj se prikladno mjesto

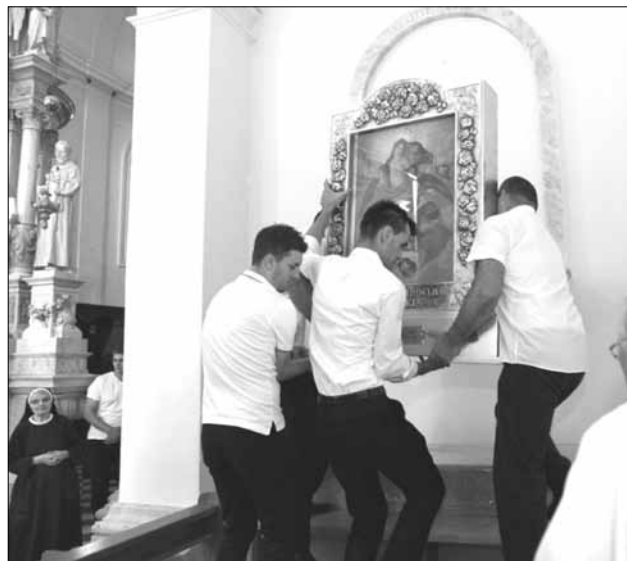

u crkvi sv. Frane te je ove godine za nju izrađeno postolje u niši do glavnog oltara.

Svečanost je počela u 19 sati procesijom kroz crkveni park, nakon čega je uz pjevanje himne Gospi od Anđela slika postavljena na postolje. Zatim je provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Joško Kodžoman predvodio pobožnost pred slikom. Uslijedila je sveta misa koju je predslavio o. provincijal uz koncelebraciju gvardijana fra Kristiana Stipanovića i još petorice svećenika. Pjevanje na misi animirala je ženska klapa „Neviste“ iz Imotskog.

U propovijedi je o. provincijal istaknuo da je postavljanje Gospine slike u crkvu povijesni događaj. Podsjetivši vjernike na događaje prije tri stoljeća, naglasio je da se danas u svijetu strepi od islamskog fundamentalizma. No, naši životi nisu ugroženi samo terorizmom, nego i mnogim drugim stvarnostima koje nas udaljuju od Boga, izvora svega dobra. Zato se i mi danas, poput naših pređa, stavimo pod moćnu majčinsku zaštitu Gospe od Anđela. Neka nas na njezinu blizinu i zagovor trajno podsjeća njezin lik koji smo danas svečano postavili u crkvu, zaključio je fra Joško.

Na kraju svete mise prisutnima se obratio gvardijan fra Kristian zahvalivši svima koji su doprinijeli da se Gospina slika postavi u crkvu, osobito konzer-

vatorima, o. provincijalu i fratrима koji su svojim priložima omogućili uređenje crkve. Poslije mise u crkvi je održan prigodni koncert klapskih marijanskih pjesama „Klape Gospi od Anđela“. (KS)

Nadbiskup posjetio župe ugrožene nedavnim požarom

„Veliki požar koji je proteklih dana pogodio naše područje, osim pustoši i katastrofe koju je prouzročio, ostavivši mnoge bez vrijedne imovine, pokazao je i najplemenitije u nama ljudima – solidarnost, pomoć i zajedništvo u nevolji“, kazao je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić predvođeci misno slavlje u nedjelju, 23. srpnja, u župnoj crkvi Uznesenja Marijina u Žrnovnici. Uz brojne mještane

Žrnovnice i okolnih mjesta misi su nazočili i splitsko-dalmatinski župan Blaženko Boban i splitska dogradonačelnica Jelena Hrgović.

Nadbiskup je, u svjetlu evanđeoskoga tekst, u propovijedi istaknuo dva pogleda na stvarnost požara: oni koji u njemu vide samo negativno i htjeli bi nasilno rješavati situaciju (iščupati kukolj) i oni koji poput gospodara imaju cjelovitiju sliku i stalo im je do žita, usmjerili su pogled na dobro, a ne na zlo. Budući da se kod jednoga dijela ljudi i nakon požara osjeća velika nervoza, negativnost i kritiziranje, nadbiskup je kazao: „Požar smo, hvala Bogu, ugasili, no je li ugašen u našim srcima? Umjesto da dijelimo pohvale i nagrade ljudima koji su učinili sve da požar bude što prije ugašen i da prođemo bez ljudskih žrtava, mi dijelimo kritike i nadolijevamo ulje na vatru. Požar je ugašen zajedničkim snagama, kao što će i štete biti sanirane zajedništvom, solidarnošću i dobrotom. Naša županija, grad, država i Crkva imaju čovjeka u vidu.“ Na kraju mise riječ zahvale uputio je župnik don Mario Matković ističući zajedništvo u solidarnosti Splitsko-makarske nadbiskupije, Splitsko-dalmatinske županije, grada Splita

i Općine Podstrana u saniranju štete na opožarenom području.

Nakon mise u Žrnovnici, a prije misnoga slavlja u Sitnu Donjem, nadbiskup, župan, dogradonačelnica i načelnik Podstrane Mladen Bartulović posjetili su neke obitelji pogođene požarom, među njima 89-godišnju Zorku Biljak. Starica s adresom, koja se nalazi na granici Žrnovnice i Podstrane, u ruševnoj baraci neposredno uz kamenolom, u sobici od nekoliko kvadrata bez struje i vode, za petnaestak dana uselit će u novi dom. U rješavanju njenih problema angažirali su se svi: od Splitsko-dalmatinske županije, preko Grada Splita i Općine Podstrana, do Centra za socijalnu skrb i Splitsko-makarske nadbiskupije. Baka Zorka nije željela ići u umirovljenički dom. U neposrednoj blizini pronađen je objekt, kuća u puno

boljem stanju u vlasništvu nadbiskupije koja će biti Zorkin novi dom. Nadbiskupija je odmah dala suglasnost za useljenje.

Kada je baka Zorka na vratima svoga skromnog doma ugledala nadbiskupa Barišića, kazala je: „Ovo me sam Isus posjetio. Hvala mome Bogu što mi vas je doveo“, klicala je Zorka sretno te se izljubila sa svojim dragim posjetiteljima. Župan je Zorki uručio ček od 2.000 kuna, koliko će joj dati i grad Split, a tim će joj sredstvima opremiti novi dom. Dogradonačelnica je baki dala punu košaru voća i slastica te joj obećala svakodnevnu pomoć volontera dok ne preseli u novi dom. Novčani doprinos darovao joj je i nadbiskup uz Gospinu krunicu i medaljicu koje će zasigurno naći posebno mjesto u njezinu domu. (SBC)

Splitski sjemeništarcu u Dubrovniku

Splitski sjemeništarcu su sa svojim odgojiteljima od 21. do 23. srpnja boravili u Biskupskom sjemeništu u Dubrovniku. Bila je to prilika usred ljetnih praznika kroz molitvu i bratsko druženje ojačati svoje mladenačke odluke u nastojanju krjeposnoga življenja.

Tako je prvog dana susreta upriličena duhovna obnova koju su vodili ravnatelj Nadbiskupskoga sjemeništa u Splitu don Jure Bjeliš, prefekt don Vedran Torić i duhovnik don Mato Brečić. Budući da sredinom kolovoza don Jure preuzima novu službu, na kraju je svete mise zahvalio svojim suradnicima i sjemeništarcima na dvogodišnjem suživotu u sjemenišnoj zajednici. Ohrabrio je sjemeništarcu da ustraju u pozivu na koji ih Gospodin zove te ih potaknuo da vrijeme u sjemeništu bude za njih vrijeme otkrivanja i umnažanja povjerenih im talenata.

Dubrovnik je riznica hrvatske kulture, stoga su sjemeništarcu drugi dan svojega boravka u „hrvatskome biseru“ upotpunili obilaskom i razgledavanjem povijesnih znamenitosti i sakralnih objekata kojima Dubrovnik oblikuje. Ni vrućine ni brojni turisti nisu ih omeli u prisjećanju naučenoga gradiva o važnim povijesnim događajima te o dubrovačkim književnicima i znanstvenicima koji su pridonijeli razvoju hrvatskog nacionalnog identiteta (istina, neki će još morati utvrditi gradivo). Subotnje poslijepodne proveli su uživajući u „morskim radostima“ na otoku Lokrumu, na kojemu je prema legendi spas

od brodoloma našao Rikard I. Lavljeg Srca vraćajući se 1192. godine s križarskog pohoda. U nedjelju su sudjelovali na župnoj svetoj misli u dubrovačkoj katedrali koju je predvodio ravnatelj Bjeliš.

Nemoguće je ne zahvaliti biskupu Mati Uziniću, rektoru Biskupskoga sjemeništa Marinu Lučiću i njegovim djelatnicima te dubrovačkim sjemeništarcima Petru Markiću i Mariju Tošiću na velikodušnosti, susretljivosti, gostoprimstvu i spremnosti da u svakom trenutku boravak u Dubrovniku učine nezaboravnim i potpunim. Na povratku u Split splitski su sjemeništarcu posjetili Opuzen gdje ih je radosno primio don Hrvoje Dragun, župnik Župe svetoga Stjepana prvomučenika. Don Hrvoje im je pokazao župnu crkvu te upoznao s poviješću i sadašnjošću župe i grada Opuzena. Dobro se raspoloženje nastavilo vožnjom prema Splitu uz razgovor, pjesmu i molitvu. (Nadbiskupsko sjemenište)

Nadbiskup posjetio vjernike župe Srinjine

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić slavio je misu zahvalnicu u nedjelju, 30. srpnja, u župnoj crkvi u Srinjinama jer u mjestu nitko nije nastradao u nedavnom velikom požaru, a i kuće su uspješno obranjene.

Na početku je dobrodošlicu zaželio župnik don Ante Delić. Zahvalio je Bogu što u požarima nije bilo ljudskih žrtava niti veće materijalne štete, a nadbiskupu što je došao ohrabriti i potaknuti vjernike da i dalje gaje ustrajnost u vjeri i međuljudsko zajedništvo. U uvodu je nadbiskup naglasio zajedništvo i povezanost koja se pokazala u nedavnom požaru. U propovijedi je istaknuo kako vrijedi sve založiti i žrtvovati za ono bitno – kraljevstvo Božje. Naglasio je da je to osobito važno u bračnom i obiteljskom životu. Svakodnevno se truditi i otkrivati ono bitno, ne umarati se u darivanje.

Osvrnuvši se na nedavni požar, kazao je da sad kad je sve izgorjelo vide se podzide koje svjedoče trud i znoj naših djedova i baka koji su na taj način stvarali plodnu zemlju od koje su živjeli. Požar je bio ovako silan jer je sve zaraslo, neprohodno pa onda lako dođe do problema i kaosa. Tako je i među ljudi-

ma. Ako „zaraste“ komunikacija, udaljavamo se i zaptvaramo, onda je dovoljna mala iskra da plane požar i dođe do svađe. Zato je važno pročititi svoje međuljudske odnose, pročititi put prema drugome, kako u obitelji, tako i šire da bismo izbjegli katastrofu u svojim odnosima, istaknuo je mons. Barišić. (SBC)

Bračni par Crnčević proslavio 50. godišnjicu braka

Na misnom slavlju koje je u nedjelju, 30. srpnja, u crkvi sv. Nikole biskupa u Metkoviću predvodio don Miroslav Rubić, župni vikar, bračni par Crnčević - Frane i Neda, rođena Vido-
vić, proslavili su zlatni pir – 50. godišnjicu braka. Na misnom slavlju nazočili su prijatelji i rodbina, te sin Zoran sa suprugom Anamarijom i kćeri Gitom.

U župi je bilo trostruko slavlje jer su kršteni Andrej i Ivan. „Krist nas potiče i preusmjerava pogled da kraljevstvo Božje tražimo u svakodnevnim stvarima i osobama s kojima se susrećemo. Zasigurno, i ovo slavlje – zlatni pir i dva krštenja – (Andrej i Ivan), pokazuju nam da je Božje kraljevstvo itekako vidljivo i ostvarivo već na ovom svijetu i u ovom vremenu!“ rekao je don Miroslav, čestitajući slavljenicima.

Prije svečanog blagoslova mladim roditeljima krštenika poželio je da svoju djecu odgajaju kao građane kraljevstva Božjega. (AM)

Hodočašće svećenika, redovnika i redovnica iz Cetinske krajine u Sinj

U crkvi Gospe Sinjske u Sinju u srijedu, 2. kolovoza, sinjski župnik fra Perica Maslač prevodio je pokorničko bogoslužje, a provincijal fra Joško Kodžoman procesiju i središnje euharistijsko slavlje u kojem je sudjelovalo 40-ak svećenika, oko 120 redovnica te bogoslovi, sjemeništari, kandidatice i novakinje rodom iz Cetinske krajine.

Provincijal je u propovijedi govorio o Mojsiju koji je dao narodu dvije ploče – ploče zapovijedi, kao jasan Božji znak izabranom narodu. Taj isti jasni znak u novom zavjetu jest Blažena Djevica Marija. Taj jasni znak očituje se ondje gdje Bog prebiva. Bog se očitovao preko Mojsija dajući mu ploče saveza, a preko Marije Bog se očituje u svome Sinu. Koristeći tu jasnu sliku Božjeg prebivanja, provincijal je istaknuo kako i u razgovoru s ljudima možemo prepoznati gdje netko prebiva – je li to pobožnost i molitva ili zloća i proračunatost. Bog je poslao i Mojsija i svoga Sina preko Marije kako bi nas izbavili iz ropstva bilo kojeg oblika. Marija je bila obična žena, majka i supruga. To je pokazatelj da Bog poziva svakog čovjeka u ostvarenju kraljevstva Božjega, kraljevstva novih odnosa među ljudima. Marija nosi biljeg poslušnosti riječi Božjoj – riječi koja osvjet-

ljava put u ovom našem ljudskom hodočašću. Fra Joško je na kraju pozvao okupljene da budu poslušni Riječi Božjoj koja će usavršavati njihovo svećeničko-redovničko služenje na slavu Božju.

Sinjski gvardijan fra Petar Klapež pri završetku slavlja pozdravio je sve svećenike, redovnike i redovnice, zahvalio Bogu i Gospi Sinjskoj na daru hodočašća koje je već sada postalo tradicionalno. Nakon euharistijskog slavlja i završne pjesme „O, Gospe Sinjska“ bilo je zajedničko fotografiranje ispred slike Čudotvorne Gospe Sinjske te zajednički ručak za sve hodočasnike. (franjevci-split.hr)

Početak slavlja Gospe od Anđela u 300. obljetnici oslobođenja Imote od Turaka

Vjernici Imotskog i Imotske krajine osobito svečano proslavili su svetkovinu svoje zaštitnice Gospe od Anđela jer se ove godine slavi 300. obljetnica oslobođenja Imote od Turaka po Gospinu zagovoru. Naime, nakon 224 godine pod turskom vlašću Imotski je osvanuo slobodan upravo na blagdan Gospe od Anđela, 2. kolovoza 1717. godine. Svim Imoćanima to je bio jasan znak da ih je u borbi za oslobođenje pratio moćni zagovor nebeske Majke pa je od tada Gospa od Anđela zaštitnica Grada i Krajine.

Devetnica u Imotskom tradicionalno se odvija u dva dijela: prvi u crkvi sv. Frane, a drugi kod crkvice Gospe od Anđela na tvrđavi Topani. Svaki dan devetnice zavjetni je dan pojedinih dijelova

imotske župe te ujedno hodočasnički dan neke od župa imotskoga samostanskog okružja.

Devetnica je počela u ponedjeljak, 24. srpnja. Ove godine, povodom proslave 300. obljetnice oslobođenja Imote od Turaka, na prvi je dan devetnice ujedno bilo hodočašće i susret duhovnih zvanja Imotske krajine. Krunicu pred slikom Gospe od Anđela u crkvi sv. Frane predvodio je fra Zoran Kutleša, samostanski i župni vikar. Nakon pobožnosti uslijedila je procesija redovnika, redovnica i svećenika kao uvod u misno slavlje koje je predvodio don Tomislav Čubelić, dekan katedralnog dekanata i župnik katedrale u Splitu, uz koncelebraciju imotskog gvardijana fra Kristiana Stipanovića i još 43 svećenika.

U misi su sudjelovale 44 redovnice i dva bogoslova. U propovijedi je don Tomislav pred prisutne vjernike iznio lik Mojsija, hrabrog čovjeka punog vjere, do kraja predanog u volju Božju za dobro svoga naroda. U njegov se primjer trebaju ugledati svi vjernici, osobito svećenici, redovnici i redovnice. Istaknuvši da je Crkva najprije Kristova, a ne naša – ljudska, potaknuo je sve vjernike da se trude oko svoga obraćenja i tako doprinose svetosti i poslanju Crkve. Na kraju svete mise s. Jelena Lončar predala je gvardijanu misno ruho, dar redovnica Imotske krajine samostanu o 300. obljetnici oslobođenja od Turaka. Fra Kristian je zatim pozdravio sve prisutne

vjernike, a osobito okupljene svećenike, redovnike i redovnice, uz želju da ovo prvo hodočašće i susret duhovnih zvanja bude početak jedne lijepe tradicije.

Ostale dane u prvom dijelu devetnice svete su mise predvodili gvardijani samostana koji okružuju imotski samostan: fra Stipe Bešlić, gvardijan samostana Gospe Karmelske u Omišu, fra Petar Klapež, gvardijan samostana Gospe Sinjske u Sinju, fra Ante Čovo, gvardijan samostana Uznesenja BDM u Makarskoj, fra Domagoj Runje, gvardijan samostana o. fra Ante Antića u Splitu, i fra Jakov Begonja, gvardijan samostana Gospe od Zdravlja u Splitu. (KS)

Trodnevica Gospi od Anđela

Slavlje na prvi dan trodnevica u nedjelju, 30. srpnja, počelo je procesijom s Gospinom slikom iz crkve sv. Frane do spomenika hrvatskim braniteljima na Topani, gdje je euharistijsko slavlje predvodio provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otкупitelja fra Joško Kodžoman. U koncelebraciji su bili gvardijan fra Kristian i još šestorica svećenika. Pjevanje na misi animirao je prigodni zbor sastavljen od župnih zborova iz Slivna, Imotskog, Vinjana i Podbablja pod ravnanjem fra Denisa Šimunovića, župnika Vinjana. Nekoliko svećenika bilo je na raspolaganju vjernicima za ispovijed kod crkve Gospe od Anđela.

U propovijedi je provincijal pred vjernike stavio kao uzor kralja Salomona, o čijoj molitvi Bogu govori prvo misno čitanje. On je, svjestan svoje slabosti i ograničenosti, od Boga tražio mudrost, odnosno pronicavo srce koje razlikuje dobro od zla. Svi kao ljudi imamo iskustvo svoje nesavršenosti, krhkosti i ograničenja pa smo upravo zato pozvani osloniti se na Boga te od njega tražiti razboritost i pronicavo srce da možemo ići pravim životnim putem. Usmjerujući pozornost vjernika na Blaženu Djevicu Mariju, fra Joško je ista-

knuo njezine kreposti poniznosti i vjere koje trebaju resiti svakoga istinskog Kristova učenika. Svjesna svoje neznatnosti, Marija je čitavu sebe stavila na raspolaganje Bogu i pod njegovo vodstvo. Slobodna od svih sebičnih želja i ljudskih prizemnih interesa, našla je u Bogu svoje bogatstvo i smisao svoga života. Stoga je upravo Gospa najbolji uzor suvremenom čovjeku, često opterećenom i zarobljenom ovozemaljskim brigama i žudnjama, koje ga ustvari čine praznim i nezadovoljnim.

Zaključujući svoje razmišljanje, o. provincijal rekao je da smo u Imotskom tijekom prošle i ove godine održali brojne duhovne i kulturne događaje, učinili mnoge materijalne zahvate. No, ne smije slavlje 300. obljetnice ostati na tome jer će to biti isprazno slavlje,

sasvim zemaljsko i brzo zaboravljeno. Sva događanja bilo koje vrste, sve što smo pisali i govorili treba naša srca usmjeriti Bogu i Gospi, odnosno uputiti nas da od Boga po Marijinu zagovoru tražimo i dobijemo pronicavo srce koje će razlikovati dobro od zla te u svakoj životnoj situaciji birati ono što je Bogu po volji, a za naše vremenito i vječno dobro.

Drugi dan trodnevnice u ponedjeljak, 31. srpnja, na Topani je euharistijsko slavlje predvodio mons. Vlado Košić, biskup sisački. U koncelecijaciji su bili gvardijan fra Kristian i još osmorica svećenika. Pjevanje na misi animirao je prigodni zbor sastavljen od župnih zborova iz Lovreća, Imotskog, Prološca i Studenaca, pod ravnanjem Anđelka Nikolića.

U propovijedi je mons. Košić istaknuo da slavimo ove godine oslobođenje Imotske krajine od Turaka. No, tim događajem naš narod nije dobio potpunu slobodu jer su umjesto Turaka ovim krajevima vladali Mlečani. Ipak, događaj je to koji je kršćanima omogućio slobodno življenje svoje vjere i formiranje crkvenog života na ovim prostorima. Povezujući događaj iz 1717. s našim vremenom, biskup Vlado rekao je da smo kao narod prije više od 20 godina konačno postali slobodni od tuđina, ali ipak ni to nije potpuna sloboda. Naime, Isus nas u evanđelju

jasno uči da je prava sloboda kada je čovjek u potpunosti usmjeren na dobro, odnosno kada je slobodan od grijeha koji ga odvaja od Boga. Stoga nam se svima boriti protiv zla koje nam svijet nameće, protiv lukavstava i napasti Zloga, kao i protiv naših zlih naguća, osobito sebičnosti. U toj borbi

nismo sami jer nam Bog pomaže, osobito istinom svoje riječi. Mons. Košić naglasio je važnost istine za život u slobodi, kako osobnoj, tako i zajedničkoj. Spomenuo je teške rane koje su zbog nedavnog rata nastale u mnogim dušama pa je stoga potrebno raditi i osobno i zajednički na izlječenju tih rana, a do njega neće doći bez istine, odnosno iskrenog priznanja krivice agresora i pravedne odštete žrtvama. Na sve prisutne, kao i na čitavu Imotsku krajinu i domovinu biskup Vlado zazvao je moćni zagovor majke i zaštitnice Gospe od Anđela.

Na kraju euharistijskog slavlja prisutnima se obratio fra Kristian te zahvalio svima koji su na bili koji način doprinijeli slavlju, a osobito biskupu Vladi. U ime samostana i župe uručio mu je prigodni dar - brončani reljef Gospe od Anđela te zovnicu i

imotsko vino. Slavlje je završilo procesijom u kojoj je slika Gospe od Anđela odnesena u crkvicu u tvrđavi.

Svečanim euharistijskim slavljem na uočnicu svetkovine Gospe od Anđela započeo je vrhunac proslave 300. obljetnice oslobođenja Imote od Turaka. Svetu misu kod spomenika hrvatskim braniteljima na imotskoj tvrđavi u utorak, 1. kolovoza, predvodio je mons. Marin Barišić, nadbiskup splitsko-makarski i metropolit, uz koncelecijaciju fra Zorana Kutleše te još osmorice svećenika.

Vjernici su imali prigodu za ispovijed kod crkvice Gospe od Anđela. Kronicu i molitve Gospi prije svete mise predmolio je fra Zoran, a potom je počela procesija od crkvice Gospe od Anđela do spomenika braniteljima. Kao uvod u misno slavlje vjernici su čuli epopeju u čast Gospi od Anđela, što je o 300. obljetnici napisao don Marijan Ivan Čagalj, a izveli

su je Ivana Petričević i Ivan Pivo Bekavac. Pjevanje na misi animirao je prigodni zbor sastavljen od župnih zborova iz Poljica, Imotskog, Zmijavaca i Runovića pod ravnanjem Anđelka Nikolića. (Propovijed nadbiskupa Marina Barišića možete pročitati ovdje na str. 250)

Tijekom svete mise, uoči prinosa darova, nadbiskup je blagoslovio zavjetni kalež, pliticu i ciborij, koje vjernici Imotske krajine daruju Gospi od Anđela u znak štovanja i zahvalnosti za sve isprošene milosti u teškoj povijesti svoga kraja. Zavjetno liturgijsko posuđe prinijeli su na oltar župnik Zmijavaca fra Frano Laco, Vesna Ujević i Anđelko Nikolić. Zlatno-srebrni kalež, plitica i ciborij rad su akademskog kipara Tomislava Kršnjavija i zlatara Josipa Rodića.

Na kraju euharistijskog slavlja prisutnima se obratio mjesni gvardijan te zahvalio svima koji su na bili koji način doprinijeli slavlju. Nadbiskupu Barišiću uručio je u ime samostana i župe prigodni dar - brončani reljef Gospe od Anđela te zovnicu, imotsku tortu i vino. (KS)

Gospa od Anđela – Imotski, 2017.

U srijedu, 2. kolovoza, svečano je proslavljena svetkovina zaštitnice Imotskog i Imotske krajine Gospe od Anđela i Dan grada Imotskog. U crkvi sv. Frane slavljene su jutarnje mise u 7 i 10:30, a u 9 sati na tvrđavi Topani kod spomenika hrvatskim braniteljima bilo je polaganje vijenaca i održavanje za sve pokojne branitelje, što je predmolio gvardijan i župnik fra Kristian. Na svečanosti polaganja vijenaca i na svečanoj sjednici Gradskog vijeća Imotskog sudjelovala je predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović te mnogi uzvanici iz Hrvatskog sabora, Vlade RH, Oružanih snaga RH, kulture i drugih društvenih djelatnosti.

Središnje slavlje započelo je u parku ispred crkve sv. Frane blagoslovom novog kipa Gospe od Anđela, dar zavičajaju Ante Žužula prigodom 300. obljetnice oslobođenja Imote od Turaka. Kip je rad akademskog kipara Josipa Marinovića. Nakon uvodnog programa Gospin kip blagoslovio je mons. Marin Barišić, nadbiskup splitsko-makarski i metropolit. Uslijedila je procesija od crkve sv. Frane do Topane, koju je animirao gvardijan fra Kristian, a glazbeno su je pratili članovi HPO-a Gradska glazba Imotski, predvođeni kapelnikom prof. Ivanom Glibotom Crnim. U procesiji su sudjelovali barjaktari župa Imotske krajine, pripadnici povijesnih hrvatskih vojnih postrojbi (Sinjski alkari, Kliški uskoci, Domagojevi strijelci iz Vida, Dubrovački trombunjeri, Zrinska garda iz Čakovca) te članovi „KUD Novae“ iz Runovića.

Na Topani je euharistijsko slavlje predvodio mons. Barišić, a u koncelebraciji su bili fra Ivan Sesar, generalni definitor OFM i osobni izaslanik generalnog ministra OFM-a fra Michaela Perryja, fra Joško Kodžoman, provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, fra Miljenko Šteko, provincijal Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM, te još 47 svećenika. Pjevanje na središnjem slavlju animirao je veliki zbor sastavljen od župnih zborova župa imotskoga samostanskog okružja, pod

ravanjem Anđelka Nikolića i uz orguljašku pratnju Maria Cikojevića.

Prema programu proslave bilo je predviđeno da središnje slavlje predvodi uzoriti kardinal Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački i metropolit, ali on zbog zdravstvenih problema nije mogao doći u Imotski. Stoga je njegovu homiliju, koju je pripremio i poslao za proslavu 300. obljetnice, pročitao fra Zoran Kutleša. (Propovijed kardinala Josipa Bozanića možete pročitati ovdje na str. 252)

Nakon pričesti i pjevanja „Tebe Boga hvalimo“ fra Ivan Sesar pročitao je pismo koje je franjevcima i vjernicima Imotske krajine uputio generalni ministar OFM-a fra Michael. Zatim je sve prisutne pozdravio provincijal fra Joško te zahvalio svima koji su na bilo koji način doprinijeli da se svetkovina Gospe od Anđela u ovoj jubilarnoj godini proslavi na svečan i dostojanstven način. Poslije provincijalova govora nadbiskup je udijelio svečani blagoslov te je ispjevana himna „Lijepa naša“, a zatim je u procesiji u crkvu sv. Frane odnesen Presveti Sakrament i Gospina slika, čime je završena liturgijska proslava 300. obljetnice oslobođenja Imotskog i Imotske krajine od Turaka. (Kristian Stipanović)

Dokumentarac o Marijanskom zavjetu za domovinu

„Domoljublje je rješenje svih hrvatskih problema, jer ljubav sve pokreće“, kazao je pater Ike Mandurić u pedesetominutnom dokumentarcu posvećenom Marijanskom zavjetu za domovinu, 3. kolovoza premijerno prikazanom u Splitu, u velikoj dvorani Nadbiskupskog sjemeništa.

Marijanski zavjet za domovinu pokrenula je istoimena bratovština s ciljem da promovira vrijednosti Domovinskog rata i hodočasteći u marijanska svetišta u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, moli za domovinu „kakva bi trebala biti“, kako je pred splitskom publikom uoči premijere kazao Vedran Pražen, jedan od sudionika ovog projekta koji se već treću godinu odvija nadahnut sličnim zavjetima u Europi, a posebno onim tradicionalnim hodočašćem sv. Jakovu u svetište Santiago de Compostella u Španjolskoj.

U dokumentarcu o iskustvu molitve i dugotrajnog hoda kojim se u 75 dana prijeđe 1700 kilometara, govore mladi, branitelji i nekolicina svećenika, na čiju je inicijativu projekt i pokrenut. Njima je ovo

molitveno putovanje omogućilo da upoznaju prirodne i sakralne ljepote te turističku i kulturnu baštinu svog naroda te da se duhovno zbliže i promišljaju o pitanjima koja danas tište Hrvatsku. Branitelji tako u ovom filmskom uratku objašnjavaju kako PTSP nije posljedica samog rata, već razočarenja koja su doživjeli nakon rata, suočeni s kriminalom i sebičnošću u politici. Unatoč spoznaji da žive u vremenu kada se brzo zaboravlja istina, ističu da im nije žao vlastite žrtve i da se nadaju boljoj Hrvatskoj, onoj u kojoj će se otkloniti duhovno

siromaštvo kao temeljni uzrok mnogih problema. Danas je možda polaganje života za Hrvatsku mukotrpnije, zaključuju, jer je dugotrajnije, a odnosi se na življenje kršćanskih vrijednota u duhovnom boju modernog svijeta. Zbog toga oni ovakvim zavjetnim hodočašćem žele vratiti nadu Hrvatskoj, a posebno mladima u njoj, te utješiti, kako pater Ike Mandurić kaže, ucviljenu Hrvatsku.

Ovogodišnje je hodočašće krenulo iz Osijeka, a hodočasnici se trenutačno nalaze na šibenskom području. U tjednu od 6. do 12. kolovoza proći će kroz Solin, Split, Dugopolje, Sinj i Trilj, a svoj molitveni put završit će 24. kolovoza u Dubrovniku. Marijanski zavjet za Domovinu odvija se pod visokim pokroviteljstvom predsjednice RH, a proizvodnju ovog dokumentarca financiralo je Ministarstvo hrvatskih branitelja. Nakon što se 16. kolovoza film premijerno prikaže u Dubrovniku, bit će distribuiran na televizije i ostale medije, pa će se tako moći pogledati i u sklopu emisije Vidljivi tragovi na TV Jadran. (Danira Matijaca)

Misa u povodu Dana pobjede i domovinske zahvalnosti

U povodu Dana pobjede i domovinske zahvalnosti i Dana hrvatskih branitelja, u organizaciji grada Splita i Koordinacija braniteljskih udruga grda Splita, policijski kapelan i dekan, domaći gvardijan i župnik fra Žarko Relota, s vojnim kapelanom HRM-a don Branimirom Projićem predvodio je u crkvi sv. Frane na Obali u Splitu 4. kolovoza misno slavlje za sve žrtve Domovinskog rata. Klapa Policijske uprave

Splitsko dalmatinske županije svojim je pjevanjem uzveličala misno slavlje.

U nazočnosti predstavnika vojske, HRM-a, policije i vatrogastva, kao i predstavnika gradske i županijske vlasti, fra Žarko se zapitao koliko je hrvatske krvi u povijesti proliveno u obrani ove patničke krvi natopljene zemlje, te poručio: „Zato je trebate čuvati kao zjenicu oka svoga. Ova je država obranjena herojski iz ljubavi i nitko je nema pravo pretvarati u interesnu sferu, pogotovo je ne smijemo prodavati, kao što smo to na brojnim primjerima već do sada činili.“ Propovjednik je zatim govorio o pobjedama izvojevanim u Oluji i zahvalnosti našim hrabrim braniteljima.

Prije misnoga slavlja na Gradskom groblju Lovrić nac predstavnici udruga proizašlih iz Domovinskog rata te izaslanstva Grada Splita, Splitsko-dalmatinske županije, Ureda državne uprave, HRM-a i PU Splitsko-dalmatinske položili su vijence na Groblju hrvatskih branitelja te na Spomen-obilježju poginulim Bošnjacima – muslimanima braniteljima u Domovinskom ratu. Nakon polaganja vijenca u atriju Banovine održana je svečana akademija. Po završetku svečanosti održan je mimohod branitelja s ratnim zastavama od Zapadne obale do crkve sv. Frane u kojoj je služena misa zahvalnica. (IL)

U Metkoviću otvorena izložba slika „Koraci“

U Gradskoj knjižnici u Metkoviću u ponedjeljak, 7. kolovoza, prof. Matija Maša Vekić u svom rodnom gradu postavila je izložbu slika „Koraci“ i predstavila knjige „Sveti Leopold Bogdan Mandić i sveti Pio iz Pietrelcine – svjedoci Božjeg milosrđa“ i „Majka Božja od Kamenitih Vrata – Gospa Zagrebačka“. Izložbu slika „Koraci“ otvorila je povjesničarka umjetnosti prof. Katarina Barišić. Izložba je iskorak u likovnosti – sinteza likovnosti i duhovnosti, gdje prof. Vekić nizom crtačkih i slikarskih tehnika predstavlja različite motive, teme i kompozicije, ali je Krist njezina odrednica života, pa je i razumljivo da je većina slika temeljena na temi Krista i njegova života, kao i brojni portreti žena koje su u vrijeme komunističkog režima bile prave križonoše, ali i velike Hrvatice u borbi za svoje domoljublje i nacionalni identitet. Time je izložba još više obogaćena.

Govoreći o knjizi „Majka Božja od Kamenitih Vrata - Gospa Zagrebačka“, dr. Ružica Martinović-Vlahović istaknula je kako su u knjizi prikazana sva tri vida pobožnosti – molitelji, proslave s uglednicima i procesije svake godine uz čašćenje čudotvorne Gospine slike, koje kreću od katedrale, preko Trga bana Jelačića do Kamenitih vrata. Knjiga je podijeljena u dva dijela – prvi dio govori o svetištu Majke Božje od Kamenitih Vrata, drugi dio obogaćen je pjesmama i molitvama Gospi Zagrebačkoj, među kojima su i molitve kardinala Franje Kuharića i blaženog Alojzija Stepinca. Na samom početku dvije su pjesme o Mariji sv. Petra Krizologa ili Zlatorječitog

i francuskog književnika Paula Claudela, koje se mogu shvatiti i kao autoričina posveta knjige Majci Božjoj. Tu je i citat pape Benedikta XVI. U knjizi je 25 umjetničkih pjesama. Brojne vrijedne fotografije objekata i umjetnina čine je zanimljivom za čitanje.

O knjizi „Sveti Leopold Bogdan Mandić i sveti Pio iz Pietrelcine – svjedoci Božjeg milosrđa“ govorila je autorica Vekić. Pročitala je i predgovor provincijala Hrvatske kapucinske provincije fra Jure Šarčevića koji je zahvalio autorici na vrijednoj knjizi koja će zacijelo pomoći, ne samo štovateljima kapucinskih svetaca, nego i svim vjernicima da i dalje nastave živjeti milosrđe, sigurni da će dobri Bog i njima biti milosrdan, te zaželio da preko knjige dobri Bog nastavi izljevati milost u mnoge duše. Knjiga ima praktičnu stranu. Osim što ukratko donosi kratke biografije svetaca, dodaje i više molitava i devetnica svecima, kao i mišljenja uglednih osoba o kapucinskim svecima. (Antonija Menalo)

Blagoslovljen restaurirani kip Velike Gospe u župi Katuni-Kreševo

Na početku devetnice uoči blagdana Uznesenja Blažene Djevice Marije, don Toni Kmet, svećenik Mariborske nadbiskupije, blagoslovio je restaurirani kip Velike Gospe, nebeske zaštitnice župe Katuni-Kreševo.

Bila je to prilika da brojni vjernici ponovno, nakon godinu dana koliko je trajala obnova kipa, ugledaju svoju čuvaricu u novom starom ruhu, presvučenu 24-karatnom pozlatom, upravo onakvu kakva je i bila prije nestručno izvedene obnove 2012. godine.

„Današnji blagoslov kipa naše zaštitnice Marije uznesene na nebo znak je naše zahvalnosti Bogu koji nam daje Gospu za zaštitnicu naše župe, ali je zahvala i Mariji za dosadašnju svaku uslišanu molitvu i vjeru u njezinu buduću zauzetost. Neka ovaj blagoslov svima nama otvori srca jednako kao što je to činila i vašim precima dajući im snagu u nji-

hovim teškoćama“, kazao je u uvodnoj riječi inicijator cijele akcije župnik župe Katuni Kreševo, don Mijo Grozdanić. Naime, kip koji datira iz 18. stoljeća spada pod zaštitu Ministarstva kulture kao inventar zaštićenog nepokretnog kulturnog dobra.

U večernjim satima u crkvi Marijina uznesenja upriličena je izložba sedmero umjetnika iz toga kraja (Vicko Nejašmić, Milan Vukušić, Stipe Nejašmić, Joško Smilović, Ana Merćep-Rodić, Andrijana Zečić Rubić i Ana Nejašmić), od kojih su se neki prvi put svojim umjetničkim djelima predstavili sumještanima. Izložbu koju je već prvog dana posjetilo stotinjak mještana, uz asistenciju voditeljice Ružice Šamanović, simboličnim otvaranjem glavnih ulaznih vrata javnosti je prezentirao naš poznati karikaturist i profesor likovne umjetnosti Joško Marušić. (misija.hr)

Župa u Stobreču proslavila sv. Lovru

Vjernici Stobreča tradicionalno su procesijom i misnim slavljem u četvrtak, 10. kolovoza, proslavili blagdan svojega nebeskog zaštitnika sv. Lovre. Prvo jutarnje misno slavlje u 8 sati predvodio je mlado-misnik Stobrečanin don Luka Stipinović, a od 9 do 11:30 sati svećenici su ispovijedali.

Ispred župne crkve okupio se velik broj vjernika koji su zajedno s crkvenim zborom krenuli u sve-

čanu procesiju oko stare gradske jezgre pjevajući litanije sv. Lovri, a predvodili su je don Ivan Đonlić i župnik don Josip Lončar.

Stobrečanin don Ivan Đonlić istaknuo je u propovijedi da onome tko daje sirotinji pravednost, ostaje dovijeka. Sv. Lovre nesebično je dijelio ljubav ljudima, čime nam je prenio simboličnu poruku da ljubimo jedni druge i da je bogatstvo naša skromnost, a ne ono materijalno.

Večernje misno slavlje predvodio je don Josip Lončar, župnik Župe sv. Lovre u Stobreču koja je stara više od tri stoljeća. U propovijedi je istaknuo da je sv. Lovre, zaštitnik neba i zemlje, primjer

mučeništva našega vremena, koje se očituje ne u krvi tijela, već u mukama, tegobama, razapinjanjima koje nosi naše nemirno vrijeme. Pozvao je vjernike da im sv. Lovre bude nadahnuće vjernosti i ustrajnosti, istine i ljubavi u životu. Priređen je bio i ručak u župnoj kući. Za proslavu svoga zaštitnika mjesni odbor Stobreča priredio je i brojne druge zabave u gradu. (SBC)

Izložba Dalmatinske naive u Okrugu

U kripti crkve Uzvišenja Svetog Križa u Okrug Gornjem u petak, 11. kolovoza, u sklopu Okružkih ljetnih večeri otvorena je izložba Ante Tadića „Dalmatinske naive“ u tehnici ulja na staklu. Izložbu je u nazočnosti župnika Okruga don Ivana Babića otvorila donaćelnica općine Okrug Bruna Datić.

Anto Tadić slika u maniri hlebinske škole, a pripadnik je druge generacije slikara naivaca Hrvatske (u Dalmaciji je jedini živi slikar ove vrste). Predstavio se s 32 slike koje plijene spontanošću, detaljima, živom gamom i maštovitošću. Poput nekog kroničara Anto Tadić oslikava crtice našeg dalmatinskog života – života punog boja, radosti, humora i veselja. Pomno prati svaki, njemu zanimljiv događaj. Bilježi trenutak okupljanja mnoštva na vjerskim proslavama, prepričava svaki detalj scene u kojoj ribari izvlače mreže i čiste brodice, gomila prodavače, preprodavače i kupce na lokalnoj tržnici, zabavlja se nabrajajući igre djece u nekoj od susjednih ulica, slijedi rekreativce dok voze bicikle oko Marjana, uživa u blagodatima mora zajedno sa svojim preplanulim kupcima... i ne primjećuje ništa što bi poremetilo kolotečinu svakodnevnog života protagonista njegovih likovnih inscenacija.

Usredotočen na čovjeka koji stvara taj i takav život, oslobođen bilo kakvog akademskog realizma, Tadićevi likovi puni su dinamike i pokreta. Posebnu pozornost plijene njegove slike sa sakralnim motivima: Sveta obitelj, Paraadis, Isus na križu, Anđeo čuvar, katedrala sv. Duje. U kulturnom djelu programa sudjelovala je ženska klapa Mindula iz Okruga kojima je voditeljica Jelena Miše. (IL)

Don Petru Mikiću odličje „Red hrvatskog pletera“

Za osobiti doprinos razvitku i ugledu Republike Hrvatske i dobrobiti njezinih građana predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović je odlukom od 24. studenoga 2016. dodijelila odličje don Petru Mikiću, dugogodišnjem župniku u Pločama na prijedlog Državnog povjereništva za odlikovanja i priznanja, a po prijedlogu Luke Ploče d.d.

Svečana dodjela obavljena je 12. kolovoza u uredu Luke u Pločama. Akademik Davorin Rudolf, potpredsjednik Nadzornog odbora Luke Ploče, posebno se osvrnuo na uporan i marljiv doprinos don Petra Mikića, govoreći između ostaloga: „Došao sam vam zahvaliti za ta postignuća tijekom proteklih 40 godina vašega radnog vijeka, za vaše snažno rodoljublje i domoljublje hrvatsko. Vi ste, oče, hrvatski mrav koji je svojim umom, marljivošću, hrabrošću i ustrajnošću potaknuo zamisao, a kasnije i gradnju velebnе župne pločanske crkve Kraljice neba i zemlje. Podarili ste nam sjajan realističan spomenik utemeljitelja države, hrvatskoga predsjednika Franje Tuđmana, spomenik svetoga Nikole, na impresivne i gromke orgulje u crkvi, dva anđela i križ na ulazu u pločansko groblje, spomenik precima u Rogotinu.“ Zatim se nazočnima obratio i prof. dr. Mate Granić u ulozi izaslanika Predsjednice RH.

U emotivnom govoru don Petar je zahvalio na ukazanoj časti svima koji su prepoznali njegov doprinos zajednici u kojoj živi i djeluje, koji su odabrali biti danas tu, te između ostalih emotivnih prisjećanja na tijek vremena od svog dolaska u Ploče 1969. izjavio: „Držim velikom čašću što sam živio baš u ovo vrijeme i u ovoj sredini, te sam imao mogućnost ostvariti to što sam ostvario. Ispuniše se neki moji snovi, dio ih osta neostvaren, a ja još uvijek sanjam.“ Prisjetio je nazočne na povijesni tijek grada Ploča, kao i poteškoće i upornost koje su obilježile njegov san o izgradnji crkve u Pločama. Sažeo je sva svoja ostvarenja u rečenici: „Bog pozvao – ja se odazvao i uradio što sam trebao uraditi“.

Predsjednik Uprave kap. Ivan Pavlović je don Petru Mikiću uručio poklon – sliku „Šipci“ pločanskog slikara, hrvatskog branitelja Jure Jovice.

Svečanosti su nazočili, osim već spomenutih, i dr. Miroslav Tuđman, dr. Đuro Njavro, zamjenica župana Dubrovačko-neretvanskog Žaklina Marević, gradonačelnik Ploča Mišo Krstičević i predsjednik Gradskog vijeća Ploča Niko Orepić, gradonačelnik Metkovića Dalibor Milan, župnici okolnih župa i drugi prijatelji i gosti. Svečanost je završena još jednom izvedbom klape Luka Ploče, a uzvanici su se nastavili družiti na zajedničkom ručku. (IL)

Susret dalmatinskih klapa u Podstrani

U sklopu kulturne manifestacije Podstransko kulturno ljeto, kao dio obilježavanja blagdana Velike Gospe, u dvorištu crkve Gospe u Siti u Strožancu održan je u petak, 11. kolovoza, po petnaesti put „Susret Dalmatinskih klapa“. Priredbu su otvorili u ime organizatora Ogranka Matice hrvatske u Podstrani dr. Darijo Radović i načelnik općine Mladen Bartulović.

U uvodnoj najavi voditeljica Edita Lučić Jelić je istaknula: „Tradicija ljubitelja klapskog pjevanja počela je u Podstrani 2003. godine, najprije u ljetnikovcu obitelji Cindro, a potom u dvorištu crkve Gospe u Siti. Ovaj koncert, kao dio bogatoga podstranskog kulturnog ljeta, završni je dio višednevnog slavlja kojom se u crkvi Gospe u Siti u Strožancu obilježava blagdan Velike Gospe, koji se od davnina na području Podstrane slavi upravo

na ovom mjestu.“ U predivnoj kolovoškoj noći tim koncertom su ljubitelji dalmatinskih versa i zaljubljenici ljetnih zvjezdanih noći, proveli u prepunom crkvenom dvorištu ugodnu večer uz mješovite klape: Praska, Ankora i Kurjože iz Podstrane, Krunik iz Kučina, klapa Čiovo s Čiova, klape Kolura, Spalatos, Sveti Mihovil i Rusule iz Splita, klapa Sveti Luka iz Otoka te klapa Pasike iz Kostanja. (IL)

Splitske klarise svečano proslavile blagdan sv. Klare

Blagdan sv. Klare, majke i utemeljiteljice sestara klarisa, svečano je proslavljen u petak, 11. kolovoza, u samostanskoj crkvi redovnica klarisa u Splitu. Središnje euharistijsko slavlje predvodio je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić u koncelecijaciji nekoliko svećenika.

Na početku slavlja nadbiskup je pozdravio svećenike, sestre klarise i sve vjernike i štovatelje asiške svete i franjevačke duhovnosti naglasivši kako je

samostan klarisa veliko bogatstvo za Crkvu i grad Split kroz tolika stoljeća njegova postojanja. Okupljenim vjernicima obratio se i samostanski kapelan fra Josip Lucić koji je u svoje, i u ime sestara klarisa, zahvalio nadbiskupu na njegovoj prisutnosti, propovjednicima koji su predvodili devetnicu i vjernicima koji su se u velikom broju radosni okupljali u čast sv. Klare. Posebnu zahvalu uputio je sestrama klarisama koje pjevanjem svaku proslavu čine još svečani-

jom i bogatijom. Podsjetio je na posebne pobožnosti sestara klarisa Presvetom Srcu Isusovu, Presvetom Oltarskom Sakramentu i dr. istaknuvši da je „euharistijski Bog bio sav Klarin život“.

U prigodnoj homiliji mons. Barišić govorio je o povijesti svetaca kao najvažnijoj povijesti za ljudsku

povijest, ali i budućnost. Iako se svetkovina sv. Klare slavi u kolovozu, njezina se svetost časti svaki dan i na svakom mjestu jer onaj tko je ušao u svetost i tko je povezan s Isusom Kristom, nije ograničen vremenom ni prostorom. „Sv. Klara je bila razumljivi prije-

vod riječi Božje. O njoj je često razmišljala i meditirala. Znala je da onaj tko želi upoznati Gospodina, mora otkriti Njegovu volju za svoj život, te da samo ljubav proniče u samu srž. Sv. Ivan je rekao: 'Tko ne ljubi, ne upozna Boga jer Bog je ljubav.' To vrijedi i u obiteljskom okruženju i u samostanskoj zajednici. Ljubav osvjetljava vrline i strpljivo podnosi mane drugoga“, naglasio je nadbiskup te dodao: „Stoga sv. Klara nije velika jer gradila svoj život u askezi ili što

je svojim naporom i trudom postigla nešto važno, nego jer je u kontemplaciji živjela potpuno predanje Božjoj milosrdnoj ljubavi.“

Govoreći o samostanu klarisa u Splitu, naglasio je da od njihove molitve živi čitav grad i da nikada ne ćemo spoznati sve milosti koje su po njima prisutne

u Crkvi i društvu. Samostan klarisa najstariji je ženski redovnički samostan u Splitu, koji na čelu s opaticom s. Dolores Mandić slavi 709 godina postojanja. U njemu danas ima dvadeset i tri sestre, od toga su 3 novakinje i 2 aspirantice. Klarise, redovnice koje žive u klauzuri,

u Splitu su otvorile samostan godine 1308. i od tada su se održale sve do sada. Njihov današnji samostan podignut je godine 1883., a prije toga živjele su u dva samostana u staroj gradskoj jezgri. Uz samostan je 1884. podignuta i crkva koja je posvećena sv. Klari. Naslovnik crkve do godine 1983. bila je sv. Ana, a te je godine crkva posvećena i proglašena crkvom sv. Klare. (SBC)

Hodočašće mladih Splitsko-makarske nadbiskupije Gospi Sinjskoj

Više tisuća mladih Splitsko-makarske nadbiskupije i ove se godine prigodom svetkovine Velike Gospe u subotu, 12. kolovoza, zaputilo na tradicionalno 35. hodočašće Gospi Sinjskoj „Od Gospe do Gospe“ kako bi zahvalili Blaženoj Djevici Mariji na majčinskom zagovoru te pokorom Bogu iskazali slavu. Okupljanje je započelo ispred crkve Gospe od Otoka u Solinu sakramentom pomirenja, kojemu je pristupio veliki broj mladeži, a nastavljeno je molitvom krunice te euharistijskim slavljem koje je pred polazak na više-

satno noćno pješaćenje predvodio splitsko-makarski nadbiskup mons. Marin Barišić u koncelecijaciji s provincijalom Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Joškom Kodžomanom, predstojnikom Ureda za mlade don Mihaelom Provićem, župnikom Gospe od Otoka don Rankom Vidovićem, solinskim kapelanom don Nikolom Mikačićem i tajnikom don Gabrijelom Kamberom.

Pozdravivši svećenike i sve hodočasnike, mons. Barišić izrazio je radost što vidi toliko djece, mladih i starijih koji hodočaste Gospi i uzdaju se u njezin zagovor. Naglasio je posebnost ovog hodočašća, koje ima za cilj približiti Bogu s kojim smo u sakramentu krštenja sklopili savez vjernosti. Ono treba osnažiti našu vjeru u Gospodina, kazao je nadbiskup te dodao da ima veliki broj katolika na papiru koji ne svjedoče vjeru u svom zvanju i zanimanju. Na kraju svoje propovijedi naglasio je da uvijek pred sobom moramo imati cilj: „Onaj koji ima cilj pred očima pa bio i spor, brži je od najbržega bez cilja. Naš cilj je živjeti vjeru. Taman sporo hodio, napredovao, rastao, brže ću doći od onoga najbržega bez cilja. S ovim svjetlom u ovoj tami želio bih da otkrijete sadržaj vjere i dođete do cilja. Cilj je Isus Krist, a najbolji put do njega je Majka Marija. Ona je put do Boga i do čovjeka.“ Hodočascima se obratio i povjerenik za mlade dr. sc. don Mihael Prović koji je zaželio da im noć tišine, molitve i hoda bude korisna za duhovnu izgradnju.

Nakon sedam-osam sati pobožnoga i dostojanstvenog hoda u molitvi preko Klisa i Dicma u osvit nedjeljnoga dana, 13. kolovoza, u dvorište svetišta Gospe Sinjske došlo je više tisuća hodočasnika među kojima je bio i splitsko-dalmatinski župan Blaženko Boban. Svečano bogoslužje predvodio je gvardijan samostana fra Petar Klapež. Pjevanje je animirao vokalno-instrumentalni sastav zajednice mladih Čudotvorne Gospe Sinjske.

Čestitavši hodočascima što su izvršili svoj zavjet, gvardijan Klapež kazao je da je njihova hodočasnička žrtva svjedočanstvo vjerničkog života i spremnosti na žrtvu. U propovijedi je govorio o snazi molitve predaka i Gospinu čudotvornom zagovoru kroz našu povijest. „Gospa od Milosti čuje vaše vapaje i molitve pritiješnjene bolešću i različitim poteškoćama, čuje vas zabrinute za sutra, vas nezaposlene i vas koji vapite zasnovati obitelji. Zato i danas molimo da svugdje živimo pod njezinim pogledom. Neka nas štiti da ne trebamo napustiti svoj dom i domovinu. Neka svojom milošću prati sve one koji su morali otići sa svoje grude i neka udijeli milost svima koji su odlutali da se vrate u zagrljaj svoje Majke“, naglasio je gvardijan Klapež i potaknuo mlade na redovito pristupanje sakramentu pomirenja i ustrajnu molitvu, kako osobnu tako i zajedničku u obitelji. (SBC)

Velika Gospa u svetištu Gospe Stomorije

U hrvatskom prาสветištu Gospe Stomorije u Kaštelima svečano je proslavljena svetkovina Uznesenja BDM na nebo. Misu uoćnicu predvodio je ge-

neralni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslav Vidović u koncelecijaciji s dr. don Marinom Stantićem i župnikom don Darijem Čorićem.

Slavlje je započelo u župnoj crkvi sv. Petra ap. u Kaštel Novom odakle je u velikoj procesiji krenulo prema prาสветištu. Sliku Majke Božje – Gospe Stomorije nosili su bratimi bratovštine, policija, vatrogasci, lovci, mladi, brojne molitvene zajednice i udruge, momci u narodnoj nošnji iz Vrlike, mladi iz Subotice, koje je i ovo ljeto ugostila Župa sv. Petra, i mnogi drugi.

Misnom slavlju nazočilo je više tisuća hodočasnika iz Kaštela i okolnih mjesta. U propovijedi je mons. Vidović kazao kako proslavom Uznesenja BDM na nebo svi putovi vode prema njoj, prema njenim svetištim, kao što je u starom Rimu bila poslovnica da svi putevi vode u Rim, danas svi putevi vode k Mariji. Kao što se Marija uputila svojoj ro-

đakinji Elizabeti u gorje, svi smo mi krenuli na ovaj hodočasnički put prema ovom drevnom pravedištu da bismo se susreli s njom, svojom nebeskom majkom, i preko nje susreli se i s njenim Sinom. Istaknuo je da od Marije možemo naučiti dvije važne stvari u životu, a to su kako se odnositi prema Bogu i drugima. Marija nam je najbolji primjer i putokaz u svemu tome.

Nakon misnog slavlja održano je molitveno bdijenje različitih molitvenih udruga i pokreta iz župe,

a župnik don Darijo zahvalio je svima prisutnima koji su pomogli u pripravi toga slavlja. Današnja crkva Gospe Stomorije, koja je bila nekoć crkva sv. Marije od Špiljana, sagrađena je u svome prvotnome obliku 1189. godine kao župna crkva nekadašnjega potkozjačkog naselja Špiljan i do dana današnjega bila je i ostala na ovim prostorima oaza molitvenog života i štovanja Blažene Djevice Marije kao Gospe Stomorije. (Mario Žuvela)

Vigilija Gospi Sinjskoj

Vigilijom Velikoj Gospi još jednom je otvoreno najveće sinjsko slavlje u godini, kada u taj grad hodočasti više od 100 tisuća vjernika iz Dalmacije i cijele Hrvatske, Bosne i Hercegovine. Sinjani i njihovi gosti kroz devet dana pripremali su se za slavlje svetkovine Uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo te su s radošću u srcu dočekali početak crkvenih svečanosti i skidanje slike Gospe Sinjske s velebnog mramornog oltara. Nakon godinu dana Gospa je ponovno među svojim narodom, baš kao i slavne 1715. kada je sinjska Tvrđava odoljela osmanlijskim napadima. Malena četa vojnika pobjedu nad nadmoćnom neprijateljskom vojskom odmah je pripisala zagovoru nebeske Majke i od tada postade mila zaštitnica Sinjana i svih Cetinjana.

U predvečerje njezina slavlja Sinjani i njihovi dragi gosti obnovili su zavjet vjernosti Bogu i Gospi. Slavlje je započelo sviranjem fanfara i svečanim zvucima zvona, koji su cijelom gradu označili da franjevci skidaju srebreni okvir s neprocjenjivim blagom, biserom i najljepšim uredom Cetinskog kraja, a to je slika Čudotvorne Gospe Sinjske. Kao i svake godine, trojica franjevaca sudjeluju u samom skidanju slike. Mons. Vlado Košić, sisački biskup, ove je godine predsjedao slavljem Vigilije. Koncelebrirao je fra Joško Kodžoman, provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, fra Petar Klapež, gvardijan i upravitelj svetišta, fra Perica Maslač, župnik i samostanski vikar, don

Marko Medo, biskupski vikar za pastoral u MORH-u, i fra Frano Delić. Procesija je krenula preko samostanskog dvorišta prema Trgu dr. Franje Tuđmana, gdje se već tradicionalno na svetkovinu slave vanjska misna slavlja.

Fra Antonio otpjevao je „Pohvale Čudotvornoj Gospi Sinjskoj“, starodrevnu pjesmu koja pripovijeda svetu povijest Slike, Sinja i franjevac. Biskup Košić je u propovijedi istaknuo radost što kao hodočasnik može stupiti pred milosni lik Gospe Sinjske i biti učenik u njezinoj školi. Naglasio je da smo i mi „pozvani odgovoriti svojim pristankom na Božju

volju da Gospodin može doći i k nama i sklopiti s nama svoj vječni savez. Ključ je u pristanku, u prihvaćanju. Marija je imala povjerenja u Boga i prihvatila je što je on tražio, a mi se često ispričavamo raznim izlikama jer nemamo dovoljno povjerenja. Zato je Marija naša učite-

ljica, mater et magistra, ona nas svojim primjerom poučava da se otvorimo Bogu i njegovim planovima s nama.“ Protumačivši naziv „kovčeg novoga saveza“, biskup je kazao da se upravo u Marijinoj poslušnosti ogleda njezino blaženstvo. Zaključio je da ona „želi da i svi mi pođemo u njezinu školu te prijeđemo iz raspadljivosti u neraspadljivost, iz smrti u besmrtnost. Gospo Sinjska, moli za nas, za svakoga od nas koji te častimo i tebi se utječemo! Moli za naše obitelji, za otvorenost radosti života! Moli za ovu sinjsku krajinu i našu domovinu Hrvatsku jer ti

si naša najvjernija majka i odvjetnica Hrvatske, ti si kraljica Hrvata, duša duše hrvatske, Gospe Sinjske, naša mati!“

Liturgijsko pjevanje animirao je mješoviti zbor Gospe Sinjske. Okupljenima se na kraju obratio fra Petar, koji je posebno zahvalio mons. Košiću i provincijalu Kodžomanu, ispovjednicima, koji danima

neumorno ispovijedaju u samostanskom klaustu. Upravo su po slavlju sakramenta pokore brojni vjernici pronašli mir i spokoj duše te obnovili zajedništvo s Bogom. Nakon blagoslova slika je u procesiji vraćena u crkvu i postavljena na oltar, na mjesto gdje će među svoj puk još jednom krenuti na svetkovinu Velike Gospe. (gospa-sinjska.hr)

Svetkovina Velike Gospe u Sinju

U svetištu Gospe Sinjske na slavlje svetkovine Uznesenja blažene Djevice Marije na nebo - Velike Gospe, 15. kolovoza 2017., okupilo se više desetaka tisuća vjernika iz svih krajeva Hrvatske, Bosne i Hercegovine i šire. Hodočasnici, od kojih su neki pješačili i po nekoliko sati, u svetište su počeli pristizati u ranim jutarnjim satima pa im je već od 3 sata na raspolaganju za sakrament pomirenja bilo mnoštvo svećenika. Slavlje svetih misa započelo je u 4 sata, a mise su potom slavljene svakih sat vremena, sve do 9:30 kada je slavljenje zvona i sviranje fanfara označilo da iz Gospina svetišta kreće svečani ophod – tradicionalna procesija gradskim ulicama sa slikom čudotvorne Gospe Sinjske.

Staru Gospinu sliku, okićenu zlatom, dragim kamenjem te brojnim zavjetnim darovima, nosili su alkarski momci u starim odorama, a uz njih u procesiji su sudjelovali i alkari, bogoslovi, redovnice, djevojke u narodnim nošnjama, predstavnici gradskih i županijskih vlasti, hrvatske vojske, MUP-a, braniteljskih udruga, majke, vjeroučitelji, vatrogasci, profesori, glazbenici, djelatnice Caritasa župe Sinj, poduzetnici, medicinsko osoblje, različite crkvene i civilne udruge te puk grada Sinja i cijele Cetinske krajine.

Euharistijsko slavlje, kao i svečani ophod, predvodio je mons. Marin Barišić, splitsko-makarski nadbiskup i metropolit, u konceleciji s provincijalom fra Joško Kodžoman, sinjskim gvardijanom fra Petrom Klapežom, župnikom Gospe Sinjske fra Pericom Maslačom, dekanom Cetinskog dekanata don Stipom Ljubasom i brojnim svećenicima. Misi su, između ostalih, nazočili sinjska gradonačelnica Kristina Križanac, izaslanik Hrvatskog sabora triljski gradonačelnik Ivan Šipić, ministar Goran Marić te izaslanik premijera hrvatske vlade splitsko-dalmatinski župan Blaženko Boban, koji od 1976. godine o blagdanu Velike Gospe pješice hodočasti u Sinj.

Pozdravivši sve okupljene i čestitavši Sinjanima Dan grada, nadbiskup Barišić je na početku homilije kazao kako je Majka Marija dionica radosti svoje djece, ali i tješiteljica u poteškoćama materijalne neimaštine kao i duhovnog siromaštva. U svojoj je propovijedi govorio o poteškoćama koje pogađaju Hrvatsku: porast rastava, napuštanje svoga zavičaja radi ekonomskih razloga i dr. (Cjelovitu nadbiskupovu propovijed možete pročitati na str. 255)

Svoju je homiliju nadbiskup zaključio molitvom: „Majko Marijo, naša domovina, koja je i tvoja, ugrožena je odlascima i napuštanjima doma. Ti koja si se

i sama iz tuđine vratila u svoj dom i domovinu prati i pomozu da se povrate toliki naši mladi i obitelji. Čuj molitve bračnih drugova, blagoslovi njihovo bračno i obiteljsko zajedništvo, da mogu biti blagoslov za svoj dom i našu domovinu. Pomozu nam, Majko, da zajedno s Tobom mogemo, zbog silnih djela koja nam učini, klicati: 'Veliča duša moja Gospodina.' Gospe Sinjska, majko i ženo obasjana suncem, dušo duše našeg doma i domovine, Isusova i naša Mati, sunce naših stradanja i nadanja, ne prestaj nam sjati.“

Na kraju misnog slavlja, na kojem je pjevao zbor svetišta, hodočasnicima se obratio gvardijan i upravitelj svetišta Čudotvorne Gospe Sinjske fra Petar Klapež koji je zahvalio svima koji su na bilo koji način sudjelovali u toj svečanosti. Slavlje je završilo nadbiskupovim blagoslovom i himnom „Lijepa naša“. Gospina slika je u procesiji vraćena u crkvu Gospe Sinjske. (SBC)

Blagdan Velike Gospe u Splitu

Proslavu svoje nebeske zaštitnice svetkovinu Velike Gospe Split je proslavio u utorak, 15. kolovoza, tradicionalnim obišašćem s Gospinom ikonom, od prvostolnice sv. Dujma do svetišta Gospe od Pojišana. Procesiju, koju su pratili zvuci s brodova u splitskoj luci te velika zvona splitske prvostolnice (posvećene uznesenju BDM), a u kojoj su sudjelovali mladi u narodnim nošnjama, pripadnici Hrvatske ratne mornarice, redovnice i ostali vjernički puk, duhovnim poticajima animirao je don Ante Mateljan.

Euharistijsko slavlje u pojišanskome svetištu, koje je također posvećeno uznesenju Blažene Djevice Marije, predvodio je splitsko-makarski nadbiskup i metropolit mons. Marin Barišić. U suslavlju je bilo petnaestak svećenika predvođenih provincijalnim ministrom Hrvatske kapucinske provincije sv. Leopolda Bogdana Mandića fra Jurom Šarčevićem

i generalnim vikarom Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslavom Vidovićem. Misi je nazočio splitski gradonačelnik Andro Krstulović Opara s obitelji, a pjesmom je uljepšao mješoviti zbor Gospe od Pojišana.

Pridruživši se pozdravima braći kapucinima – čuvarima svetišta, nazočnim hodočasnicima iz domovine i inozemstva koji su se okupili u pojišanskome svetištu težaka i ribara te svima onima koji su bili spriječeni doći, nadbiskup Marin Barišić kazao je: „Sinovskom zahvalnošću i odanošću sla-

vimo Isusovu i našu Majku Mariju koja nas je pod križem primila za svoju duhovnu djecu, od svoga Sina koga je nosila u svom majčinskom krilu. I mi smo Majku Mariju, poput učenika Ivana, primili i uzeli u svoj dom. Postala je naša Majka, član naše obitelji. Njezin lik prisutan je u našim domovima, među tolikim obiteljskim slikama dragih nam osoba, na najčasnijem mjestu.“ Podsjetio je da su svi dramatični i sudbonosni događaji naše prošlosti vezani uz Gospu i njezine blagdane: obrana grada Sinja od Osmanlija 1715., 15. kolovoza uz blagdan Velike Gospe; oslobođenje Imotskog od istog osvajača 1717., 2. kolovoza uz blagdan Gospe od Anđela; u svim našim nevoljama, pošastima i pogubnim bolestima utjecali smo se Majci Mariji. I oslobođenje od zadnjeg agresora vezano je uz Gospu Snježnu, 5. kolovoza 1995. Čitav naš povijesni hod vezan je uz Gospinu kronicu, molitvu u čijem su vezu ispisane

sve naše obrane i borbe za krst časni i slobodu zlatnu. Majka Marija, doista je memorija naše povijesti, pratiteljica naše sadašnjosti i nada naše budućnosti, doma i domovine.“

Nadbiskup je u nastavku govorio o Mariji roditeljici i učiteljici života, o njezinu putu koji nas vodi k Isusu Kristu, „Spasitelju svijeta. (Cjelovitu nadbiskupovu propovijed možete pročitati na str. 257)

Na kraju mise riječ zahvale uputio je župnik fra Miljenko Vrabec i najavio dolazak relikvija sv. Leopolda Bogdana Mandića u Split 17. rujna. Nakon završnoga blagoslova splitsko-makarskoga nadbiskupa cijeli je vjernički puk zapjevao himnu „Lijepa naša“, a potom i pjesmu Gospi „Zdravo Djevo“, čime je dolično završeno i slavlje. Trodnevnicu je u pojišanskome svetištu predvodilo 9 gradskih i prigradskih marijanskih župa sa svojim župnicima. (SBC)

Župa sv. Roka na Manušu proslavila svoga nebeskog zaštitnika

U Župi sv. Roka Ispovjednika na Manušu u Splitu u srijedu, 16. kolovoza, vrlo je svečano proslavljen blagdan sv. Roka. U župnoj crkvi posvećenoj ovom srednjovjekovnom svecu, zaštitniku oboljelih od teških i zaraznih bolesti, svečano euharistijsko slavlje predvodio je prof. dr. don Ante Mateljan. U suslavlju su bili don Tomislav Čubelić, dekan splitskoga Katedralnog dekanata, župnik don Matko Džaja te još trojica svećenika.

Don Ante je svoju propovijed uobličio u prijateljski razgovor između svetoga Roka i današnjega čovjeka koji malo zna o razlozima njegova posebnog životnog puta. Uz pomoć ministranta Marija, don Ante je u ulozi svetoga Roka strpljivo odgovarao na pitanja o tijeku svoga života tumačeći pritom razloge zbog kojih nije zaobišao bolesnike zaražene kugom, nego im pomogao koliko je i kako mogao. Nasljedovati Kristovo evanđelje zapravo znači biti uz brata čovjeka i pomoći mu, baš poput svetoga Roka koji je u svoj život pretočio Kristov govor o posljednjemu sudu i o tome da će u kraljevstvo nebesko ući samo oni koji su spremni učiniti dobro čovjeku u potrebi. Na koncu svoga razmišljanja don Ante je pozvao vjernike na molitvu svetome Roku u svim potrebama, osobito u teškim bolestima s kojima se i sam svetac u životu borio. (Ratomir Vukorepa)

Devetnica sv. Josipu za domovinu

U crkvi Sv. Trojice na Poljudu u Splitu započela je velika devetnica sv. Josipu za domovinu.

Molitveni program za ovaj mjesec započeo je 18. kolovoza misom koju je predslavio gvardijan Župe Presvetoga Trojstva fra Ante Bilokapić. U prigodnoj homiliji fra Ante je govorio o svetosti braka i njegovoj neraskidivosti u Katoličkoj Crkvi za razliku od mentaliteta svijeta koji sve više ugrožava same temelje braka i obitelji. Nakon mise slijedilo je cjelonoćno euharistijsko klanjanje koje su animirali

predstavnici više molitvenih zajednica Splitsko-makarske nadbiskupije.

Jutarnju misu predslavio je fra Nikica Devčić, svojevremeno član redovničke zajednice Male braće na Poljudu. Posebno je naglasio kako se ova devetnica izvrsno uklopila u Godinu očinstva i da je važno razmišljati upravo o činjenici da smo ljubljena djeca Božja i da iz tog razloga možemo s velikim pouzdanjem ulaziti u Božju volju. Devetnica se nastavlja istim programom svakoga mjeseca do ožujka 2018. god. (Božena Grgić)

Misa za žrtve komunističkog režima u Novim Selima – n/N

Prigodom Europskog dana žrtava totalitarnih režima u nedjelju, 20. kolovoza, u crkvi sv. Ante u Novim Selima n/N slavljena je misa koju je predvodio fra Josip Bebić.

Nedaleko, u zaseoku Šiljegi, pola sata prije mise izmoljene su molitve odrješenja ispred spomenika jedanaestorice poginulih Šiljega za čije se grobove još ne zna. Mi, koji vjerujemo u Isusa Krista, zna-

mo da nakon smrti počinje vječni život u Bogu i s Bogom. Duboko vjerujem da su vaši pokopani na ovom groblju upisani u vječnu knjigu, da im je Isus darovao mjesto koje je obećao onima koji ga slijede, koji vjeruju u njega. Osim laži i nadmetanja, u hrvatskome narodu ima puno dobrog, lijepoga i pozitivnoga. U svim vojskama bilo je izvanrednih ljudi, kao i u političkim strankama, istaknuo je fra Josip, poručivši vjernicima da ustraju u vjeri i bore se protiv zla u sebi. „Činimo ono što je Isus Krist činio, jedni drugima činimo samo dobro; budite nježni, velikodušni, ljubite se ljubavlju kojom nas je ljubio Isus Krist i ne bojte se“, zaključio je fra Josip. Misno slavlje uveličali su članovi župnog zbora sv. Nikole iz Metkovića u čijem je sastavu župa Nova Sela. Po završetku misnog slavlja fra Josip je izmolio molitve odrješenja za sve koji se nalaze na groblju u Novim Selima, a tijekom mise molilo se i za sve pokojne iz te župe. (AM)

Održana Katehetska ljetna škola za vjeroučitelje u osnovnim školama

U organizaciji Nacionalnog katehetskog ureda HBK-a i Agencije za odgoj i obrazovanje, u Splitu je 24. i 25. kolovoza održana Katehetska ljetna škola (KLJŠ) za vjeroučiteljice i vjeroučitelje u osnovnim školama. 350 sudionika okupilo se u prostorijama splitskoga Nadbiskupskog sjemeništa kako bi tijekom dva radna dana nazočilo i aktivno sudjelovalo u zanimljivim predavanjima i pedagoškim radionicama pod okvirnom temom „Zajedno molimo Gospodina (usp. Ps 27,4). O ekumenskoj dimenziji vjeronauka u školi“.

U četvrtak, 24. kolovoza, nakon uvodne molitve, koju su osmislile i predvodile vjeroučiteljice iz Šibenske biskupije, skup je započeo pozdravnim govorom organizatora i domaćina mr. sc. Josipa Periša, voditelja povjerenstva Katehetske škole i predstojnika Katehetskog ureda Splitsko-makarske nadbiskupije. U ime domaćina ovogodišnje Katehetske ljetne škole prisutnima se obratio i splitsko-makarski nadbiskup mons. Marin Barišić koji je tragični trenutak podjele zapadne Crkve i spor oko tumačenja Svetog pisma nazvao prilikom za međusobno obogaćivanje i spremnost na dijalog. Pohvalivši trud i entuzijizam vjeroučitelja u izgradnji cjelokupnog sustava obrazovanja, sudionike KLJŠ ove je godine pozdravio i Mate Omazić, predstavnik Grada Splita. Njegove

riječi potvrdila je i Jadranka Žarković Pečenković, ravnateljica Agencije za odgoj i obrazovanje, koja je okvirnu temu skupa povezala s trajnom zadaćom škole, a to je odgajanje učenika za susret, dijalog i komunikaciju.

U sam radni dio skupa sudionike je uveo mons. Đuro Hranić, đakovačko-osječki biskup i predstojnik Vijeća HBK za katehizaciju i novu evangelizaciju. „Polazište našeg razmišljanja o reformaciji i okolnostima u kojima je ona nastala je osoba Isusa Krista koja nas zahvaća u našoj težnji za praštanjem i prihvaćanjem. Obnova crkvenog zajedništva je u interesu svih kršćanskih konfesija, a ekumenska dimenzija katoličkog vjeronauka jedan je od katalizatora tog nastojanja“, kazao je biskup Hranić.

Odmah potom uslijedilo je prvo tematsko predavanje kojeg je pod nazivom „Temeljni naglasci konfesionalno-kooperativne vjeronaučne nastave“ održala izv. prof. dr. sc. Jadranka Garmaz, pročelnica Katedre katehetike i religijske pedagogije KBF-a u Splitu. Nakon aktivne rasprave po zadanoj temi uslijedilo je i drugo predavanje koje je pod nazivom „Martin Luther i sola Scriptura danas“ održao dr. Ivan Macut, stručnjak iz područja međureligijskog dijaloga i ekumenske teologije. Poslijepodnevni dio prvog dana Katehetske ljetne škole protekao je u

znaku dvanaest pedagoških radionica na tri različite teme: „Tragovima Isusa Krista“, „O biblijskim tekstovima između redaka“ i „Isus Krist – lice milosrđa u likovnoj umjetnosti“. Prvi radni dan KLJŠ-e završen je zajedničkim euharistijskim slavljem koje je predvodio nadbiskup Barišić.

U znaku tematskih predavanja i pedagoških radionica protekao je i drugi dan Katehetske ljetne škole. Nakon zajedničke molitve, koju su pripremile i predvodile vjeroučiteljice iz Cavtata i Mokošice, u drugi radni dan sudionike je uveo izv. prof. dr. sc. Ivica Pažin, predstojnik Nacionalnog katehetskog ureda HBK-a.

Uslijedilo je odmah prvo predavanje koje je pod nazivom „Johann Sebastian Bach: glazbenik i vjeroučitelj“ održao prof. Tihomir Petrović, glazbeni pedagog i predsjednik Hrvatskog društva glazbenih teoretičara. Nakon aktivne rasprave po zadanoj temi uslijedilo je i drugo predavanje koje je pod nazivom „Radosna vijest u likovnoj umjetnosti“ održao Anton Šuljić, svećenik Krčke biskupije i povjesničar umjetnosti. I nakon ovog predavanja razvila se aktivna rasprava, a nakon kraće stanke uslijedilo je i treće predavanje koje je pod nazivom „Riječ i scen-

sko uprizorenje“ održao dramski redatelj Damir Mađarić. Uz pomoć glumca Adama Končića, kao prezentera dramskog prikaza pojedinih prozih djela, Mađarić je nastojao pokazati način na koji vjeroučitelji mogu svojim učenicima kroz igru, veselje i razgovor pokazati drugačije poimanje kazališta.

Zainteresiranost vjeroučitelja pogotovo se ogleдалa u njihovu sudjelovanju na pedagoškim radionicama što je, između ostalog, naglašeno i u samom izvješću pri kraju Katehetske škole. Kroz tri zadane teme u dvanaest radnih skupina vjeroučitelji su kroz različite aktivnosti nastojali upoznati Isusa u kontekstu njegove obitelji, škole i domovine. Također su pokušali interpretirati izabrane biblijske tekstove korištenjem vizualnih medija te su u jedinstvenom prostoru Muzeja sakralne umjetnosti upoznali život i rad akademskog kipara Krune Bošnjaka i dobili korisne savjete kako vrijedna umjetnička djela mogu koristiti u vjeronaučnoj nastavi. Po već ustaljenoj praksi Škola je okončana završnom raspravom i okruglim stolom u kojoj su vjeroučitelji i ovoga puta izmijenili svoja iskustva, te izrazili zadovoljstvo koncepcijom i cjelokupnom organizacijom ovakvih susreta. (Petar Kelvišer)

Ljetna rekolekcija bogoslova Splitsko-makarske nadbiskupije

Bogoslovi Splitsko-makarske nadbiskupije, predvođeni nadbiskupom Marinom Barišićem i novim odgojiteljima, sastali su se na redovitoj ljetnoj rekolekciji u Vepricu od 25. do 27. kolovoza. U tri dana odmora i sabranosti, zakrili su svježinom i mirom smaragdno-azurnih skuta Majčina plašta, sabrali su

se u vepričkom „šatoru sastanka“ prebirući u svom srcu događaje ovoga ljeta. Tišina i dašak „blagog lahora Ilijina“ podno surih stijena oklopa sv. Jure, još jednom se, primijetili su mnogi od nazočnih, pokazala toliko potrebnom oazom mira, pauzom pogodnom za razmatranje tekućih izazova i budu-

ćih zadaća koje donosi nadolazeća jesen, daleko od radne ljetne vrepe splitsko-makarskih turističkih metropola.

Nakon srdačnih pozdrava i uvodnih napomena u petak navečer nadbiskup je bogoslove upoznao s novim odgojiteljima Centralnoga bogoslovnog sjemeništa u Splitu: rektorom don Jurom Bjelišem, vicerektorom don Ivanom Urličem i duhovnikom don Stipanom Šurlinom. Nadbiskup je pri tome istaknuo kako je svaki početak dobrodošla novost i znak mladosti duha; čovjek je mlad sve dok može započinjati, krenuti iznova. Obodrio je bogoslove i njihove nove odgojitelje, osvrnuvši se ukratko na nove tekovine i smjernice u odgoju svećeničkih kandidata kao višegodišnjeg procesa koji se u novijoj misli sve jasnije kristalizira kao dinamičan slijed od četiri interaktivna stupnja – propedeutsko razdoblje (pripravna godina), studij (filozofija), suobličavanje (teologija i duhovnost), pastoral.

Novi duhovnik bogoslova, don Stipan Šurlin, uvodeći u subotu bogoslove u pokorničko bogoslužje, u svom nagovoru je naglasio kako se istinski ljetni odmor jednog bogoslova (kršćanina) ne iscrpljuje u izležavanju na plaži; čovjek je nešto više od čudesnog komprimata nosivih elemenata materijalnog svemira. U njega je Bog udahnuo svoga Duha i bez tog Božjeg Duha čovjek ne može istinski živjeti ni odmarati se, niti živjeti evanđeoske savjete. Polazeći od istine da je Bog stvoritelj, uzdržavatelj i spasitelj svega stvorenja, novi duhovnik je blagonaklono pozvao bogoslove da pred kušnjama ljetne dokolice i ljetnoga radnog „žrvnja“ preispitaju svoj

odnos s Bogom i njegovom Riječi i raspoloživost za čistoću, siromaštvo i poslušnost postavljajući sebi tri temeljna pitanja: Čija je (uistinu) žena/djevojka prema kojoj pružaju pogled? Brinu li oko (eventualnog) posla koji su morali prekinuti da bi došli na rekolekciju i novca koji su (eventualno) propustili zaraditi i zašto je tome tako? Koje to „učitelje“ ovoga ljeta „slušaju“ na internetu, televiziji; u kafiću, na poslu, u dnevnom tisku?

Nadbiskup je u homilijama subotnjeg i nedjeljnog euharistijskog slavlja u svjetlu Božje riječi pozvao bogoslove da ne pabirče i ne mešetare vlastitom egzistencijom, već da se kao istinski sinovi u Sinu osjećaju „kao kod kuće“; kako ovdje u svetištu, tako i u bogosloviji, u svojim službama, u Crkvi. Božju riječ ne smije se instrumentalizirati, primijetio je nadbiskup, ni nad njom moralizirati; ona

je životvorna i pozvani smo prenositi tu životnost drugima. Dan Gospodnji, koji se slavi od Kine do Kanade, dan je oprosta, milosrđa; upravo to je važna dimenzija Uskrsa. Upravo Vepric je naša Cezareja Filipova, nastavio je nadbiskup, u kojoj nas Isus pita ono temeljno, ključno pitanje, pitanje koje ponekad iritira: A što ti kažeš, tko sam ja? Istina se ne nalazi u anketi javnog mnijenja, niti knjigama, skriptama... Odgovor na ovo pitanje otvara čovjeka (ključ) i daje stabilnost (stijena). Odgovor je to naše egzistencije; uspjeha, padova, boli, radosti, težnji, nadanja. Pozvani smo, zaključio je nadbiskup, trajno sebi postavljati ovo ključno pitanje i nastojati na njega trajno odgovarati u ljubavi; životno, osobno i odgovorno. (Danko Kovačević)

Predstavljena knjiga „Rim, a ne Beograd“ Darka Hudelista

Knjiga „Rim, a ne Beograd“, u kojoj autor Darko Hudelist na 800 stranica detaljno analizira ulogu i važnost Katoličke Crkve u Hrvatskoj za vrijeme komunističke vlasti Josipa Broza Tita u bivšoj Jugoslaviji, promovirana je u ponedjeljak, 28. kolovoza, u Solinu. O knjizi su govorili: prof. dr. Mirjana Matije-

vić Sokol, don Vjeko Pavlinović, splitsko-dalmatinski župan Blaženko Boban, urednik knjige i izdavač kuće Alfa iz Zagreba Božidar Petrač te autor knjige.

Hudelist je istaknuo kako je naslov knjige „Rim, a ne Beograd“ zapravo nikad izrečeno geslo i krilatica Katoličke Crkve u Hrvatskoj. „Poruka te krilatice je

da je glavni grad Hrvata Rim u smislu Vatikana - centar zapadnog civilizacijskog kruga s kojim su Hrvati u tijesnim vezama trinaest stoljeća, a Beograd je glavni grad Jugoslavije u koju su Hrvati ušli stjecajem povijesnih okolnosti“, rekao je Hudelist. Po njegovim riječima, Rim je „stvarni stožer Hrvata“. Hudelist je istaknuo kako njegova knjiga tematizira nacionalno-politički angažman Katoličke Crkve u Hrvatskoj u 20. stoljeću s naglaskom na pokret obilježavanja trinaest stoljeća kršćanstva koji se, po njemu, odvija u dva razdoblja – najprije u vrijeme Alojzija Stepinca, a zatim drugi „glavni dio“ u doba Franje Kuharića i Frane Franića između 1975. i 1984. godine. „To je bio državotvorni pokret Katoličke Crkve u Hrvatskoj koja je bila jedina nacionalna snaga u Hrvatskoj koja je smjela i mogla slobodno govoriti svojim posebnim metajezikom nakon sloma Hrvatskog proljeća“, rekao je Hudelist.

Govoreći o važnosti razdoblja između 1975. i 1984. godine, Hudelist je istaknuo kako je to bilo vrijeme kada se mijenjala struktura svijeta na globalnoj regionalnoj i domaćoj hrvatskoj razini. O nastanku knjige i njenom značenju za hrvatsku kulturu, povijest i cijelo društvo govorio je Petrač ističući da je Hudelist u svojoj knjizi „zorno pokazao vještinu i dalekosežnost promišljanja crkvene i svjetovne povijesti hrvatskog naroda crkvenih vodećih osobnosti onoga vremena, dakle čitava hrvatskoga episkopata na čelu s nadbiskupom Franjom Kuharićem, Živkom Kustićem kao promotorom causae cijelog projekta pokretačem te nizom teologa od Šagi-Bunića do Turčinovića.“

Župan splitsko-dalmatinski Blaženko Boban je naglasio kako je knjiga „Rim, a ne Beograd“ iznimno važna jer su komunističke vlasti nakon Drugog svjetskog rata željele odvojiti Katoličku Crkvu u Hrvata od Vatikana, odnosno od Rima. „Hvala Katoličkoj Crkvi i kardinalima Stepincu i Kuhariću, jer

da nije bilo njih, danas bi neki drugi, slični Jakovu Blaževiću, pisali knjige o Beogradu, a ne o Rimu“, rekao je Boban. Don Vjekoslav Pavlinović kazao je kako knjiga pokazuje da je Crkva u Hrvata „znala biti mudra i da se nije odrekla svojeg naroda“. „Hudelist u ovoj knjizi govori o događajima koji su počeli u Solinu, gdje je 1975. godine započeo pokret obilježavanja trinaest stoljeća kršćanstva u Hrvata, a koji su urodili hrvatskom državom 90-ih godina 20. stoljeća“, kazao je Pavlinović.

U kulturnom djelu programa, nastupila je klapa Dalmati (Solin) i Zbor Mihovil iz župe Kamen (Split). Na predstavljanju su sudjelovali i članovi Povijesne postrojbe kralja Zvonimira KUD-a „Kralj Zvonimir“ Knin prikazujući likove kralja Zvonimira i kraljice Jelene Lipe, te vitezova.

Na kraju predstavljanja prikazan je dokumentarni film u trajanju od 22 minute o proslavi Jelenine godine u Solinu 12. rujna 1976., tj. prije 41 godine. Taj je film snimio fra Miroslav Hlevnjak, a film je proizvela Kršćanska sadašnjost iz Zagreba. Posjetitelji su filmom po prvi put mogli vidjeti kako je to izgledalo u Solinu, u nazočnosti od 100.000 ljudi, prije više od 40 godina, na prostoru ispred crkve Gospe od Otoka. (PG/IL/SBC)

Duhovne vježbe za mlade svećenike Splitsko-makarske nadbiskupije

Godišnje duhovne vježbe za mlade svećenike Splitsko-makarske nadbiskupije održane su od 28. do 31. kolovoza 2017. u Duhovnom centru „Karmelu sv. Ilije“ na Buškom jezeru u Bosni i Hercegovini. U vrlo ugodnom i mirnom ambijentu karmelićanskoga samostana, uz splitsko-makarskog nadbiskupa mons. Marina Barišića, okupilo se 17 mladih svećenika te generalni vikar mons. Miroslav Vidović i pastoralni vikar dr. Nediljko A. Ančić. Voditelj du-

hovnih vježbi bio je o. Damjan Kružičević, benediktinac iz samostana Čokovac na otoku Pašmanu.

Duhovne vježbe žurni su i prijateljski poziv da čovjek nađe Boga i susretne se njime. Osobito su potrebne svećenicima budući da vjernici koji su im povjereni prema njima imaju visoka očekivanja i s pravom žele svete pastire. Stoga su duhovne vježbe protekle u ozračju sabranosti, razmišljanja, razmatranja, šutnje i molitve, ali i bratskoga druženja.

Dnevni duhovni ritam sastojao se od zajedničkoga slavlja liturgije časova, klanjanja pred Presvetim na završetku dana, dva razmatranja nakon kojih je slijedilo vrijeme za osobno razmišljanje i molitvu te svečanoga slavlja euharistije kao liturgijskoga vrhunca dnevnoga druženja s Bogom i njegovom Riječju.

Kroz pet polusatnih razmatranja voditelj duhovnih vježbi okupljene je svećenike nastojao podsjetiti na bitne sastavnice svećeničkoga života i duhovnosti. Progovorio je tako o važnosti šutnje, molitve i askeze, ali ne kao one disciplinske šutnje, shvaćene doslovno, nego više kao svećenikove potrebe da Boga i bližnjega sluša, čuje, a onda i poslušna. Tako svećenik potvrđuje da nije sam i vidi sebe kao čovjeka zajedništva – s Bogom i drugom braćom svećenicima.

Biti čovjek zajedništva nemoguće je bez milosrđa i pokore, a upravo se Bog objavio kao milosrdan. Svećenik je to Božje milosrđe pozvan provoditi u djelo, osobito u slavlju sakramenta ispovijedi i euharistije. Euharistija je, kako je naglasio o. Damjan kroz tri evanđeoske slike, uvijek iznova poziv na obraćenje i ljubav. Ljubav je jedina stvarnost koja se dijeleći umnaža.

Voditelj duhovnih vježbi, i sam porijeklom iz Splitsko-makarske nadbiskupije (župa Zvečanje), nastojao je citatima iz Svetoga pisma, crkvenih dokumenata, a ponajviše vlastitim iskustvom, pomoći okupljenim svećenicima da njihov život bude što više prožet evanđeljem i euharistijom, odnosno milosrđem i zahvalnošću. I sam se Isus često povlačio na samotno

mjesto u molitvu. Bog govori smirenoj duši, jer se susret s njime događa u čovjeku, a ne negdje izvan njega. Upravo zato ovi dani usrdnije molitve i duhovne okrepe nisu bijeg od stvarnosti nego milosni trenuci potrebni svećenicima kako bi našli snagu potrebnu za svakodnevno svjedočenje milosrđa i ljubavi svojim bližnjima – vjernicima u sredinama u kojima djeluju. (Ratomir Vukorepa)

Lito 2017. na Sućidru

„Neka pjesma moja dopre do Tebe kad u kušnji borim se!“ geslo je ovogodišnjega, sedmog po redu, pjevačkog Lita u Župi sv. Andrije na Sućidru u Splitu. Geslo je odabralo 30-ak članica dječjeg zbora i Andrijana pjevačica od 6 do 18 godina.

Odmah nakon završetka škole započele su s marljivim vježbanjem i dolaženjem na probe najmanje jedanput tjedno. Kao i svake godine, matricu za vježbanje kod kuće i u crkvi, u studiju u pastoralnom centru snimio je Nikola Celić. Snimio je pjesme: „Srce predajem ti“, „Gospode, trebam te“, „Dubine“, „Samo Isus može“, „Gospodine, hvala“, „O, Srce Sina Božjega“, „Hoćemo Boga“, „Spasitelju dobri Isukrst“. Malo moderne, malo klasike.

Pjevački susreti, koje je vodio župnik don Ivan Čotić, bili su osmišljeni molitvom, pjesmom, šalom, sladoledom i ponekad pizzom. Obitelji pjevačica, božanskih slavlja, odmorile su se od škole, ali Crkva

im nije dala mira. Nije im, kako kažu, to teško palo, dapače sretni su što Crkva i preko ljeta vodi brigu o njihovoj djeci i što njihova djeca imaju neku zanimaciju. To je bilo jasno vidljivo na samome kraju pjevačkoga Lita 2017. u ponedjeljak, 4. rujna, kada je slavljen misa i kada su podijeljene uokvirene plakete pohvalnice najboljima.

Misu je predslavio župnik don Ivan koji je na početku mise kazao: „Dragi naši božanski slavuji, ono

zbog čega smo mi večeras ovdje naša je zajednička radost i sreća što ste vi ovog ljeta na posebno izvrstan način pjesmom predali svoje srce Bogu“ da bi u propovijedi istaknuo: „Kad se radi o Bogu, riječ pjesma nije samo šest slova sretnih snova, nego puno više. Vaša pjesma je slavopoj Bogu našem. Slavlje

Boga njegove ljubavi i dobrote. To je razlog zašto će svakom pjesmom vaše srce brže kucati, a na vašem se licu 'čitati' radost života s Kristom.“ Na kraju euharistijskoga slavlja podijeljene su plakete najboljima. (SBC)

Održan seminar „Tematski usmjerena interakcija. Učiti živo prema Ruth C. Cohn“

Seminar „Tematski usmjerena interakcija. Učiti živo prema Ruth C. Cohn“ u organizaciji Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu i Agencije za odgoj i obrazovanje održan je od 28. kolovoza do 1. rujna u Franjevačkom klerikatu na Trsteniku u Splitu. Voditelj seminara bio je prof. dr. sc. Matthias Scharer sa Sveučilišta u Innsbrucku, a suvoditelji programa: prof. dr. sc. Ante Vučković i izv. prof. dr. sc. Jadranka Garmaz s Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Splitu, te Jelena Burazin, prof. psiholog i psihoterapeut.

Tema je seminara bila „Biografija kao izazov samoodgovornosti i samoodređenja“. Seminar se već treću godinu zaredom održava u sklopu didaktičko metodičke i pedagoške izobrazbe mladih sveučilišnih nastavnika KBF-a kao i vjeroučitelja i drugih zainteresiranih koji rade na vodećim pozicijama. Kako

se u interakciji usmjerenoj na temu (TCI) radi o „živom učenju“, a ne o jednostavnom prenošenju sadržaja, grupa je zajedno radila na temama u okruženju gdje je svaki pojedinac bitan. Prije svega TCI potiče osobno uređenje života i razvija izgradnju osobnosti. TCI podupire ljude u njihovim društvenim zadaćama i pomaže im da i u poteškoćama koje su izvana ili iznutra uzrokovane, dobro surađuju, vode, zajedno uče. Tako nastaje radno ozračje koje oslobađa motivaciju i kreativne mogućnosti.

TCI je usmjerena na resurse i omogućuje svim sudionicima da sa svojim vlastitim snagama dođu u kontakt i da ih intenziviraju. Pri tome može svaki član grupe, svaki suradnik, svaki koji uči preuzeti odgovornost za svoj rad i nerad, za svoje djelovanje i za uspjeh zajedničkog rada. TCI čini radne procese i procese učenja živima i time oslobađajućima. Radi toga se daje otkriti smisao i radost u vlastitom radu i postiže se veće zadovoljstvo u poslu i životu. Već 30-ak godina više od tri naraštaja učitelja i socijalnih pedagoga, savjetnika i voditelja rade s TCI, budući da vođenje prema TCI povezuje kompetenciju, motivaciju, vrijednosnu i ciljnu usmjerenost. Za sljedeću godinu predviđen je metodički seminar o tome „Kako formulirati i strukturirati temu“. Prijave za taj seminar moguće su u Uredu za međunarodnu suradnju KBF-a. (Jadranka Garmaz)

Devetnaesti Papa-fest

U spomen na posjet pape Ivana Pavla Drugoga Gospinu prasetištu u Solinu prije devetnaest godina održan je u nedjelju, 3. rujna, devetnaesti Papa-fest, festival duhovnih šansona. Započeo je pjesmom „Gledam Te, bijeli Oče“ koju su izveli sudionici iz više vokalno-instrumentalnih sastava.

Festival je organizirala župa Gospe od Otoka, pod pokroviteljstvom Splitsko-makarske nadbiskupije, Grada Solina i župnog ureda Gospe od Otoka, a kao i prethodnih godina festival nije bio natjecateljskog karaktera.

U ime glavnog pokrovitelja Splitsko-makarske nadbiskupije, festival je otvorio povjerenik za pastoral mladih Splitsko-makarske nadbiskupije dr. don Mihael Prović ističući kako su mnoge duhovne pjesme koje rado slušamo izvedene upravo na Papa-festu, što je pokazatelj koliko je ovaj festival kvalitetan i prihvaćen od svih generacija.

Potom su s autorskom pjesmom nastupili vokalnoinstrumentalni sastavi Mihovil, Agnus, Izidor, Dominik, Gospine ruže iz Splita, Papa band i Aurora iz Solina, Sveti Lovre iz Trogira, Dodir milosrđa iz Strožanca, Snaga vjere iz Kaštel Kambelovca, Znak pobjede iz Košuta i kao solist Vedran Vegar.

Nazočnima, među kojima su bili gradonačelnik Solina Dalibor Ninčević, predsjednik Gradskog vijeća Solina Renato Prkić i župan splitsko-dalmatin-

ski Blaženko Boban, obratio se u ime organizatora župnik i upravitelj svetišta Gospe od Otoka don Ranko Vidović ističući kako se rado sjećamo susreta s papom Ivanom Pavlom Drugim u Solinu kada je

mladima posebno poručio: „Čuvajte se onih koji vam nude laka rješenja, bez žrtve se ne može sagraditi ništa veliko.“ Ovaj festival odjek je te Papine opomene koju smo dužni prenositi budućim generacijama“, rekao je don Ranko te zahvalio svima koji su pridonijeli da se ovaj festival održi.

Zatim su gradonačelnik Ninčević, župan

Boban, Sanja Štrk i župnik Vidović predstavnicima VIS-ova uručili priznanje za sudjelovanje na festivalu. Na kraju su svi otpjevali himnu Papa-festa „Hrvatska mladež“. (Jasminka Perić)

Misa za gimnazijalce Nadbiskupijske klasične gimnazije u povodu početka školske godine

U povodu početka nove školske godine splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić predvodio je euharistijsko slavlje za učenike i sve djelatnike Nadbiskupijske klasične gimnazije „Don Frane Bulić“ i Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu u ponedjeljak, 4. rujna, u sjemenišnoj kapeli. Koncelebrirali su ravnatelj gimnazije don Josip Dukić, novi ravnatelj sjemeništa don Edvard Punda, novi rektor bogoslovije don Jure Bjeliš, prefekt sjemeništa don Vedran Torić

i nadbiskupov tajnik don Gabrijel Kamber, a svečano je bogoslužje svojim pjevanjem uveličao mješoviti zbor Nadbiskupijske klasične gimnazije pod ravnanjem s. Lidije Matijević.

Na početku je nazočne pozdravio ravnatelj Dukić, na poseban način prvaše, zaželjivši im da se što prije uklape u školski program i školu dožive svojom školom. Istaknuo je njezinu katoličku oznaku, što znači da je u središtu duhovne formacije Isus Krist. Pozvao ih je da uz pomoć njegova Duha otkrivaju puninu života.

U svojoj je propovijedi splitsko-makarski nadbiskup protumačio evanđeoski tekst, Isusovo naučavanje u sinagogi u Nazaretu, školi u kojoj su Židovi učili čitati i pisati. Važno im je bilo znanje. Međutim, naglasio je nadbiskup, „samo znanje nije dovoljno. Bitan je intelektualni rast, ali još više duhovna formacija i cjeloviti razvitak ljudske osobe.“ Zato Isus povezuje odgoj i obrazovanje, informaciju i formaciju, znanje i mudrost. U duhu talijanskog jezika kazao je kako Isus u sebi objedinjuje „sapere“ (znanje) i „sapore“ (ukus). Sveti Pavao naviješta Isusa Krista, Učitelja, Život, ne kao formule i naučeno napamet

znanje, nego kao onoga koji cjelovito zahvaća i formira osobu da bi se ona suobličila njemu.

Mons. Barišić je u tom surječju pojasnio učenicima što znači da je njihova gimnazija „katolička“. „Ona je usmjerena na cjelovitost odgoja. Važno je da vrednujete jedni druge, da budete prijatelji spremni na suradnju, na iskrenost i pravednost. Katolička je i stoga što se naši profesori trude u ljubavi da raste u vama čovječstvo, vrjednote razumijevanja, praštanja i mira“, istaknuo je nadbiskup. „Među svima nama ima zavisti i ljubomore i toga treba biti svjestan. Stoga se treba još više truditi ne da budete bolji jedni od drugih, nego da budete bolji sami od sebe. Živite svoj život i gledajte na njega optimistično, razvijajte svoje talente i sposobnosti. Uz pomoć Duha Svetoga

razabirite dobro od zla, bitno od nebitnoga i budite spremni primiti dobar savjet“, poručio je nadbiskup Barišić.

Na kraju se nazočnima obratio novi ravnatelj sjemeništa don Edvard Punda, koji je prije 20 godina maturirao u toj gimnaziji. Pozvao ih je na zajedništvo, strpljivost, ozbiljnost i hrabrost. U novu je školsku godinu upisano 175 đaka (93 učenice i 82 učenika) u sva četiri razreda gimnazije, od kojih je 15 sjemeništaraca (Splitsko-makarske nadbiskupije, Šibenske biskupije i Dubrovačke biskupije) te dvojica dominikanskih sjemeništaraca. U školi je zaposleno 30 djelatnika, a od toga 22 profesora, ostalo je nenastavno tehničko osoblje. (SBC)

Primopredaja službi u sjemeništu i bogosloviji

U ponedjeljak, 4. rujna 2017., u prostorijama Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu izvršena je primopredaja službi između odgojitelja Nadbiskupskog sjemeništa i Centralnog bogoslovnog sjemeništa u Splitu. Primopredaji je uz odgojitelje prisustvovao i mons. Marin Barišić, nadbiskup splitsko-makarski.

Prije samog čina primopredaje nadbiskup je zahvalio dosadašnjoj upravi Centralnog bogoslovnog sjemeništa u Splitu: don Borisu Vidoviću, dosadašnjem rektoru, don Mariju Buljeviću, dosadašnjem vicerektoru te don Edvardu Pundi – duhovniku. Govoreći o važnosti bogoslovije za nadbiskupiju, zahvalio im je na svemu što su činili, kako za odgoj bogoslova, tako i za dobro i uspješno funkcioniranje cjelokupne ustanove. Također, nadbiskup je zahvalio dosadašnjem rektoru sjemeništa don Juri Bjelišu za vršenje službe, a čestitao je novom ravnatelju Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu, don Edvardu Pundi te mu poželio

puno Božjeg blagoslova u novoj službi koju će vršiti u zajedništvu i suradnji s don Vedranom Torićem, prefektom u sjemeništu i don Matom Brečićem, duhovnikom sjemeništaraca. Isto tako, puno Božjeg blagoslova i uspjeha poželio je i novoj upravi Centralnog bogoslovnog sjemeništa: rektoru don Juri Bjelišu, vicerektoru don Ivanu Urliču i duhovniku don Stipanu Šurlinu. (GK)

Proslava Male Gospe u Vepricu

Marijansko svetište Vepric kraj Makarske i ove je godine bilo mjestom vjerničkog okupljanja povodom proslave blagdana Male Gospe. Po već uhodanoj praksi, središnje slavlje odvijalo se na uočnicu blagdana, 7. rujna, kada je Gospino svetište podno Biokova posjetilo više tisuća hodočasnika s Makarskog primorja, iz neretvanske i imotske krajine, susjednih otoka te Bosne i Hercegovine.

Svečanoj koncelebraciji prethodila je molitva krunice, a za brojne hodočasnike organizirana je sveta ispovijed. Poslijepodnevno središnje misno slavlje predvodio je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić u koncelebraciji s oko četrdeset svećenika. „Sve nas ovdje nazočne i narode diljem svijeta okuplja i povezuje u jednu obitelj čudesni događaj: navještaj rodoslovlja Isusa Krista, Sina Božjega, za-

četa po Duhu Svetom i rođenog od Djevice Marije – Emanuela – Boga s nama! Bog je ušao u našu povijest, postao čovjek, član našeg ljudskog rodoslovlja. Ova radosna vijest čudesan je i središnji događaj za čitav ljuski rod i sve narode. Sva naša različita rodoslovlja ne dopiru samo do Adama, već idu do izvora života – Boga Oca. Bog u svojoj ljubavi prema nama, u Betlehemskom Djetetu, prihvaća našu ograničenost, grješnost i smrtnost kako bi nama dao besmrtno dostojanstvo sinova i kćeriju Božjih“, kazao je nadbiskup na početku svoje propovijedi. (Cijelu nadbiskupovu propovijed možete pročitati na str. 259).

U nastavku je govorio o poteškoćama u braku i obitelji, o zajedničkoj molitvi i prisutnosti Svete obitelji u našim domovima i životima. „Majka Marija večeras ovdje sluša razne slučajeve i stanja majki, očeva, roditelja, supruge, zaručnika, baka, djedova, pa i djece. Životnih poteškoća ima na pretek, kao da se iz dana u dan umnažaju. Nezaposlenost, neplodnost, život bez unuka, nepravde, svađe, prezir, igno-

riranje, odbačenost, podjele, rastave, samoća, bolest, duhovna i materijalna bijeda... Slutimo opasnost da sve više postanemo individualci odijeljeni i zatvoreni u svoj svijet. Sve je više tehničko-komunikacijskih sredstava, a sve manje razgovora, riječi – osobne komunikacije. Obiteljske odnose i dom sve više ispunja praznina šutnje, muka i mučanja. Jer nema zajedništva, obiteljski stol zjapi prazan.“

Na kraju je svoje propovijedi nadbiskup uputio molitvu Gospi govoreći: „Majko Marijo, naša Gospo Veprička, dok zahvaljujemo Bogu Ocu što na je tebe darovao za našu duhovnu Majku, došli smo ti čestitati rođendan sa željom da nam pomogneš još šire otvoriti vrata našega srca i doma tebi i tvome Sinu. Pomozi svim obiteljima da u radosti obiteljskog zajedništva s Tobom, Majko, zbog radosti spasenja mogemo klicati radosno i zahvalno: Neka te slavi hrvatski rod, Bože, neka te slavi svaki dom!“ Misno slavlje završilo je tradicionalnom marijanskom procesijom kroz veličanstven krajobraz svetišta. (SBC)

Proslava Male Gospe u Solinu

Brojni hodočasnici i ove su se godine okupili uz solinski Jadro na blagdan Male Gospe, 8. rujna, kako bi zahvalili Blaženoj Djevici Mariji za njezin zagovor te molili za svoje najmilije. Već od ranih jutarnjih sati pristizali su vjernici da se ispovjedu i sudjeluju na misnim slavljinama. Svečani ophod oko svetišta s Gospinim kipom i središnje euharistijsko slavlje ispred crkve Gospe od Otoka predvodio je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić u koncelecijaciji s

provincijalom Franjevačke provincije Presvetog Otкупitelja fra Joškom Kodžomanom, župnikom don Rankom Vidovićem i ostalim svećenstvom.

U propovijedi je nadbiskup govorio o ugroženosti, razdijeljenosti i ranjivosti obiteljskog stabla i društvenog zajedništva. „Svakodnevno živimo i kušamo složenost, ozbiljnost i ranjivost temeljnog obiteljskog zajedništva, a s njime i svih drugih, širih oblika zajedništva. Dobro se sjećamo da smo se

prije češće nalazili oko obiteljskog stola, gdje se više razgovaralo i gdje se prenosila tradicija, pa i recepti bakinih jela. Bolje smo poznavali i svoje rodoslovlje. Bilo da se zvao stol, taola, sinija...bio je to stol zajedništva, riječi i blagovanja. Bio je to stari, drveni stol satkan od grana našega obiteljskog stabla. S novim dinamičnim promjenama on se rasklimao, postao je suvišan i skoro uklonjen iz doma, a s njime i mnoge obiteljske i društvene vrijednosti. Početno je zamijenjen jednim staklenim stolicem – TV ekranom, a danas svatko ima svoj na dlanu. Jedan od njih se upravo naziva tako – table (eng. stol) – tablet!“ (Cijelu nadbiskupovu propovijed možete pročitati na str. 261)

Obitelj je mala splav spasa u brodolomima života pojedinca i naroda, naglasio je nadbiskup te dodao: „To je vrijedilo jučer, vrijedi danas, za sva vremena i za sve narode. To vrijedi i danas za hrvatski narod i za budućnost njegova rodoslovlja. Na toj splavi spasa budućnosti života, zemaljskog i nebeskog rodoslovlja, vi, oče i majko, imate vrlo važnu ulogu.“ Kao što je 1976. godine na Gospinu otoku u Solinu započela obnova našega rodoslovlja, preko Nina do Marije Bistrice, tako i sada želimo, istaknuo je nadbiskup, „da Nacionalni susret u Solinu bude novi veliki, obnoviteljski obiteljski stol riječi i blagovanja, s kojega će poteći izvori duhovnih i moralnih, ljudskih i kršćanskih vrijednosti za zdravije odnose u našim obiteljima i našem društvu.“

Na kraju svoje propovijedi splitsko-makarski nadbiskup obratio se roditeljima, mladim obiteljima, a na poseban način majkama ističući njihovu nezamjenjivu ulogu u obitelji, ali i u društvu: „I danas ti, majko, imaš veliku odgovornost i nezamjenji-

vu ulogu u našem narodu. Ali tvoja uloga je danas sve zahtjevnija. Rastrgana si između obitelji i društva, posla i doma. Nigdje dovoljno prisutna, a svugdje tražena. Majka je duša obitelji i srce društva.“

Prigodnu riječ zahvale na kraju misnoga slavlja uputio je župnik i upravitelj solinskoga prasnogostinjskoga don Ranko Vidović. Po drevnom običaju brojni su hodočasnici pristupili sakramentu pomirenja i euharistije, a euharistijsko slavlje, koje je zajedno s procesijom prigodnim riječima animirao don Ante Mateljan, završilo je himnom „Lijepa naša“. Misi je nazočio izaslanik predsjednika Vlade Republike Hrvatske ministar Lovro Kušević, potom solinski gradonačelnik Dalibor Ninčević, župan Splitsko-dalmatinske županije Blaženko Boban, brojni (grado) načelnici, predstavnici crkvenih i društvenih ustanova te javni kulturni djelatnici. Pjevanje je predvodio zbor Kraljice Jelene pod ravnanjem prof. Mirka Jankova. (SBC)

Proslava blagdana i Dana grada Solina završila je svečanim popodnevnim misnim slavljem koje je predvodio vojni ordinarij u Republici Hrvatskoj mons. Jure Bogdan u koncelecijaciji sa splitsko-makarskim nadbiskupom msgr. Marinom Barišićem, don Rankom Vidovićem, župnikom Župe Gospe od Otoka i solinskim dekanom, don Vinkom Sanaderom, bivšim dugogodišnjim solinskim župnikom i župnikom Svetog Lovre u Trogiru. U svojoj je propovijedi biskup Bogdan istaknuo kako slaveći Malu Gospu slavimo predivnu Božju milost koja se razlila nad Marijom od prvoga trenutka njezina života i koja danas, rođenjem, postaje vidljiva. (Cijelu propovijed biskupa Bogdana možete pročitati na str. 263.)

„Bez kolijevke nema života, nema budućnosti. Ako nam je stalo do kršćanske budućnosti naših prostora, ako nam je stalo do Crkve Kristove, ako nam je stalo do spasenja vlastite duše, obratimo se, vjerujemo i živimo po evanđelju, ne samo deklarativno usnama, nego stvarno, moralno, životno. To je zalag naše budućnosti. Bez kolijevke nema živo-

ta“, poručio je biskup Bogdan. Svetu misu u 16 sati predvodio je don Božo Plazibat, a pjevao je Papa bend. Proslavi blagdana Male Gospe prethodila je trodnevna duhovna obnova koja se sastojala od molitve krunice i mise koju je predvodio don Marinko Vidović. (Jasminka Perić)

Proslavljen blagdan Male Gospe u Dobranjama – Bijeli Vir

Na blagdan Male Gospe u petak, 8. rujna, u crkvi Male Gospe u Dobranjama, koja proslavlja i 400 godina posvete crkve, misno slavlje predvodio je fra Perica Maslač, župnik svetišta Gospe Sinjske.

U koncelebraciji su bili mons. dr. Mile Vidović, don Mladen Margeta i don Stipe Jerković, župnik i neretvanski dekan. Osvrnuvši se na stanje u obitelji, fra Perica je naglasio kako su nam potrebne obitelji danas koje se Boga boje, koje primaju njegove sakramente, koje se njemu i Gospi mole i utječu.

„Molimo posebno za majke našeg naroda da i danas kao nekad radom, žrtvom, molitvom i rađanjem

djece šire našu vjeru, obiteljski i bračni život i našu domovinu, da djevojke našega naroda – čistoćom, ljepotom i vedrinom – grade budućnost, da kćeri našega naroda budu moliteljice, ljubiteljice i vjernice; jer majka je bila ta koja je uvijek vatru čuvala, kolijevku zibala, vezak vezla, pjesmu pjevala i krunicu molila. Majke naše tihe, majke naše patnice, majke naše svetice. Majka je bila srce doma, majka je značila život, a otac često znoj i trud, i tako je moralo biti, jer drugačije nije moglo biti. I dok su razne vojske harale ovim krajem, tko je uspio sačuvati nadu, vjeru i kulturu nego majka, naša zemaljska i nebeska“, naglasio je fra Perica.

Potaknuo je vjernike da sve četiri majke poštuju – majku rođenu, majku nebesku, majku Crkvu i majku domovinu. „Sve četiri su nam važne i bez njih se ne može. A nebesku majku, čiji rođendan slavimo, zamolimo za zagovor i blagoslov naših obitelji i domovine Hrvatske da kao njezina djeca idemo naprijed kao sretni ljudi, sretni kršćani.“ Na kraju misnog slavlja župnik Jerković podsjetio je koliko je krštenja bilo u ovoj crkvi, između ostalih i fra Perica je kršten u ovoj crkvi Male Gospe. Pozvao je vjernike na vanjsku proslavu blagdana koja je tradicionalno prvu nedjelju nakon blagdana. (AM)

Baka Zorka uselila u novi dom

Osamdeset i devetogodišnja Zorka Biljak uselila je u svoj novi dom, u kompletno uređen i novo adaptiran prostor u Podstrani te je u subotu, 9. rujna, ispunila svoje obećanje i skuhalo kavu za splitsko-dalmatinskoga župana Blaženka Bobana, ravnateljicu Caritas Nadbiskupije Split s. Vlatku Topalović, dogradonačelnika Splita Nina Velu, načelnika Podstrane Mladena Bartulovića i ostale.

Projekt je financirala Općina Podstrana u suradnji sa Splitsko-dalmatinskom županijom, Splitsko-makarskom nadbiskupijom, Caritasom Nadbiskupije Split i gradom Splitom. Načelnik Bartulović

zahvalio je svima koji su sudjelovali u projektu naglasivši da je to samo jedan u nizu projekata koji namjeravaju realizirati.

Požar je bio glas onih koji su godinama šutjeli i živjeli u teškim uvjetima, podnosili i borili se sa situacijama koje je život donosio. Požar je ogolio i otkrio sadržaj našeg srca – ljubav. Učinio nas osjet-

ljivijim za one koji su u potrebi, te nas nagnao činiti dobro i posvijestio da jedni bez drugih ne možemo. Dok smo dijelili težinu obitelji pogođenih požarima, tražili smo načine kako utjeloviti ljubav, tj. biti djelotvorna ljubav – CARITAS. Danas smo bili dio radosti koju je doživjela baka Zorka, istaknula je ravnateljica Caritasa s. Vlatka. (SBC)

Proslavljena 400. obljetnica crkve Male Gospe u Dobranjama – Bijeli Vir

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić u nedjelju, 10. rujna, predvodio je misno slavlje u Dobranjama, na završnom slavlju Dana Male Gospe, gdje je vanjska proslava blagdana Male Gospe tradicionalno prve nedjelje nakon blagdana. Istodobno proslavljena je i 400. obljetnica izgradnje crkve rođenja BDM - Male Gospe u Dobranjama - Bijeli Vir. U koncelebraciji je bilo desetak svećenika među kojima mons. dr. Mile Vidović, bivši župnik don Marinko Jurišin i prečasni don Stipe Jerković, župnik i neretvanski dekan te don Nedjeljko Krešić, župnik župe Gradac. Slavlje je počelo procesijom s Gospinim kipom do brežuljka nedaleko od crkve gdje se nalazi kip svetog Josipa, uz pjevanje litanija i marijanskih pjesama. Na misnom slavlju, na kojem je nazočio veliki broj vjernika, bio je i metkovski paroh o. Boris Čolović, te predstavnici vlasti.

U svojoj je propovijedi nadbiskup Barišić govorio o bogatoj povijesti toga neretvanskog kraja. Župa Dobranje slavi 400 godina od izgradnje crkve Male Gospe. No mi smo duže prisutni na ovim prostorima – četrnaest stoljeća. To nam govore i iskopine, stećci, a dijelove stećaka nalazimo i ovoj crkvi. Župa ima svoju duboku povijest – četvrta je ovo biskupija u kojoj je prisutna – Stonska, Trebinjska, Makarska i danas Splitsko-makarska, kazao je nadbiskup naglasivši da je ova crkva živa memorija sakramenata koji su u njoj podijeljeni, ali i povijesti ljudi ovoga

kraja. Ona je izvor života ne samo duhovnog, nego i moralnog.

„Današnje slavlje nije samo naše, slavlje je i naše domovine, i naše nadbiskupije, i univerzalne Crkve. Zahvalni smo našim praocima da su nam u teškim vremenima sačuvali ovu grud u predali nam je. Od 15. stoljeća na ovom prostoru bili su Turci skoro 220 godina i držali ga pod vlašću, a onda su dolazili drugi – Venecija, Francuzi, Austrija pa Jugoslavija u dvije varijante. Koliko je trebalo ljubavi i hrabrosti da se očuva ovo što mi danas imamo, to i domovinu. Že-

ljeli bismo da naša domovina bude široko mjesto za sve, pa da se vrate i oni koji su otišli daleko. Ne bismo htjeli da više itko odlazi iz ovih krajeva van domovine, jer ovdje imamo sve, vodu, plodno tlo, ljepotu“, rekao je nadbiskup.

Na kraju misnog slavlja župnik Jerković obavijestio je da je Ministarstvo

kulture Republike Hrvatske ovu crkvu i srednjovjekovno groblje stavilo pod zaštitu države kao kulturno dobro. Prenio je čestitke i pozdrave biskupa ninskog Martina Vidovića. Zahvalio je svima koji su pridonijeli slavlju, napose svećenicima koji su propovijedali u trodnevnicu. U znak zahvale i sjećanja na ovaj dan nadbiskupu je umjetničku sliku Male Gospe uručila zamjenica načelnice općine Zažablje Andrijana Ivanković. Nakon misnoga slavlja kratki zabavni program izveli su članovi KUD-a Metković i klapa Arija iz Opuzena. (AM)

Konferencija za medije u povodu dolaska relikvija sv. Leopolda Bogdana Mandića u Splitu

U prigodi dolaska relikvije sv. Leopolda Bogdana Mandića u splitsko svetište Gospe od Pojšana održana je u srijedu, 13. rujna, konferencija za novinare u pojšanskom svetištu u Splitu.

Silvana Burilović Crnov iz Tiskovnog ureda Splitsko-makarske nadbiskupije istaknula je kako je dolazak relikvija sv. Leopolda Mandića u Split veliki događaj za grad i nadbiskupiju te da je tom prigodom nadbiskup Marin Barišić uputio prigodno pismo vjernicima u kojemu, između ostaloga, isti-

će da je „izuzetna milost i privilegij da sv. Leopold hodočasti nama, u naš grad i nadbiskupiju“. Splitska dogradonačelnica Jelena Hrgović naglasila je kako je dolazak ovih relikvija velika čast za grad Split. „U naš grad dolazi netko vrlo poseban, to će ujedno biti i hodočašće vjernika kojima se pruža iznimna prilika za promišljanje o životu“, rekla je Hrgović. Fra Miljenko Vrabec, župnik Župe Gospe od Pojšana, najavio je da će relikvije doći iz Dubrovnika u Split 17. rujna te će 18. rujna u Rijeku, a 19. rujna vraćaju se u Padovu. Fra Žarko Lučić, gvardijan svetišta Gospe od Pojšana, podsjetio je da je sv. Leopold Mandić svetac pomirenja i prethodnik ekumenizma.

U pisanom materijalu, podijeljenom novinarima, ističe se kako se dolaskom relikvije tijela – prošle godine u Godini milosrđa u Zagreb i ove godine u Leopoldov rodni Herceg Novi i Crnu Goru – konačno, barem na kratko, ispunja posmrtna želja sv. Leopolda „da se njegove siromašne kosti prenesu među pripadnike njegova naroda – za dobrobit njihovih duša.“ (PG)

Okrug Gornji proslavio blagdan Uzvišenja svetog Križa

Župna proslava blagdana Uzvišenja svetog Križa svečano je proslavljena u četvrtak, 14. rujna, u prepunoj crkvi Uzvišenja svetog Križa u Okrugu Gornjem, novoj župnoj crkvi na otoku Čiovu izgrađenoj prije jedanaest godina.

Svečano bogoslužje na sam blagdan predvodio je dr. don Ante Mateljan uz koncelebraciju župnika don Ivana Babića i trogirskog dekana don Vinka Sanadera te ostalih svećenika, a uz pratnju dvaju župnih zborova, kojima je ravnala Manuela Bareta-Buličić, te zbora djece i mladih, kojim je ravnala maestrica Ivana Milun-Pučo.

Dr. Mateljan je u homiliji okupljenim vjernicima pojasnio povijesnu pozadinu blagdana Uzvišenja svetog Križa, kao i na značenje križa pri misnom slavlju, te kako upravo danas slavimo križ koji stavljamo na sebe. „Povijesno, hrvatski narod vjekovima se borio za ‘krst časni’, za križ kao simbol spasenja

i kršćanstva. Naša povijest već od svojih početaka stoji u znaku Svetoga Križa, koji je bio i ostao najveća čast i slava te povijesti. Križ je sprava koju su izmislili Feničani, a služila je za mučenje. Kao takva, po sebi je simbol prokletstva, te jedino radi onoga koji je na križu raspet, i po njemu, može postati simbol spasenja“, kazao je Mateljan, te naglasio kako je križ spojnica i razdjelnica: „Vertikalom je spojnica

neba i zemlje, odnosno zemlje i neba, a horizontalom je razdjelnica čovječstva i nečovječstva“.

Uspoređujući križ s čovjekom, dr. Mateljan kazao je kako je u Raspetome i njegovu križu prosudba autentičnosti svakoga čovjeka i ljudskoga društva jer se tu određuje mjera čovječstva, u izboru između istine i laži, pravde i nepravde, ljubavi i interesa, dobra i zla, Boga i vraga. „Zato je Kristov križ i danas mjera za svakoga čovjeka i za nas. U konačnici kršćanski poziv na suobličenje Kristu (uzeti svoj križ i slijediti ga) znači postati poput Raspetoga: čovjek raširenih ruku i nije drugo doli križ! A tako se može biti samo

ako se u rukama ništa nema.“ Jer križ, ukoliko je simbol ljubavi i spasenja – predanjem do smrti iz potpune vjere i ljubavi – osvjetljen svjetlom uskrsnuća postaje simbol pobjede i slave Božje!

Pred kraj misnog slavlja riječi zahvale svima koji su doprinijeli slavlju uputio je župnik don Ivan Babić. Župna zajednica za svetkovinu pripremala se trodnevijem. Prvog dana trodnevlja, misno slavlje predvodio je don Ante Čulić, drugog dana don Stipe Žuro, a trećeg don Stipan Bodrožić. Nazočili su joj brojni župljani Okruga, štovatelji s Čiova i Trogira, uz nazočnost predstavnika vlasti. (IL)

Isusovački provincijal p. Dalibor Renić posjetio nadbiskupa Barišića

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić primio je u petak, 15. rujna, u Nadbiskupskom ordinarijatu u Splitu p. Dalibora Renića, novoga provincijala Hrvatske pokrajine Družbe Isusove i p. Stipu Balatinca, superiora splitske rezidencije i magistra novaka.

Na susretu se razgovaralo o društveno-kulturnim i duhovno-crkvenim zbivanjima u domovini i svijetu, o demografiji, o odgoju i obrazovanju mladih s posebnim naglaskom na otkrivanju i praćenju onih koji osjećaju duhovni poziv. Istaknuto je kako odgoj zahtjeva kreativnost, a ona nepodijeljeno vrijeme. Nadbiskup je naglasio da isusovci na Manušu imaju svoju važnu ulogu u Splitsko-makarskoj Crkvi, formiraju u vjeri brojne vjernike koje duhovno vode i među kojima pastoralno djeluju. Pohvalio je sudjelovanje isusovačkih novaka i njihovih odgojitelja na zajedničkim proslavama i misnim slavljinama, osobito za božićne blagdane u splitskoj katedrali istaknuvši njihovu ljubav prema liturgiji. Provincijal je zahvalio nadbiskupu na podršci koju pruža isusovcima u svojoj mjesnoj Crkvi, ali i šire, na očinskoj i prija-

teljskoj blizini koja se posebno očitovala i na susretu isusovačkih novaka iz istočne Europe u Splitu kada je nadbiskup za njih predvodio misno slavlje u katedrali sv. Dujma u lipnju ove godine. Istaknuo je dobar apostolat mladeži u Splitu (SKAC-a) i Isusovačke duhovne vježbe koje svake godine imaju više od 100 sudionika, a predstavljaju dobar temelj za duhovnost i duhovni rast. U znak zahvalnosti darovao je nadbiskupu prigodni dar. (SBC)

Misno slavlje u povodu dolaska relikvije tijela sv. Leopolda Herceg Novom

Poziv na susret s Božjim milosrđem, koje jedino može darovati istinski i potpuni život u dijalogu i ekumenizmu, odjeknuo je iz Parka Boke sa središnjeg euharistijskog slavlja koje je u prisutnosti relikvija neraspadnutog tijela sv. Leopolda Bogdana Mandića u subotu, 16. rujna, predslavio mons. Marin Barišić, splitsko-makarski nadbiskup i metropolit.

U koncelecijaciji su bili i barski nadbiskup, Rok Donlešaj, mostarsko-duvanjski biskup Ratko Perić, srijemski biskup Đuro Gašparović i mjesni kotorski biskup Ilija Janjić. Prisutna je bila i delegacija koja je tijelo dopratila iz Padove: fra Jure Šarčević, provincijal Hrvatske kapucinske provincije i predsjednik Hrvatske redovničke konferencije, rektor svetišta sv. Leopolda Mandića u Padovi, fra Flaviano Giovanni

Gusella i gvardijan padovanskog kapucinskog samostana fra Marco Putin. U ime mitropolita crnogorsko-prigorskog SPC-a Amfilohija Radovića prisutan je bio protojerej-stavrofor Đorđe Orović te izaslanici beogradskog nadbiskupa i skopskog biskupa.

Na početku je okupljene pozdravio mjesni kotorski biskup pozivajući sve da u ovim svečanim danima bude prisutno zajedništvo u slavljenju Boga koji je divan u svetima svojim. U svojoj se homiliji mons. Barišić osvrnuo na život svetog Leopolda koji je, koliko god skrovit i sakriven bio, odjekivao snažnim porukama i poticajima za sve koji su

s njim danas živjeli, a danas još više. (Cijelu propovijed nadbiskupa Marina Barišića možete pročitati na str. 266.)

U prinosu darova prineseni su: svijeća koja se koristila na beatifikaciji Leopolda Mandića, slika sveca za kotorski katedralu i slika napravljena tjedan dana prije Leopoldove smrti. Slavlje su pjesmom animirali zborovi Pauls, Rotimlja i Dobri Pastir, Cim i

Ilić (BiH). Tijelo svetog Leopolda napustilo je Herceg Novi u popodnevnim satima nakon završne mise koju je predslavio kotorski biskup. Iduće odredište hodočašća je Dubrovnik. (IKA)

Proslavljen blagdan Gospe Žalosne na Kašjunima u Splitu

Vjernici Župe sv. Stjepana pod borovima i štovatelji Gospe Žalosne proslavili su njezin blagdan u subotu, 16. rujna, kod crkve Gospe Žalosne na splitskim Kašjunima. Misno je slavlje predvodio don Tonči Kusanović, župnik iz Milne na otoku Braču, zajedno s profesorom dr. sc. don Mladenom Parlovom, fra Žarkom Mulom i župnikom Župe sv. Stjepana pod borovima fra Žarkom Relotom.

Don Tonči je u propovijedi naglasio kako svi mi svojim grijesima zadajemo bol Majci Božjoj. Ipak dolazimo joj sa svojom vjerom, mukom i nadom. „More“ patnje teško je prebroditi, ali zato je Isus došao k nama. Isus je sa silnim vapajem i suzama ugačio u patnju i dao nam primjer kako moleći, ljubeći i opraštajući možemo prebroditi patnju. Trebamo moliti Majku Božju da nam da srce da suosjećamo jedni s drugima, da ne činimo rane na tijelu Majke Božje.

Prvi put se Gospa Žalosna slavi kao Dan kotara Meje, te su se okupili svi vijećnici gradskog kotara na svetoj misi. Pridružili su im se i vijećnici drugih gradskih kotareva, kao i sam gradonačelnik Andro Krstulović Opara. U lijepom ozračju vjernici su ostali družeći se okupljeni oko Majke Božje, Gospe Žalosne. (Jelena Burazin)

Stručni skup za vjeroučitelje pripravnike i njihove mentore

Prvi stručni skup u svakoj novoj nastavnoj godini Katehetski ured Splitsko-makarske nadbiskupije, u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje, organizira za vjeroučitelje pripravnike i njihove mentore, kao znak osobite brige za kvalitetno uvođenje vje-

roučitelja pripravnika u vjeroučiteljsku službu. Tako je 16. rujna ove godine u prostorijama Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Splitu održan stručni skup na temu Stručno-metodička priprema za polaganje stručnog ispita. Dvadesetak vjeroučitelja pripravnici-

ka sa svojim mentorima s područja pet naših južnih biskupija, od kojih je ovoga puta bila najbrojnija skupina pripravnika iz Dubrovačke biskupije, imali su priliku upoznati se s načinom ostvarivanja pripravnčkog staža i polaganjem stručnog ispita.

Stručni skup započeo je kraćom zajedničkom molitvom. Mr. sc. don Josip Periš, predstojnik Katehetskog ureda Splitsko-makarske nadbiskupije, u svom izlaganju podsjetio je vjeroučitelje da je školski vjeronauk samo jedan od oblika katehetskog poslanja Crkve, unutar kojeg je smjestio poziv i poslanje vjeroučitelja, progovorio je o tri dimenzije formacije vjeroučitelja: biti, znati i znati činiti. Budući da je osoba vjeroučitelja najvažniji čimbenik katehetskog procesa, mr. Periš je istaknuo da „vjeroučitelji mora-

ju biti uvjerljivi ljudi i kršćani znakovite osobnosti i djelatnih kompetencija“. Predavač je pozvao vjeroučitelje na trajno usavršavanje na svim razinama življenja i djelovanja: općeljudskoj, kršćanskoj, duhovno-vjerničkoj, teološko-katehetskoj, komunikacijskoj, psihološko-pedagoškoj i didaktičko-metodičkoj.

Nakon toga uslijedilo je drugo predavanje na temu „Ostvarivanje pripravnčkog staža i polaganje stručnog ispita“ koje je održala Sabina Marunčić, viša savjetnica za vjeronauk u splitskoj podružnici Agencije za odgoj i obrazovanje. Marunčić je upoznala vjeroučitelje pripravnike i njihove mentore s pravima i obvezama tijekom stažiranja, izradom potrebne dokumentacije vezane uz stažiranje te procedurom polaganja stručnog ispita. Potaknula je vjeroučitelje na ispunjavanje svih zahtjeva koje pred njih stavlja suvremena škola.

Nakon stanke održane su pedagoške radionice na temu „Planiranje i izvođenje vjeronaučne nastave“ koje su održale Mirjana Vučica i Sabina Marunčić. U malim skupinama vjeroučitelji su promišljali o sadržajnom, didaktičko-metodičkom i komunikacijsko-interakcijskom aspektu nastavnog sata, iznoseći osobno iskustvo u svom radu, poteškoće i nejasnoće, ali i radosti vjeroučiteljskog poziva. (Sabina Marunčić)

Blagoslovljen križ u kapeli Uzvišenja Svetog Križa na Galičaku u župi Komin

U zavjetnoj kapeli Uzvišenja Svetog Križa na Galičaku u župi Komin, gdje se misa slavi samo prve nedjelje nakon blagdana Uzvišenja svetog Križa, misno slavlje 17. rujna predvodio je župnik don Petar Perleta koji je tom prigodom blagoslovio križ postavljen na oltaru, te slike Srca Isusova i Srca Marijina. Govoreći u propovijedi o povijesti župe, vjeri kroz povijest, oskvrnjenju svetinja, napose u ratovima, te povijesti čašćenja Sv. Križa, don Petar je između ostaloga rekao: „Kad je Bog pogledom raskajanoga grešnika na mjedenu zmiju postavljenu na stup činio čudesa, koliko će tek ovaj križ spašavati vjernike – ako kajanjem i vjerom gledamo u križ Isusov!“

Na kraju misnoga slavlja, koje su uzveličale pučke pjevačice župe te Hrvatska seljačka glazba iz Komina, najstarije kulturno društvo Komina, don Petru, koji je župnik Komina 25 godina, za njegov

doprinos u župi te stoljetni san izgradnje zavjetne kapele starih Kominjana zahvalnicu je uručio Jurica Čopo. Potom je don Petar pozvao vjernike da se nakon mise, u znak vjere, poklone i poljube križ, a slavlje ispred kapele nastavljeno je uz prigodni do-

mjenak. Na brdu Galičak 10. siječnja 1901. blagoslovljen je veliki križ, a zavjetna kapela Uzvišenja sv. Križa u spomen na nastanak Komina na ušću na brdima Kozjak i Galičak, sagrađena je 2001., čime je

ispunjena 100-godišnja želja starih Kominjana. Nedjelju po blagdanu 19. rujna 2004., kapelu i oltar blagoslovio je dr. Mile Vidović, tadašnji generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije. (AM)

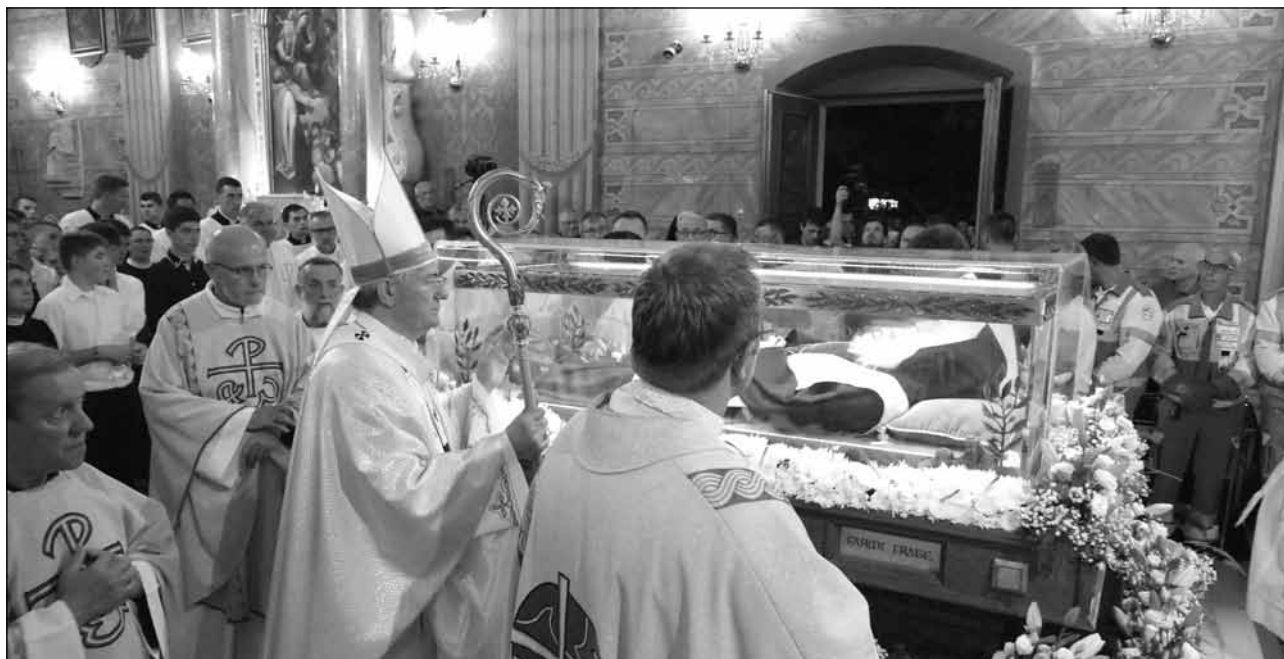
Relikvija tijela sv. Leopolda Splitu

„Danas je povijesni i radosni događaj koji nadilazi sva naša razmišljanja i naše riječi. Radostan za sve nas, za naš grad Split i Splitsko-makarsku nadbiskupiju. Sveti Leopold Bogdan Mandić je s nama. Prisutan ne samo po svome tijelu, nego je još prisutniji svojim duhom“, kazao je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić predvodeći misno slavlje u nedjelju, 17. rujna, u svetištu Gospe od Pojišana u Splitu dok je u crkvi bila izložena relikvija neraspadnutog tijela sv. Leopolda Bogdana Mandića na svom drugom pohodu Hrvatskoj i prvom pohodu rodnom Herceg Novom.

Vozilo sa sarkofagom zaustavilo se prvo kod samostana klarisa kako bi klarise pozdravile svoga omiljenoga sveca, a potom je u procesiji oko 18 sati krenuo prema svetištu Gospe od Pojišana gdje se okupilo više tisuća svečevih štovatelja. U procesiji su u pratnji sarkofaga bili talijanski kapucini među kojima i fra Flaviano Giovanni Gusella, rektor svetišta sv. Leopolda Mandića u Padovi, članovi Croce Verdea koji cijelim hodočasničkim putem prate relikviju, zatim nadbiskup Marin Barišić, provincijal Hrvatske kapucinske provincije fra Jure Šarčević, provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Joško Kodžoman, generalni vikar mons.

Miroslav Vidović, župnik fra Miljenko Vrabec i još tridesetak svećenika, potom splitski gradonačelnik Andro Krstulović Opara, splitsko-dalmatinski župan Blaženko Boban, redovnici i redovnice, bogoslovi i sjemeništari, brojni vjernici.

Korijeni svetog Leopolda potječu iz Bosne. Pred Turcima su njegovi predci pobjegli u Dalmaciju, u Poljica, u Zakućac pokraj Omiša. Iz Zakućca njegov pradjed Nikola Mandić došao je u Herceg Novi. „Malena rasta, ali velika i bogata duha, male sjene, a velikog svjetla, koje je otvaralo i stvaralo prostor za druge. Njegovo se štovanje poslije smrti proširilo svugdje, posebno u Hrvatskoj. Osobito je promicatelj njegova štovanja bio blaženi Alojzije Stepinac. Ovog prijatelja Boga i ljudi papa Pavao VI. proglasio je blaženim 1976. nazvavši ga ‘pretečom duhovnog ekumenizma Istoka i Zapada.’ A papa Ivan Pavao II. 1983. proglasio ga je svetcem cijele Katoličke crkve nazvavši ga ‘uzorom ispovjednika i herojskim službenikom sakramenta pomirenja i pokore’, primijetivši da nikada nije vidio toliko svijeta na Trgu svetoga Petra za kanonizaciju nekog svetca“, istaknuo je nadbiskup Barišić u svojoj propovijedi. (Cijelu propovijed nadbiskupa Marina Barišića možete pročitati na str. 268.)

Po završetku misnoga slavlja nazočnima se obratio fra Flaviano Giovanni Gusella, rektor svetišta sv. Leopolda Mandića u Padovi. Podsjetio je na Leopoldovu čežnju za povratkom u njegovu Hrvatsku i njegov dalmatinski karakter. Zahvalio je svima na tolikoj ljubavi koju iskazuju sv. Leopoldu, a riječ zahvale uputio je i provincijal Šarčević. Nakon mise relikviju je obišla i predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović.

Kapucini su organizirali sakrament pomirenja gdje god su stigli, pa su se grijesi opraštali na autobusnoj stanici, igralištu, pod vedrim nebom. Organizacija je bila na visokoj razini. Misno slavlje u 5 sati ujutro predvodio je don Tomislav Čubelić, katedralni župnik. U svojoj je propovijedi govorio o tome kako je sv. Leopold ušao u knjigu pamćenja Crkve, odnosno u konkretni život Crkve. „Sveti Leopold stajao je svojom osobom, životom uz evanđelje. Unutar evanđelja odvijao mu se čitav život. Kroz Krista je gledao na svoj život, njegovu vrijednost i smisao, gledao je na čovjeka, na njegovo zlo i dobro. Sv. Leopold je uvjerljiv svjedok Krista. Evanđeoski je živio odnos sa živim Bogom, svijetom, drugim lju-

dima i sobom“, kazao je don Tomislav te nastavio: „Sveti Leopold pretvorio se u Božje uho; slušao je ljude, njihove muke, zloće i vraćao im je nadu. To mogu samo sveti i hrabri ljudi.“

Više se tisuća vjernika došlo oprostiti od relikvije tijela sv. Leopolda, koja je u svetištu Gospe od Pojisa u Splitu boravila 16 sati. Misno slavlje u 8 sati i obred ispraćaja predvodio je provincijal Hrvatske kapucinske provincije fra Jure Šarčević u konceleciji s 15-ak svećenika. Svoju je propovijed provincijal Šarčević započeo pitanjem: „Tko je taj koji privlači tolike vjernike diljem Hrvatske? Njegova ljepota, stas, nauk?“ te nastavio: „Ništa od toga. Gledano ljudskim očima bio je čovjek ‘vrijedan’ prezira, ali Bog se poslužio njime, kako reče bl. Alojzije Stepinac, da u našem narodu izvede čudesne stvari i velika djela. Bog preko njega čini velika djela i danas.“

Nakon mise relikviju svečeva tijela volonteri Croce Verdea iznijeli su iz crkve, a nadbiskup, svećenici, predstavnici vlasti i brojni vjernici čekali su ispred crkve i pratili stavljanje tijela u kombi i odlazak prema Rijeci. (SBC)

Studijski dan svećenika Splitsko-makarske nadbiskupije

Studijski dan svećenika Splitsko-makarske nadbiskupije održan je u srijedu, 20. rujna 2017., godine u marijanskom svetištu u Vepricu. Susret, na kojemu se okupilo oko stotinu i dvadeset svećenika, započeo je u kapeli euharistijskim slavljem, koje je predvodio splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić u konceleciji s generalnim vikarom don Miroslavom Vidovićem, pastoralnim vikarom don Nediljkom Antom Ančićem i ostalim svećenicima. Liturgijsko pjevanje animirao je mo. Šime Marović i mo. Ivan Urlić.

U propovijedi je nadbiskup Barišić, tumačeći evanđelje po Luki (Lk 7, 31-35: Zasvirasmo vam, a ne zaigraste! Zakukasmo i ne zaplakaste!), skrenuo pozornost svećenicima da ne budu „poput ljudi ovog naraštaja koji su nalik djeci što sjede na trgovima i jedan drugom dovikuju.“ To Evanđelje nadbiskupa asocira na pasivne, neosjetljive ljude koji sjede po zidicama u našim malim mjestima, a skloni su svemu prigovarati i sve komentirati. Potakao je svećenike da ne prihvaćaju „mentalitet zidića“, već da prihva-

ćaju melodiju koju Gospodin želi dati, a ta melodija sve pokreće. U prvom čitanju Prve poslanice svetoga Pavla apostola Timoteju Gospodin nam želi posvijestiti tko smo mi to, kako se vladati u kući Božjoj koja je kuća Boga živoga. Želeći potaknuti svećenike da se zauzmu u pripremi za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji te da provode pripremlje-

ne kateheze o majčinstvu, pozvao ih je da ne ostaju „na zidiću“. Propovijed je završio citatom sv. Augustina: „Neka pastiri očekuju plaću samo od onoga od kojega narod očekuje spasenje“, te ih potaknuo da budu živi, nemirni svjedoci koji će znati ustati i kad je žalosna glazba, problemi i poteškoće, ali i koji će se znati radovati radosti drugih.

Drugi dio programa odvijao se u multimedijalnoj dvorani, a vodio ga je pastoralni vikar. Svećenici su razmatrali važna pitanja iz područja problematike braka i obitelji. Predavači prof. Kristina Pavlović i prof. Ladislav Ilčić progovorili su o kršćanski utemeljenom i cjelovitom odgoju mladih za ljudsku spolnost Teen STAR koji se provodi u Hrvatskoj već dvadeset i jednu godinu, a koji ima preporuke i podršku HBK-a. Predavači su iznijeli prednosti pravovremene edukacije mladih o spolnom odgoju u vidu daljnje pripreme za brak jer spolno ponašanje adolescenata utječe na ponašanje u budućnosti u njihovu braku. U protekloj godini na području naše nadbiskupije educirano je sedamdesetak polaznika Teen STAR programa, a trideset četvero ih je spremno provoditi program po župama od ove jeseni te su župnici potaknuti da animiraju i uključe voditelje Teen STAR programa kao dio pripreme za krizmu. Iz župe Katuni – Kreševo supružnici Anamarija i Mate Mandušić svjedočili su kako oni provode Teen STAR program u svojoj župi. Naveli su brojne promjene i prednosti koju primijete kod mladih ljudi nakon što mladi aktivno sudjeluju u programu.

Kada bi se mladi ljudi educirali na vrijeme i izgradili pravilan odnos prema spolnosti i braku, smanjili bi se problemi zbog kojih često vjernici dolaze u ispovjedaonice o čemu je održao stručno predavanje dr. Šimun Bilokapić o temi „Aktualni bračni i obiteljski problemi – Smjernice za ispovjednike“. Fra Šimun je naglasio tri područja u kojima svećenici nisu usuglašeni i gdje često dolazi do nerazumijevanja kod osoba koje se ispovijedaju: nasilje u obitelji i spolno nasilje, kontracepcija te umjetna oplodnja. Penitente (pokornike) često zanima ponajprije stav Katoličke Crkve, a ne stav onoga koji ispovijeda. Fra Šimun je istaknuo da se danas u ispovijedi ne postavljaju brojna potpitanja vezana za grijeh onoga koji dolazi na ispovijed. Božanski sud o tome što je grijeh zamjenjuje se subjektivnom savjesti penitenta, i ne propituje se dalje što često nije dobra situacija jer penitent ostaje u neznanju o počinjenim grijesima

osobito koji se tiču sadržaja 6. i 9. Božje zapovijedi te u današnje vrijeme često i 5. Božje zapovijedi.

Važna tema koju je istaknuo kao problem s kojim često žene žrtve dolaze u ispovjedaonicu je obiteljsko nasilje (osobito seksualno nasilje). Takav čin vrijeđa dostojanstvo osobe i nema opravdanja za zlostavljača i ne smije se poticati žrtvu da ostaje u odnosu koji ruši njeno dostojanstvo kao čovjeka. Treba izbjegavati dvije krajnosti: poticati ostajanje uz nasilnika glorificirajući patnju i nasljedovanje Krista patnika i ostanak u nasilnoj vezi ili pak nedostatak empatije i podržavanje neutemeljenog osjećaja krivnje koji se često javi kod žrtve. Mons. Vidović istaknuo je angažman Crkve u vidu vođenja Skloništa za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja koje Caritas nadbiskupije Split vodi već šestu godinu.

S obzirom na treće pitanje o medicinski potpomognutoj oplodnji naglasio je kako je potrebno informirati penitenta o posljedicama umjetne oplodnje i ubijanja oplodjenih jajnih stanica i time kršenja temeljnih prava novostvorenih života. U raspravi su svećenici izmijenili svoja iskustva i postavili nekoliko pitanja.

Povjerenik za obitelj don Tomislav Čubelić informirao je svećenike o tiskanim katehezama o majčinstvu koje je pripremio Ured za obitelj HBK-a. Te su kateheze na susretu svećenici mogli preuzeti. Osim toga, Ured za obitelj u suradnji s Katehetskim uredom i don Josipom Perišem pripremio je osam kateheza o majčinstvu koje će biti objavljene na mrežnoj stranici Treći nacionalni susret obitelji (<https://obitelj.smn.hr/>).

Generalni vikar upoznao je svećenike o važnijim nadolazećim događanjima u nadbiskupiji. Otvoren je natječaj za prijave stipendija učenika i studenata koje daje Caritas SMN-a. Najavljeno je hodočašće bogoslova u Svetu Zemlju koje će predvoditi nadbiskup (7. – 14. studenoga). Svećenici su pozvani prijaviti kandidate za krizmu do kraja listopada. Na svetkovinu Krista Kralja, 26. studenog, bit će đakonsko ređenje.

Nadbiskup Barišić zahvalio je predavačima te potaknuo svećenike da se uključe u provedbu pripremljenih kateheza o majčinstvu. Smisao preuzimanja organizacije nacionalnog susreta obitelji u Solinu je poticanje obiteljskog pastorala kao konkretna pomoć obiteljima u njihovom hodu. Zahvalio je svim predavačima i pozvao je sve nazočne na zajednički objed. (Jelena Burazin)

Blagdan sv. Mateja apostola na splitskim Ravnim njivama

Župa sv. Mateja apostola i evanđelista na splitskim Ravnim njivama svečano je u četvrtak, 21. rujna, proslavila svoga nebeskog zaštitnika, jednog od dvanaestorice Isusovih apostola, carinika iz Kafarnauma zvanog Levi, koji je na Isusov poziv spremno napustio dotadašnji život i krenuo za svojim Učiteljem.

Misnom slavlju prethodila je procesija s kipom svetog Mateja oko crkve. Središnje je misno slavlje u prepunoj župnoj crkvi predvodio dr. don Ante Mateljan, profesor na KBF-u u Splitu uz koncelebraciju s mons. Miroslavom Vidovićem, generalnim vikarom Splitsko-makarske nadbiskupije i domaćim župnikom don Jurom Vrdoljakom te šestoricom svećenika. Na misi su uz brojne goste nazočili gradonačelnik grada Splita Andro Krstulović-Opara i predsjednik gradskog kotara Ravnih njiva Mirko Ramljak, te ravnatelj Osnovne škole Ravnih njiva Miljenko Bitanga.

U propovijedi je dr. Mateljan najprije pozdravio sve nazočne te čestitajući blagdan svetog Mateja čestitao imendan svima koji nose ime sv. Mateja. Potom je potaknuo okupljene na razmišljanje o Isusovim riječima iz Evanđelja po Mateju ističući kako trebamo slijediti sv. Mateja koji je bio carinik, sakupljač poreza, ali je u jednom susretu s Isusom radikalno promijenio svoj život i počeo svestrano slijediti Isusov put. Matej je pripadao skupini ljudi koji su bili neumoljivi i često korumpirani, te od ostalih Židova smatrani i obredno nečistima i povezan s korupcijom. „Poznajemo li mi Mateja?“ upitao je dr. Mateljan te naglasio kako se u ovoj godini uglavnom „u crkvi čitaju odlomci iz Evanđelja po Mateju. A to je zato što, opisujući pet velikih govora, opisuju i pet

velikih koraka u oblikovanju Božjega kraljevstva, pokazujući na taj način, naročit interes za unutarnji život Crkve.“

Dr. Mateljan je zatim kazao kako sv. Mateja poznajemo kao obraćenika proroka, mučenika, kao apostola koji je rastao u spoznaji Krista i bio sve više njegov. „Ako danas postaviš pitanje mladim ljudima zašto živiš, na to pitanje dobit ćemo često odgovor: ‘Živim za svoju obitelj, za svoju djecu...’ A može li se živjeti za Boga i nije li istina da onaj koji živi za Boga, živi za sve, jer onaj koji živi za Boga, može živjeti samo iz ljubavi“, kazao je na kraju propovijedi dr. Mateljan.

Na kraju misnog slavlja, obraćajući se nazočnicima, župnik don Jure Vrdoljak kazao je: „Bogu smo zahvalni za ovaj sveti dan – blagdan našega nebeskog zaštitnika, svetoga Mateja apostola. Gospodin je pozvao Mateja u svoju školu ljubavi, tako i nas zove da ga slijedimo svatko u svom zvanju, po daru milosti Božje.“ Okupljene vjernike pozvao je na pučko slavlje – feštu sv. Mateja na Trgu sv. Mateja pokraj župne crkve. Za proslavu svetkovine svoga župnog patrona župljani su se pripremali trodnevnicom koju su predvodili don Tomislav Topčić, don Ivan Kovačević i don Mate Munitić. (IL)

Misa za srednjoškolce grada Splita

Katehetski ured Splitsko-makarske nadbiskupije, u suradnji sa srednjoškolskim vjeroučiteljima, organizirao je u četvrtak, 21. rujna 2017. godine, u crkvi Gospe od Zdravlja u Splitu euharistijsko slavlje za sve srednjoškolce i njihove profesore na području grada Splita prigodom početka nove školske godine. U Splitu djeluje 37 srednjoškolskih vjeroučitelja u 28 srednjih škola.

Na svetoj misi sudjelovalo je oko 500 srednjoškola i njihovih profesora, a predvodio ju je splitsko-makarski nadbiskup mons. Marin Barišić u koncelebraciji s predstojnikom Katehetskog ureda don Josipom Perišem. Znakoviti prinos darova s molitvom vjernika pripremili su i animirali vjeroučenici Druge gimnazije u Splitu sa svojom vjeroučiteljicom s. Dolores Brkić. Cjelokupno slavlje vrlo skladnim pjevanjem uvećao je župni zbor mladih „Krstitelj“ sa splitskog Trstenika.

Obraćajući se mladim srednjoškolcima, mons. Barišić istaknuo je da bi misa trebala biti zajednička molitva otvaranja Božjem pogledu i njegovu prijateljstvu kako bismo mogli zajedno kroz ovu godinu rasti u znanju i mudrosti, u milosti i ljudskosti. Nadbiskup je u propovijedi govorio o mladima kao rijeci blagoslova, života, ljepote i dobrote koja izvire iz Božjega milosrđa. „Mi smo mizerni, slabi, krhki i grješni, a Gospodin je misericordia, samo milosrđe i ljubav. Isusove riječi upućene nama, da mu je milosrđe milo, a ne žrtva, znači da Bog nije zakon koji

kaznjava grješnika nego ljubav koja oprašta“, kazao je nadbiskup.

U nastavku propovijedi vjeroučenicima je kroz lik Mateja carinika približio Isusa Krista. Matej carinik ubirao je porez za Rimljane. To je bio prljav i grješan posao. No Isus se odazvao Matejevu pozivu da blaguje u njegovoj kući. Matej je slavio novi početak i novi život. Uveo je Isusa u svoj dom. U tom je surječju pozvao srednjoškolce da uvedu Isusa u svoje planove i razmišljanja, da pođu za svojim Učiteljem, da se raduju životu, školi, obitelji i prijateljima te im je zaželio uspješno popunjen dnevnik na kraju školske godine.

Riječi zahvale Bogu, nadbiskupu, vjeroučiteljima, profesorima, ravnateljima te posebno mladima koji su vrlo pobožno sudjelovali na svetoj misi, na kraju euharistijskog slavlja uputio je predstojnik don Josip Periš. Izrazio je zadovoljstvo što su već niz godina ovom susretu domaćini franjevci iz samostana i crkve Gospe od Zdravlja u Splitu, koji su i ovoga puta bili mladima na raspolaganju za svetu ispovijed. (SBC)

Obilježen Dan borbe protiv nasilja nad ženama

U prostorijama Caritasa Splitsko-makarske nadbiskupije, uz suorganizaciju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije u petak, 22. rujna, Danom otvorenih vrata Skloništa za žene i djecu – žrtve obiteljskog nasilja obilježen je Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama, čemu je prisustvovala i zamjenica splitskog gradonačelnika Jelena Hrgović.

„Okupili smo se obilježiti današnji dan i još jednom reći kako nasilje nije izbor i da ga ne treba prihvatiti“, kazala je Ivna Grubišić, voditeljica Skloništa, podsjetivši da je ono otvoreno prije šest godina. Spomenula je kako je u tom razdoblju kroz Sklonište prošlo 46 žena te 38 djece te da je ove godine u njemu zbrinuto deset osoba, od kojih je čak troje djece, a trenutno boravi šest osoba, od kojih je jedno dijete predškolske dobi. Zahvalila je Caritasu, Gradu Splitu, Županiji te Ministarstvu za demografiju, za potporu i suradnju.

„Moram izraziti zadovoljstvo da je Grad Split zajedno s Caritasom, županijom te Ministarstvom otvorio vrata skloništa kako bi se žene i djeca tu sklonili od nasilja i kako bi se tu skrbilo o njima, dok ne prevladaju traumu zbog koje su tu došli i dok ne dođu do oporavka te se nakon velike ranjenosti

nasiljem vrate u život. Stoga je ovo prigoda reći da svakodnevno moramo iskazivati nepristajanje na nasilje bilo koja vrste, bilo da je ono nad ženama, djecom, ili nije obilježeno predznakom spola“, kazala je zamjenica Hrgović izrazivši zahvalnost svima koji u okviru djelovanja Skloništa pružaju stručnu i profesionalnu podršku svim skrbnicima te ukazujući na potrebu povećanog rada na prevenciji, prokazivanju nasilja, kako bi ga se zaustavilo. Najavila je da će se idućega tjedna organizirati susret ravnatelja osnovnih škola s predstavnicima policije radi zajed-

ničkog rada na povećanju sigurnosti i zaštite djece te prevenciji nasilja, kako obiteljskog, tako i vršnjačkog provedbom preventivnih programa.

Zamjenik župana Luka Brčić pohvalio je rad institucija koje se brinu za žrtve nasilja: „Onaj tko čini nasilje, danas zna da će naići na osudu, kako društva u cjelini tako i institucija. Znamo da postoje problemi s financiranjem i prostorom, ali ćemo nastojati, zajedno s Ministarstvom državne imovine, tražiti rješenje da se dio državne imovine na prostoru županije dijelom ustupi za skloništa i slične potrebe žrtvama nasilja.“

U raspravi je ukazano da postoji relativno dobra zakonska regulativa na ovom području i da prekršajni sudovi sve bolje rade, ali da je problem tromost institucija u provođenju zakona i važećih protokola. Čini se da je u porastu vršnjačko nasilje, unutar kojeg opet posebno nasilje u maloljetničkim vezama, ali i da su počinitelji sve više žene – prije svega nad

djecom. Među počiniteljima danas su od 781 prekršaja ove godine, njih 194 počinile žene, a čak 16 djece. Posebno je ukazano na problematičnost protokola koji se primjenjuje u slučajevima seksualnog nasilja. Uz ocjenu da je u vrhu prioriteta preventiva, istaknuta je potreba intenzivnijeg provođenja preventivnih programa u dječjim vrtićima i osnovnim školama, te stalna suradnja svih institucija.

„Kroz Caritas dnevno prođe najmanje 200 ljudi koji su u potrebi, neshvaćeni, neprihvaćeni. Nismo ovdje samo da odjenemo gologa, nahranimo gladnoga, da žednom damo piti, nego da žalosnog utješimo, da činimo milosrđe. Drago mi je stoga da smo se danas okupili i da svi imamo isti interes i da se u današnjem društvu brzine nismo okrenuli samo sebi nego da smo tu i zbog drugih“, kazala je zaključno ravnateljica splitskog Caritasa sestra Vlatka Topalović. (P.J.)

Održani 33. Redovnički dani u Splitu

U organizaciji Hrvatske redovničke konferencije (HRK) 22. i 23. rujna u franjevačkom samostanu Gospe od Zdravlja u Splitu održani su 33. Redovnički dani o temi „Odgojno-obrazovno poslanje. Konstitutivna stvarnost redovničke karizme“.

Program je započeo u petak, 22. rujna, a nazočilo mu je više od stotinu redovnica i redovnika. Nakon uvodne molitve Trećega časa, skup je pozdravio fra Joško Kodžoman, provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja. Budući da su se godinama Redovnički dani odvijali u dominikanskom samostanu, a ove godine stjecajem okolnosti u franjevačkom samostanu

Gospe od Zdravlja, naglasio je da bi bilo dobro da svake godine domaćin Redovničkih dana bude neka druga zajednica u Splitu kako bi se redovnici bolje međusobno upoznali. Potaknuo je sve na cjeloživot-

no učenje i rast u spoznaji istine na koju smo pozvani.

Prigodnu riječ uputio je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić, naglasivši važnost i aktualnost teme, cjeloživotnog učenja, odgoja i obrazovanje. Osobito je podcrtao doprinos redovnika u odgoju

i obrazovanju kroz našu povijest kazavši: „Redovnici i redovnice ispisali su najljepše stranice Katoličke Crkve, univerzalne, ali i naše domovinske.“ Naglasio je da smo svi odgovorni za odgoj i obrazovanje od obitelji, preko vrtića, škola, fakulteta do onih koji rade u kuhinjama i domovima i daju svjedočanstvo ljudskih i

kršćanskih vrijednota. Od nas očekuje naše društvo, osobito roditelji i vjernici da će nam škole biti s planom i programom ne ideološkim i razdornim, nego utemeljenim na stijenjima.

33. Redovničke dane u Splitu otvorio je predsjednik Hrvatske redovničke konferencije fra Jure Šarčević koji je podcrtao misao pape Franje da je obrazovanje oblik evangelizacije. U tom je svjetlu prvo predavanje o temi „Edukacija i evangelizacija“ održao dr. fra Draženko Tomić s Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Prijepodneveni dio programa, koji je moderirao o. Anto Gavrić, završio je euharistijskim slavljem koje je predvodio nadbiskup Barišić.

Poslijepodneveni program započeo je predavanjem pod naslovom „Obrazovanje, kineziološka edukacija i religioznost“ koje je održao dekan Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Ivan Prskalo. Nakon rasprave i zajedničke molitve Večernje uslijedilo je otvaranje izložbe s likovima hrvatskih svetaca i blaženika u tehnici ulja na platnu akademske slikarice Ivane Čavar - „Hrvatski

sveci i blaženici u našem narodu“. Izložbu su organizirali Galerija hrvatske sakralne umjetnosti „Laudato“ iz Zagreba i Udruga za promicanje znamenitih Križevčana dr. Stjepan Kranjčić.

Drugoga dana, 23. rujna, nakon zajedničke molitve Trećeg časa predavanje pod naslovom „Izazovi obrazovanja i evangelizacije“ održala je dominikan-ka s. Ivana Pavla Novina, predavačica na Fakultetu filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu. Zatim je s. Janja Martina Katović, članica Družbe Klanjateljica Krvi Kristove i ravnateljica Dječjega vrtića u Glamoču (BiH), imala izlaganje „Odgojno-obrazovno djelovanje u ekumenskoj sredini“. Drugi dan završio je euharistijskim slavljem, nakon prigode za sakrament pomirenja, koje je predslavio fra Jure Šarčević, predsjednik Hrvatske redovničke konferencije. (SBC)

Proslavljen blagdan Kraljice mučenika u Solinu

Antom Matešanom. Na početku mise posvećen je novi kalež, a u propovijedi se fra Bojan osvrnuo na pojam mučeništva te na odnos vjernika prema Bogu. Poručio je da budemo poput Marije Kraljice mučenika, da budemo poput onih solinskih mučenika koji su ovu zemlju natopili svojom krvlju. Ljudi vjere, ljudi radosti, ljudi koji znaju da Bog s njima piše njihovu povijest, ljudi koji su dopustili da ih Bog posveti. „Marija je bila posvećena i neka nam ovaj susret u ovom posvećenom Božjem hramu bude izvor snage da mi živimo posvećeno, da mi budemo sveti ljudi. Onda će i Solin i Split i naša država Hrvatska biti sretniji, biti jači, biti posvećeniji po mom i tvom životu koji govori o suradnji Božjom milošću“, zaključio je fra Bojan.

Župljani Župe Solinskih mučenika u Ninčevićima u Solinu svečano su u nedjelju, 24. rujna, misnim slavljem, kojemu je prethodila procesija s Gospinim kipom, proslavili župni blagdan Kraljice mučenika kojoj je posvećena župna crkva. Crkvu je posvetio nadbiskup Marin Barišić 19. rujna 2004. godine pa se stoga župni blagdan slavi u prvu nedjelju nakon 19. rujna.

Svečano misno slavlje uz pjevanje župnog zbora pod ravnanjem Ivne Mamić predvodio je fra Bojan Rizvan, tajnik Franjevačke provincije sv. Jeronima u Zadru, u koncelebraciji s domaćim župnikom don

Na kraju se okupljenima obratio i župnik Matešan zahvalivši svima koji su sudjelovali u gradnji župne crkve, ali i svim gradskim čelnicima koji je i dalje pomažu kao i župljanima koji su se uključili u organizaciju proslave blagdana. Nakon euharistijskog slavlja, ispred crkve upriličen je prigodni kulturno-umjetnički program na kojem su sudjelovali: dječji vrtići „Calimero“ i „Tratinčica“, Bubamarci, župni dječji zbor, „KUD „Salona“, KUD „Kljaci“ i Sara Andrić. Za proslavu župnog blagdana Kraljice mučenika župljani su se pripremali trodnevnicom koju je predvodio fra Bojan Rizvan. (IL)

Edukacija promotora Billingsove ovulacijske metode

Ured za obitelj Splitsko-makarske nadbiskupije u suradnji s Centrom za prirodno planiranje obitelji u Zagrebu organizirao je 19. i 20. rujna 2017. u Splitu edukaciju promotora Billingsove ovulacijske metode. Tečaj je završilo 7 osoba raznih struka, među kojima budući predavači na zaručničkim tečajevima, mladi parovi i ostali koji žele pomoći u širenju metode i njenih vrijednosti u današnjem društvu. Edukaciju je provela Kristina Pavlović, prof., voditeljica Centra za prirodno planiranje obitelji u Zagrebu. (JB)

Početak nove sezone KMNL-a

U organizaciji Ureda za pastoral mladih Splitsko-makarske nadbiskupije u utorak, 26. rujna 2017., u Župi sv. Josipa u Dugom Ratu, svečanim euharistijskim slavljem započela je nova 13. sezona Katoličke malonogometne lige „Sv. Ivan Pavao II.“. Već drugu godinu zaredom domaćin je Župa sv. Josipa iz Dugog Rata, čija je nogometna ekipa prošlogodišnji osvajač prve KMNL-a na biskupijskoj razini i osvajač fair play-a na nacionalnoj završnici u Mostaru.

Nova sezona započela je misom koju je predvodio splitsko-makarski nadbiskup mons. Marin Barišić u koncelebraciji s dr. don Mihaelom Mišom Provićem, povjerenikom Ureda za pastoral mladih, župnikom don Božom Čubelićem i ostalim svećenicima. Mladima su na raspolaganju za ispovijed bili: don Ljubo Pavić, don Tomislav Barišić i fra Kristijan Kovačević.

Nadbiskup je u svojoj propovijedi usporedio Katoličku malonogometnu ligu s jednom velikom obitelji u kojoj vlada zajedništvo, ljubav i prijateljstvo. Nadalje, upozorio je na razne vrste vulgarizma i neprimjerenih riječi koje se mogu čuti na nogometnim terenima i izvan njih. Naposljetku se osvrnuo na veoma bitnu odgojno-religioznu dimenziju športa, koja se nalazi u samim temeljima Katoličke malonogometne lige.

Prije samog kraja mise svima nazočnima obratili su se dr. don Mihael Prović i voditelj KMNL-a u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji Mladen Jurić, koji je ukratko opisao projekt KMNL-a, raspored

i mjesta održavanja natjecanja. Ove sezone prva i druga liga obuhvaćaju 26 župnih ekipa, 5 više nego prethodne sezone. Tako u 1. KMNL-u „Ivan Pavao II.“ nastupa 11 ekipa: Brda, Dugi Rat, Kamen, K. Sućurac, Kman, Pujanke, Sućidar, Sv. Ante – Poljud, Sv. Duje, Sv. Frane i Žnjan. Druga liga je ove godine podijeljena na skupinu A i B. Skupinu A čine ekipe: CBS, Duće, Kocunar, Mejaši, Ravne njive, Sinj, Sv. Roko – Jesenice, dok skupinu B čine: Aržano, K.

Lukšić, Konjsko, Mertojak, Pojišan, Strožanac, Sv. Ante – Zadvarje, Sv. Obitelj. Nove ekipe koje ove godine sudjeluju u KMNL-u su: Sinj, Sv. Roko – Jesenice, Pojišan, Strožanac i Sv. Ante – Zadvarje.

Na kraju mise, koju je pjesmom animirao VIS David iz Dugog Rata, svima okupljenima obratio se župnik Župe sv. Josipa don Božo Čubelić. Druženje se nastavilo zajedničkim fotografiranjem i prigodnim domjenkom u župnoj dvorani. (Marko Vrkić)

Splitske milosrdnice proslavile sv. Vinka Paulskoga

U 400. obljetnici vinkovske karizme sestre milosrdnice sv. Vinka Paulskoga iz Splita svečano su proslavile blagdan svoga zaštitnika sv. Vinka Paulskoga u srijedu, 27. rujna, misnim slavljem koje je u njihovu samostanu predvodio splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić. U koncelebraciji je bilo dvanaest svećenika, a pozdravnu je riječ uputio fra Stanko Radić, kapelan splitskih milosrdnica.

„Brojne su osobe ostavile dubok trag u povijesti, ali jedino su životopisi svetaca vrijedni za čovječanstvo, jer je njihov život obojen vječnošću, a njihova

poruka suvremena za sve generacije“, kazao je nadbiskup na početku mise, koju je svojim pjevanjem uljepšao zbor sestara milosrdnica uz orguljašku pratnju s. Mirte Škopljanac Mačina.

Nadbiskup je u svojoj propovijedi govorio o sv. Vinku Paulskom koji je svoj život posvetio

pomoći najpotrebnijima (bolesnima, siromašnima, napuštenoj djeci, zatvorenici i sl.) te je govorio: „Ako deset puta na dan pohodiš jednog bolesnika, ti si deset puta susreo Boga.“ Papa Klement XII., proglašivši ga svetim, nazvao ga je „utočištem siromaha“. „Radio je oslonjen na Božju providnost te je svoje talente uložio na dobrobit bližnjih. Utemeljio je Misijске družbe lazara i družbe Kćeri kršćanske ljubavi i Dobrovoljnih bratovština. Francuska vlada je onodobno, zahvaljujući njegovom primjeru, usta-

novila Ministarstvo Caritasa“, istaknuo je mons. Barišić dodavši da „sv. Vinko ništa nije posjedovao, a sve je imao i mijenjao je lice svijeta.“

Već 400 godina Vinkova karitativna družba pomaže patnicima i bolesnicima, odbačenima i napuštenima, u bolnicama, klinikama, domovima za starije i nemoćne, školama, vrtićima i privatnim kućama te zbrinjava i napuštenu djecu. Sestre milosrdnice djeluju uspješno u crkvenim, školskim i zdravstvenim ustanovama. Neumorni sveti Vinko mnogo je učinio za izobrazbu i odgoj svećenika, osnivanjem

sjemeništa i održavanjem svećeničkih seminara.

Na kraju mise prigodnu riječ zahvale uputila je s. M. Radoslava Kevo, provincijalna glavarica splitske Provincije Navještenja Gospodina Družbe sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskoga. „Neka Gospodin po ovom

našem zajedništvu i molitvama, a po moćnom zagovoru sv. Vinka obilato izlije svoj blagoslov na sve nas i daruje nam jakost da bi po nama i nadalje milosrdna ljubav osvajala svijet“, poručila je provincijalka. U sklopu trodnevne pripreve za proslavu svoga zaštitnika, koju je predvodio fra Domagoj Runje, blagoslovljen je mozaik „Sv. Vinko i sv. Lujza“. To je drugi mozaik akademske slikarice milosrdnice s. Zdravke Milić koji krase kapelu njihove provincijalne kuće. (SBC)

Blagoslovom brončanog kipa sv. Mihovila obilježen zaštitnik župe

Blagoslovom novopostavljenog brončanog kipa sv. Mihovila te zavjetnim danom imotskih policajaca, učenika i djelatnika OŠ „Ivan Leko“ te lovaca iz LU „Ričina“ - Proložac u petak, 29. rujna, proslavljen je i obilježen blagdan sv. Mihovila, zaštitnika župe Proložac. Misno slavlje predvodio je dr. fra Željko Tolić, profesor na KBF-u u Splitu i župnik u Slivnu u koncelebraciji sa župnikom Proložca fra Vinkom Gudeljem, gvardijanom i župnikom u Imotskom fra Kristianom Stipanovićem i još nekoliko svećenika, a

za vrijeme mise koristile su se zavjetna plitica, kalež i ciborij dar vjernika Imotske krajine svojoj zaštitnici Gospi od Anđela.

U svojoj je propovijedi dr. Tolić govorio o konstantnoj borbi dobra protiv zla kojoj smo i danas svjedoci u teškim vremenima života u društvu koje nas okružuje i oblikuje kao osobe. Rekao je da je sv. Mihovil bio prvak u toj borbi, simbol pobjede nad zlom i Sotonom te je kao svetac štovan već od 4. st. u istočnim civilizacijama Starog Kontinenta i stoljeće

poslije na njegovu zapadu. Potaknuo je vjernike da vjeruju u sebe, da skupa sanjaju društvo bolje za život i imperativ dobrote iznad zla te da nam simbol sv. Mihovila bude poticaj za življenje i svakodnevnu borbu u životu. Na kraju misnog slavlja, za vrijeme kojeg je pjevao mješoviti zbor uz orguljašku pratnju s. Terezine Bašić, župnik fra Vinko Gudelj istaknuo je važnost obilježavanja sv. Mihovila ne samo kao zaštitnika ove župe, već kao i zaštitnika hrvatskih policajaca kojima je čestitao njihov blagdan te je pozdravio djelatnike policijske postaje Imotski na čelu sa načelnikom postaje Zvonkom Bubalom, a članovi PP Imotski sudjelovali su u procesiji i nošenju kipa te na misnim čitanjima. Također, čestitao je i dan mjesne škole „Ivan Leko“ koja broji više stotina učenika u osam školskih razreda na čelu sa svim nastavnim osobljem i ravnateljem škole prof. Krešimirom Bajićem.

Uoči svete mise održana je procesija prološkim ulicama, a po dolasku na Trg. sv. Mihovila, koji se

nalazi između župne dvorane i mjesnog groblja, blagoslovljen je brončani kip sv. Mihovila, rad akademskog kipara Ante Jurkića koji je napravio više od 80 skulptura od kojih je najpoznatiji kip Ivana Pavla II. u trsatskom svetištu, a kip je nastao u ljevaonici Želj-

ka Matešića. Jedinstven događaj i svetkovina ovog slavlja je okončana i izvedbom mališana mjesne osnovne škole izvedbom tradicionalnog imotskog kola koje su marljivo pripremali sa svojim mentorima. (Josip Šerić)

Svečano proslavljen sv. Mihovil u Podbablju

Župljani Podbablja svečanim misnim slavljem u petak, 29. rujna, proslavili su blagdan svoga suzaštitnika sv. Mihovila koji se štuje kao naslovnik i zaštitnik crkve koja se nalazi u Podbablju Gornjem u zaseoku Gudelji na samoj granici sa susjednom župom Runovići.

Ovogodišnje svečano euharistijsko slavlje u svečenoj crkvi, koja je sagrađena 1941. godine na suhozidu kapelice koju je prethodno izgradio pop glagoljaš don Ante Radić Gudelj, pred nekoliko stotina vjernika predvodio je prof. dr. fra Josip Grbavac. U

svojoj propovijedi govorio je o značaju svetih arkanđela Mihovila, Gabriela i Rafaela te je istaknuo kako slaveći svete arkanđele zapravo slavimo Božju snagu i Božje zauzimanje za čovjeka te zaključio riječima „Zasigurno ima puno toga čega se bojimo. No, potražimo utočište u Gospodinu. On je jedini garant ozdravljenja, jedini iscjelitelj svih strahova.“

Uoči svete mise, tijekom koje je pjevao mješoviti zbor župe Podbablje uz orguljašku pratnju Marele Vrljić, održana je procesija oko crkve, a nakon svečanoga misnog blagoslova mještani Gudelja još jednom su se istaknuli u svome gostoprimstvu organizirajući zajedničko druženje.

Nažalost, župljani su se u ovom krajnjem brdskom dijelu župe tijekom proteklih pedesetak godina iselili u niža pripoljska naselja pa u samom zaseoku Gudelji obitava četrdesetak stalnih mještana od kojih je najviše starije životne dobi. Stoga je blagdan sv. Mihovila idealna godišnja prilika za susret svih generacija. Sv. misa u ovoj crkvi služi se jednom mjesečno, a tijekom protekle godine pod vodstvom župnika fra Nedjeljka Čarapića i dobročinstvom župljanina Zvonka Gudelja uređen je cjeloviti interijer crkve te su promijenjeni zatvori na prozorima. (JŠ)

Slavlje jubileja i polaganja zavjeta kod splitskih Anćela

Tri sestre Službenice milosrđa (anćele) položile su 30. rujna doživotne redovničke zavjete u samostanskoj crkvi Bezgrešne Djevice Marije u Splitu: jedna prve zavjete, a pet sestara proslavilo je zlatni jubilej – 50 godina redovništva. Euharistijsko slavlje predvodio je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić u koncelebraciji s jedanaest svećenika iz različitih hrvatskih (nad)biskupija. Proslavi su nazočile brojne anćele iz Hrvatske i iz Italije te rodbina i prijatelji.

Prije početka euharistijskoga slavlja riječ pozdrava uputila je provincijalna poglavarica Službenica milosrđa s. Mariangela Galić. Zahvalila je svima što su došli zajedno s anćelama slaviti veliki dan za njihovu redovničku zajednicu, kazavši: „Slavimo Gospodina zbog izabranja, upućenog poziva te odgovora naših sestara.“ Poželjela im je da ih na njihovu redovničkom putu prati primjer i zagovor utemeljiteljice sv. Marije Krucifikse. Zahvalila je roditeljima i obitelji sestara što su svoje kćeri velikodušno darovali Bogu i redovničkoj zajednici te ih zamolila da im i dalje budu blizu podrškom i molitvom.

Pozdravima se pridružio i nadbiskup Barišić istaknuvši da redovnice zavjete Gospodinu vrše

pred svim pukom Njegovim, među sestrama i pred Crkvom Božjom. U svojoj je propovijedi govorio o Božjem pozivu i izabranju, o njegovoj ljubavi i našem odgovoru. U surječju biblijskih čitanja, koja su sestre izabrale za taj dan, istaknuo je da Gospodin poziva i želi nas vidjeti pred svojim licem, a mi mu poput Mojsija trebamo odgovoriti sa strahopoštovanjem. „Mojsije izuva svoju obuću, svoju sigurnost udaljuje od sebe i ogoljuje se pred Gospodinom. Pri-lazi mu sa strahopoštovanjem i povjerenjem. I Gospodin se ogolio kada je postao čovjekom, postao u svemu nama sličan osim u grijehu. To je ljubav koja se daje potpuno, ne ostaje na distanci nego nam dolazi blizu. On nije sila, snaga, anonimnost, nego osobna ljubav. On je Bog praotaca naših: Abrahama, Izaka i Jakova“, naglasio je mons. Barišić.

U nastavku je nadbiskup naglasio: „Božja ljubav ima sposobnost ispuniti sve prostore našega srca. To srce na Božjem tragu gleda sebe, svoj život i život bližnjega očima i srcem Božjim. Ono vidi čovjeka u potrebi. Ono je spremno na sebedarje i žrtvovati sebe za druge. Ono je sposobno ljubiti jer žrtvovati sebe radi drugoga najveće je iskustvo ljubavi.“ Zahvalio je sestrama anćelama na svjedočkom i požrtvovnom životu koji zna što je ljubav i dostojanstvo onoga koji ih je pozvao.

Nakon homilije uslijedio je obred obnove zavjeta, a potom i polaganje doživotnih zavjeta. Pet sestara zahvalile su Bogu za 50 godina zavjeta: s. Gracija, s. Aurelija, s. Albina, s. Patricija i s. Rafaela. Prve zavjete položila je s. Katarina, a doživotne zavjete po rukama generalne poglavarice M. Gabrielle položile su tri sestre: s. Ivana, s. Ksenija i s. Veronika. Na kraju je misnoga slavlja nadbiskup čestitao redovnicama na zavjetima poželjevši im da ono što je Bog u njima započeo, sretno i dovrši. (SBC)

Splitski bogoslovi proslavili svoga suzaštitnika sv. Jeronima

Svečanom euharistijom, koju je predvodio dubrovački biskup msgr. Mate Uzinić, bogoslovi Centralnoga bogoslovnog sjemeništa u Splitu i njihovi odgojitelji proslavili su u subotu, 30. rujna, spomendan sv. Jeronima i početak zavodske godine.

U prigodnoj homiliji msgr. Uzinić, nekoć i sam rektor i odgojitelj u splitskoj bogosloviji, pozdravivši nove odgojitelje (a

svoje nekadašnje pitomce) rektora don Juru Bjeliša, vicerektora don Ivana Urlića i duhovnika don Stipana Šurlina, nazočnima je razlomio evanđeosku riječ o sijaču naglasivši kako je zemlju našeg života potrebno trajno obrađivati i raditi na darovima koje nam je Bog dao. Zemlja koja se ne obrađuje već nakon kratkog vremena postaje neplodna. Promišljajući o liku i djelu sv. Jeronima, msgr. Uzinić je ohrabrio bogoslove posjetivši ih da je i u životu sveca postojalo slabosti. Jeronim je volio dobro društvo

i gostionicu, međutim zov katakombi i prvih kršćanskih liturgijskih okupljališta bio je jači. Čovjek na Božji poziv može i pozvan je uzvratiti i napornim radom. U Jeronimovu slučaju to su bila desetljeća mukotrpnoga prevodilačkog rada. Nakon zajedničkog zaziva Duhu Svetome kojim je okončano misno slavlje proslava spomendana nastavljena je druženjem u opuštenoj atmosferi za zajedničkim stolom. (Danko Kovačević)

Zajednica „Cenacolo“ proslavila 25. obljetnicu postojanja u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji

„Zahvaljujemo Gospodinu za dvadeset i pet godina postojanja i djelovanja Zajednice ‘Cenacolo’ u Hrvatskoj, gdje danas imaju brojne kuće u kojima borave mladi iz naše zemlje i drugih dijelova svijeta. Zahvaljujemo mu za sva dobra koja je činio preko vas. U ovu euharistiju unesimo sve svoje križeve“, kazao je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić predvodeći misno slavlje u koncelebraciji s pet svećenika u subotu, 30. rujna, u kapeli Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu. Na svečanom dvodnevnom programu obilježavanja 25. obljetnice okupilo se više stotina štitičenika, roditelja i prijatelja jedne od najpoznatijih i najuspješnijih terapijskih zajednica za liječenje ovisnosti.

„Cenacolo“ je utemeljila talijanska časna sestra Elvira Petrozzi 1983. godine kao odgovor Božje ljubavi na očajan krik brojnih mladih, umornih, razočaranih, ovisnika i ne-ovisnika, u potrazi za radošću i pravim smislom života. U tom je duhu nadbiskup istaknuo kako se sjeća susreta sa s. Elvirom, njezine iskre u očima, dobronamjernosti i širokogrudnosti te neumornosti zbog čega se svi u zajednici osjećaju kao članovi obitelji, kao djeca njezina duhovnog majčinstva. Podsjetio je da latinska riječ „cenakul“ označava mjesto druženja i blagovanja, gornju sobu u kojoj je Isus boravio sa svojim učenicima te je istaknuo: „To znači da je s. Elvira itekako znala zašto je ovu zajednicu nazvala ‘Cenacolo’. Htjela je da gradite svoj život na čvrstoj stijeni a ne na pijesku, da gradite na zaglavnom i temeljnom kamenu Isusu Kristu. Htje-

la je da spoznate, a što ste se i sami uvjerali da nije svako zlo za zlo. Brojne su se obitelji obratile Bogu, sinovi su dobili očeve, a kćeri majke i obrnuto. Spoznali ste da niste sami, Uskrsli Krist je s vama.“

U nastavku je propovijedi nadbiskup govorio o svecu dana, sv. Jeronimu, koji je u snu čuo Gospodinovo pitanje: „Tko si ti?“ koje ga je potaknulo na obraćenje. I vi ste poput Jeronima „čuli Isusov glas“ koji vas je probudio, osjetili ste Isusa koji vas je digao s poda, uzeo vas u zaštitu, dao vam dostojanstvo, nadu i budućnost. To je postalo plodno tlo brojnih obraćenja. Postali ste znak Božje novosti, ali on želi

da budemo ne samo korisnici, nego i donositelji njegove ljubavi, kazao je nadbiskup.

Suradnici s. Elvire su dobrovoljci, posvećenici i obitelji, koji neprekidno i besplatno djeluju u službi Zajednice, čija je glavna kuća u gradiću Saluzzi. Trenutno postoji 61 bratovština u 18 zemalja svi-

jeta, a u Hrvatskoj je sedam muških i jedna ženska; u Ugljanima (prva utemeljena zajednica u Hrvatskoj), Vrbovcu, Varaždinu, Biogradu, Šarenggradu, Šišincu i Novigradu. U „Cenacolu“ je dan podijeljen na trenutke molitve, posla i prijateljskih razgovora, a liječe se ovisnosti svih vrsta: od droge i alkohola do kocke i računala. Na kraju misnoga slavlja riječ zahvale uputio je don Ivan Filipović, bivši ovisnik, a sada duhovnik Zajednice. U dvorani kroz dva dana članovi Zajednice koji su došli iz svih krajeva Hrvatske, Italije i šire priredili su zanimljiv duhovno-kulturni program. (SBC)

NAŠI POKOJNICI

DON JAKOV CIKOJEVIĆ (1948. – 2017.)

IN MEMORIAM

Don Jakov Cikojević rođen je 22. kolovoza 1948. u Studencima, bivša općina Imotski. Njegovi roditelji, otac pok. Ivan i majka pok. Milica rođ. Trogrlić imali su dva sina. Jedan od njih Jakov odlučio se za duhovno zvanje. Nakon završetka osnovne škole u svojem rodnom mjestu prijavio se u Franjevačko sjemenište u Sinju gdje je pohađao gimnaziju, završio novicijat i položio ispit zrelosti.

Kao franjevački bogoslov u Dubrovniku pohađa dvije godine studija filozofije što su ga za svoje kandidate sedamdesetih godina prošloga stoljeća neko vrijeme zajednički organizirale Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja i Franjevačka provincija sv. Jeronima. Fra Jakov napušta franjevce i prelazi u dijecezanske bogoslove. Tadašnji dubrovački biskup dr. Severin Pernek prima ga među svećeničke kandidate za svoju biskupiju te ga godine 1973. šalje da nastavi filozofsko-teološki studij na Teologiji u Splitu, današnjemu Katoličkom bogoslovnom fakultetu.

U Splitu je Jakov izrazio želju da prijeđe u svoju rodnu dijecezu pa ga ondašnji nadbiskup dr. Frane Franić prima kao svojega bogoslova u Splitsko-makarsku nadbiskupiju. Za đakona je zaređen 29. lipnja 1974. u Imotskom, a zatim je sljedeće godine 26. prosinca u katedrali u Splitu primio sveti red prezbiterata.

Kao mladomisnik najprije je poslan na službu župnog vikara u Župi sv. Nikole u Metkoviću koju je obnašao godinu dana. Budući da je pokazivao dobre katehetske sposobnosti, imenovan je i katehetom mladih u Opuzenu. Odatle je premješten za upravitelja župe Biorine te ekskurzora župe Budimiri gdje je također proveo jednu godinu. Kako su se kod don Jakova počeli javljati sve veći zdravstveni problemi, razriješen je pastoralnih dužnosti da bi se nekoliko godina mogao posvetiti liječenju.

Kad se oporavio, na njegovu molbu nadbiskup Franić mu daje odobrenje da pođe u Njemačku. Tako je od godine 1982. do 1986. djelovao na njemačkim župama Geislingenu i Höfingenu u biskupiji Rottenburg-Stuttgart. Radeći u inozemnoj pastvi kao marljiv i sposoban dušobrižnik, dobro se uklopio u mjesnu Crkvu. Stekao je poznanstvo, poštovanje i povjerenje ondašnjeg generalnog vikara te biskupije Eberharda Mühlbachera koji će ga od tada stalno potpomagati u njegovim pastoralnim i graditeljskim pothvatima.

Poslije boravka u Njemačkoj Jakov se vraća u Hrvatsku i uključuje se ponovno u pastoral svoje nadbiskupije. Deset godina upravlja župom Zvečanje (1987. – 1997.) gdje je uz pomoć njemačkih dobrotvora sagradio crkvu u Smolonjama. Nakon toga je imenovan župnikom u Vinišću na krajnjem zapadu naše nadbiskupije. Tijekom svojega petogodišnjeg župnikovanja (1997. – 2002.) u toj župi, vršeći redovite pastoralne zadaće, velikim zalaganjem i spretnošću sagradio je uz pomoć već spomenutih dobrotvora novu župnu crkvu i novu župnu kuću. Iz Vinišća je premješten za župnika Župe Kraljice mira u Makarskoj gdje ostaje kratko – svega godinu dana. Odatle dolazi u svoju posljednju župu Zagvozd u kojoj će provesti 11 godina. I tu je uređivao filijalne crkve i njihov okoliš, osobito u Rakićima i Rastovcu.

Don Jakova su vjernici svuda voljeli i cijenili kao dobrog i dragog svećenika unatoč njegovim bolestima i tegobama jer je bio komunikativan, zauzet i poduzetan župnik, blizak i susretljiv ljudima u njihovim potrebama. Bio je i veliki hrvatski domoljub koji se osobito zauzimao za pravu istinu o komunističkim zločinima krajem Drugoga svjetskog rata i u poraću te za dostojan pokop nevinih žrtava.

Zbog pogoršanog zdravstvenog stanja don Jakov je početkom godine 2014. zamolio nadbiskupa dr. Marina Barišića da ga stavi u stanje mira. Od tada je nastavio živjeti u svojoj rodnoj kući u Studencima i pastoralno pomagati mjesnom župniku.

Prije nekoliko mjeseci zdravlje mu se pogoršalo. Otišao je u Zagreb gdje je obavljao liječničke preglede i boravio na liječenju. Preminuo je u petak 1. rujna 2017. u večernjim satima u Kliničkoj bolnici Sv. Duh.

Gospodin Isus Krist, koji je don Jakova pozvao u svećeničku službu, neka ga sada nakon zemaljskog putovanja primi k sebi i podari mu mjesto na vječnoj gozbi u nebeskom kraljevstvu radosti i mira. Amen. (N. A. Ančić)

Sprovod don Jakova Cikojevića

Sprovodnu misu i obrede za pokojnog don Jakova Cikojevića, svećenika Splitsko-makarske nadbiskupije, predvodio je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić u utorak, 5. rujna, u župnoj crkvi sv. Ilije Proroka u Studencima. U koncelebraciji je bilo oko 120 svećenika predvođenih generalnim vikarom mons. Miroslavom Vidovićem i pastoralnim vikarom mons. Nediljkom Antom Ančićem.

Članovi obitelji, rodbina, časne sestre, brojni vjernici iz njegove župe i predstavnici vjernika iz župa u kojima je don Jakov djelovao te prijatelji došli su se oprostiti od pokojnog don Jakova. Na početku propovijedi nadbiskup je postavio upit o ljudskom identitetu, upit koji se, kako reče, postavljao i sv. Pavlu, a Pavao u odgovoru na taj upit upućuje na Gospodina.

Potom je istaknuo kako se don Jakov kroz dugo godina borio s vlastitim slabostima i grijesima, kako su mu vlastite slabosti bile često pretežak križ pod kojim je padao, ali se uvijek iznova ustajao i hodio naprijed. „Njegov križ dao mu je iskustvo da zna biti blizak čovjeku i razumjeti ga u njegovim poteškoćama, slabostima i grešnostima. Možda ga je zato ovaj križ učinio komunikativnijim, društvenijim, bliskijim. Jakov je imao srca i duše za čovjeka“, naglasio je nadbiskup Barišić. Zanimljivo, nastavio je, narod je imao puno razumijevanja za njegove slabosti, čak i više nego braća svećenici, pa čak i više nego i on sam. No, uz slabosti don Jakov je imao i neke osobine po kojima je iskazivao plemenitost, a to su ljubav prema siromasima, prema svome narodu i žrtvama

rata, prema Crkvi Božjoj. U svim župama u kojima je boravio don Jakov je gradio nove i obnavljao stare crkve, ali je još važnije to što se znao staviti na raspolaganje svojim vjernicima koji su to znali cijiniti pa su mu stoga i opraštali njegove slabosti.

Podatke o pokojnikovu životu i radu iznio je pastoralni vikar mons. Ančić. Podsjetio je da je don Jakov rođen 1948. god. u Studencima, a zaređen za svećenika 1975. god. u Splitu. Pastoralno je služio u župama: Metković (Sv. Nikola), Budimiri, Biorine, zatim u Njemačkoj, te ponovno u župama: Zvečanje, Ostrvica, Vinišće, Makarska (Kraljica mira) i Zagvozd. Od pokojnika su se oprostili: u ime Hercegovačke franjevačke provincije fra Anto Marić, kao mještanim i kolega fra Jakov Udovičić, ž. vikar u Vinjanima, u ime vjernika župe Vinišće remeta Ivica Marušić i fra Zoran Jonjić, župnik Studenaca. Nakon sprovodne mise don Jakov je pokopan na mjesnom groblju u Studencima. (SBC)

MILOSTINJA PRVIH NEDJELJA u 2016. godini

ŽUPA	IZNOS
Aržano	6.618,00
Baćina	230,00
Bagalović	6.037,00
Bajagić	1.720,00
Bast – Baška Voda	4.470,00
Biorine	1.605,00
Bisko	7.240,00
Bitelić	4.920,00
Blato n/C	1.000,00
Borovci	<i>Vidi Sv.Nikola-Metković</i>
Brela Donja	28.575,00
Brela Gornja	<i>Vidi Zadvarje!</i>
Brist	<i>Vidi Gradac!</i>
Budimiri	1.206,00
Cista Provo	9.450,00
Cista Velika	5.995,00
Čaporice	-
Desne	2.480,00
Dicmo Donje	18.300,00
Dicmo Gornje	3.420,00
Dobranje – Bijeli Vir	3.900,00
Dobranje Imotsko	4.247,00
Donje Selo	2.726,00
Donji Dolac	3.119,00
Drašnice	2.786,00
Drvenik Makarski	923,00
Drvenik Trogirski	2.050,00
Dubrava	-
Duće	17.673,00
Dugi Rat	31.910,00
Dugopolje	22.600,00
Dusina	7.730,00
Gala – Gljev	3.870,00

ŽUPA	IZNOS
Gata	6.190,00
Gornje Selo	3.000,00
Gornje Sitno	-
Grab	4.479,00
Grabovac	1.177,00
Gradac	1.750,00
Grohote	6.497,00
Hrvace	8.920,00
Igrane	2.983,00
Imotski	6.650,00
Jesenice	25.800,00
Kamen	23.100,00
Kaštel Gomilica	36.810,00
Kaštel Kambelovac	63.650,00
Kaštel Lukšić	33.000,00
Kaštel Novi	35.460,00
Kaštel Stari	30.500,00
Kaštel Sućurac	32.865,00
Kaštel Štafilić	17.900,00
Katuni-Kreševo	14.000,00
Klis	13.740,00
Komin	11.628,00
Konjsko	5.000,00
Koprivno	4.200,00
Kostanje	8.450,00
Košute	23.370,00
Kotlenice	<i>Vidi Bisko!</i>
Kozica	585,00
Krstatice	2.200,00
Kučice	7.530,00
Kučine	5.400,00
Lokvičići	5.436,00
Lovreć	2.610,00

ŽUPA	IZNOS
Makar-Kotišina	<i>Vidi Makarska – Sv. Marko!</i>
Makarska – sv. Marko	71.200,00
Makarska – K. Mira	27.064,00
Maslinica	550,00
Medov Dolac	2.720,00
Metković – Sv. Ilija	28.240,00
Metković – Sv. Nikola	43.450,00
Mravince	12.020,00
Muč Donji	1.550,00
Muč Gornji	4.215,00
Neorić	1.850,00
Nova Sela n/C	2.870,00
Nova Sela n/N	<i>Vidi Sv.Nikola-Metković</i>
Okruk	35.200,00
Omiš	26.820,00
Opuzen	30.400,00
Orah	2.275,00
Ostrvica	-
Otok	6.000,00
Otrić-Struge	10.710,00
Plina	-
Ploče	6.550,00
Podaca	621,00
Podbablje	5.650,00
Podgora	7.000,00
Podgrađe	720,00
Podstrana	20.550,00
Poljica Imotska	7.550,00
Poljica Vrgorska	<i>Vidi Krstajice!</i>
Potravlje	1.637,00
Priko-Omiš	25.883,00
Proložac	7.600,00
Prugovo	1.850,00
Radun	12.400,00
Rašćane	825,00
Ravča	2.603,00
Ričice	<i>Vidi Lokvičići!</i>
Rogotin	5.850,00
Rogoznica	10.600,00
Ruda	8.660,00

ŽUPA	IZNOS
Runović	7.260,00
Seget	13.900,00
Sinj	16.330,00
Sitno Donje	4.605,00
Slatine	5.000,00
Slime	2.900,00
Slivno Imotsko	-
Slivno Ravno	-
Solin – Gospa od Otoka	85.091,00
Solin – Sv. Kajo	-
Solin – Sol. mučenici	25.950,00
Split – Konkatedrala	90.700,00
Split – Brda	32.600,00
Split – Dobri	6.504,00
Split – Katedrala	21.790,00
Split – Kman	12.400,00
Split – Kocunar	20.898,00
Split – Lovrinac	32.000,00
Split – Lučac	12.000,00
Split – Manuš	12.181,00
Split – Mejaši	42.820,00
Split – Meje	6.906,00
Split – Mertojak	33.460,00
Split – Neslanovac	13.300,00
Split – Pojišan	8.613,00
Split – Poljud	6.370,00
Split – Pujanke	45.000,00
Split – Ravne Njive	23.171,00
Split – Sirobuja	5.850,00
Split – Spinut	4.007,00
Split – Sućidar	51.490,00
Split – Sukoišan	16.220,00
Split – Škrabe	14.450,00
Split – Trstenik	36.750,00
Split – Veli Varoš	-
Split – Visoka	27.400,00
Srednje Selo	2.324,00
Srijane-Dolac Gornji	4.150,00
Srinjine	10.920,00
Staševica	1.591,00

ŽUPA	IZNOS
Stilje	<i>Vidi Orah!</i>
Stobreč	27.550,00
Strizirep	1.600,00
Strožanac	39.051,00
Studenci	3.290,00
Svib	-
Svinišće	1.800,00
Tijarica	12.710,00
Trilj	-
Trnbusi	2.445,00
Trogir – G. od Anđela	11.000,00
Trogir – Sveti Jakov	7.044,00
Trogir – Sveti Lovre	44.400,00
Tučepi	5.841,00
Tugare	10.634,00
Turjaci	3.283,00
Ugljane	2.630,00
Veliko Brdo	2.167,00
Vid	12.563,00
Vidonje	8.440,00
Vinišće	8.172,00

ŽUPA	IZNOS
Vinjani	6.310,00
Vojnić-Gardun	5.890,00
Voštane – Rože	1.550,00
Vranjic	12.173,00
Vrgorac	1.488,00
Vrlika	1.200,00
Vrpolje-Čačvina	1.800,00
Zadvarje	4.800,00
Zagvozd	4.900,00
Zaostrog	427,00
Zasiok	<i>Vidi Bitelić!</i>
Zavojane	566,00
Zelovo	900,00
Zmijavci	2.565,00
Zvečanje	2.810,00
Žedno-Arbanija	-
Žeževica	4.040,00
Živogošće	-
Žrnovnica	9.250,00
Župa Biokovska	<i>Vidi Rašćane!</i>

UKUPNO: 2.107.553,00 kn.

**Zahvaljujemo svim vjernicima koji su dali svoje priloge
i župnicima koji su dostavili prikupljeni novac.**

KRONIKA OCA NADBISKUPA

(1. srpnja – 30. rujna 2017.)

SRPANJ

3. - 6. 7.

- * BiH, Blidinje – sudjelovao na permanentnom obrazovanju za mlade svećenike splitske metropolije

13. 7.

- * Ordinarijat – primio gradonačelnika grada Splita, gosp. Andru Krstulovića Oparu i njegove suradnike

14. 7.

- * Ordinarijat – primio župana splitsko-dalmatinskog, gosp. Blaženka Bobana i njegove suradnike
- * Split, HNK –sudjelovao na ceremoniji otvaranja 63. Splitskog ljeta

16. 7.

- * Split, samostan sv. Klare – predvodio euharistijsko slavlje na kojem je sestra Magdalena od Predragocijenjene Krvi položila doživotne zavjete

17. 7.

- * Ordinarijat – primio izaslanstvo Viteškog alkarskog društva

22. 7.

- * Trilj – predslavio euharistijsko slavlje kojim su sedmorica svećenika proslavili 25. godina misništva
- * Omiš – prisustvovao na finalnoj večeri Omiškog festivala

23. 7. Šesnaesta nedjelja kroz godinu

- * Žrnovnica – Sitno Donje – predslavio euharistijska slavlja u župama koje su pogođene požarom i podsjetio pojedine stanovnike tih područja

24. 7.

- * Ordinarijat – primio mons. Jana Niemeca i Radosława Zmitrowicza, pomoćne biskupe u biskupiji Kamieniec Podolski iz Ukrajine

30. 7. Sedamnaesta nedjelja kroz godinu

- * Srinjine – predslavio euharistijsko slavlje i obišao opožareno područje

31. 7.

- * Dubrava – susret s krizmanicima, roditeljima i kumovima

KOLOVOZ

1. 8.

- * Imotski – predslavio euharistijsko slavlje na uočnicu Gospe od Anđela

2. 8.

- * Imotski – predslavio euharistijsko slavlje o blagdanu Gospe od Anđela

6. 8., Osamnaesta nedjelja kroz godinu

- * Sinj – nazočio 301. trci viteške igre Alke

11. 8., sv. Klara

- * Split, Samostan sv. Klare – predslavio svečano euharistijsko slavlje u samostanskoj crkvi prigodom svetkovine utemeljiteljice klarisa

12. 8.

- * Solin – predslavio svetu misu prigodom 35. hodočašća mladih Splitsko-makarske nadbiskupije Gospi Sinjskoj

15. 8., Uznesenje BDM – Velika Gospa

- * Sinj – predvodio procesiju i svečano euharistijsko slavlje o svetkovini Velike Gospe
- * Split – predvodio procesiju i svečano euharistijsko slavlje u svetištu Gospe od Pojišana

24. 8., Sv. Bartul

- * Sjemenište – sudjelovao na otvaranju Katehetske ljetne škole i predvodio euharistijsko slavlje

25. - 27. 8.

- * Vepric – sudjelovao na Ljetnom susretu bogoslova Splitsko-makarske nadbiskupije

28. 8.

- * Vepric - sudjelovao na duhovnim vježbama za starije svećenike Splitsko-makarske nadbiskupije

28. 8. - 31. 8.

- * Buško jezero – Karmel sv. Ilije – sudjelovao na duhovnim vježbama za mlađe svećenike Splitsko-makarske nadbiskupije

RUJAN

2. 9.

- * Katedrala, Split – predvodio euharistijsko slavlje te podijelio kanonske mandate vjeroučiteljima

4. 9.

- * NKG „Don Frane Bulić“, Split – predslavio svečano euharistijsko slavlje i zaziv Duha Svetoga prigodom početka nove školske godine

5. 9.

- * Studenci – predslavio euharistijsko slavlje i sprovedne obrede za pokojnog don Jakova Cikojevića

7. 9.,

- * Vepric – predvodio svečano euharistijsko slavlje i procesiju sa svijećama uoči blagdana Rođenja BDM

8. 9., Rođenje BDM (Mala Gospa)

- * Solin – predvodio procesiju i svečano euharistijsko slavlje prigodom blagdana Male Gospe
- * Solin – koncelebrirao na večernjem euharistijskom slavlju kojeg je predslavio mons. Jure Bogdan, Vojni ordinarij u RH

10. 9., Dvadeset i treća nedjelja kroz godinu

- * Dobranje, Bijeli Vir – predvodio euharistijsko slavlje o proslavi 400 godina od gradnje crkve posvećene Maloj Gospi

13. – 14. 9.

- * Mostar, BiH – sudjelovao na proslavi 25. obljetnice biskupskog ređenja msgr. Ratka Perića

15. 9.

- * Split, Ordinarijat – primio p. Dalibora Renića, novog provincijala Hrv. pokrajine Družbe Isusove

16. 9.

- * Herceg Novi, Crna Gora – predslavio euharistijsko slavlje o dolasku relikvija svetog Leopolda Bogdana Mandića u Herceg Novi

17. 9., Dvadeset i četvrta nedjelja kroz godinu

- * Split, Pojišan – predslavio euharistijsko slavlje o dolasku relikvija svetog Leopolda Bogdana Mandića u Split

19. 9.

- * Gromiljak, BiH – sudjelovao na Susretu animatora za duhovna zvanja

20. 9.

- * Vepric – predslavio euharistijsko slavlje i sudjelovao na Studijskom danu za svećenike Splitsko-makarske nadbiskupije

21. 9.

- * Gospa od Zdravlja, Split – predslavio euharistijsko slavlje za srednjoškolce i njihove profesore

22. 9.

- * Gospa od Zdravlja, Split - sudjelovao na Redovničkim danim i predslavio euharistijsko slavlje

26. 9.

- * Dugi Rat – predslavio euharistijsko slavlje na početku Katoličke malonogometne lige „Ivan Pavao II.“

27. 9., Sv. Vinko Paulski

- * Samostan sestara milosrdnica, Split – predslavio euharistijsko slavlje o spomendanu sv. Vinka Paulskog, utemeljitelja reda Sestara Milosrdnica

28. – 29. 9.

- * Šibenik - sudjelovao na proslavi sv. Mihovila, zaštitnika grada Šibenika

30. 9. Sv. Jeronim

- * Split, Samostan Sestara Anćela – predslavio euharistijsko slavlje i obrede privremenog i doživotnog zavjetovanja
- * Split, Sjemenište – predslavio euharistijsko slavlje o proslavi 25. obljetnice djelovanja zajednice „Cenacolo“ u Hrvatskoj

Obavijesti iz Nadbiskupskog ordinarijata

➤ Početak Pastoralne godine 2017/2018.

Predavanja Pastoralne godine u zimskom semestru počinju 10. listopada 2017. Prijavljeno je devet polaznika, kandidata za sv. red đakonata:

- Toni AVIANI (Hvarska biskupija),
- fra Frane BOSNIĆ (Franjevačka prov. Presv. Otk.),
- Stanko KAĆUNIĆ (Splitsko-makarska nadbiskupija),
- fra Jerko KOLOVRAT (Franjevačka prov. Presv. Otk.),
- Danko KOVAČEVIĆ (Splitsko-makarska nadbiskupija),
- fra Dejan MEĐUGORAC (Franjevačka prov. Presv. Otk.),
- fra Ante PROLOŠČIĆ (Franjevačka prov. Presv. Otk.),
- fra Milan SLADOJA (Franjevačka prov. Presv. Otk.),
- fra Toni ŠIMUNOVIĆ ERPUŠINA (Franjevačka prov. Presv. Otk.)

➤ Ispravak

U Vjesniku SMN 2/2017, str. 227., objavili smo iznose milostinje koje su pojedine župe za Veliki petak 2016. dostavile Nadbiskupskom ordinarijatu. Župnik don Matislav Vilić iz Novih Sela n/C upozorio nas je da je napravljen previd pa za njegovu župu nije upisan iznos od 650,00 što ga je, kao milostinju Velikog petka, uredno dostavio Ordinarijatu. Ispravljamo propust i ispričavamo se župniku.

dr. Nediljko Ante Ančić, pastoralni vikar

tel. (021) 407-506, fax. 407-532; e-mail: past.ured@smn.hr

KAZALO

Nadbiskupova poruka prigodom početka nove školske i vjeronaučne godine	237

DOKUMENTI

Poruka pape Franje za Svjetski dan selilaca i izbjeglica (14. siječnja 2018.)	239
Zajednička poruka pape Franje i patrijarha Bartolomeja - III. svjetski dana molitve za skrb o svijetu.	241
Apostolsko pismo u obliku motu proprija vrhovnog svećenika Franje - Magnum principium	242
Okružno pismo biskupima o kruhu i vinu za euharistiju	243
Nadbiskup Đuro Hranić: Poruka na početku školske i katehetske godine 2017./2018.	245
Otvoreno pismo nadbiskupa Barišića u povodu velikih požara u okolici Splita	247
Pismo nadbiskupa Barišića povodom dolaska relikvije sv. Leopolda Bogdana Mandića u Split	248

PRIGODNE PROPOVIJEDI

Mons. Marin Barišić: 300. obljetnica obrane Imotskoga – Imotski, 1. kolovoza 2017.. . . .	250
Kardinal Josip Bozanić: 300. obljetnica oslobođenja Imotske krajine od Turaka.	252
Mons. Marin Barišić: Slavlje Velike Gospe u Sinju - 15. kolovoza 2017.. . . .	255
Mons. Marin Barišić: Slavlje Velike Gospe na Pojišanu - 15. kolovoza 2017.	257
Mons. Marin Barišić: Rođenje Blažene Djevice Marije - Vepric, 7. rujna 2017.	259
Mons. Marin Barišić: Rođenje Blažene Djevice Marije - Solin, 8. rujna 2017.	261
Mons. Jure Bogdan: Rođenje Blažene Djevice Marije - Solin, 8. rujna 2017.	263
Mons. Marin Barišić: Relikvije sv. Leopolda u Herceg Novom, 16. rujna 2017.	266
Mons. Marin Barišić: Relikvije sv. Leopolda u Splitu - Pojišan, 17. rujna 2017.	268

TEOLOŠKO-PASTORALNI PRILOZI

Mr. don Pavao Gospodnetić: Župna kateheza (nacrt predavanja)	271
Mr. don Lovre Šola: Priprava svećenika za slavljenje sakramenata, osobito euharistije – iskustva i sugestije	272
Dr. fra Šimun Bilokapić: Aktualni bračni i obiteljski problemi Smjernice za ispovjednike (skica)	276

DOPISI IZ NADBISKUPSKOG ORDINARIJATA

Duhovne vježbe za mlade svećenike	280
Program slavlja u povodu dolaska relikvija sv. Leopolda Bogdana Mandića	280
Poziv na Studijski dan za svećenike	281
Poziv na završni susret i osvrt na pastirski pohod Makarskoga dekanata	281

IZ ŽIVOTA SPLITSKO-MAKARSKE CRKVE

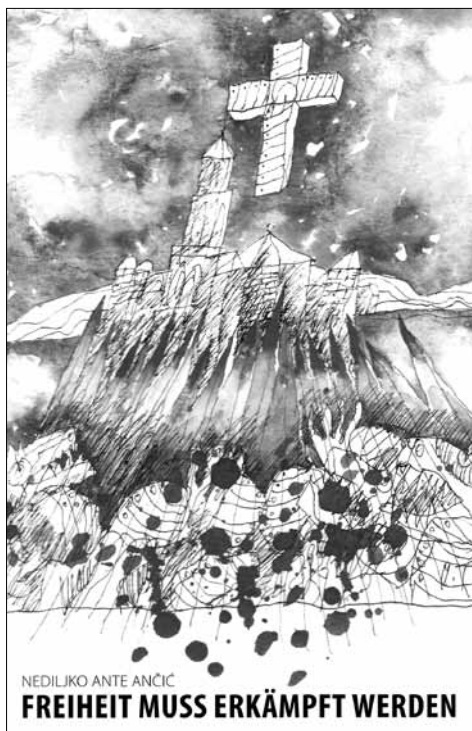
Izlet vjeroučitelja	282
Nightfever	283
Proslavljen Dan Provincije u Imotskom	284
Stručni skup permanentnog obrazovanja mladih svećenika Splitske metropolije	284
Župa Ugljane proslavila blagdan Marije od Propetoga Isusa Petković.	286
U Splitu proslavljen blagdan sv. Benedikta, zaštitnika Europe	287
Mladomisnici položili jurisdikcijski ispit	287
Nadbiskup uputio pismo sućuti povodom smrti kardinala Meisnera	288
Splitski gradonačelnik Krstulović Opara kod nadbiskupa Barišića	288
Nadbiskup primio splitsko-dalmatinskog župana Bobana sa suradnicima	289
Mons. Ivanu Baniću priznanje „Mila Gojsalić“	290
Zlatna misa mons. Pavla Banića u Makarskoj	290
Doživotni zavjeti klarise s. Magdalene od Predragocijenjene Krvi.	291
Nadbiskup primio izaslanstvo VAD-a.	292
Blagdan Gospe Karmelske u Bagalovićima	292
Započela devetnica na čast sv. Josipa za Domovinu	293
Volonteri i djelatnici Caritasa na područjima ugroženim požarom	293
Blagdan sv. Ilije i Dan grada Metkovića.	294
Proslavljen blagdan sv. Ilije proroka u Ugljanima	294
Srebrni jubilej sedmorice svećenika u Trilju	295
Postavljanje slike Gospe od Anđela u crkvu sv. Frane u Imotskom	295
Nadbiskup posjetio župe ugrožene nedavnim požarom	296
Splitski sjemeništari u Dubrovniku	297
Nadbiskup posjetio vjernike župe Srinjine	298
Bračni par Crnčević proslavio 50. godišnjicu braka	298
Hodočašće svećenika, redovnika i redovnica iz Cetinske krajine u Sinj.	299

Početak slavlja Gospe od Anđela u 300. obljetnici oslobođenja Imote od Turaka	299
Trodnevnica Gospi od Anđela	300
Gospa od Anđela – Imotski, 2017.. . . .	302
Dokumentarac o Marijanskom zavjetu za domovinu	303
Misa u povodu Dana pobjede i domovinske zahvalnosti	303
U Metkoviću otvorena izložba slika „Koraci”	304
Blagoslovljen restaurirani kip Velike Gospe u župi Katuni-Kreševo	305
Župa u Stobreču proslavila sv. Lovru	305
Izložba Dalmatinske naive u Okrugu	306
Don Petru Mikiću odličje „Red hrvatskog pletera”	306
Susret dalmatinskih klapa u Podstrani	307
Splitske klarise svečano proslavile blagdan sv. Klare.	307
Hodočašće mladih Splitsko-makarske nadbiskupije Gospi Sinjskoj	308
Velika Gospa u svetištu Gospe Stomorije.	309
Vigilija Gospi Sinjskoj	310
Svetkovina Velike Gospe u Sinju.	311
Blagdan Velike Gospe u Splitu	312
Župa sv. Roka na Manušu proslavila svoga nebeskog zaštitnika	313
Devetnica sv. Josipu za domovinu	313
Misa za žrtve komunističkog režima u Novim Selima – n/N.	314
Održana Katehetska ljetna škola za vjeroučitelje u osnovnim školama	314
Ljetna rekolekcija bogoslova Splitsko-makarske nadbiskupije	315
Predstavljena knjiga „Rim, a ne Beograd” Darka Hudelista	316
Duhovne vježbe za mlade svećenike Splitsko-makarske nadbiskupije.	317
Lito 2017. na Sućidru	318
Održan seminar „Tematski usmjerena interakcija. Učiti živo prema Ruth C. Cohn”.	319
Devetnaesti Papa-fest	319
Misa za gimnazijalce Nadbiskupijske klasične gimnazije u povodu početka školske godine	320
Primopredaja službi u sjemeništu i bogosloviji.	321
Proslava Male Gospe u Vepricu	321
Proslava Male Gospe u Solinu	322
Proslavljen blagdan Male Gospe u Dobranjama – Bijeli Vir	324
Baka Zorka uselila u novi dom	324
Proslavljena 400. obljetnica crkve Male Gospe u Dobranjama – Bijeli Vir	325
Konferencija za medije u povodu dolaska relikvija sv. Leopolda Bogdana Mandića u Splitu	326
Okrug Gornji proslavio blagdan Uzvišenja svetog Križa	326
Isusovački provincijal p. Dalibor Renić posjetio nadbiskupa Barišića	327
Misno slavlje u povodu dolaska relikvije tijela sv. Leopolda Herceg Novom	327
Proslavljen blagdan Gospe Žalosne na Kašjunima u Splitu.	328
Stručni skup za vjeroučitelje pripravnike i njihove mentore	328
Blagoslovljen križ u kapeli Uzvišenja Svetog Križa na Galičaku u župi Komin.	329
Relikvija tijela sv. Leopolda Splitu	330
Studijski dan svećenika Splitsko-makarske nadbiskupije	331
Blagdan sv. Mateja apostola na splitskim Ravnim njivama	333
Misa za srednjoškolce grada Splita	333
Obilježen Dan borbe protiv nasilja nad ženama	334
Održani 33. Redovnički dani u Splitu.	335
Proslavljen blagdan Kraljice mučenika u Solinu	336
Edukacija promotora Bilingsove ovulacijske metode	337
Početak nove sezone KMNL-a	337
Splitske milosrdnice proslavile sv. Vinka Paulskoga	338
Blagoslovom brončanog kipa sv. Mihovila obilježen zaštitnik župe	338
Svečano proslavljen sv. Mihovil u Podbablju	339
Slavlje jubileja i polaganja zavjeta kod splitskih Anđela	340
Splitski bogoslovi proslavili svoga suzaštitnika sv. Jeronima	340
Zajednica „Cenacolo” proslavila 25. obljetnicu postojanja u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji	341

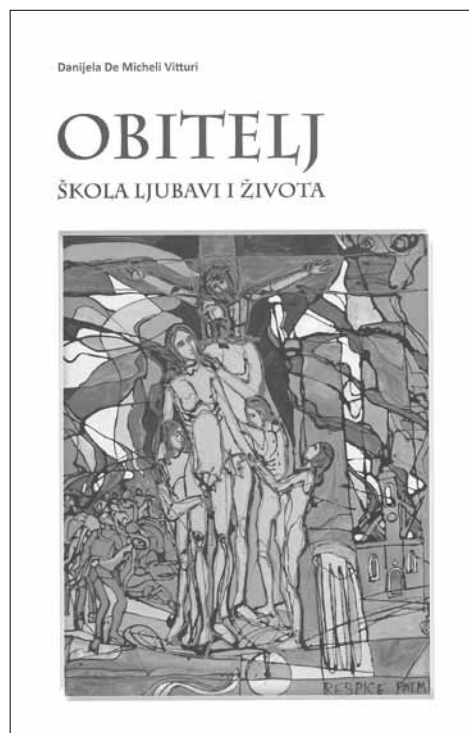
NAŠI POKOJNICI

Don Jakov Cikojević (1948. – 2017.)	342
Milostinja prvih nedjelja u 2016. godini	344
Kronika Oca nadbiskupa.	347
Obavijesti iz Nadbiskupskog ordinarijata	349

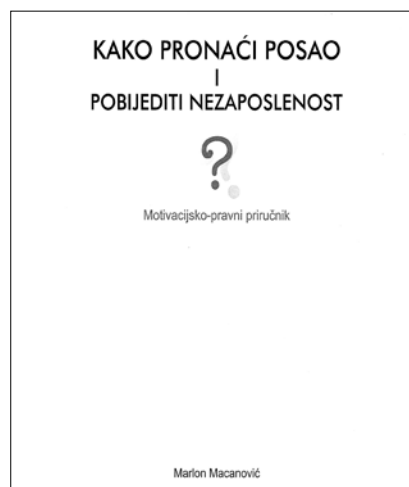
*N. Ante Ančić,
Freiheit muss
erkämpft werden,
Crkva u svijetu,
Split, 2017., 131 str.*

*Danijela De Micheli
Vitturi, Obitelj -
škola ljubavi i živo-
ta, Crkva u svijetu,
Split, 2017., 192 str.*

*Na ramenima
moga tate, Zbornik
učeničkih radova
u Godini očinstva,
SMN, Split, 2017.,
176 str.*

*Marlon Macanović,
Kako pronaći posao
i pobijediti nezaposle-
nost, Split, 2017.,
50 str.*

VJESNIK SPLITSKO-MAKARSKE NADBISKUPIJE

Izdaje: Nadbiskupski ordinarijat Splitsko-makarske nadbiskupije, Poljana kneza Trpimira 7, Split

Vjesnik je dostupan i na mrežnim stranicama: www.smn.hr

Odgovorni urednik: nadbiskup Marin Barišić

Glavni urednik: Nediljko Ante Ančić, pastoralni vikar, tel.: 407-506, past.ured@smn.hr

Uredničko vijeće: Nediljko Ante Ančić, Silvana Burilović-Crnov, Gabrijel Kamber, Miroslav Vidović

Lektura: Vedran Torić

Priprema: Ratomir Vukorepa

Tisak: Salona-liber, Solin

Ovaj je broj zaključen 30. rujna 2017.

Održana Katehetska ljetna škola za vjeroučitelje u osnovnim školama, 24. - 25. kolovoza 2017.

Ljetna rekolekcija bogoslova Splitsko-makarske nadbiskupije - Vepric, 25. - 27. kolovoza 2017.

Proslavljena 400. obljetnica crkve Male Gospe u Dobranjama-Bijeli Vir - 10. rujna 2017.

*Studijski dan svećenika Splitsko-makarske nadbiskupije
20. rujna 2017.*

*Misa za srednjoškolce grada Splita
21. rujna 2017.*

*Relikvija neraspadnutog tijela sv. Leopolda Bogdana Mandića
u svetištu Gospe od Pojštana u Splitu, 17. rujna 2017.*